

Tài liệu tập huấn

Áp dụng
**Đồng thuận dựa trên nguyên tắc
tự nguyện, Trước, và Được thông
tin đầy đủ (FPIC)**

Karen Edwards, Ronnakorn Triraganon,
Chandra Silori và Jim Stephenson

Tài liệu tập huấn

Áp dụng
**Đồng thuận dựa trên nguyên tắc
tự nguyện, Trước, và Được thông
tin đầy đủ (FPIC)**

Karen Edwards, Ronnakorn Triraganon,
Chandra Silori và Jim Stephenson

Sản xuất bởi:

Bản quyền

RECOFTC – Trung tâm vì Con người và Rừng, Viện Chiến lược Môi trường Toàn cầu (IGES) và Cơ quan Hợp tác Phát triển Na-Uy (Norad) không hàm ý diễn đạt bất kỳ quan điểm nào về hiện trạng pháp lý của bất kỳ quốc gia, lãnh thổ, khu vực hoặc chính quyền, hoặc lãnh thổ nào đối với địa danh được lựa chọn và sử dụng để biên soạn cuốn tài liệu này. Những quan điểm trình bày trong cuốn tài liệu này không nhất thiết phản ánh những vấn đề nêu trên của RECOFTC, IGES và Norad.

RECOFTC, IGES và Norad không chịu trách nhiệm về những sai sót hoặc những phần bị lược bỏ trong các bản dịch cuốn tài liệu này từ bản gốc tiếng Anh sang các ngôn ngữ khác.

Xuất bản bởi: RECOFTC, IGES và Norad.

Bản quyền: © 2012 RECOFTC – Trung tâm vì Con người và Rừng, Viện Chiến lược Môi trường Toàn cầu (IGES) và Cơ quan Hợp tác Phát triển Na-uy (Norad).

Có thể tái bản cuốn tài liệu này vì mục đích giáo dục hoặc phi thương mại mà không cần xin phép các tổ chức giữ bản quyền với điều kiện trong tài liệu tái bản phải ghi đầy đủ thông tin về các tổ chức giữ bản quyền. Việc tái bản cuốn tài liệu này để bán hoặc vì các mục đích thương mại khác sẽ hoàn toàn bị cấm nếu không được phép của các tổ chức giữ bản quyền.

Trích dẫn: Edwards, K., Triraganon, R., Silori, C. và Stephenson, J. (2012). Áp dụng nguyên tắc Đồng thuận dựa trên nguyên tắc tự nguyện, trước và được thông tin đầy đủ trong thực hành các sáng kiến REDD+. Tài liệu huấn luyện. RECOFTC, IGES và Norad, Bangkok, Thailand. viii + 184 trang.

ISBN: 978-616-91154-0-3

Trang bìa và thiết kế bởi Edwin Yuliant

Tài liệu hiện có tại RECOFTC, IGES và Norad.

RECOFTC – Trung tâm vì Con người và Rừng

Là tổ chức phi lợi nhuận quốc tế duy nhất chuyên về tăng cường năng lực lâm nghiệp cộng đồng và quản lí rừng được giao ở khu vực Châu Á-Thái Bình Dương. Từ năm 1987, xuất phát điểm là một trung tâm nghiên cứu RECOFTC đã và đang tích cực hỗ trợ phát triển các thể chế, chính sách và chương trình về rừng cộng đồng trong khu vực.

Viện Chiến lược môi trường toàn cầu (IGES)

Là Viện nghiên cứu Quốc tế có nhiệm vụ thực hiện các nghiên cứu thực tiễn và sáng kiến nhằm thúc đẩy phát triển bền vững trong khu vực Châu Á-Thái Bình Dương. Được thành lập từ sáng kiến của Chính phủ Nhật bản vào năm 1998, những nghiên cứu chính sách của IGES nhằm thỏa mãn nhu cầu về chiến lược phát triển kinh tế của người dân bản địa trong khu vực. Thông qua sự tham gia vào các sáng kiến phát triển chính sách khu vực và quốc tế và các hoạt động mạng lưới IGES góp phần xây dựng các chính sách bằng cách chia sẻ thông tin và các khuyến nghị về chính sách dựa trên các kết quả nghiên cứu.

Norad

Cơ quan Hợp tác phát triển Na Uy (Norad)

Là một cơ quan thuộc Bộ ngoại giao Na Uy (MFA), Norad cam kết đảm bảo chất lượng của các hỗ trợ phát triển cho các nước đang phát triển. Hỗ trợ phát triển của Norad tập trung vào nhiều lĩnh vực và nhiều ngành khác nhau, đặc biệt quan tâm đến phụ nữ, trẻ em, môi trường, giáo dục, HIV/AIDS và y tế. Biến đổi khí hậu và môi trường là một trong những lĩnh vực chính của chính sách phát triển của Na Uy, trong đó chú trọng hỗ trợ thực hiện các nghiên cứu, các hoạt động thí điểm và phát triển các sáng kiến mang tính phương pháp cho các tổ chức dân sự nhằm thích ứng và giảm thiểu biến đổi khí hậu ở các nước đang phát triển.

Mục lục

	Lời cảm ơn	vi
	Giới thiệu	1
	Nội dung cuốn tài liệu?	3
	Tài liệu này được biên soạn như thế nào?	4
	Tài liệu này được biên soạn cho ai?	5
	Cách sử dụng cuốn tài liệu này	6
	Tài liệu này được bố cục như thế nào?	6
	Làm thế nào để lớp tập huấn của bạn thực tiễn hơn	8
	Làm thế nào để tăng hiệu quả quá trình học tập khi sử dụng tài liệu này?	9
	Những điểm cần lưu ý khi sử dụng hoặc dịch cuốn tài liệu này	10
	Làm thế nào để chuẩn bị khóa tập huấn theo nhu cầu của bạn	10
	Ví dụ về các bối cảnh tập huấn khác nhau	11
1	Học phần 1: Tạo bối cảnh về áp dụng FPIC trong REDD+	13
	1. Xây dựng trang Facebook cho nhóm của bạn	15
	2. Giới thiệu lớp tập huấn	19
	3. REDD+ là gì?	21
	4. FPIC là gì?	27
	5. Tại sao 'Đồng thuận'?	35
	6. FPIC áp dụng trong lĩnh vực nào và cho ai?	40
	7. Tại sao phải tôn trọng FPIC trong các dự án REDD+?	44
	8. Cơ chế quốc gia và quốc tế áp dụng FPIC trong REDD+	50
2	Học phần 2: Những nguyên tắc cơ bản của FPIC	57
	9. Giải nghĩa FPIC: 'Tự nguyện' là gì?	59
	10. Giải nghĩa FPIC: 'Trước' là gì?	65
	11. Giải nghĩa FPIC: 'Được thông tin đầy đủ' là gì?	71
	12. Giải nghĩa FPIC: 'Đồng thuận' là gì?	77
3	Học phần 3: Giá trị hỗ trợ của FPIC	83
	13. Giới thiệu các giá trị hỗ trợ của FPIC	85
	14. Giá trị hỗ trợ: Quyền tự quyết	87
	15. Giá trị hỗ trợ: Nhận thức về quyền hưởng dụng	90
	16. Giá trị hỗ trợ: Nhận biết người có quyền	97
	17. Giá trị hỗ trợ: Quyết định có sự tham gia	106
	18. Giá trị hỗ trợ: Truyền thông hiệu quả	112

4**Học phần 4:
Những bước chính trong áp dụng FPIC****119**

- 19. Tổng quan các bước chính khi áp dụng FPIC 121
- 20. Xác định các cơ quan ra quyết định phù hợp 127
- 21. Xây dựng quy trình tìm kiếm và đạt được sự đồng thuận 133
- 22. Xác nhận sự đồng thuận 143
- 23. Giám sát việc thực thi các thỏa thuận đã đạt được 149
- 24. Xây dựng quy trình khiếu nại 153

5**Học phần 5:
Đánh giá kiến thức học được về áp dụng FPIC
trong REDD+****163**

- 25. Bạn đã thấy, nghe, cảm nhận và học được gì? 165
- 26. Bốn "C" của FPIC 167
- 27. Trò chơi: những thách thức và cách làm tốt nhất 170

Phụ lục**173**

- Các kịch bản tập huấn theo từng phần 175
- Hướng dẫn nguồn thông tin tham khảo
(tài liệu tham khảo và trang web) 179
- Thuật ngữ 181

Lời cảm ơn

Cuốn tài liệu này được biên soạn bởi Karen Edwards và Ronnakorn Triraganon với những đóng góp có giá trị từ Jim Stephenson, Tiến sĩ Chandra Shekhar Silori và các thành viên khác của Nhóm Tăng cường năng lực và Hỗ trợ kỹ thuật tại RECOFTC - Trung tâm Con người và Rừng. Trong thiết kế và biên soạn cuốn tài liệu này có sử dụng các khái niệm quan trọng từ nhiều nguồn khác nhau. Chúng tôi chân thành cảm ơn Ông Patrick Anderson, tác giả chính của cuốn sách hướng dẫn về Đồng thuận dựa trên nguyên tắc tự nguyện, trước và được thông tin đầy đủ trong REDD+: Nguyên tắc và Phương pháp tiếp cận trong việc xây dựng dự án và chính sách, do RECOFTC và GIZ phát hành năm 2011. Cuốn sách hướng dẫn đã cung cấp cơ sở nền tảng cho việc biên soạn các tài liệu tập huấn, các nội dung chính và nguồn thông tin cho các nghiên cứu điểm. Chúng tôi cũng chân thành cảm ơn ông Ben Vickers và những người đã góp ý chỉnh sửa bổ sung cho cuốn tài liệu thông qua các cuộc tham vấn với các chuyên gia trong quá trình biên soạn.

Phương pháp tập huấn được biên soạn dựa vào thông tin từ nhiều tài liệu khác nhau, bao gồm Trò chơi động não của Dave Gray, Sunni Brown, và James Macanuso và kỹ thuật truyền thông VIBRANT của Budhita Kismadi và Dani Moenggoro (INSPIRIT).

Chúng tôi đặc biệt biết ơn những người đã tham dự khóa đào tạo thử nghiệm về áp dụng FPIC trong các dự án REDD+ từ ngày 25 đến ngày 28 tháng 7 năm 2011 và đã có những góp ý có giá trị để cải thiện tài liệu tập huấn này. Tuy nhiên, do đây là lần đầu tiên trình bày các khái niệm và thực hành về cả REDD+ và FPIC, các tác giả mong rằng cuốn tài liệu này sẽ được hiệu chỉnh và sử dụng phù hợp với từng nhu cầu cụ thể. Các cơ quan, tổ chức và cá nhân có thể điều chỉnh những tài liệu này cho phù hợp và chúng tôi mong muốn nhận được các ý kiến phản hồi để cải thiện các ấn phẩm tiếp theo.

Cuối cùng, chúng tôi chân thành cảm ơn Viện Chiến lược môi trường toàn cầu và Cơ quan Hợp tác phát triển Na-Uy đã hỗ trợ kiến thức và cung cấp tài chính để phát hành cuốn tài liệu này thông qua Dự án Tăng cường năng lực cơ sở trong REDD+.

Giới thiệu

Giới thiệu

Nội dung cuốn tài liệu gồm những gì?

Cuốn tài liệu này được biên soạn với mục đích nâng cao kiến thức và tăng cường năng lực hướng tới tôn trọng quyền của người dân về FPIC (Đồng thuận dựa trên nguyên tắc tự nguyện, trước và được thông tin đầy đủ). FPIC có thể được mô tả như là một công cụ để tạo điều kiện cho người dân thực hiện các quyền cơ bản của họ trong các thương thuyết về chính sách và chương trình áp đặt từ bên ngoài có ảnh hưởng trực tiếp đến sinh kế và sự thịnh vượng của họ, và từ đó họ có quyền đồng thuận hoặc không đồng thuận. FPIC là một biện pháp bảo đảm an toàn xã hội, trao quyền cho người dân địa phương nói "có" hoặc nói "không" với các sáng kiến phát triển

Cuốn tài liệu này được biên soạn dành cho các hướng dẫn viên. Cuốn tài liệu cung cấp các ý tưởng và bài tập dựa trên kinh nghiệm thực tiễn và tư liệu tập huấn nhằm giúp cho các hướng dẫn viên khám phá khái niệm FPIC một cách có hệ thống và các quá trình thực hiện FPIC đối với từng nhóm người khác nhau trong từng bối cảnh và từng quốc gia khác nhau.

Mặc dù cuốn tài liệu này được biên soạn cho bối cảnh Giảm phát thải do mất rừng và suy thoái rừng, quản lý rừng bền vững, bảo tồn và nâng cao trữ lượng các bon của rừng (REDD+), nhưng khái niệm FPIC và các tài liệu có liên quan có thể sử dụng trong bất kỳ sáng kiến phát triển nào mà ở đó quyền tự quyết của người dân cần được tôn trọng. Nói cách khác, FPIC còn được thực hiện ở những nơi phù hợp và hơn nữa là bắt buộc phải có sự đồng thuận của người dân, nơi mà một cộng đồng hoặc những người dân có quyền nói "có" hoặc nói "không" đối với bất cứ một chương trình hoặc dự án phát triển nào đó. Điều này cũng phù hợp trong lĩnh vực lâm nghiệp khi những quyết định trước đây và hiện tại có ảnh hưởng nghiêm trọng đến việc quản lý hoặc sinh kế của những người dân sống phụ thuộc vào tài nguyên rừng. Tuy nhiên, cho đến thời gian gần đây khái niệm FPIC hầu như không được áp dụng trong lĩnh vực lâm nghiệp và giá trị của nó rất ít khi được công nhận. REDD+ đã và đang tạo cơ hội làm sáng tỏ tầm quan trọng của quyền và nhu cầu về sự đồng thuận của người dân đối với các dự án do bên ngoài thiết kế và thực hiện: đảm bảo cả về sự thành công và sự bền vững của sáng kiến REDD+ đồng thời tôn trọng quyền nói "có" hoặc nói "không" của người địa phương đối với bất cứ dự án phát triển nào.

Cuốn tài liệu này không đặt mục tiêu trình bày khung lý thuyết liên quan đến REDD+ mà chỉ bao gồm các phần liên quan nhằm làm rõ thêm những vấn đề then chốt là tại sao cần phải có FPIC khi thực hiện REDD+. Nếu độc giả cần nâng cao kiến thức hoặc năng lực về REDD+ thì nên tham khảo những tài liệu tập huấn khác¹.

¹ RECOFTC Giảm thiểu biến đổi khí hậu <http://www.recoftc.org/site/Climate-change-mitigation>

Cuốn tài liệu tập huấn này có thể dùng để tham khảo và sử dụng cùng với sách hướng dẫn của RECOFTC về Đồng thuận dựa trên nguyên tắc tự nguyện, trước và được thông tin đầy đủ trong Giảm phát thải do mất rừng và suy thoái rừng, quản lý rừng bền vững, bảo tồn và nâng cao trữ lượng các bon của rừng (REDD+): Nguyên tắc và Phương pháp tiếp cận cho phát triển chính sách và dự án (2011). Cuốn tài liệu tập huấn này nhằm mục đích đơn giản hóa những nguyên tắc và cách làm được mô tả trong cuốn sách hướng dẫn nói trên, đồng thời hướng dẫn cho các bạn hoặc tổ chức thiết kế quá trình học hiệu quả nhằm giúp tăng cường năng lực cho những học viên có nhu cầu áp dụng FPIC trong các dự án phát triển.

Vì sao cuốn tài liệu này được biên soạn?

Khái niệm FPIC không phải là mới, mặc dù gần đây mới được bổ sung trong các hoạt động về REDD+. Cũng như các sáng kiến phát triển khác, REDD+ có thể mang lại những rủi ro và lợi ích cho bất kỳ cộng đồng nào sống trong và xung quanh khu vực rừng dự kiến thực hiện REDD+. Trong trường hợp REDD+, những rủi ro và lợi ích như thế có thể sẽ gắn liền với việc thay đổi các phương thức sử dụng đất và tiếp cận tài nguyên đối với nhiều người có quyền (chính thức và không chính thức).

Mặc dù khái niệm FPIC ban đầu được xây dựng dành cho người dân bản địa và nhằm thực thi quyền về lãnh thổ của họ nhưng về nguyên tắc FPIC là một biện pháp an toàn mang tính xã hội nhằm tôn trọng quyền của bất kỳ cộng đồng nào mà sinh kế của họ sẽ bị ảnh hưởng bởi những sáng kiến hoặc quyền lợi của những người bên ngoài cộng đồng. Trong trường hợp REDD+, giá trị và sự cần thiết phải áp dụng FPIC đã được xác định nhằm bảo vệ quyền của cộng đồng địa phương và sinh kế dựa vào tài nguyên rừng của họ. Đồng thời, nó cũng giúp giảm thiểu những rủi ro do những người đề xuất các dự án có thể gây ra bằng cách đảm bảo sự hiểu biết lẫn nhau và sự đồng thuận của tất cả các bên có liên quan.

Lịch sử và truyền thống của ngành lâm nghiệp ở nhiều quốc gia thường rất nghèo nàn khi nói về sự tham gia và đảm bảo sinh kế của các cộng đồng địa phương. Từ đó dẫn đến sự không tin cậy lẫn nhau giữa cộng đồng và ngành lâm nghiệp. Trong tình huống có khả năng xảy ra xung đột, FPIC có thể tạo cơ hội mang tính xây dựng cho hai bên cùng giải quyết vấn đề. FPIC cũng có thể giúp cộng đồng tự đánh giá những lợi ích và rủi ro mà REDD+ mang lại cho họ. Nếu không có FPIC, có thể sẽ có rủi ro là cộng đồng sẽ nhận thức về REDD+ dựa trên những kinh nghiệm của họ trước đây về ngành lâm nghiệp hoặc về các cơ quan bảo tồn rừng; từ đó dẫn đến việc họ có thể ủng hộ hoặc tham gia tích cực hay không.

Quá trình thảo luận xây dựng chính sách hiện nay thường kêu gọi những người đề xuất REDD+ tôn trọng quyền FPIC. Nhưng hiện tại có rất ít tài liệu giúp giải thích

và đào tạo đội ngũ cán bộ có liên quan về khái niệm và thực hành FPIC. Do vậy cần thiết phải nâng cao kiến thức cơ bản và năng lực cho chính phủ các nước, các tổ chức phi chính phủ, khu vực tư nhân và cộng đồng để họ thực hiện và ủng hộ FPIC. Tuy nhiên, một trong những thách thức chính trong việc biên soạn các tài liệu tập huấn là thiếu các tiêu chuẩn tối thiểu về FPIC trong REDD+. Hiện nay vẫn có những hiểu biết mang tính chủ quan về những khái niệm và yêu cầu của FPIC do ảnh hưởng của văn hóa và các sự quan tâm khác nhau.

Cuốn tài liệu này được biên soạn nhằm phục vụ cho nhu cầu nâng cao năng lực đó. Tài liệu sẽ cung cấp chương trình khung để đào tạo về giá trị của FPIC và tính phù hợp của FPIC trong quá trình REDD+. Quá trình tập huấn sẽ giúp thảo luận thêm và áp dụng những khái niệm về FPIC vào thực tiễn một cách hiệu quả hơn, từ đó rút ra các bài học để chỉnh sửa, bổ sung cho các tài liệu tập huấn trong tương lai.

Mối liên hệ giữa cuốn tài liệu này với tiêu chuẩn an toàn xã hội hiện nay và tài liệu hướng dẫn sự tham gia của các bên có liên quan trong các dự án REDD+?

Cuốn tài liệu này không gắn với một bộ tiêu chuẩn an toàn xã hội nào², mặc dù có trích dẫn một số tiêu chuẩn cụ thể đang được thử nghiệm và đang được thảo luận. Cuốn tài liệu được thiết kế nhằm khám phá các cơ sở hợp lý và giá trị căn bản của FPIC. Những vấn đề này cần được hiểu rõ và duy trì trong quá trình thực hiện FPIC để những tiêu chuẩn an toàn xã hội thực sự hiệu quả đối với người dân địa phương. Những khái niệm trong cuốn tài liệu này, sau khi cân nhắc bối cảnh, có thể được áp dụng cho bất cứ bộ tiêu chuẩn an toàn xã hội cụ thể nào đang được lưu hành hiện nay.

Một vài phần trong tài liệu này có thể sử dụng để làm rõ những vấn đề chính trong khi xây dựng chương trình khung quốc gia về an toàn xã hội cũng như tăng cường năng lực cho các cán bộ hiện trường.

Ai nên sử dụng cuốn tài liệu này?

Cuốn tài liệu này được biên soạn chủ yếu dành cho các hướng dẫn viên hoặc thúc đẩy viên, những người mong muốn giúp cho học viên của mình làm quen với những thông tin cơ bản về FPIC. Tài liệu này cũng có thể hữu ích cho các quản đốc dự án hoặc các nhà lãnh đạo tham gia đánh giá nhu cầu tăng cường năng lực có liên quan đến FPIC.

² Đánh giá chiến lược về xã hội, môi trường và đảm bảo an toàn xã hội của ngân hàng thế giới (SESA), Tài liệu Hướng dẫn thúc đẩy sự tham gia của các bên có liên quan của UNFCCC, Tiêu chuẩn về xã hội và môi trường trong REDD+ (REDD+ SES) và Nguyên tắc và Tiêu chí của Ban Quản trị rừng thế giới

Mặc dù từ ban đầu cuốn tài liệu này biên soạn để giúp đào tạo thúc đẩy viên hiện trường về FPIC, nhưng một vài phần của tài liệu này có thể hiệu chỉnh lại một cách dễ dàng để tập huấn cho cộng đồng về mong đợi và quyền của chính họ. Trong những ví dụ cụ thể về các kịch bản tập huấn có trình bày một phần hướng dẫn về cách sử dụng cuốn tài liệu này.

Tài liệu này được biên soạn với giả định rằng ít nhất hướng dẫn viên có những kinh nghiệm sau;

- Kinh nghiệm làm việc với cộng đồng về quản lý tài nguyên thiên nhiên có sự tham gia
- Có hiểu biết cơ bản về chương trình khung quốc gia về REDD+ và hiểu biết cơ bản về áp dụng thực tiễn tại địa phương (lợi ích và rủi ro)
- Có kiến thức và hiểu biết cơ bản về các nguyên tắc học thực nghiệm
- Có kỹ năng thúc đẩy từ trung bình đến nâng cao

Lớp tập huấn sẽ hiệu quả hơn nếu hướng dẫn viên đã có một số kinh nghiệm với những dự án hoặc sáng kiến có áp dụng FPIC, hoặc đã từng tham gia vào các cuộc thảo luận và chia sẻ kinh nghiệm về FPIC ở cấp quốc gia. Trong trường hợp không thể tìm được hướng dẫn viên hội đủ các tiêu chuẩn nói trên thì nên tìm kiếm một nhóm hướng dẫn viên có đủ các tiêu chuẩn nói trên để thiết kế, chuẩn bị và thúc đẩy khóa tập huấn.

Hướng dẫn cách sử dụng cuốn tài liệu

Cuốn tài liệu này được thiết kế để bạn đọc có thể lựa chọn từng phần khác nhau để dùng cho tập huấn tùy theo mục đích, đối tượng và thời gian của lớp tập huấn. Mỗi bài trong từng học phần cung cấp các thông tin cần thiết giúp giải thích khái niệm và thực hành FPIC.

Mỗi bài bao gồm một số kế hoạch bài giảng giúp bạn thúc đẩy quá trình học có hiệu quả và đạt được mục tiêu cụ thể đã đề ra. Kế hoạch bài giảng bao gồm tất cả các bước và các hoạt động mà bạn có trách nhiệm phải thực hiện trong quá trình tập huấn. Tuy nhiên, nếu bạn muốn thay đổi hay chỉnh sửa quá trình học của từng bài, thì bạn có thể cũng sẽ phải hiệu chỉnh lại mục tiêu học tập.

Sau mỗi kế hoạch bài giảng là phần bài tập hoặc các nghiên cứu điểm mà bạn có thể sử dụng trực tiếp như là một phần của quá trình học. Bài tập hay nghiên cứu điểm tập trung vào hướng dẫn cách học tập cho học viên.

Mỗi phần bài giảng có kèm theo Tài liệu phát. Tài liệu phát sẽ tóm lược các nội dung kỹ thuật chính gắn liền với quá trình thiết kế của từng bài giảng nhằm giúp bạn trong trường hợp bạn không nắm chắc về nội dung hoặc một số câu hỏi cụ thể. Các Tài liệu phát sẽ được phân phát cho học viên nhằm giúp quá trình học tập hiệu quả hơn và cũng được xem như tài liệu tham khảo cho bạn.

Cuốn tài liệu này được bố cục như thế nào?

Cuốn tài liệu được chia thành nhiều bài giảng theo 5 học phần khác nhau, nhằm giúp bạn tiếp cận tài liệu tham khảo một cách nhanh chóng và dễ dàng. Mặc dù được biên

soạn dựa trên sách hướng dẫn của RECOFTC về FPIC³, cuốn tài liệu này được bố cục theo một cách khác nhằm nhấn mạnh vào những điểm chính cần học. Trong tài liệu có 12 nội dung trích dẫn từ sách hướng dẫn về FPIC và được chia nhỏ thành những giá trị hỗ trợ và áp dụng (các bước tổng quan để tìm kiếm sự đồng thuận). Bạn không nên giới thiệu cho học viên tham khảo cuốn sách hướng dẫn về FPIC cho đến khi họ học xong khóa học và khi đó học viên có thể liên hệ nội dung khóa học với từng phần khác nhau của sách hướng dẫn của RECOFTC về FPIC.

Phần giới thiệu cuốn tài liệu cung cấp những lời khuyên giúp bạn xây dựng bối cảnh và sử dụng cuốn tài liệu phù hợp với nhu cầu tập huấn cụ thể. Tùy thuộc vào mục đích tập huấn mà hướng dẫn viên có thể chọn một số bài trong từng học phần của cuốn tài liệu này để sử dụng.. Là một hướng dẫn viên, bạn nên xem qua tất cả các học phần và Tài liệu phát để có hiểu biết khái quát về nội dung và những phần cần nhấn mạnh từ đó thiết kế chương trình đào tạo phù hợp.

1

Học phần 1: Tạo bối cảnh về áp dụng FPIC trong REDD+

Học phần này gồm các bài giảng giúp bạn giải thích về thiết kế và nội dung của khóa học mà bạn sẽ thúc đẩy. Học phần này bao gồm những yếu tố cơ bản để giới thiệu FPIC như là một khái niệm và giá trị của nó trong những bối cảnh khác nhau và cơ sở pháp lý bắt buộc phải tôn trọng quyền FPIC trong REDD+. Giới thiệu rõ ràng về cơ sở pháp lý và giá trị của FPIC sẽ tạo nền tảng cơ bản cho quá trình học. Điều này đặc biệt đúng với những người có kinh nghiệm về phương pháp tiếp cận có sự tham gia – đừng giả định rằng học viên đã biết kiến thức đó!. Bạn cần nhấn mạnh rằng học viên phải hiểu khái niệm ‘Đồng thuận’ và liên hệ khái niệm này với đời sống thường ngày của họ. Điều cần thiết là bạn cần dành thời gian thảo luận các phương pháp khác nhau để tìm kiếm sự đồng thuận thông qua quá trình ra quyết định có sự tham gia của cộng đồng.

2

Học phần 2: Các nguyên tắc căn bản của FPIC

Học phần này nhằm giúp học viên khám phá thuật ngữ FPIC và tìm hiểu ý nghĩa của việc áp dụng FPIC trong thực tiễn. Nó thách thức giả định là mọi người sử dụng từ FPIC đều hiểu hoàn toàn các khái niệm có liên quan. Học phần này cũng tập trung vào quá trình xác định và xây dựng

³ Đồng thuận dựa trên nguyên tắc tự nguyện, trước và được thông tin đầy đủ trong REDD+: Nguyên tắc và Phương pháp tiếp cận Xây dựng dự án và chính sách. RECOFTC và GIZ, 2011

3

các hình thức đồng thuận cần thiết. Học phần này cần được kết hợp với các học phần khác vì các bài học sẽ không có ý nghĩa nếu sử dụng riêng lẻ. Ý nghĩa của bài học đó là quá trình phân tích nghĩa của từ viết tắt FPIC. Nếu bạn quyết định không sử dụng học phần này, bạn có thể phải đối mặt với nguy cơ là các học viên sẽ “trốn” đằng sau từ viết tắt FPIC mà không hoàn toàn hiểu nghĩa của nó là gì.

Học phần 3: Các giá trị hỗ trợ của FPIC

Học phần này nêu bật những giá trị chủ chốt hỗ trợ các nguyên tắc cơ bản của FPIC. Ví dụ, cần phải hiểu giá trị và áp dụng sự tham gia để đạt được nguyên tắc của việc tìm kiếm sự đồng thuận một cách tự nguyện và được cung cấp đầy đủ thông tin. Việc sử dụng bài giảng nào của học phần này sẽ phụ thuộc vào kiến thức cơ bản và mức độ nhận thức của học viên. Trong quá trình tập huấn, nếu bạn không có thời gian tập trung vào tất cả các bài giảng cụ thể của học phần này thì bạn cần suy nghĩ cẩn thận và tìm cách để nâng cao hiểu biết về tất cả những giá trị này. Những bài giảng của học phần này sẽ giúp nâng cao hiểu biết các nguyên tắc của FPIC và tạo ra một lăng kính thực tiễn để làm sao áp dụng những nguyên tắc này hiệu quả.

4

Học phần 4: Các bước chính để áp dụng FPIC

Học phần này mô tả các bước chính của quá trình FPIC. Nó nhấn mạnh việc áp dụng vào thực tiễn các bước và các hành động cần phải thực hiện. Học phần này cũng nhằm bảo đảm rằng học viên không nghĩ quá trình FPIC là một sự kiện xảy ra một lần, mà cần xem FPIC là một phần không thể thiếu trong thiết kế dự án REDD+. Học phần này mô tả sự phù hợp của FPIC trong chu kỳ quản lý dự án. Bạn có thể hiệu chỉnh các bài giảng trong học phần này nhằm giúp khám phá quá trình FPIC trong một dự án hoặc tình huống cụ thể tại hiện trường. Nếu bạn không có thời gian hướng dẫn tất cả các bước, bạn nên giới thiệu tổng quan tất cả các bước nhằm bảo đảm rằng học viên suy nghĩ về tất cả các bước và cách áp dụng mặc dù họ có thể bỏ qua một bước nào đó.

5

Học phần 5: Đánh giá kiến thức đã học về FPIC trong REDD+

Học phần này bao gồm nhiều bài không bắt buộc mà bạn có thể áp dụng tại từng thời điểm trong quá trình học để đánh giá kiến thức, nhận thức và thắc mắc của học viên về FPIC. Những bài này rất hữu ích vì sẽ giúp bạn hiểu rõ những vấn đề còn thiếu hoặc chưa rõ về những khái niệm mà bạn đang trình bày. Những bài này cũng có thể được sử dụng để làm rõ những vấn đề mà học viên xem là thách thức hoặc cần giải đáp khi áp dụng vào thực tế. Những bài trong học phần này cũng tạo cơ hội cho học viên lĩnh hội, phản hồi và hệ thống hoá những điều học viên vừa học theo cách của chính họ.

Làm thế nào để lớp tập huấn mang tính thực tiễn

Mặc dù chúng tôi đã cố gắng biên soạn tài liệu này cho thật phù hợp và sát với thực tiễn, nhưng việc làm cho quá trình học bớt trừu tượng hơn sẽ hoàn toàn phụ thuộc vào bạn. Cuốn tài liệu này được biên soạn dành cho nhiều độc giả và các bối cảnh khác nhau và do đó cần phải liên hệ các bài trong tài liệu này với bối cảnh hoặc địa điểm cụ thể của học viên để từ đó lớp tập huấn có giá trị “thực tế” hơn. Có một số việc mà bạn cần làm để lớp tập huấn sôi động và gắn với thực tế hơn.

- Sử dụng những người có kinh nghiệm thực tiễn: bạn cần xác định những cá nhân hoặc địa điểm nơi REDD+ hoặc FPIC đã hoặc đang được thực hiện và mời những người tham gia dự án đến tham dự lớp học. Hướng dẫn viên cần phải làm rõ vai trò của những người được mời trong quá trình học và cần bảo đảm rằng họ hiểu những nội dung cơ bản của khung FPIC mà bạn sẽ trình bày. Ưu điểm của việc có người có kinh nghiệm tham gia lớp tập huấn đó là họ có thể trả lời các câu hỏi với những ví dụ thực tiễn. Bạn cần rút ra được càng nhiều thông tin càng tốt từ kinh nghiệm của họ và lồng ghép vào trong nội dung tập huấn nếu bạn nghĩ rằng những kinh nghiệm của họ sẽ làm cho lớp tập huấn có giá trị thực tế hơn.
- Sử dụng những ví dụ phù hợp với địa phương để làm nghiên cứu điển hình: Trong một số trường hợp, cuốn tài liệu gợi ý cho bạn chọn lựa ít nhất là hai nghiên cứu điển hình. Bạn luôn luôn phải xác định trường hợp nào phù hợp nhất với bối cảnh tập huấn hoặc nếu không chắc chắn thì bạn nên tự xây dựng nghiên cứu điển hình của mình. Thông thường sẽ hiệu quả hơn nếu bạn sử dụng nghiên cứu điển hình từ nước của mình; tuy nhiên bạn cần bảo đảm rằng các vấn đề và câu hỏi từ những điểm nghiên cứu này sẽ tương tự như ví dụ trong bài giảng.
- Nhóm đa dạng: Mặc dù sẽ luôn dễ dàng hơn nếu bạn có một nhóm gồm các học viên tương đồng về trình độ học vấn, kinh nghiệm làm việc và quan điểm, nhưng nhóm gồm các học viên khác nhau sẽ giúp cho các học viên biết được các cách suy nghĩ khác nhau về FPIC. Như vậy lớp tập huấn sẽ thực tế hơn vì trong quá trình tập huấn các học viên sẽ trao đổi với nhau về những quan điểm khác nhau về FPIC. Điều này đặc biệt chính xác khi trong lớp tập huấn có những cán bộ hiện trường có kinh nghiệm để cùng chia sẻ các kinh nghiệm thực tế. Tuy nhiên, với những lớp tập huấn như thế này, yêu cầu bạn phải có kỹ năng thúc đẩy tốt nhằm khuyến khích quá trình trao đổi và hiểu biết lẫn nhau về các vấn đề cần thảo luận.
- Các nhóm làm việc cùng nhau và kết hợp với tham quan thực địa: Đề xuất này dựa vào lựa chọn nêu trên nhưng cho phép học viên tìm hiểu các vấn đề tại địa điểm cụ thể và có sự tham gia rộng rãi hơn của cộng đồng vào quá trình tập huấn. Công việc này đòi hỏi phải lên kế hoạch cẩn thận và chuẩn bị từng bước để cộng đồng chuẩn bị cho việc họp cùng những người khác và nhận thức được quyền của họ về FPIC. Đây là một trong những lựa chọn trong các kịch bản thiết kế lớp tập huấn trình bày sau ở phần phụ lục. Xét về nghĩa thực đây

có thể được xem không phải là một cuộc 'tập huấn' nhưng đây là một phương pháp mang tính xây dựng giúp cho các nhóm cùng làm việc với nhau để nâng cao năng lực và hiểu biết về quyền FPIC và thực hành xây dựng quá trình tìm kiếm sự đồng thuận trong thực tế.

Làm thế nào để đẩy mạnh quá trình học khi sử dụng tài liệu này

Tài liệu này được biên soạn dựa vào nguyên tắc học thực nghiệm. Học thực nghiệm không nhất thiết là hoàn toàn dựa vào kinh nghiệm hiện có của học viên; học thực nghiệm cũng bao gồm cả việc cung cấp kinh nghiệm thông qua lớp tập huấn, đó là cơ sở của việc phản hồi những kiến thức mới học được và/hoặc các kết luận. Việc khuyến khích học viên tích cực tham gia vào quá trình học bằng nhiều cách khác nhau sẽ hoàn toàn phụ thuộc vào bạn. Bạn nên càng sáng tạo càng tốt và sử dụng không gian, di chuyển và các công cụ trực quan để hỗ trợ.

Bạn cần có kỹ năng thúc đẩy tốt để khuyến khích học viên phản hồi những kiến thức họ đã học được. Càng chia sẻ và liên hệ với điều kiện cụ thể của mình thì học viên càng học tốt hơn. Điều này đòi hỏi bạn có kỹ năng lắng nghe tích cực, đặt câu hỏi và khả năng nắm bắt nhanh. Trong một vài tình huống, câu trả lời không đến một cách ngẫu nhiên từ học viên vì họ cần thấu hiểu vấn đề đang thảo luận, do đó bạn cần thay đổi cách đặt câu hỏi, kiên nhẫn và bền bỉ.

Mỗi bài giảng cung cấp một số câu hỏi gợi ý cho bạn (những câu hỏi này viết chữ nghiêng). Cần lưu ý rằng những câu hỏi này sẽ giúp quá trình phản hồi từ từ và theo trình tự để giúp học viên liên hệ với kinh nghiệm của họ một cách logic. Nếu bạn chưa có nhiều kinh nghiệm thì hãy tuân theo trình tự các câu hỏi đã được đưa ra trong tài liệu này. Cần lưu ý là cách bạn đặt câu hỏi sẽ ảnh hưởng đến nỗ lực của học viên khi trả lời câu hỏi đó và cần bảo đảm rằng bạn luôn nhất quán trong việc khuyến khích sự phản hồi từ học viên trong suốt khóa học. Phương pháp này sẽ làm cho học viên làm quen với việc phản hồi trong quá trình học và học viên có thể thích thú với điều đó!

Những điểm cần lưu ý khi dịch hoặc sử dụng cuốn tài liệu này

- Hiểu sai thuật ngữ: Bạn cần liên tục tìm kiếm thuật ngữ tương đồng trong ngôn ngữ của mình nhưng cũng cần lưu ý rằng những thuật ngữ trong ngôn ngữ của bạn không hoàn toàn chính xác về nghĩa trong từ tiếng Anh. Một ví dụ thích hợp trong cuốn tài liệu này đó là từ đồng thuận. Bạn cần đảm bảo giải thích rõ ràng nghĩa của từ đồng thuận và đưa ra các ví dụ thích hợp trong đời sống hàng ngày và phải phù hợp với văn hóa của bạn. Nếu có nhiều hơn một cách để dịch từ tiếng Anh và nếu thấy thích hợp thì cần phải cố gắng xem xét những nghĩa khác nhau đó trong bối cảnh cụ thể và chọn từ thích hợp nhất. Sẽ là hiệu quả hơn nếu chọn những thuật ngữ địa phương

để giải nghĩa cho những từ khóa, đặc biệt là những từ viết tắt, bởi vì như vậy sẽ giúp học viên hiểu và sử dụng dễ dàng hơn là phiên bản bằng tiếng Anh.

- Làm mất nghĩa của các nguyên tắc chính: Khi sử dụng cuốn tài liệu này, cần bảo đảm rằng ngôn ngữ sử dụng phải phù hợp với văn hóa và bối cảnh cụ thể. Tuy nhiên cần phải cẩn trọng tránh làm sai lệch bản chất của các nguyên tắc FPIC. Ví dụ, quyền của người dân bản địa chưa được công nhận trong luật pháp của nước bạn, điều đó không có nghĩa là không đề cập đến những vấn đề liên quan đến quyền của người dân bản địa trong quá trình tập huấn, vì đó là một trong những nền tảng của FPIC. Hãy suy nghĩ một cách kỹ càng về cách mà bạn sẽ trình bày những vấn đề nhạy cảm liên quan đến sự thành công của dự án REDD+ và chuẩn bị cho những câu hỏi, có thể bạn sẽ phải hệ thống lại cách tư duy về những vấn đề nhạy cảm cụ thể.

Làm thế nào để tổ chức lớp tập huấn theo nhu cầu của bạn

Như đã giải thích ở trên, bạn có thể sử dụng những nội dung trình bày trong cuốn tài liệu này để thiết kế lớp tập huấn sao cho phù hợp với từng bối cảnh cụ thể. Tuy nhiên, để thiết kế một khóa đào tạo hay một lớp học hiệu quả, bạn cần cân nhắc kỹ về mục đích và đối tượng học viên. Khi bạn đã xác định xong mục tiêu và đối tượng tập huấn, bạn có thể chọn những bài khác nhau từ các học phần để chúng phù hợp với mục tiêu của bạn. Nếu bạn được mời để tập huấn cho học viên ở một địa phương cụ thể nào đó, bạn nên sử dụng những hiểu biết hiện có và những kinh nghiệm đã áp dụng (hoặc chưa áp dụng) nhằm nêu bật giá trị và các bước của FPIC. Dưới đây là một vài ví dụ của các kịch bản tập huấn khác nhau để bạn tham khảo. Những kịch bản này được trình bày chi tiết hơn, có liên hệ đến từng bài học cụ thể trong phần phụ lục. Khi tập huấn cho các thúc đẩy viên tại địa phương, bạn cũng có thể xem xét thêm vào nội dung đào tạo kỹ năng thúc đẩy phù hợp, các công cụ và phương pháp có sự tham gia nhằm bảo đảm rằng các học viên có những kỹ năng cần thiết để khuyến khích sự tham gia của cộng đồng. Tuy nhiên, điều này cũng có nghĩa là thời gian lớp tập huấn sẽ kéo dài hơn. Bảng 1 đưa ra một số ví dụ về các kịch bản thiết kế lớp tập huấn khác nhau cho mục tiêu và học viên cụ thể của bạn.

Bảng 1 Ví dụ các kịch bản tập huấn khác nhau

Kịch bản tập huấn	Đối tượng	Thời gian	Mục tiêu học tập
Tập huấn 1 lần cho thúc đẩy viên về FPIC (bao gồm tất cả học phần)	Thúc đẩy viên hiện trường/ cán bộ khuyến nông nhà nước từ nhiều địa phương khác nhau	6 ngày	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Có thể giải thích tầm quan trọng và các nguyên tắc chính của FPIC ▪ Có thể giải thích và liên hệ các nguyên tắc và giá trị hỗ trợ ▪ Xác định được các bước chính trong việc tìm kiếm FPIC và lên kế hoạch áp dụng FPIC trong thực tiễn của họ

Kịch bản tập huấn	Đối tượng	Thời gian	Mục tiêu học tập
Tập huấn tổng quan 1 lần cho quản đốc/những người đề xuất dự án REDD+ (chủ yếu tập trung học phần 1, 2 và phần tổng quát trong học phần 4)	Quản đốc dự án/những người đề xuất dự án REDD+/ cán bộ lập kế hoạch cấp cao của chính phủ	2 ngày	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Có thể giải thích được giá trị của FPIC trong bối cảnh dự án REDD+ ▪ Có thể xác định và giải thích những nguyên tắc chủ đạo của FPIC và giá trị ứng dụng trong thiết kế và quá trình thực hiện dự án REDD+ ▪ Có thể nhận biết tốt việc thực hành FPIC trong lập kế hoạch và thực hiện dự án
Tập huấn 2 giai đoạn và quá trình hướng dẫn hỗ trợ tại hiện trường (sử dụng tất cả các học phần kèm theo thực hành tại hiện trường và ý kiến đóng góp từ các học viên tham gia thực hành)	Cán bộ thúc đẩy hiện trường và quản đốc dự án	4 ngày x 2 lần với thực hành xen kẽ giữa các ngày tập huấn	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Có thể giải thích tầm quan trọng của các nguyên tắc chính của FPIC và liên hệ với việc áp dụng thực tiễn các giá trị hỗ trợ của chính họ ▪ Đánh giá được mức độ tham vấn học viên đang áp dụng so với tiêu chuẩn tối thiểu của FPIC ▪ Xây dựng được kế hoạch hành động, xác định những người có quyền và quá trình tìm kiếm sự đồng thuận ▪ Xác định, chia sẻ và nhận được ý kiến đóng góp về những thách thức của các bước thiết kế ban đầu trong việc tìm kiếm sự đồng thuận tại nơi họ làm việc
Tập huấn cho cộng đồng về quyền FPIC của họ	Lãnh đạo và các thành viên cộng đồng	2 ngày	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Có thể giải thích được quyền FPIC của họ trong REDD+ ▪ Có thể giải thích được những nguyên tắc của FPIC và ý nghĩa của từng nguyên tắc đó khi những người đề xuất dự án tìm kiếm sự đồng thuận
Quá trình học tại hiện trường cho các bên có liên quan (sử dụng học phần 1, 2 và thực hành học phần 4)	Thành viên cộng đồng, cán bộ hiện trường (bên thứ 3), đề xuất dự án cán bộ chính phủ (phụ trách từng vùng cụ thể)	3 ngày (3 ngày dành cho cộng đồng/2 ngày dành cho các bên liên quan khác)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Có thể giải thích được cơ sở và quyền FPIC cần được tôn trọng từ cách suy nghĩ của các bên có liên quan khác nhau. ▪ Có thể giải thích được những nguyên tắc chủ đạo của FPIC ▪ Xác định được và thống nhất các bước chính trong quá trình tìm kiếm sự đồng thuận tại địa điểm dự án cụ thể

Học phần

1

Tạo bối cảnh về áp dụng FPIC trong REDD+

Học phần này bao gồm các bài về các yếu tố cơ bản để giới thiệu khái niệm về FPIC, giá trị của FPIC trong từng điều kiện khác nhau, và cơ sở pháp lý cần phải tôn trọng quyền FPIC trong REDD+. Cần nhấn mạnh nghĩa của thuật ngữ 'đồng thuận' trong bối cảnh của bạn và liên hệ với cuộc sống hàng ngày. Điều cần thiết là Bạn cần dành thời gian thảo luận các phương pháp khác nhau để tìm kiếm sự đồng thuận thông qua quá trình ra quyết định có sự tham gia của cộng đồng.

1

Xây dựng Facebook cho nhóm của bạn

Thời gian:

45 phút

Phương pháp:

1. Giới thiệu cá nhân và vẽ biểu đồ
2. Thảo luận chung

Học liệu:

1. Thẻ giấy màu sáng và bút viết bảng màu đen hoặc xanh da trời
2. Giấy khổ lớn hoặc ít nhất 6 tờ giấy gắn lại với nhau trên trên giấy khổ lớn
3. Băng dán

MỤC TIÊU

Sau khi học xong bài này, học viên:

- Sẽ biết tên của nhau.
- Sẽ xác định và cùng chia sẻ niềm đam mê của từng người.
- Sẽ xác định được những vấn đề họ cần được giải đáp trong quá trình học.
- Tạo ra được mối liên hệ giữa các học viên với nhau về cá nhân cũng như chuyên môn, nghề nghiệp.

CÁC BƯỚC

1. Chào đón các học viên đến tham dự khóa học bằng cách giải thích rằng trước khi bạn giới thiệu chương trình học, điều hết sức cần thiết đó là các học viên nên làm quen với nhau trước. Giải thích rằng phương pháp làm quen được sử dụng sẽ giúp học viên làm quen với nhau và mỗi học viên sẽ mang đến lớp học cái gì.
2. Hỏi những học viên đã có trang Facebook. Giải thích rằng mỗi học viên sẽ tạo trang Facebook của chính họ và kết nối hệ thống facebook với nhau những bằng kỹ thuật thô sơ.
3. Đưa cho mỗi học viên một thẻ màu sáng. Sử dụng giấy khổ lớn và trình bày cách mà bạn muốn học viên sử dụng thẻ màu đó như thế nào (xem phần bài tập). Giải thích rằng học viên cần vẽ một hình vuông lớn ở giữa thẻ màu, để trống phần trên hình vuông để viết tên học viên và vẽ 2 hình vuông bên dưới cạnh hình vuông lớn.
4. Yêu cầu học viên vẽ bức họa của cá nhân mình (biểu tượng hoặc hình ảnh thể hiện bản thân họ) hoặc chính khuôn mặt của họ trong hình vuông lớn, sau đó viết lên những niềm đam mê và cả những thắc mắc mà họ mong muốn được giải đáp trong khóa học.

5. Sau đó học viên viết tên gọi tắt hoặc biệt danh mà muốn được mọi người gọi ở phần trên của thẻ màu.
6. Sau khi tất cả các học viên đã hoàn thành thẻ của mình, yêu cầu mỗi học viên tìm ít nhất 3 học viên chưa quen biết khác để chia sẻ thông tin trình bày trên thẻ của mình. Dành cho học viên 10 phút để thảo luận.
7. Sau khi thảo luận, yêu cầu học viên dán thẻ của họ lên giấy khổ lớn lớn (tất cả các nhóm).
8. Yêu cầu học viên tìm những người mà họ biết và kẻ 1 đường thẳng nối những người đó với nhau, và viết lên đường kẻ đó là họ đã gặp nhau như thế nào hoặc có cùng điểm chung gì. Yêu cầu học viên kẻ những đường thẳng nối những học viên có cùng sở thích hoặc niềm đam mê (*Lưu ý: có thể hoạt động này sẽ rất lộn xộn nhưng đừng quá lo lắng miễn là tất cả mọi người đều tham gia*)
9. Sau khi mạng lưới Facebook hoàn thành, treo nó lên tường và giải thích rằng khi học viên biết nhau trong suốt khóa tập huấn, họ có thể chú thích và kẻ nhiều mối liên hệ trên mạng lưới Facebook. Cần treo tờ giấy vẽ mạng Facebook ở nơi dễ nhìn thấy và không được di dời trong suốt quá trình tập huấn.
10. Yêu cầu mọi người quay lại chỗ ngồi và hỏi học viên những câu hỏi sau:
 - *Bạn có cảm nhận như thế nào khi thực hiện bài tập trên và tại sao bạn có cảm nhận như thế?*
 - *Những vấn đề gì bạn cần được giải đáp trong khóa học? những vấn đề đó giống hay khác nhau và tại sao?*
 - *Chúng ta học được gì từ những mối quan hệ vừa mới tạo nên?*
 - *Mạng Facebook này gợi cho nhóm chúng ta biết những điều gì và chúng ta sẽ sử dụng mạng lưới này như thế nào trong suốt khóa học??*
11. Tổng kết phần này bằng cách giải thích rằng đây là cách thông thường để mọi người làm quen với nhau và đây là cách để mọi người chia sẻ kinh nghiệm và học tập trong suốt khóa học về áp dụng FPIC trong REDD+.

NHỮNG ĐIỀU GIẢNG VIÊN CẦN LƯU Ý

Bài này kết hợp việc giới thiệu và đưa ra những mong đợi của học viên vì vậy nên thiết kế để được tiến hành ngay từ buổi đầu tiên của khóa tập huấn. Bằng cách sử dụng và làm rõ các câu hỏi ngay từ khi bắt đầu lớp tập huấn, bạn có thể giới thiệu mục đích khóa học.

Bạn có thể sử dụng bài này như một công cụ trong suốt khóa học. Ví dụ, cuối mỗi ngày, các học viên có thể cập nhật về những cảm nhận hoặc tâm trạng của họ về quá trình học hoặc hơn nữa là những gì họ đã học được. Vì vậy, tờ giấy vẽ mạng lưới Facebook phải treo ở nơi dễ nhìn thấy và dễ tiếp cận trong suốt khóa học.

Bài tập

Xây dựng trang Facebook của bạn

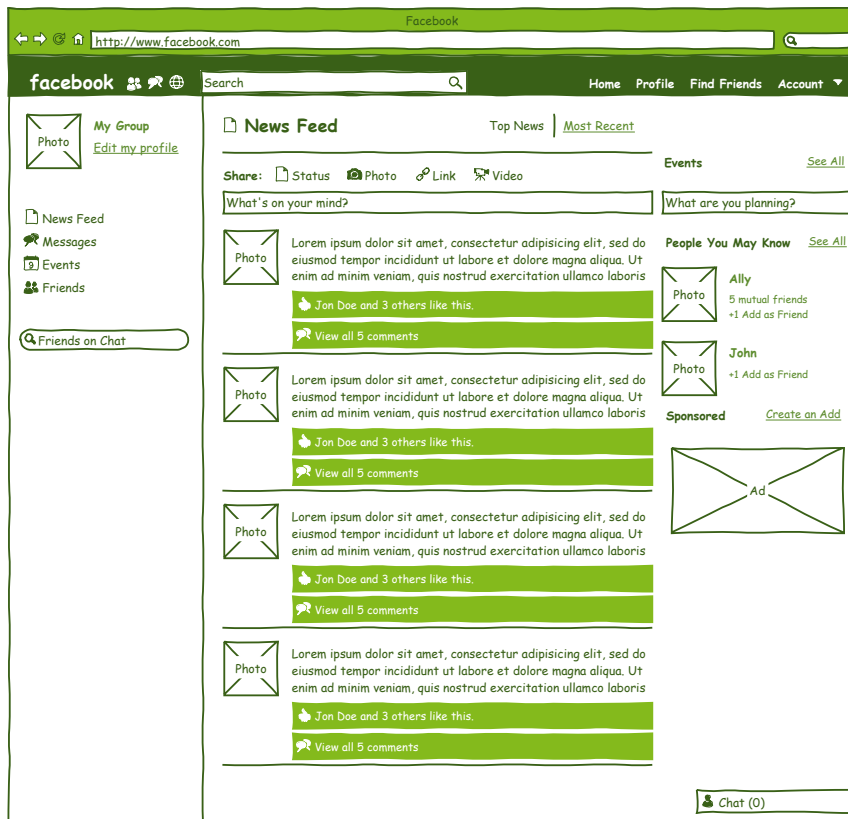
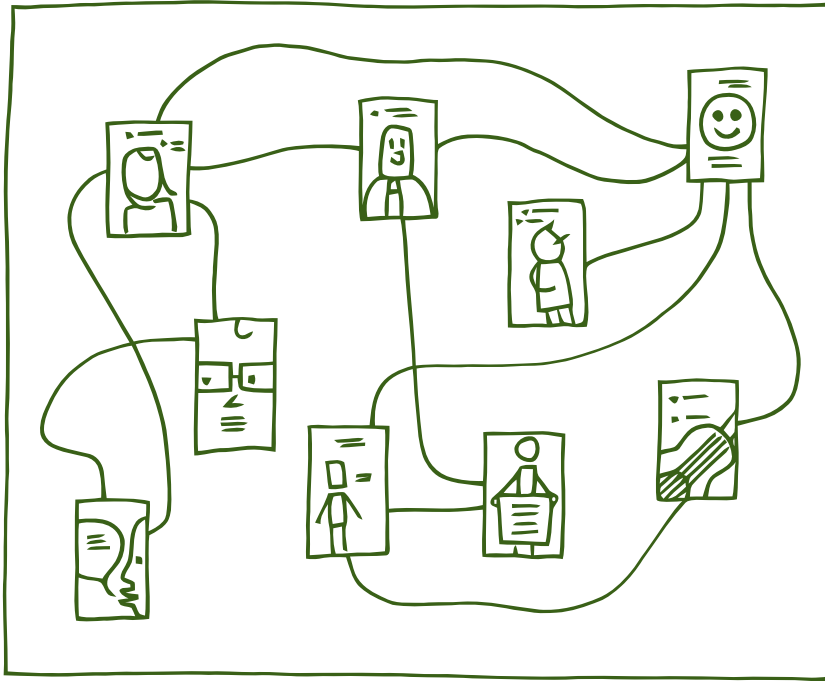
Viết tên bạn muốn mọi người gọi bạn ở đây

Vẽ bích họa của bạn (biểu tượng hoặc hình ảnh) hoặc khuôn mặt của bạn, tính cách của bạn hay niềm đam mê của bạn.

Niềm đam mê lớn nhất của bạn là gì?

Vấn đề mà bạn muốn được giải đáp nhất trong khóa học là gì?

2

Giới thiệu lớp tập huấn

Thời gian:

45 phút

Phương pháp:

Thảo luận chung cả lớp

Học liệu:

1. Chương trình tập huấn/ sơ đồ chương trình tập huấn với các học phần khác nhau
2. Mục tiêu học tập của lớp học viết trên giấy khổ lớn/giấy lớn
3. Chương trình học từng ngày và danh mục hậu cần

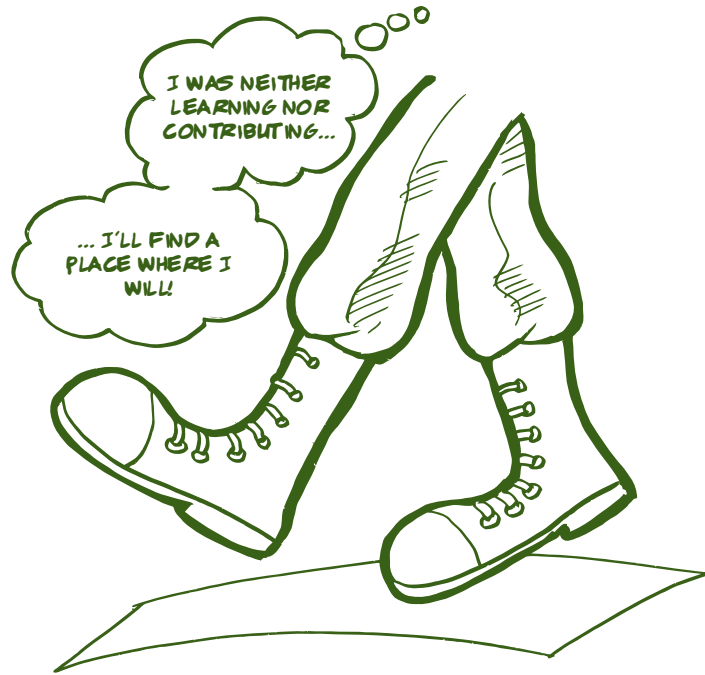
MỤC TIÊU

Sau khi kết thúc bài này, học viên:

- Có thể giải thích được mục tiêu và các học phần của khóa học.
- Có thể giải thích được những câu hỏi mà học viên đặt ra trong Facebook liên quan đến khóa học như thế nào?
- Có thể giải thích được phương pháp học sẽ áp dụng trong suốt khóa học.

CÁC BƯỚC

1. Giải thích cho học viên rằng bạn sẽ chia khóa học theo từng giai đoạn dựa vào mục đích, mục tiêu, trình tự và chương trình học. Những mong đợi của học viên sẽ được xem xét.
2. Giải thích 'tại sao' bằng cách dán mục đích và mục tiêu khóa học một nơi nào đó trong phòng học để tất cả các học viên đều có thể nhìn thấy. Những thông tin này nên được treo trong phòng học trong suốt khóa học. Giải thích những việc này được quyết định như thế nào và làm rõ tất cả những thắc mắc.
3. Nội dung của khóa học sẽ được mô tả bằng cách giới thiệu cho học viên theo trình tự về từng học phần, theo thứ tự và kiểm tra học viên có hiểu hay không bằng cách đặt câu hỏi.
4. Giải thích rằng khóa học sẽ được thực hiện dựa trên nguyên tắc học tập của người lớn, các công cụ và kỹ thuật học dựa vào kinh nghiệm. Giải thích luật "hai chân" nhằm nhấn mạnh rằng học là trách nhiệm của học viên và chia sẻ kết quả học tập là trách nhiệm của tất cả mọi người, đặc biệt là trong quá trình làm việc nhóm.

Quy luật của 'hai chân'

5. Giới thiệu 'khi nào' sẽ học cái gì bằng cách treo chương trình học trong lớp và cùng nhau xem lại nội dung.
6. Trước khi kết thúc bài này, hướng dẫn viên cùng cả lớp xem lại mạng lưới Facebook và các vấn đề mong đợi được giải đáp trong khóa học do học viên đưa ra. Cố gắng liên hệ các câu hỏi với trình tự nội dung khóa học và giải thích rõ với học viên những câu hỏi sẽ không được giải đáp trong khóa học.

NHỮNG ĐIỀU GIẢNG VIÊN CẦN LƯU Ý

Hướng dẫn viên cần nhấn mạnh cho học viên thấy rằng nội dung trọng tâm của khóa tập huấn này là FPIC trong REDD+ chứ không phải là REDD+ thuần túy.

Quy luật hai chân là "Nếu bất cứ khi nào và trong bất kì tình huống nào bạn thấy rằng bạn không học và cũng không đóng góp gì cả thì bạn nên dùng đôi chân của mình đi làm việc gì đó hữu ích. Bạn hoàn toàn tự chịu trách nhiệm."

Khi nói về 'làm thế nào', hướng dẫn viên cần giới thiệu rõ ràng về giá trị của sự tham gia, học dựa vào kinh nghiệm, sự phản hồi của từng cá nhân, cùng chia sẻ kinh nghiệm khi làm việc theo nhóm, học viên góp ý cho nhau và quy luật của hai chân. Điều này sẽ làm cho học viên có ấn tượng về bản chất của quá trình học ngay từ đầu cho đến cuối khóa học.

Phần giới thiệu của cuốn tài liệu sẽ cung cấp cho bạn một số lời khuyên về mục tiêu và thiết kế trình tự khóa học cho các nhóm đối tượng khác nhau và khung thời gian khác nhau.

3

REDD+ là gì?

Thời gian:

45 phút

Phương pháp:

1. Từng học viên vẽ hình
2. Làm việc theo nhóm
3. Thảo luận chung

Học liệu:

1. Giấy giấy khổ lớn A1 hoặc giấy màu cho mỗi học viên
2. Bút viết bảng và giấy ghi chú
3. Bút màu và bút chì

MỤC TIÊU

Khi hết thúc bài này, học viên có thể:

- Vẽ được hình vẽ diễn đạt REDD+ và có cùng nhận thức về REDD+ là gì.
- Cùng phân tích được hình vẽ diễn đạt và mô tả REDD+ theo một cách đơn giản và súc tích.
- Xác định được những khái niệm chủ đạo mà họ đã cùng thống nhất mô tả REDD+ là chính xác nhất.
- Liên hệ được khái niệm FPIC với REDD+ như một cách giới thiệu nội dung trọng tâm của khóa học.

CÁC BƯỚC

1. Giải thích rằng để hiểu vai trò của FPIC trong REDD+ học viên cần phải hiểu một số nguyên tắc cơ bản và những vấn đề liên quan đến REDD+. Giải thích rằng có thể có các cách giải nghĩa khác nhau về REDD+ trong nhóm và do đó bài này nhằm giúp học viên cùng hiểu như nhau về những khái niệm cơ bản.
2. Cung cấp cho mỗi học viên một tờ giấy giấy khổ lớn A1. Yêu cầu học viên dành thời gian suy nghĩ và vẽ diễn đạt quan điểm của họ REDD+ là gì. Giải thích rằng bạn không tìm kiếm những họa sĩ tài năng xuất chúng mà trong khuôn khổ lớp học bạn chỉ cần học viên diễn đạt ý tưởng của mình thông qua bức tranh để học viên có thể thấy điểm nhấn ý tưởng của chính họ. Lưu ý học viên rằng bài tập này không phải là kiểm tra mức độ hiểu biết của học viên về REDD+, mà chủ yếu là muốn khám phá xem họ nhận thức như thế nào về REDD+ theo cách của riêng họ. Cho học viên 10 phút để vẽ hình ảnh diễn đạt ý của họ.
3. Sau khi vẽ xong, yêu cầu học viên chia thành từng nhóm một cách ngẫu nhiên, ít nhất 3 người mỗi nhóm, cùng chia sẻ hình vẽ của họ, so sánh với nhau và cùng thảo luận về lý do của những điểm giống và khác nhau giữa các hình vẽ.

4. Sau khi mỗi nhóm nhỏ chia sẻ hình vẽ của mình, yêu cầu họ dán hình vẽ lên tường hoặc bảng và yêu cầu họ viết định nghĩa của họ về REDD+, không quá 25 từ, dùng các từ theo ngôn ngữ hàng ngày (không dùng thuật ngữ chuyên môn). Định nghĩa của họ nên dựa trên những ý tưởng đã trình bày trong hình vẽ của họ. Dành cho nhóm không quá 15 phút để làm bài tập này.
5. Sau khi họ hoàn thành các định nghĩa, yêu cầu học viên dán các định nghĩa đó lên tường hoặc lên bảng, gần hình vẽ của họ.
6. Yêu cầu mỗi nhóm đến xem kết quả của các nhóm khác và tìm hiểu sự kết nối giữa bức tranh và ý kiến của họ về REDD+, đóng góp ý kiến hoặc đặt câu hỏi ghi trên giấy ghi chú.
7. Sau khi mỗi nhóm đã xem kết quả của tất cả các nhóm khác, yêu cầu học viên quay lại kết quả ban đầu của họ và trả lời những câu hỏi ghi trên giấy ghi chú màu vàng. Cho mỗi nhóm 2 phút để trả lời. Cần đảm bảo rằng, các nhóm tập trung trả lời các câu hỏi chứ không phải mô tả hình vẽ của họ.
8. Sau khi các nhóm đã trả lời xong, hướng dẫn viên hỏi cả lớp những câu hỏi phản hồi sau:
 - *Tất cả các nhóm đều giống nhau hay khác nhau? Những điểm khác nhau chính là gì? Và tại sao lại có sự khác nhau đó?*
 - *Tất cả các học viên đều nhất trí những điểm chính nào?*
 - *Trọng tâm của khóa học (FPIC) phù hợp với các hình vẽ và định nghĩa của học viên về REDD+ như thế nào?*
 - *Nếu được yêu cầu hình tượng hóa FPIC trong REDD+ bạn có vẽ bức tranh tương tự hay không? Tại sao?*
9. Yêu cầu học viên quay lại thảo luận chung cả lớp và trình bày tóm tắt những yếu tố chính trong hình vẽ của học viên (quá trình không chắc chắn, khuyến khích bằng hình thức tài chính, mục đích nâng cao và duy trì diện tích che phủ và trạng thái rừng, giải quyết các vấn đề liên quan đến biến đổi khí hậu, sáng kiến từ nước phát triển sang các nước đang phát triển, những kết quả mong đợi về mặt xã hội khác như quản lý rừng bền vững, vv...). Yêu cầu học viên liên hệ những nội dung này với các khái niệm và thông điệp của họ về FPIC.
10. Tổng kết bài học bằng các giải thích rằng đây là một phần xây dựng bối cảnh áp dụng FPIC. Nhấn mạnh lại một lần nữa rằng đây không phải là khóa học về REDD+, mà là cơ chế cụ thể (FPIC) cần phải áp dụng nhằm bảo đảm an toàn xã hội khi thực hiện REDD+.

NHỮNG ĐIỀU GIẢNG VIÊN CẦN LƯU Ý

Học viên sẽ có khuynh hướng tập trung vào kết quả mong đợi của họ về REDD+, và thiên về yếu tố công bằng xã hội, bất bình đẳng hoặc bảo tồn của REDD+. Do đó, cần phải làm rõ ngay từ bây giờ rằng REDD+ là một cơ chế do những người bên ngoài cộng đồng đưa ra nhằm mục đích tính toán giá trị kinh tế của lượng carbon lưu giữ được ở trong rừng chứ không phải là sáng kiến “phát triển xã hội”. Đó là lý do tại sao FPIC là một trong những vấn đề quan trọng cần xem xét.

Không cần thiết phải có bài trình bày về định nghĩa REDD+, nhưng cần bảo đảm rằng học viên nhận ra mục tiêu chính của REDD+ không phải là công bằng xã hội và cải thiện sinh kế mà là giải quyết biến đổi khí hậu (từ các nước phát triển sang các nước đang phát triển). Trong trường hợp học viên muốn biết định nghĩa về REDD+, tốt nhất là bạn nên giới thiệu cho học viên tham khảo thêm từ các trang web của UNFCCC (Công ước khung của Liên hiệp quốc về Biến đổi khí hậu của), World Bank (Ngân hàng thế giới), hoặc UNEP (Chương trình môi trường của Liên hiệp quốc).

REDD+ là gì?

“Giảm phát thải do mất rừng và suy thoái rừng hoặc REDD là một nỗ lực nhằm tạo ra giá trị tài chính cho lượng carbon lưu giữ trong rừng, khuyến khích các nước đang phát triển giảm lượng khí thải từ rừng và đầu tư vào công nghệ phát thải carbon thấp nhằm phát triển bền vững. ‘REDD+’ đi xa hơn vấn đề phá rừng và suy thoái rừng và bao gồm vai trò của bảo tồn, quản lý rừng bền vững và tăng cường lưu giữ carbon của rừng.” (UN-REDD, 2011).

Rừng có những vai trò quan trọng trong biến đổi khí hậu. Ví dụ, mất rừng và suy thoái rừng làm phát thải lượng carbon tích trữ trong cây vào khí quyển dưới dạng khí carbonic (CO₂) và các dạng khí khác, góp phần làm cho toàn cầu nóng lên. Các nhà khoa học ước tính rằng phát thải carbonic từ mất rừng và suy thoái rừng chiếm khoảng từ 12% đến 17% tổng lượng khí thải carbonic hàng năm⁴. Tuy nhiên, nếu rừng phát triển tốt thì sẽ hấp thụ một lượng lớn khí carbonic từ khí quyển, khoảng 2.4 tỉ tấn mỗi năm⁵.

Vì vậy, khi rừng bị tổn hại và bị phá, chúng ta không những làm mất đi khả năng lưu giữ carbon của cây rừng mà còn làm mất khả năng hấp thụ khí carbonic từ khí quyển. Thiệt hại sẽ nhân lên gấp đôi. Nếu chúng ta tính cả những chức năng khí hậu khác của rừng như điều tiết và duy trì ẩm độ khí quyển thì sự mất mát còn lớn hơn nhiều.

Nhưng nếu mất rừng và suy thoái rừng gây nên thiệt hại kép trong cuộc chiến chống lại biến đổi khí hậu, thì bảo tồn và phát triển rừng sẽ mang lại chiến thắng gấp đôi. Đó là lý do vì sao mọi người rất quan tâm đến giảm phát thải từ mất rừng và suy thoái rừng (REDD+) bởi biện pháp này có thể giúp giảm lượng phát thải carbon lớn với chi phí thấp, trong thời gian ngắn.

Các nguyên tắc REDD+ là gì?

Ý tưởng đơn giản là: phần thưởng cho những người quản lý tài nguyên rừng giúp giảm lượng phát thải khí nhà kính từ mất rừng và suy thoái rừng. Chúng ta có lợi nhiều hơn khi bảo vệ rừng khỏe mạnh so với làm suy thoái và mất rừng. REDD+ đề xuất thực hiện công việc này bằng cách kết nối các quyền lợi về tài chính và phi tài chính cho công tác bảo tồn nhằm bảo đảm lượng carbon lưu giữ trong rừng. Các chủ rừng hoặc quản lý rừng sẽ được nhận các tín chỉ carbon vì mục đích ‘tránh làm suy thoái rừng’, dựa trên lượng carbon tích trữ trong rừng chưa thải ra. Những tín chỉ này có thể mua bán trên thị trường carbon trong nước hoặc quốc tế, hoặc chi trả qua quỹ REDD+ quốc gia hoặc quốc tế.

⁴ Ủy ban liên chính phủ về biến đổi khí hậu, (2007); Van der Werf et al, (2009). Khí thải CO₂ do mất rừng, *Nature Geoscience* 2, 737-738 (2009)

⁵ Trang Blog của Cơ quan hỗ trợ phát triển Mỹ, (2011). Cơ quan dịch vụ rừng của Mỹ nhận thấy rừng đóng vai trò hết sức to lớn trong việc giảm thải khí carbonic và tăng nhiệt độ toàn cầu. Tài liệu trực tuyến: <http://blogs.usda.gov/2011/07/14/us-forest-service-finds-that-forests-play-huge-role-in-reducing-carbon-and-higher-global-temps/>. Tham khảo: 18th October 2011

Dấu '+' trong REDD+ bao gồm quản lý rừng bền vững và tăng cường tích trữ carbon trong rừng thông qua tái tạo rừng.

Báo cáo tổng quan của Chính phủ Anh (Eliasch 2008) dự kiến nguồn thu từ tín chỉ carbon có giá trị lên đến 7 tỉ USD mỗi năm sẽ được sử dụng cho REDD+ vào năm 2020, mặc dù con số này có thể thay đổi do sự tiến triển chậm của các cuộc thương thuyết quốc tế về khí hậu. Nguồn ngân sách đáng kể này có thể có ý nghĩa trong việc giúp làm giảm lượng khí thải và đồng thời có thể hỗ trợ phát triển những phương pháp mới vì người nghèo, giúp bảo tồn đa dạng sinh học và bảo vệ những dịch vụ sống còn của hệ sinh thái.

Ngoài ra, duy trì hệ sinh thái rừng còn có thể góp phần tăng khả năng chống chịu với biến đổi khí hậu. Để đạt được lợi nhuận về nhiều mặt này, REDD+ đòi hỏi sự tham gia đầy đủ và tôn trọng quyền của người dân bản địa và những cộng đồng phụ thuộc vào rừng khác

Những thách thức?

Ý tưởng đằng sau REDD và REDD+ có thể đơn giản nhưng trong thực tế khi triển khai sẽ gặp phải nhiều thách thức.

Một số thách thức chính đã được xác định như sau:

- **Bổ sung** - REDD+ chỉ áp dụng đối với những tài nguyên rừng đang bị đe dọa, và ngân sách REDD+ được sử dụng ở những nơi cần phải gia tăng các biện pháp bảo vệ để tránh sự đe dọa này. Một trong những chỉ trích chủ yếu đối với REDD+ là rất khó ước tính và xác định một cách chính xác mức độ mất rừng và suy thoái rừng trong 30 năm tới ở một khu rừng nào đó. Nếu không ước tính chính xác được vấn đề này - thông qua tính toán kịch bản ban đầu cho việc sử dụng rừng trong tương lai - thì lượng tín chỉ carbon được trả từ việc bảo vệ rừng sẽ chỉ là dự đoán.

Để vượt qua thách thức này, phương pháp REDD+ tự nguyện đã được thiết kế giúp các nhà khoa học tính toán kịch bản ban đầu chính xác hơn, sau đó được xác nhận bởi bên thứ ba, tuy nhiên một số nhà quan sát vẫn cho rằng như vậy là chưa đầy đủ. Tính toán giá trị gia tăng cũng trở nên khó khăn hơn khi áp dụng REDD+ ở quy mô tỉnh hoặc quốc gia.

- **Sự rò rỉ** - Một trong những chỉ trích khác về REDD+ là khi áp dụng các biện pháp bảo vệ ở một khu vực rừng thuộc dự án thì áp lực phá rừng sẽ tăng lên ở những khu rừng khác trong cùng một nước đó hoặc giữa các quốc gia. Do đó, phương pháp REDD+ cần nỗ lực xem xét vấn đề này bằng cách đưa cả 'vùng đệm' rò rỉ vào trong tính toán lượng carbon, tuy nhiên ở cấp quốc gia hoặc quốc tế, tính toán sự rò rỉ này sẽ khó khăn hơn. Câu hỏi mang tính đạo đức đặt ra cho việc chuyển áp lực phá rừng từ vùng này sang vùng khác và tác động của việc này lên môi trường và các cộng đồng bị ảnh hưởng như thế nào.
- **Rủi ro về tham nhũng và quản lý ngân sách kém** - nhiều người thực sự quan ngại rằng, ngành lâm nghiệp đã có lịch sử là ngành rất dễ xảy ra hối lộ, tham nhũng và quản lý ngân sách kém. Do đó, nhiều ý kiến cho rằng tăng ngân sách cho ngành lâm nghiệp có thể sẽ làm cho những vấn đề này trầm trọng hơn, mặc dù một số khác thì cho rằng REDD+ sẽ tạo cơ hội để cải thiện cơ cấu quản trị và giải quyết vấn đề tham nhũng nói chung.
- **Quyền hưởng dụng đất và carbon** - để xây dựng dự án REDD+, các cơ quan đề xuất và cộng đồng tham gia cần phải làm rõ quyền hưởng dụng đất và quyền đối với tài nguyên rừng dự kiến trong dự án. Đây là một quá trình khó khăn và kéo dài ở các quốc gia có rừng nhiệt đới, nơi mà hưởng dụng đất thường không rõ ràng và quản trị không hiệu quả. Trong một số trường hợp, quyền hưởng dụng đất theo phong tục tập quán của người dân bản địa và cộng đồng phụ thuộc vào rừng thường không được chính phủ công nhận, và vì vậy trở thành một trong những trở ngại cho tiến trình thực hiện REDD+. Tuy nhiên, một số nhà phân tích REDD+ đề xuất rằng nguồn ngân sách dành cho REDD+ sẽ tạo cơ hội nhằm đẩy mạnh quá trình đăng ký sử dụng đất và giúp cho cộng đồng xác định quyền hưởng dụng đất của họ một cách hợp pháp.
- **Bảo đảm an toàn xã hội** - Nhiều bên liên quan đang kêu gọi chính phủ các nước và những người xây dựng dự án phải đảm bảo thực hiện REDD+ chỉ khi có các biện pháp an toàn xã hội. Điều này đã được công nhận vào năm 2010 trong Thỏa thuận Cancun, tất nhiên cần có quá trình thực hiện một cách cẩn trọng. Cần thiết phải thực hiện thành công các biện pháp an toàn xã hội nhằm chắc chắn rằng REDD+ sẽ không dẫn đến việc cộng đồng phải di chuyển đi nơi khác, giảm quyền tiếp cận tài nguyên rừng của họ và dẫn đến làm giảm quyền lợi của cộng đồng được hưởng từ REDD+.
- **Theo dõi, báo cáo và xác minh (MRV)** - rất ít chính phủ các nước có rừng nhiệt đới có đủ nguồn nhân lực và năng lực kỹ thuật để thực hiện công tác theo dõi, báo cáo và xác minh lượng carbon lưu giữ trong rừng ngoài khuôn khổ dự án. Tuy nhiên, xây dựng hệ thống MRV cấp quốc gia hoặc cấp thấp hơn là rất quan trọng đối với các nước có khả năng thực hiện REDD+ vì nó cho thấy tính 'bền vững' của tín chỉ carbon. Do đó, cần nỗ lực nâng cao năng lực tổ chức thực hiện MRV, và đây là vấn đề trọng tâm mà một số nhà tài trợ chính của REDD+ quan tâm.
- **Nguồn kinh phí từ đâu?** - Cho đến nay vẫn chưa rõ nguồn kinh phí rất lớn để thực hiện REDD+ này sẽ lấy từ đâu. Không có cam kết thực sự sau thỏa thuận Kyoto, thị trường của tín chỉ carbon trong REDD+ sẽ chủ yếu là tự nguyện, dựa vào thị trường carbon trong nước, bao gồm REDD+ (ví dụ California, Úc). Hiện nay có một số tổ chức có tầm ảnh hưởng đang ủng hộ phương pháp tiếp cận thị trường đối với REDD+, và các thương thuyết quốc tế vẫn chưa thống nhất sẽ sử dụng phương pháp thị trường Hay phương pháp quỹ.

Làm thế nào để sử dụng FPIC trong REDD+?

Quá trình FPIC là một biện pháp an toàn xã hội trong REDD+ vì FPIC tạo điều kiện cho các bên liên quan trong dự án REDD+ chất vấn, chấp thuận hoặc từ chối thực hiện dự án.

Lâm nghiệp cộng đồng liên quan đến REDD+ và FPIC như thế nào?

Một số địa điểm của lâm nghiệp cộng đồng sẽ có đủ điều kiện để tham gia chương trình REDD+. REDD+ có thể mang lại động cơ và lợi ích bổ sung cho những nỗ lực của cộng đồng trong việc bảo vệ và quản lý rừng bền vững. Tuy nhiên cần phải làm rõ cơ chế để cộng đồng được hưởng những quyền lợi này. Lâm nghiệp cộng đồng cũng được xem như là một trong những phương án quản lý tại những địa điểm REDD+ mới nơi mà cộng đồng địa phương quyết tâm và có năng lực quản lý tài nguyên rừng.

REDD+ là một sáng kiến từ bên ngoài nhằm tìm kiếm các địa điểm rừng được quản lý bởi cộng đồng địa phương để thực hiện dự án. Điều cần thiết là tất cả các nhóm và những người sử dụng trong lâm nghiệp cộng đồng hiểu được ý nghĩa và cách diễn đạt của nguyên tắc Đồng thuận dựa trên nguyên tắc tự nguyện, trước và được thông tin đầy đủ (FPIC) trong REDD+. Chúng ta không thể giả định rằng cộng đồng địa phương muốn tham gia dự án REDD+ mà không cần phân tích kỹ về những lợi ích và rủi ro do dự án mang lại. Điều này cũng giúp giảm thiểu tới mức thấp nhất rủi ro cho những người đề xuất dự án. Rừng cộng đồng được quản lý tốt và có chủ quyền bảo đảm là rất hấp dẫn đối với những nhà đầu tư tiềm năng của các dự án REDD+, tuy nhiên sự đồng thuận của cộng đồng tham gia trong tất cả các giai đoạn của của tiến trình xây dựng dự án cũng hết sức cần thiết. FPIC cũng nhằm bảo đảm rằng tất cả những mong đợi là phù hợp với thực tế và sự khác biệt giữa REDD+ và các dự án 'bảo tồn' khác cũng phải được giải thích rõ.

4

FPIC là gì?

Thời gian:

1 giờ

Phương pháp:

1. Cho học viên chọn vị trí của mình
2. Thảo luận chung

Học liệu:

1. Áp phích mỗi 'định nghĩa' về FPIC

MỤC TIÊU

Sau khi kết thúc bài bày, học viên:

- Sẽ xác định được định nghĩa phù hợp nhất với hiểu biết của họ về FPIC.
- Có thể giải thích được sự khác biệt giữa tham vấn, thương thuyết và FPIC.
- Có thể thống nhất về những khái niệm chính quanh định nghĩa FPIC và định nghĩa này sẽ là cơ sở để học viên cùng chia sẻ về hiểu biết trong suốt thời gian còn lại của lớp tập huấn.

CÁC BƯỚC

1. Giới thiệu bài học bằng các giải thích rằng trong giảng bài này bạn muốn tìm ra định nghĩa và hiểu biết chung về FPIC để có thể sử dụng trong suốt khóa học.
2. Dán lên tường lớp học ít nhất là 3 định nghĩa khác nhau về FPIC, viết bằng cỡ chữ lớn để mọi người có thể đọc được từ xa.
3. Đọc to tất cả các định nghĩa và yêu cầu từng học viên chọn định nghĩa mà họ thấy ưng ý nhất.
4. Sau khi tất cả các học viên đã chọn định nghĩa họ ưng ý nhất, yêu cầu những học viên chọn cùng một định nghĩa giải thích cho nhau vì sao họ đồng ý với định nghĩa đó, và cả nhóm tổng hợp các lý do để chia sẻ cùng nhóm khác.
5. Sau 10 phút, yêu cầu mỗi nhóm chia sẻ lý do và tạo điều kiện cho các nhóm khác đặt câu hỏi làm rõ thêm. Cố gắng tóm tắt các lý do của các nhóm trình bày. Nhấn mạnh bằng cách gạch chân bằng mực đỏ các từ khóa mà học viên thống nhất trong định nghĩa (quyền tập thể, có hoặc không, tự quyết định, quá trình, thương thuyết, vv...)

6. Sau khi hoàn thành quá trình cùng chia sẻ, yêu cầu các nhóm quay lại thảo luận chung và tóm tắt các từ khóa được nhấn mạnh trong các định nghĩa.
7. Phản hồi về bài tập bằng cách hỏi:
 - Dựa vào kết quả thảo luận, những khái niệm chính của FPIC là gì?
 - Bạn suy nghĩ gì về sự khác biệt giữa đồng thuận và tham vấn? và đồng thuận và thương thuyết (cần xây dựng dựa trên phần trả lời từ bài 'tại sao cần đồng thuận?' nếu bạn sử dụng bài đó hiệu quả)
 - Thuật ngữ 'tự quyết định' liên quan đến khái niệm chính của FPIC như thế nào?
8. Tóm tắt những yếu tố chính của FPIC. Nhấn mạnh rằng điều quan trọng là học viên không nên suy nghĩ FPIC là một phương pháp tiếp cận giống như PRA. FPIC không phải là một phương pháp tiếp cận mà đó là một cách khác để ra quyết định đối với những đề xuất từ bên ngoài bằng cách tạo điều kiện cho người dân có cơ hội nói "có" hoặc "không" và tiến hành thương thuyết theo điều khoản của họ. Nhấn mạnh rằng đó là quá trình tìm kiếm sự ĐỒNG THUẬN (dựa trên nguyên tắc tự nguyện, trước và được thông tin đầy đủ).
9. Giải thích rằng phần sau chúng ta sẽ từng bước khám phá các thuật ngữ trong từ viết tắt và lộ trình áp dụng FPIC. Phát tài liệu cho học viên. Nếu học viên cho rằng họ vẫn còn lẫn lộn, yêu cầu học viên tham khảo định nghĩa in bằng chữ nghiêng trong Tài liệu phát.

NHỮNG ĐIỀU GIẢNG VIÊN CẦN LƯU Ý

Cố gắng tránh thảo luận chi tiết về nghĩa của nguyên tắc Đồng thuận dựa trên nguyên tắc tự nguyện, trước và được thông tin đầy đủ. Bài học này chỉ đưa ra các vấn đề thảo luận mà chi tiết có thể được làm sáng tỏ ở những bài học sau. Điểm mấu chốt là giới thiệu các khái niệm và sẽ từng bước khám phá chúng.

Nhấn mạnh rằng FPIC không phải là một phương pháp tiếp cận. Điều này có thể khó khăn nếu học viên sử dụng từ viết tắt FPIC thay vì đọc các từ F, P, I, C một cách riêng rẽ. Là một hướng dẫn viên, bạn có thể đọc to tất cả các từ nhằm giúp học viên không quên thuật ngữ **đồng thuận**.

Định nghĩa về FPIC của bạn?

FPIC dựa trên nguyên tắc tự quyết định. Đó là quyền tập thể của người dân bản địa và cộng đồng địa phương trong các thương thuyết về những chính sách, chương trình và dự án có ảnh hưởng trực tiếp đến sinh kế và sự thịnh vượng của họ.

(Lưu ý với hướng dẫn viên: Khái niệm này nêu rõ yếu tố phải tôn trọng quyền trong FPIC và sự khác biệt giữa người dân bản địa và cộng đồng địa phương trong bối cảnh tự quyết định – khi giới thiệu khái niệm FPIC lần đầu tiên. Khái niệm này thúc đẩy sự thảo luận về quyền được thương thuyết và do đó nhấn mạnh rằng đây là một quá trình tiếp diễn.)

FPIC là một hình thức ra quyết định giúp cho cộng đồng nói "có" hoặc "không" với một dự án hoặc đề xuất can thiệp nào đó.

(Lưu ý với hướng dẫn viên: Định nghĩa này nêu rõ đồng thuận là một hình thức ra quyết định và thúc đẩy sự thảo luận về sự khác biệt như thế nào giữa khái niệm "có" và "không". Tuy nhiên, định nghĩa này không giải thích rõ các thành tố trong từ viết tắt FPIC.)

Đồng thuận dựa trên nguyên tắc tự nguyện, trước và được thông tin đầy đủ (FPIC) là sự đồng thuận tự nguyện của những người mà trước khi ra quyết định đã được cung cấp đầy đủ thông tin về các kết quả dự kiến và, và tuân thủ theo quá trình ra quyết định của chính họ.

(Lưu ý với hướng dẫn viên: Định nghĩa này nêu rõ hình thức ra quyết định, ví dụ như sự đồng thuận và nghĩa của các thành phần bổ nghĩa (FPI). Định nghĩa này cụ thể và thúc đẩy quá trình thảo luận về sự đồng thuận thực sự là gì – nhưng định nghĩa này không trực tiếp giải thích rõ hình thức ra quyết định "có" hoặc "không".)

FPIC là một phần của quá trình tham vấn cho phép người dân cung cấp thông tin về cách họ quản lý tài nguyên thiên nhiên của mình như thế nào.

(Lưu ý với Hướng dẫn viên: Định nghĩa này quá chung chung về FPIC khi nói về tham vấn trên diện rộng và tài nguyên nói chung. Định nghĩa này không giải thích rõ bản chất thực sự của sự đồng thuận và quyền của cộng đồng trong việc ra quyết định "có" hoặc "không". Tuy nhiên, định nghĩa này cũng không thể xem là sai, và những người sử dụng khái niệm này sẽ gặp phải thách thức về sự khác nhau giữa

đồng thuận và tham vấn. Sự đồng thuận thực chất là một quá trình "tìm kiếm" sự đồng thuận.)

FPIC là quá trình thực hiện tham vấn và thương thuyết chứ không phải là ép buộc người dân phải tham gia vào dự án.

(Lưu ý với Hướng dẫn viên: cũng như định nghĩa ở trên, định nghĩa này không phân biệt rõ ràng giữa quá trình và kết quả đạt được. Tham vấn và thương thuyết là một phần của quá trình tìm kiếm sự đồng thuận nhưng thực chất của sự đồng thuận đó là quyền nói có hoặc không đối với một dự án. Vì vậy các học viên cần phải phân biệt sự khác nhau giữa quá trình và kết quả đạt được. Sự đồng thuận là một kết quả đạt được và không thể xem như tham vấn hoặc thương thuyết. Đồng thời, định nghĩa này cũng chỉ nêu lên một vài nguyên tắc của "tự do" như "không ép buộc" nhưng không nhất thiết là không có sự lôi kéo, một trong những hình thức thông thường khi trình bày các dự án.)

FPIC xuất phát từ đâu?

FPIC không phải là khái niệm mới. FPIC được hình thành từ các thảo luận về phát triển, mà theo đó mọi ý kiến nhất trí cho rằng tất cả mọi người có quyền quyết định sự phát triển của bản thân họ. Điều này cũng có thể hiểu là họ có quyền nói "có" hoặc "không" đối với các đề xuất dự án hoặc các can thiệp từ bên ngoài. Trong nhiều năm qua FPIC đã và đang được xem là một biện pháp an toàn xã hội quan trọng đối với nhiều dự án khai thác mỏ và cơ sở hạ tầng, đặc biệt là để bảo vệ quyền và lãnh thổ của người dân bản địa. Mặc dù người dân bản địa đã bắt đầu đấu tranh đòi quyền FPIC từ lâu nhưng FPIC không chỉ áp dụng cho riêng họ. FPIC đã được áp dụng trong lĩnh vực lâm nghiệp nhưng không sâu sắc, mặc dù những yếu tố của FPIC đã được lồng ghép vào quá trình cấp chứng chỉ rừng quốc tế.

FPIC không phải là...

Trước khi định nghĩa các yếu tố của FPIC, cần thiết phải giải thích rõ những vấn đề không phải là FPIC. FPIC không phải là một quá trình có sự tham gia, không phải là sự tham vấn hay thương thuyết bởi vì đây chỉ là những biện pháp và công cụ mà thông qua đó chúng ta có thể đạt được FPIC.

Quá trình tham vấn và sự tham gia rộng rãi của cộng đồng không đồng nghĩa với sự đồng thuận. Về khái niệm lý thuyết cũng như thực tiễn thì tham vấn, thương thuyết và sự tham gia thông thường là không đủ để nắm bắt những vấn đề mà cộng đồng thực sự quan tâm và không đủ để bảo vệ quyền của các thành viên cộng đồng. Từ thực tế là quá trình tham vấn và thương thuyết thường bị đo bởi các nhà tài trợ dự án và bị ảnh hưởng từ bên ngoài cho nên tốt nhất là phải đạt được sự đồng thuận theo như cách định nghĩa và đồng ý của chính cộng đồng như đã được cộng đồng quốc tế công nhận trong UNDRIP (Tuyên bố của Liên hiệp Quốc về Quyền của Người dân bản địa) và những công ước khác.

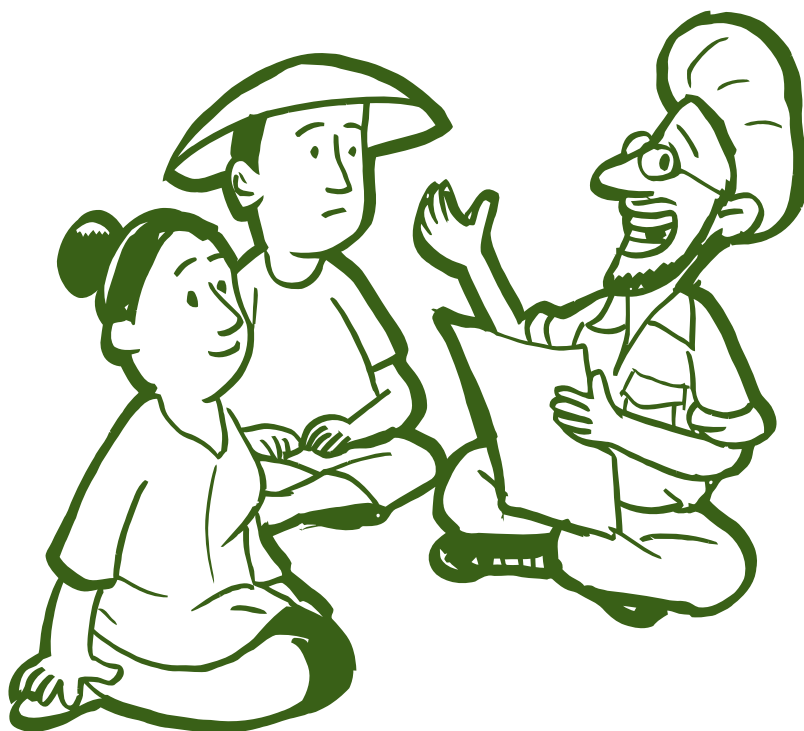
Đồng thuận dựa trên nguyên tắc tự nguyện, trước và được thông tin đầy đủ (FPIC) là gì?

Đồng thuận dựa trên nguyên tắc tự nguyện, trước và được thông tin đầy đủ (FPIC) là khái niệm về cộng đồng bản địa và cộng đồng địa phương, những người có các quyền đặc biệt cần phải được người khác tôn trọng. Đây là quyền tập thể. Điều này có nghĩa là cộng đồng địa phương là một tập thể có quyền đồng ý hoặc từ chối FPIC.

Mỗi phần của thuật ngữ mang ý nghĩa quan trọng đối với cộng đồng. Sau đây là phần giải thích nghĩa của mỗi thuật ngữ:

Tự nguyện

Tự nguyện tức là không bị ép buộc bằng vũ lực, đe dọa, áp bức hay áp lực từ bất cứ người nào (có thể là từ chính phủ, công ty hay bất cứ tổ chức).

Trước

Trước có nghĩa là sự đồng thuận đạt được trước khi được cấp phép hay bắt đầu thực hiện bất cứ dự án nào. Đồng thời, cộng đồng địa phương cần có đủ thời gian để cân nhắc tất cả các thông tin và ra quyết định Trước có nghĩa là sự đồng thuận đạt được trước khi được cấp phép hay bắt đầu thực hiện bất cứ dự án nào. Đồng thời, cộng đồng địa phương cần có đủ thời gian để cân nhắc tất cả các thông tin và ra quyết định.

Được thông tin đầy đủ

Được thông tin đầy đủ có nghĩa là cộng đồng sẽ được cung cấp tất cả các thông tin phù hợp để họ ra quyết định có nên chấp nhận dự án hay không.

Sự đồng thuận

Sự đồng thuận đòi hỏi những người tham gia vào dự án phải để cho cộng đồng người dân bản địa nói "có" hoặc "không" đối với dự án. Điều này phải tuân thủ đúng quá trình ra quyết định do chính họ lựa chọn.

FPIC liên quan đến nguyên tắc tự quyết định như thế nào?

Thực hiện quyền FPIC không thể đơn giản hóa bằng một hành động là đánh dấu nhân vào các ô sau mỗi phần được hoàn thành. Quyền FPIC là một trong những quyền tập thể tự ra quyết định của người dân, bao gồm quyền xác định hình thức tham gia, hình thức tham vấn và ra quyết định phù hợp với họ. FPIC còn công nhận quyền của người dân bản địa và cộng đồng địa phương là những người chủ và người quản lý lãnh thổ truyền thống của họ, vì vậy FPIC bảo đảm cho người dân có tiếng nói quyết định ở tất cả các giai đoạn xây dựng kế hoạch và thực hiện dự án có ảnh hưởng đến họ.

Do đó, tôn trọng quyền FPIC, theo định nghĩa, là một quá trình cụ thể với từng địa phương và nền văn hóa, mà *thông qua đó, chính cộng đồng bị ảnh hưởng sẽ tự quyết định các bước thực hiện như thế nào. FPIC có thể được mô tả như là cách thiết lập các điều kiện cho người dân thực hiện quyền cơ bản của mình trong các cuộc thương thuyết về các điều khoản của những chính sách và hoạt động do bên ngoài đề xuất có ảnh hưởng trực tiếp đến sinh kế và sự thịnh vượng của họ và họ có quyền đồng ý hay không đồng ý đối với những đề xuất*⁶.

Sự khác biệt giữa FPIC và tham vấn, thương thuyết với các bên có liên quan?

Đồng thuận là kết quả của một quá trình. Quá trình này có thể bao gồm tham vấn và thương thuyết nhưng sự đồng thuận thực chất là cơ hội để cộng đồng nói 'có' hoặc 'không' đối với một đề xuất hay một dự án. Có thể cần phải có được sự đồng thuận tại một số thời điểm trong chu kỳ dự án và khi không đạt được sự đồng thuận, thì các bên có liên quan cần phải thương thuyết với nhau. Tham vấn bao gồm một quá trình thông báo các thông tin và nhận phản hồi từ người dân về đề án; thương thuyết sẽ được thực hiện khi cần thiết và yêu cầu phải có sự thỏa hiệp giữa các các bên tham gia. Đồng thuận luôn luôn là quyền của người dân nói 'có' hoặc 'không'.

⁶ Đồng thuận dựa trên nguyên tắc tự nguyện, trước và được thông tin đầy đủ trong REDD+: Nguyên tắc và Phương pháp tiếp cận trong việc Phát triển Dự án và Chính sách. RECOFTC và GIZ 2011. Tham khảo phần tóm tắt thường được tham khảo về FPIC công nhận bởi NPFII. 2005.

5

Tại sao 'Đồng thuận'?

Thời gian:

1 giờ 30 phút

Phương pháp:

1. Động não
2. Thảo luận nhóm

Học liệu:

1. Giấy khổ lớn, giấy màu và bút viết bảng

MỤC TIÊU

Sau khi kết thúc bài này, học viên:

- Có thể giải thích được thuật ngữ 'đồng thuận' trong bối cảnh của họ và cho ví dụ từ đời sống thường ngày.
- Có thể giải thích được tại sao việc tìm kiếm sự đồng thuận là quan trọng và trong điều kiện nào thì nên áp dụng.
- Có thể giải thích được đồng thuận là một quá trình tiếp diễn của sự tham gia và xác định được các đặc điểm chính của quá trình đó.

CÁC BƯỚC

1. Bắt đầu bài giảng bằng cách chia lớp học thành nhóm đã kết hôn và nhóm độc thân hoặc nhóm trẻ tuổi và nhóm lớn tuổi hoặc nhóm nam và nhóm nữ, tùy thuộc vào thành phần lớp học.
2. Dành cho mỗi nhóm 10 phút để suy nghĩ về các câu hỏi sau, yêu cầu từng thành viên đưa ra một ví dụ từ kinh nghiệm của họ. Yêu cầu học viên viết câu trả lời cho mỗi quyết định trên mỗi thẻ màu.
 - *Những quyết định nào mà bố mẹ, anh chị em, vợ/chồng đã đưa ra thay cho bạn?*
 - *Bạn cảm nhận về việc đó như thế nào?*
 - *Bạn có muốn thay đổi những quyết định đó hay không và tại sao?*
3. Yêu cầu học viên chia sẻ giữa các nhóm với nhau những gì họ đã thảo luận trong quá trình động não. Nếu những ví dụ của các nhóm đưa ra giống nhau thì yêu cầu nhóm tập trung vào những ví dụ khác với những ví dụ đã chia sẻ.
4. Sau khi tất cả các nhóm đã chia sẻ những quyết định, những cảm xúc và thay đổi, dành một ít thời gian để trao đổi với cả lớp:

- *Bạn cảm nhận như thế nào khi làm bài tập này?*
- *Bạn có những cảm xúc gì từ những quyết định đã đưa ra?*
- *Bạn thường thấy những hình thức quyết định và cảm nhận nào?*
- *Các quyết định khác nhau có đòi hỏi các phương pháp khác nhau hay không?*
- *Có sự giống nhau trong việc các học viên muốn thay đổi quá trình ra quyết định hay không? Tại sao?*
- *Việc này liên quan đến khái niệm đồng thuận như thế nào?*
- *Những loại quyết định nào cần phải có sự đồng thuận trong bối cảnh văn hóa của bạn và tại sao?*
- *Bạn nghĩ như thế nào về sự khác nhau giữa đồng thuận và ra quyết định có sự tham gia và tại sao?*

5. Viết câu hỏi 'Tại sao Đồng thuận?' lên giấy khổ lớn một tờ giấy lớn và yêu cầu học viên trả lời dựa trên kết quả thảo luận từ bài tập trước. Cố gắng duy trì các câu trả lời trong bối cảnh cuộc sống thường ngày (tôn trọng, chia sẻ trách nhiệm trong việc thực hiện quyết định, duy trì mối quan hệ mang tính xây dựng, công nhận lịch sử hoặc lãnh thổ).
6. Sau khi đã tóm tắt 'lý do tại sao' cần sự đồng thuận, hãy giải thích rằng bạn muốn khám phá quá trình tìm kiếm sự đồng thuận trong bất cứ tình huống nào.
7. Yêu cầu những học viên đã lập gia đình tình nguyện chia sẻ kinh nghiệm của họ. Yêu cầu những học viên này kể câu chuyện về họ khi họ chuyển từ cuộc sống độc thân sang cuộc sống gia đình như thế nào và mô tả quá trình từ khi gặp đối tượng, hẹn hò, đính hôn, thương lượng về của hồi môn, trả chi phí làm đám cưới và tổ chức đám cưới. Hỏi xem họ cần ra quyết định tại những thời điểm nào và những ai tham gia vào quá trình ra quyết định đó.
8. Sau khi chia sẻ kinh nghiệm, hãy hỏi các câu hỏi phản hồi sau:
 - *Các câu chuyện kể trên liên quan đến quá trình tìm kiếm sự đồng thuận như thế nào?*
 - *Những yếu tố nào xác định khi nào cần ra quyết định và do ai?*
 - *Sau khi lắng nghe những kinh nghiệm đã được chia sẻ, theo bạn những đặc điểm của quá trình tìm kiếm sự đồng thuận là gì?*
 - *Theo bạn sự đồng thuận là gì?*
 - *Điều này liên quan đến các dự án lâm nghiệp và các dự án phát triển như thế nào?*
9. Tổng kết bài học bằng cách nhắc lại 'lý do tại sao' cần tìm kiếm sự đồng thuận và nhấn mạnh sự khác biệt giữa đồng thuận và tham gia. Rút ra bài học từ những ví dụ cụ thể trong bối cảnh văn hóa khi cần thiết phải có sự đồng thuận từ đó làm sáng tỏ sự đồng thuận thực sự cần thiết trong những điều kiện nào và sự đồng thuận chỉ mang tính xã giao trong những điều kiện nào và sự khác biệt này có dễ dàng nhận biết không.

10. Tóm lược rằng sự đồng thuận cần có trong những tình huống khác nhau. Trong trường hợp các dự án phát triển, đồng thuận nhằm bảo vệ cộng đồng. Sự đồng thuận có thể xem tương tự như việc gõ cửa nhà ai đó để xin phép trước khi vào nhà, tuy nhiên tìm kiếm sự đồng thuận không phải là một quá trình nhanh chóng và đòi hỏi nhiều hình thức tham gia và khung thời gian khác nhau như trong trường hợp kết hôn.
11. Giải thích rằng bài này chủ yếu chỉ tập trung vào thuật ngữ đồng thuận mà chưa tập trung vào giải nghĩa Đồng thuận dựa trên nguyên tắc tự nguyện, trước và được thông tin đầy đủ. Thuật ngữ này sẽ được khám phá rõ hơn ở những bài sau trong bối cảnh REDD+ và những dự án phát triển lâm nghiệp khác.

NHỮNG ĐIỀU GIẢNG VIÊN CẦN LƯU Ý

Bài học này rất quan trọng nhằm xây dựng nền tảng cho hầu hết các bài học về FPIC. Đồng thuận có nhiều nghĩa tùy theo từng bối cảnh địa phương cho nên điều quan trọng là cần mô tả nghĩa của sự đồng thuận bằng ví dụ cụ thể tại địa phương. Cần lưu ý là không nên bị mắc kẹt về các định nghĩa về đồng thuận mà nên nhấn mạnh rằng định nghĩa về sự đồng thuận sẽ được hiểu rõ hơn ở các bài sau trong khóa học khi giải nghĩa FPIC. Bài học này được thiết kế chưa liên hệ với REDD+, tuy nhiên sự liên hệ này sẽ được trình bày trong phần sau của khóa học. Cần lưu ý là không nên cản trở mà hãy để học viên khám phá định nghĩa sự đồng thuận trong bối cảnh của chính họ.

Đồng thuận là gì?

Đồng thuận là một hình thức thống nhất giữa các bên. Yêu cầu phải có sự đồng thuận khi một trong những bên tham gia thỏa thuận đưa ra một đề xuất riêng của mình. Đề xuất này có thể ảnh hưởng đến mối quan hệ và/hoặc lợi ích trong một gia đình, cộng đồng hoặc hệ thống xã hội. Về mặt văn hóa, tìm kiếm sự đồng thuận được tiến hành trong nhiều tính huống khác nhau, giữa nam giới và phụ nữ, giữa người trẻ và người già, giữa gia đình và bộ tộc. Nói cách khác, đó là một hình thức cho phép thực hiện đề xuất do một bên khác đưa ra. Một số ví dụ cần phải tìm kiếm sự đồng thuận trong các bối cảnh văn hoá khác nhau đó là hôn nhân, quyền sử dụng đất tạm thời giữa các hộ, và xin phép trước khi vào nhà.

Sự khác nhau giữa đồng thuận và tham gia là gì?

Sự tham gia và đồng thuận là không giống nhau. Cần phải có sự tham gia để đạt được sự đồng thuận nhưng đồng thuận đúng nghĩa có ý nghĩa sâu xa hơn vì sự đồng thuận sẽ trao quyền nói 'có' hoặc 'không' cho bên mà dự án cần tìm kiếm sự đồng thuận. Điều này không có nghĩa là không có cơ hội cho những thương lượng trong quá trình tìm kiếm sự đồng thuận, tuy nhiên quá trình thương thuyết sẽ làm cho quyền của các bên liên quan cân bằng hơn trong quá trình tìm kiếm sự đồng thuận.

Quá trình tìm kiếm sự đồng thuận

Quá trình tìm kiếm sự đồng thuận là một quá trình lặp đi lặp lại và kéo dài. Đây là quá trình chứ không phải là hành động chỉ thực hiện một lần. Quá trình tìm kiếm sự đồng thuận đòi hỏi quá trình tham gia mang tính xây dựng và đối thoại đúng nghĩa. Thông thường sự đồng thuận sẽ dễ dàng hơn và chắc chắn hơn khi các bên liên quan tham gia ngay từ đầu, giống như quá trình tiến tới hôn nhân trong nhiều nền văn hóa. Sẽ có nhiều hơn một thời điểm để ra quyết định trong quá trình trao đổi qua lại kéo dài, và mức độ tham gia càng nhiều với các chiến lược thương lượng càng linh động hơn thì khả năng đạt được sự đồng thuận càng cao hơn. Mặc dù vậy, sự tham gia và sự đồng thuận không giống nhau.

Tại sao đồng thuận?

Thông thường đồng thuận được coi là một biện pháp an toàn xã hội để đảm bảo cho người dân có quyền nói "không" với một đề xuất có thể ảnh hưởng xấu đến họ. Trong một vài nền văn hóa, đây là hình thức bắt buộc phải tôn trọng. Tuy nhiên, trong trường hợp các dự án lâm nghiệp hoặc các dự án phát triển đòi hỏi phải có sự đồng thuận của cộng đồng, thì sự đồng thuận còn liên quan đến vấn đề bền vững của dự án và sự tham gia của cộng đồng trong quá trình thực hiện các dự án đó. Nếu cộng đồng có tham gia và đã đồng thuận, nhưng sẽ vẫn còn nguy cơ là họ làm hỏng dự án một khi họ vẫn có cảm giác là họ không được tự do nói có hoặc không.

FPIC là một hình thức ra quyết định giúp cho cộng đồng nói “có” hoặc “không” với một dự án hoặc sự can thiệp dự kiến nào đó từ bên ngoài.

(Lưu ý với hướng dẫn viên: Định nghĩa này nêu rõ đồng thuận là một hình thức ra quyết định và thúc đẩy thảo luận về sự khác biệt như thế nào giữa khái niệm “có” và “không”. Tuy nhiên, định nghĩa này không giải thích rõ các từ từ viết tắt trong FPIC.)

Đồng thuận dựa trên nguyên tắc tự nguyện, trước và được thông tin đầy đủ (FPIC) là sự đồng thuận tự nguyện trước khi ra quyết định của những người sau khi đã được cung cấp đầy đủ thông tin về các kết quả dự kiến và tuân theo quá trình ra quyết định của chính họ.

(Lưu ý với hướng dẫn viên: Định nghĩa này nêu rõ hình thức ra quyết định, ví dụ như sự đồng thuận và nghĩa của các thành phần bổ nghĩa (FPI). Định nghĩa này cụ thể và thúc đẩy quá trình thảo luận về sự đồng thuận thực sự là gì – nhưng định nghĩa này không trực tiếp giải thích rõ hình thức ra quyết định “có” hoặc “không”.)

6

FPIC cho cái gì và vì ai?

Thời gian:

1 giờ 30 phút

Phương pháp:

1. Nghiên cứu điểm
2. Thảo luận nhóm nhỏ

Học liệu:

1. Giấy khổ lớn, bút viết bảng

MỤC TIÊU

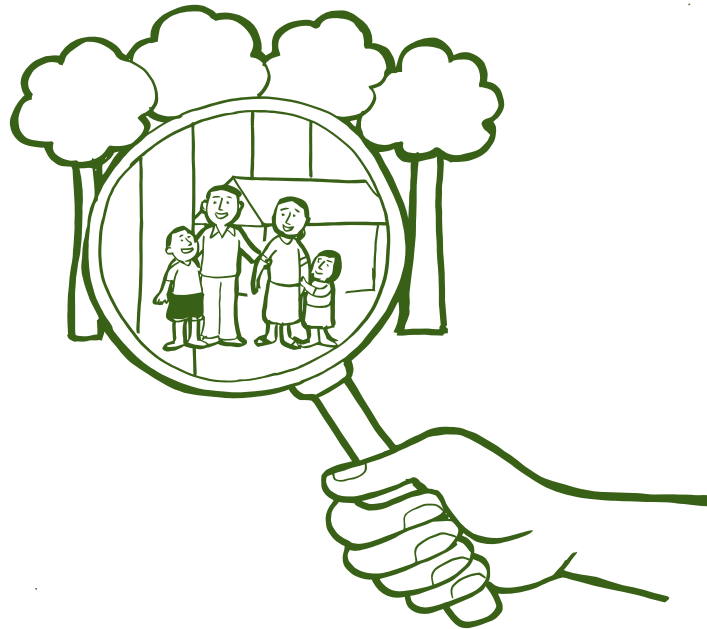
Sau khi kết thúc bài này, học viên sẽ:

- Xác định được các tiêu chí tạo nên nhu cầu tôn trọng quyền FPIC và các loại dự án/ sáng kiến cần phải áp dụng FPIC.
- Có thể liệt kê những lí do mà từng tiến trình của dự án hay sáng kiến bắt buộc phải đầu tư thời gian và tiền bạc nhằm bảo đảm thực hiện quyền FPIC.
- Có thể giải thích những ai có quyền FPIC cần được tôn trọng trong sáng kiến REDD+ và tại sao.

CÁC BƯỚC

1. Giới thiệu bài học bằng cách giải thích rằng trong bài học này bạn sẽ xem xét khi nào cần tôn trọng quyền FPIC và cần tìm kiếm FPIC từ những người nào. Cần làm rõ rằng trong bài này, FPIC sẽ được xem xét trong một bối cảnh phát triển chung và các phần sau của khóa học sẽ tập trung hơn vào bối cảnh thực hiện REDD+.
2. Nhắc lại với học viên rằng FPIC không phải là một yêu cầu mới. Hỏi học viên xem họ có biết dự án nào ngoài REDD+ cũng có yêu cầu thực hiện FPIC. Liệt kê các câu trả lời của học viên trên giấy khổ lớn. (Một số dự án ví dụ như dự án trồng rừng, trồng cây cọ dầu, dự án phát triển ở những khu vực có giá trị bảo tồn cao, xây dựng vườn quốc gia hoặc khu bảo tồn, nhà máy thủy điện, xây đập, khai thác mỏ hoặc phát triển cơ sở hạ tầng).
3. Giải thích rằng bạn sẽ sử dụng một nghiên cứu điểm ngắn trong bài này. Phát tài liệu nghiên cứu điểm cho học viên và yêu cầu học viên đọc và trả lời các câu hỏi trong vòng 20 phút. Yêu cầu học viên chia thành nhóm nhỏ và chuẩn bị chia sẻ kết quả thảo luận của nhóm.

4. Sau 20 phút, hướng dẫn viên yêu cầu các nhóm chia sẻ kết quả theo từng câu hỏi và chỉ bổ sung thêm những ý tưởng mới và tránh các ý trùng lặp giữa các nhóm.
5. Sau khi các nhóm kết thúc chia sẻ kết quả thảo luận của họ, hướng dẫn viên cho cả lớp phản hồi về nghiên cứu điểm, sử dụng các câu hỏi sau:
 - *Nghiên cứu điểm này nói cho chúng ta những gì về FPIC?*
 - *Bạn đã học được những gì từ nghiên cứu điểm này để áp dụng trong bối cảnh dự án REDD+?*
 - *Tại sao chúng ta cần phải tôn trọng quyền FPIC trong các dự án REDD+?*
 - *Theo bạn quyền FPIC của những ai cần được tôn trọng trong bối cảnh REDD+? Có phải chỉ có quyền của người dân bản địa được tôn trọng hay không và tại sao?*
 - *Những lợi ích mang lại từ việc đầu tư vào quá trình tìm kiếm FPIC của các nhà đề xuất dự án REDD+ là gì?*

6. Tổng kết bài học bằng cách tóm lược các tiêu chí do học viên xác lập cho các dự án cần tôn trọng quyền FPIC. Cần nhấn mạnh lại rằng FPIC không chỉ tôn trọng quyền FPIC của người dân bản địa mà FPIC còn trao cho những người dân địa phương quyền nói "có" hoặc "không" đối với một đề xuất phát triển từ bên ngoài có ảnh hưởng đến lãnh thổ và sự thịnh vượng của họ (bao gồm các dự án khai thác mỏ, làm đường, xây đập, khai thác gỗ và REDD+). Bài giảng chi tiết về áp dụng FPIC trong REDD+ sẽ trình bày ở phần sau của khóa học.

NHỮNG ĐIỀU GIẢNG VIÊN CẦN LƯU Ý

Bài học này được đưa vào cuốn tài liệu dựa trên quan điểm của một số học viên cho rằng khái niệm FPIC được phát triển chỉ vì REDD+, và FPIC chỉ áp dụng cho người dân bản địa. Bài học này dự kiến vượt ra ngoài khuôn khổ REDD+ và mở rộng bức tranh thể hiện những người có quyền FPIC cần được tôn trọng trong bất kỳ dự án phát triển nào. Nghiên cứu điểm được chọn chủ ý không liên quan đến lĩnh vực lâm nghiệp. Nếu bạn muốn dùng kết quả nghiên cứu tại địa phương, cố gắng chọn nghiên cứu điểm làm rõ FPIC trong bối cảnh phát triển rộng hơn.

Kinh nghiệm của công ty về sự tham gia của cộng đồng trong các dự án khai thác mỏ và phát triển cơ sở hạ tầng

Đầu những năm 1990, Công ty Hamersley Iron Pty Limited, một thành viên của tập đoàn Rio Tinto, dự kiến sẽ phát triển mỏ khai thác quặng sắt và đường xe lửa tại Yandicoogina, vùng Pilbara, thuộc nước Úc. Có một số nhóm dân bản địa sống gần khu vực dự kiến sẽ khai thác quặng. Năm 1994, Công ty Hamersley thực hiện các cuộc tham vấn đầu tiên với những người có quyền trong cộng đồng nhằm bảo đảm rằng đường ray xe lửa nối liền giữa khu khai thác quặng và cảng biển sẽ có ảnh hưởng nhỏ nhất đến cộng đồng bản địa. Năm 1995, công ty quyết định thương lượng một thỏa thuận sử dụng đất với cộng đồng sống gần địa điểm khai thác quặng, đồng thời tiến hành đánh giá tác động xã hội và môi trường của dự án.

Để hiểu rõ hơn về các bên có liên quan chính và những vấn đề mà họ quan tâm đến dự án, Công ty Hamersley tiến hành xây dựng bản đồ xã hội trong vòng 4 tháng. Dựa trên những thông tin này, công ty đã tiến hành các cuộc thương thuyết với cộng đồng địa phương từ tháng 1 đến tháng 6 năm 1996. Các bên có liên quan chỉ định một người trung gian độc lập, và 3 nhóm người dân bản địa quyết định cùng làm việc với nhau. Họ chỉ định một cố vấn luật độc lập do công ty Hamersley chi trả, và thành lập Hội đồng dân bản địa Gumala đại diện cho cộng đồng để tiến hành thương thuyết và hội đồng này có đủ tư cách pháp lý để bắt buộc cộng đồng phải tuân theo những điều thỏa thuận. Vào tháng 6 / 1996, tất cả các bên liên quan đã nhất trí về Chương trình thương thuyết và phương pháp báo cáo lại cho cộng đồng về tiến trình thương lượng, nhất trí về danh sách những người có chức vụ cao trong cộng đồng bản địa đóng vai trò quan sát viên trong quá trình thương lượng.

Vào tháng 11 / 1996, Hamersley và Hội đồng dân bản địa Gumala đã nhất trí về một biên bản ghi nhớ. Sau đó, Hội đồng đã đạt được sự đồng thuận của đại diện cộng đồng người dân bản địa thông qua thảo luận Biên bản ghi nhớ tại các cuộc họp với tất cả cộng đồng và thỏa thuận với riêng từng cá nhân thông qua các cuộc gặp riêng với từng người để giải thích các điều khoản trong bản thỏa thuận. Kết quả là các bên liên quan đã đạt được Thỏa thuận sử dụng đất Yandicoogina, làm cơ sở cho khung hợp tác lâu dài giữa Hamersley và cộng đồng người dân bản địa. Nhờ đó, công ty Hamersley giảm được thời gian xin cấp phép, chi phí xây dựng ít hơn ngân sách dự kiến 100 triệu USD và bắt đầu sản xuất sớm hơn dự kiến 6 tháng

Tham khảo từ: Herbertson, K., et al. 2009. Khởi công-Cộng đồng tham gia vào dự án khai thác mỏ và xây dựng cơ sở hạ tầng. Viện tài nguyên thế giới, Washington DC. Tài liệu có thể tham khảo tại: www.wri.org.

Câu hỏi liên quan đến nghiên cứu điểm

- Công ty đã thực hiện FPIC như thế nào?
- Quyền của ai được tôn trọng và tại sao?
- Tại sao công ty lại đầu tư tiền bạc và thời gian để tìm kiếm FPIC?
- Sự khác nhau và giống nhau giữa một dự án phát triển cơ sở hạ tầng như dự án nêu trên và một dự án REDD+ là gì?

FPIC cho cái gì và cho ai?

FPIC cần thiết cho bất kỳ dự án phát triển nào do bên ngoài đề xuất mà sẽ có ảnh hưởng đến lãnh thổ truyền thống và sự thịnh vượng của cộng đồng địa phương. FPIC dựa vào một yếu tố chủ chốt của quá trình tự quyết định: bất cứ người nào cũng có quyền tự quyết định sự phát triển của chính bản thân họ. Nguyên tắc này không chỉ áp dụng với người dân bản địa, mặc dù các phong trào của người dân bản địa trong thời gian gần đây rất mạnh nhằm bảo đảm quyền của họ phải được tôn trọng trong luật pháp quốc gia và quốc tế. Một số nước công nhận quyền FPIC chủ yếu là đối với người dân tộc bản địa, tuy nhiên người dân địa phương cũng có quyền bảo vệ lãnh thổ và sự thịnh vượng của họ

Tại sao FPIC cần thiết cho bên đề xuất dự án?

Sự đồng thuận thực sự là rất cần thiết cho sự thành công của bất kỳ dự án nào khi cần có sự tham gia của cộng đồng. Sự đồng thuận từ một cá nhân trong cộng đồng là chưa đủ, nếu áp dụng quá trình có sự tham gia ngay từ giai đoạn đầu của dự án thì khả năng mang lại sự đồng thuận thực sự sẽ cao hơn. Nếu các bên có liên quan tìm kiếm FPIC với sự chân thành và hiểu biết lẫn nhau thì FPIC sẽ giúp đẩy nhanh tiến độ, hiệu quả và có lợi cho dự án. Vì vậy, các bên đề xuất dự án cần phải thấy rằng tìm kiếm FPIC theo đúng nghĩa là sự đầu tư cần thiết trong tương lai.

Quá trình tìm kiếm sự đồng thuận

Quá trình tìm kiếm sự đồng thuận là một quá trình lặp đi lặp lại và kéo dài. Đây không phải là hoạt động chỉ thực hiện một lần. Quá trình tìm kiếm sự đồng thuận đòi hỏi quá trình tham gia mang tính xây dựng và đối thoại đúng nghĩa. Thông thường sự đồng thuận sẽ dễ dàng hơn và chắc chắn hơn khi các bên liên quan tham gia ngay từ đầu, giống như quá trình tiến tới hôn nhân trong nhiều nền văn hóa. Sẽ có nhiều hơn một thời điểm để ra quyết định trong quá trình trao đổi qua lại kéo dài, và mức độ tham gia càng nhiều với các chiến lược thương lượng càng linh động thì khả năng đạt được sự đồng thuận càng cao. Mặc dù vậy, sự tham gia và sự đồng thuận không giống nhau.

Từ các dự án khai thác quặng, xây dựng cơ sở hạ tầng đến REDD+

Tại sao dự án REDD+ cũng được xem như các sáng kiến phát triển khác như khai thác mỏ, làm đường và xây đập? REDD+ được khởi xướng thông qua các cuộc đối thoại toàn cầu như là một biện pháp để giải quyết biến đổi khí hậu. Mặc dù cơ chế tài chính cho REDD+ chưa rõ ràng nhưng sẽ có nguồn đầu tư tiền bạc từ bên ngoài cộng đồng và thông thường là từ bên ngoài quốc gia thực hiện dự án REDD+. Các dự án REDD+ sẽ ảnh hưởng đến sự thịnh vượng của người dân bằng cách này hoặc cách khác, và do đó cần phải thông tin cho người dân cả về lợi ích và rủi ro của dự án giống như cách các dự án đầu tư xây đập hoặc làm đường đã công khai những ảnh hưởng lên lãnh thổ truyền thống của người dân. Tuy nhiên, về một vài khía cạnh, dự án REDD+ khác với các dự án phát triển khác bởi vì sự thành công của dự án REDD+ phụ thuộc vào nỗ lực của địa phương trong việc bảo vệ và quản lý rừng và đất rừng một cách bền vững. Vì vậy, mức

7

Tại sao phải tôn trọng FPIC trong dự án REDD+?

Thời gian:

1 giờ 30 phút

Phương pháp:

1. Phân tích nghiên cứu trường hợp
2. Thảo luận nhóm
3. Thảo luận chung

Học liệu:

1. Giấy khổ lớn
2. Bút viết bảng, Photocopy tài liệu nghiên cứu điểm cho tất cả học viên

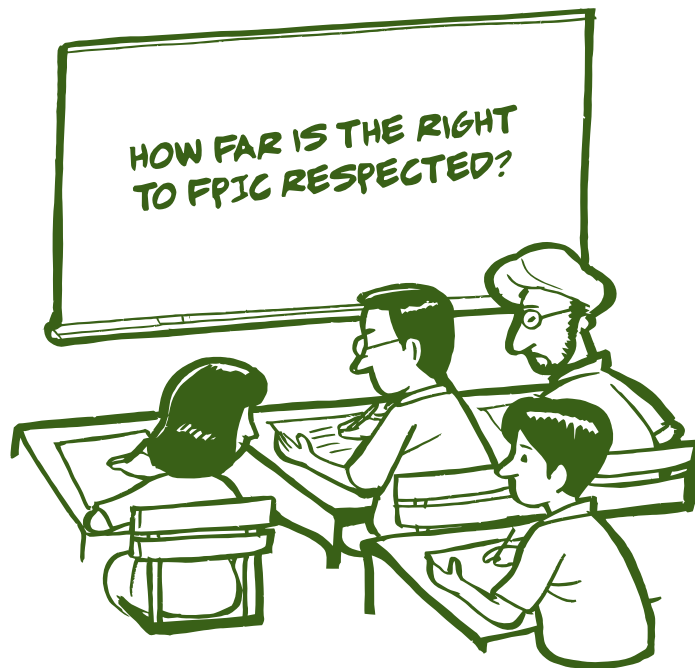
MỤC TIÊU

Sau khi kết thúc bài này, học viên sẽ:

- Sẽ xác định được một số tác động và rủi ro của dự án REDD+ đối với người dân bản địa và cộng đồng địa phương.
- Có thể giải thích vai trò của FPIC đối với những rủi ro nêu trên
- Xác định được những rủi ro mà cơ quan đề xuất dự án có thể gặp phải nếu không tìm kiếm sự đồng thuận FPIC trong dự án REDD+.
- Sẽ xác định được cơ hội mà FPIC mang lại cho người dân bản địa và cộng đồng địa phương khi tham gia vào dự án REDD+.

CÁC BƯỚC

1. Bắt đầu bài giảng bằng cách giải thích rằng sau khi hiểu rõ định nghĩa và phạm vi ứng dụng của FPIC, bây giờ chúng ta sẽ tìm hiểu tại sao FPIC trở thành một phần quan trọng trong việc lập kế hoạch và thực hiện dự án REDD+.
2. Yêu cầu học viên, dựa vào kinh nghiệm của họ nói về quyền FPIC được tôn trọng như thế nào trong các dự án REDD+ và lĩnh vực lâm nghiệp nói chung? Theo dõi lý do tại sao học viên cho rằng quyền FPIC hầu như không được tôn trọng (phức tạp, mất thời gian, cần nguồn lực, cộng đồng không biết về quyền FPIC của họ, các bên đề xuất dự án không hiểu rõ những điều họ bắt buộc phải làm, đặt ra tiêu chuẩn quá tham vọng trong quá trình thương lượng, vv...).
3. Giải thích rằng bạn muốn sử dụng một nghiên cứu điểm để thảo luận về tầm quan trọng của FPIC.
4. Chia học viên thành các nhóm nhỏ và phát kết quả nghiên cứu điểm cho học viên. Yêu cầu học viên đọc kỹ nghiên cứu điểm và suy nghĩ về các câu hỏi.

5. Sau 40 phút, các nhóm quay lại lớp học và treo kết quả của họ trên giấy khổ lớn và so sánh kết quả của từng nhóm.
6. Cùng với học viên rà soát câu trả lời của các nhóm. Thúc đẩy cả lớp cùng thảo luận nếu câu trả lời của các nhóm đối lập nhau. Cần lưu ý rằng đây chỉ là bài giới thiệu về FPIC trong nội dung khóa học và một số học viên có thể vẫn xem FPIC như là quá trình dễ dàng thực hiện 1 lần là xong.
7. Sau khi cùng cả lớp thảo luận xong kết quả thảo luận của các nhóm, hãy trao đổi với học viên các câu hỏi sau:
 - *Bạn có nghĩ rằng những gì xảy ra trong nghiên cứu điểm này là thường gặp trong các dự án lâm nghiệp hay không? tại sao? Bạn có gặp những tình huống tương tự trong bối cảnh của địa phương bạn hay không?*
 - *Trong trường hợp này, tại sao bạn nghĩ rằng các tổ chức phi chính phủ thường yếu trong việc tôn trọng quyền FPIC?*
 - *Theo bạn làm thế nào để quyền FPIC được tôn trọng hơn trong các dự án REDD+? Những công việc nào cần được thực hiện và tại sao?*
8. Tổng kết bài học bằng cách tóm tắt những rủi ro và lợi ích chính mà dự án REDD+ có thể mang lại cho cộng đồng.
9. Kết thúc bài học bằng cách nhấn mạnh một lần nữa những lợi ích (lý do) cần tôn trọng quyền FPIC. Giải thích rằng khung pháp lý cho việc tôn trọng quyền FPIC sẽ được trình bày ở phần sau của khóa học.

NHỮNG ĐIỀU GIẢNG VIÊN CẦN LƯU Ý

Nếu bạn thúc đẩy lớp tập huấn cấp quốc gia, bạn có thể sử dụng kết quả nghiên cứu điểm tại quốc gia mình để mô tả những vấn đề tương tự.

Bài học này cho phép phân tích kỹ hơn rủi ro và lợi ích mà dự án REDD+ mang lại. Có thể có cách khác đó là sau khi thảo luận nghiên cứu điểm, yêu cầu học viên thảo luận thêm về rủi ro và lợi ích trình bày trong nghiên cứu điểm và chia sẻ ý kiến của họ thay vì hướng dẫn viên tóm tắt các ý kiến của học viên. Đối với các nhóm đã thực hiện REDD+, đây là một bài tập có ý nghĩa.

Tại sao cần tôn trọng FPIC trong dự án REDD+?

Kết hợp quản lý rừng dựa vào cộng đồng, chứng chỉ rừng và REDD+ ở Tanzania⁷

Năm 2010, một tổ chức phi chính phủ địa phương về bảo tồn ở một huyện thuộc Tanzania quyết định viết đề xuất dự án xin tài trợ từ đại sứ quán của một nước ở Châu Âu nhằm triển khai các hoạt động sẵn sàng cho REDD. Tổ chức phi chính phủ này được tài trợ thực hiện dự án quản lý rừng dựa vào cộng đồng (CBFM) tại khu vực của họ trong vòng 5 năm, và đang thành công ở một vài điểm vì đã đạt được tiêu chuẩn chứng nhận quản lý rừng quốc tế từ Hội đồng Quản lý rừng Quốc tế (FSC). Cộng đồng⁸ hiện nay rất năng động trong việc khai thác các loại gỗ có giá trị, đồng thời bảo vệ rừng của họ theo kế hoạch quản lý rừng hợp lí đã ký kết giữa cộng đồng và chính phủ. Ngân sách ban đầu hỗ trợ cho chứng nhận FSC được một nhà tài trợ khác cung cấp. Đây là một trong những nơi đầu tiên ở Tanzania mà CBFM tạo ra lợi ích tài chính từ việc khai thác gỗ bền vững và được bán trên thị trường thế giới với thương hiệu FSC.

Dựa trên kiến thức truyền thống và hiện tại của mình, tổ chức chính phi chính phủ địa phương này đã xây dựng đề xuất thực hiện các hoạt động sẵn sàng cho REDD tại cùng địa điểm trên và được đại sứ quán tài trợ nhằm xây dựng các điểm trình diễn thực hiện REDD dựa vào cộng đồng. Sau khi nhận được nguồn tài trợ, tổ chức phi chính phủ địa phương đã tổ chức giới thiệu với cộng đồng về mục đích của dự án và đồng thời mang theo các bản thỏa thuận để ký với cộng đồng. Mục đích của bản thỏa thuận là tổ chức phi chính phủ và cộng đồng đồng ý cùng nhau thực hiện nếu tổ chức phi chính phủ tiếp tục hỗ trợ cộng đồng tuân thủ các điều khoản bắt buộc và yêu cầu về tiêu chuẩn và kiểm toán của chứng chỉ FSC. Tuy nhiên, để nhận được hỗ trợ đó, tiền thu được từ bán tín chỉ carbon sẽ do tổ chức phi chính phủ quản lý trong vòng 30 năm. Tổ chức phi chính phủ địa phương giải thích rằng điều này sẽ cho phép nhiều cộng đồng lân cận có thể được hưởng lợi từ chứng chỉ rừng bởi nguồn ngân sách từ tín chỉ carbon sẽ được tái đầu tư vào quản lý rừng bền vững. Cách làm này sẽ giúp tiến hành cấp chứng chỉ rừng ở những thôn bản khác và thông qua đó sẽ tăng khả năng tiếp cận thị trường vì có lợi thế quy mô lớn hơn.

Người dân tại một số điểm quản lý rừng dựa vào cộng đồng quan tâm đến việc ký bản thỏa thuận ngay với tổ chức phi chính phủ vì họ hy vọng rằng rừng đạt chứng chỉ FSC sẽ mang lại lợi ích cho họ giống như những thôn bản bên cạnh. Một số thôn bản khác từ chối ký bản thỏa thuận vì họ vẫn chưa thực sự hiểu về REDD+ và dự án sẽ có ý nghĩa gì với họ. Cán bộ tổ chức phi chính phủ địa phương tỏ ra thất vọng vì người dân địa phương không thấy được những lợi ích trong tương lai và thấy khó khăn khi giải thích cho người dân về những lợi ích không rõ ràng như tín chỉ carbon.

⁷ Nghiên cứu điểm này được trích dẫn từ câu chuyện có thật ở Tanzania, nhưng tên đã thay đổi hoặc lược bỏ vì một số lý do cần thiết.

⁸ Đó là những cộng đồng phụ thuộc vào tài nguyên rừng. Luật pháp tại Tanzania không cho phép công nhận quyền của người dân tộc bản địa.

Những cán bộ cao cấp của chính phủ đã nghe tin tức về sáng kiến của tổ chức phi chính phủ địa phương. Họ cũng đưa ra một số vấn đề rằng hiện nay chính phủ đã có khung pháp lý và chiến lược về REDD+ và vì thế các sáng kiến liên quan đến REDD+ nên thông qua họ trước chứ không phải từ cộng đồng. Họ cũng đặt ra các câu hỏi ai là người thực sự có quyền sở hữu và thương lượng về tín chỉ carbon vì khung pháp lý hiện tại chưa đề cập đến vấn đề này.

Hiện nay dự án đang bị tạm ngưng. Một số thỏa thuận đã được ký kết và một số khác chưa được ký và đại diện của chính phủ vẫn chất vấn về quyền quản lý và thương lượng tín chỉ carbon tại những điểm quản lý rừng dựa vào cộng đồng nói trên.

Thảo luận các câu hỏi sau theo từng nhóm và ghi kết quả trên giấy khổ lớn:

- *Bạn có nghĩ rằng quyền FPIC được tôn trọng trong trường hợp nghiên cứu trên? Nếu có, tại sao có? Nếu không, tại sao không?*
- *Theo bạn, những rủi ro tiềm năng mà dự án REDD+ có thể sẽ mang lại nếu được thực hiện là gì? Theo bạn, có những rủi ro gì đối với tổ chức phi chính phủ địa phương và các bên đề xuất dự án nếu họ không đạt được FPIC từ cộng đồng?*
- *Theo bạn, tôn trọng quyền FPIC có thể giảm rủi ro và tác động tiêu cực của dự án REDD+ lên cộng đồng địa phương như thế nào?*
- *Theo bạn FPIC sẽ mang lại những cơ hội nào cho cộng đồng tham gia vào dự án REDD+?*

Tại sao cần FPIC trong các dự án REDD+?

Ban đầu FPIC được phát triển trong bối cảnh cần bảo vệ quyền của người dân bản địa và dần dần được áp dụng nhằm bảo vệ quyền của tất cả mọi người đối với đất và lãnh thổ của họ dựa trên những mối quan hệ, phong tục tập quán và lịch sử. Trọng tâm của FPIC được phát triển dựa trên mối quan tâm rằng những người dân bản địa thiếu quyền lực chính trị, nghĩa là mối quan tâm của họ thường không được đáp ứng khi các tổ chức quốc tế, chính phủ các nước và các nhà đầu tư tư nhân quyết định về những tài nguyên thuộc quyền sở hữu của người dân bản địa do tổ tiên của họ để lại.

Vì vậy, để dự án REDD+ có được sự tín nhiệm của địa phương, thương lượng cần đạt được thỏa thuận lâu dài về sử dụng tài nguyên, phải công nhận quyền của người dân bản địa và quyền của cộng đồng địa phương, những người mà sinh kế của họ dựa vào một khu rừng nào đó. Không làm như vậy có thể dẫn đến xung đột hoặc không đạt được tất cả các kết quả bởi vì các hoạt động sinh kế và cơ hội tiếp cận tài nguyên của người dân bị ngăn chặn.

Người dân bản địa và cộng đồng địa phương đóng vai trò then chốt trong việc thực hiện hiệu quả dự án REDD+. Họ đóng vai trò quan trọng khi đánh giá những tiêu chí liên quan đến tiêu chuẩn xã hội hoặc bảo đảm an toàn xã hội do cơ quan đánh giá độc lập đại diện cho các nhà đầu tư tín chỉ carbon đảm nhận

Tại sao nhiều dự án không đạt được sự đồng thuận một cách hiệu quả?

- Quá trình tiến hành vội vã dẫn đến sự hiểu nhầm về những ý tưởng phức tạp
- Thông tin không đầy đủ hoặc cách truyền đạt chưa thích hợp
- Thiếu nguồn lực để tăng cường năng lực
- Thiếu biện pháp bảo đảm an toàn xã hội nhằm đảm bảo chất lượng của quá trình tham gia

Những rủi ro tiềm năng của dự án REDD+ đối với người dân bản địa và cộng đồng địa phương là gì?

Dù các dự án REDD+ và các chính sách có liên quan có thể mang lại lợi ích cho cộng đồng nông thôn nhưng cũng có một số rủi ro tiềm năng từ các dự án REDD+ đã được xác định, bao gồm:

- Động chạm đến phong tục tập quán của người dân bản địa và có các biện pháp thực hiện mang tính vũ lực. Điều này có thể làm mất quyền tiếp cận tài nguyên rừng và nhu cầu tự cung tự cấp và tạo thu nhập của người dân, xung đột về sử dụng đất và ép buộc người dân phải di chuyển khỏi rừng.
- Làm cho đời sống của người dân càng khó khăn hơn do quy hoạch sử dụng đất mới: Chính phủ các nước có thể tận dụng nguồn thu từ tín chỉ carbon rừng cho nhà nước, ngăn chặn hoặc làm chậm xu thế phân quyền và giao trách nhiệm quản lý rừng cho cộng đồng như trong thời gian gần đây nhiều nơi đã làm.

- Tách quyền sử dụng tín chỉ carbon rừng với quyền quản lý và sở hữu rừng, từ đó ảnh hưởng quyền của cộng đồng trong việc hưởng lợi từ nguồn thu từ tín chỉ carbon.
- Các hợp đồng khai thác tín chỉ carbon có thể làm cho cộng đồng mất quyền sử dụng đất, phải chịu trách nhiệm khi bị mất rừng, hoặc chấp nhận số tiền chi trả thấp hơn chi phí cơ hội.
- Những cá nhân có quyền lực (bên trong hoặc ngoài cộng đồng) sẽ hưởng hết lợi ích từ dự án REDD+ do hệ thống quản lý không hiệu quả.
- Sản xuất lương thực tại địa phương giảm, dẫn đến rủi ro về an ninh lương thực và tăng sự nghèo đói

Những rủi ro đối với bên đề xuất dự án nếu họ không đạt được FPIC?

Nếu không đạt được FPIC, các bên đề xuất dự án sẽ đối mặt với:

- Tăng chi phí và chậm tiến độ thực hiện dự án khi xung đột xảy ra
- Thiếu sự tín nhiệm với các bên liên quan khác và các nhà đầu tư tiềm năng
- Không thỏa mãn được các tiêu chuẩn quốc tế về xã hội
- Cuối cùng là thất bại của dự án khi người dân không quan tâm đến các điều kiện cần phải có để chi trả tín chỉ carbon.

Cộng đồng và các bên đề xuất dự án có những cơ hội nào trong quá trình FPIC?

Thông qua quá trình tìm kiếm FPIC, các cơ hội sẽ được tạo ra:

- Quá trình tìm kiếm sự đồng thuận sẽ cho phép cộng đồng tác động trực tiếp đối với thiết kế và thực hiện dự án REDD+, có thể cho phép họ tăng lợi ích từ dự án và định hướng các khoản lợi ích này gắn chặt hơn với nhu cầu của chính họ.
- Đối với các nhà đầu tư, FPIC cung cấp cơ hội đối thoại bài bản với cộng đồng và thông tin rõ ràng với cộng đồng về mục tiêu và kế hoạch của họ. Điều này có thể sẽ giúp cải thiện mối quan hệ với cộng đồng và làm tăng khả năng thành công của dự án trong thời gian dài.
- Có đủ bằng chứng về thực hiện đầy đủ quá trình tìm kiếm FPIC có thể là một thuận lợi cho các bên đầu tư dự án vì điều đó sẽ tăng sức hấp dẫn đối với các nhà đầu tư dự án tiềm năng hoặc các tổ chức mua tín chỉ carbon. Bằng chứng thực hiện đầy đủ quá trình tìm kiếm FPIC chứng minh rằng các hoạt động giảm rủi ro đối với dự án đã được thực hiện và các nhu cầu, quan ngại của cộng đồng đã được cân nhắc đầy đủ và đây là những yếu tố được các nhà đầu tư tiềm năng đánh giá rất cao.

8

Thỏa thuận quốc gia và quốc tế: Tôn trọng quyền FPIC trong các dự

Thời gian:

1 giờ 15 phút

Phương pháp:

Thảo luận nhóm

Học liệu:

1. Giấy khổ lớn
2. Bút viết bảng

MỤC TIÊU

Sau khi học xong bài này, học viên:

- Có thể giải thích được các dự án REDD+ bắt buộc phải tôn trọng quyền FPIC theo những thỏa thuận quốc tế, tuyên bố và khung đầu tư nào.
- Hiểu được cốt lõi các khuôn khổ thỏa thuận trong bối cảnh cụ thể của họ, bao gồm chia sẻ về luật quốc gia và chính sách bảo vệ quyền FPIC.

CÁC BƯỚC

1. Giới thiệu bài học bằng cách liên hệ với tiến trình khóa học. Giải thích rằng sau khi cân nhắc xem xét về 'cái gì' và 'tại sao' của FPIC trong bối cảnh các dự án REDD+, bài học này sẽ tập trung vào các cơ chế bắt buộc hiện nay nhằm bảo đảm rằng FPIC phải được tôn trọng trong các dự án REDD+.
2. Giải thích rằng để đạt được mục đích này, bạn sẽ có một phần trình bày ngắn giải thích FPIC được phát triển như thế nào trong các cuộc đối thoại quốc tế và liên quan đến tài nguyên thiên nhiên. Trình bày bằng các thẻ màu để cho mọi người cùng thấy rằng móng của ngôi nhà là các thỏa thuận và tuyên bố quốc tế và tường nhà là các tiêu chuẩn. Trả lời các câu hỏi để làm rõ thêm nếu cần (xem Tài liệu phát).
3. Sau khi trình bày xong, hỏi học viên các câu hỏi sau:
 - Bạn có thể xác định các điều kiện bắt buộc (ví dụ các quy định luật pháp, thỏa thuận quốc tế, điều kiện để nhận được hỗ trợ tài chính)? Theo bạn điều kiện nào là quan trọng nhất và tại sao?
 - Trong bối cảnh của nước bạn, những cơ chế này có thể giúp tôn trọng quyền FPIC đến mức độ nào?
 - Mức độ nhận thức của các bên tham gia trong các dự án REDD+ về những cơ chế bắt buộc tôn trọng FPIC trong REDD+ như thế nào?

- Ý nghĩa của việc áp dụng FPIC trong các dự án REDD+ và các giai đoạn thiết kế dự án như thế nào?
 - Những cơ chế bắt buộc này hữu ích với bạn như thế nào khi bạn muốn dùng để giải thích việc cần phải tôn trọng FPIC tại địa phương của bạn?
4. Yêu cầu học viên chia thành các nhóm (chia theo từng quốc gia nếu lớp học ở tầm quốc tế hoặc theo từng nhóm hưởng lợi nếu ở cấp quốc gia). Yêu cầu học viên cố gắng suy nghĩ về FPIC từ nhiều góc độ khác nhau bằng cách đặt câu hỏi: “Những quy định, cơ chế và/hoặc quy trình nào ở cấp quốc gia, cấp địa phương hiện nay hỗ trợ thực hiện FPIC?”. Dành cho học viên 15 phút và yêu cầu học viên viết kết quả lên giấy khổ lớn.
 5. Yêu cầu từng nhóm dán kết quả lên giấy khổ lớn và chia sẻ kết quả của họ. Cùng rà soát lại trọng tâm của các cơ chế học viên đã liệt kê (ví dụ: các cán bộ lâm nghiệp sẽ có xu hướng tập trung vào chính sách lâm nghiệp và cấu trúc). Giải thích rằng mặc dù FPIC có thể không nhất thiết phải đề cập cụ thể trong luật hay chính sách, nhưng giá trị của FPIC nằm trong khuôn khổ các chính sách quốc gia, các quy trình và tiêu chuẩn về văn hóa.

NHỮNG ĐIỀU GIẢNG VIÊN CẦN LƯU Ý

Điều quan trọng là tập huấn viên cần nghiên cứu thông tin cập nhật cho bài trình bày trước khi sử dụng bài này bởi vì thông tin và các đối thoại về các tiêu chuẩn có thể đã thay đổi.

Có nhiều tuyên bố quốc tế tập trung áp dụng FPIC trong bối cảnh người dân bản địa, cho nên cần cẩn thận và không nên ngụ ý rằng điều này có nghĩa là FPIC trong REDD+ chỉ dành cho người dân bản địa. Nhiều cơ chế và qui định ở cấp quốc gia hỗ trợ giá trị FPIC không chỉ dành cho người dân bản địa như đã thảo luận trong các bài trước (FPIC cho cái gì và vì ai?).

Học viên sẽ cần được thuyết phục bằng các ví dụ cụ thể về các quy trình khác khi làm bài tập ở cấp quốc gia nhằm làm rõ giá trị của FPIC. Khuyến khích học viên suy nghĩ ở quy mô rộng hơn – không chỉ giới hạn trong lĩnh vực lâm nghiệp hoặc quản lý tài chính (xem các ví dụ trong Tài liệu phát).

Thỏa thuận quốc tế và quốc gia: Tôn trọng quyền FPIC trong REDD+

Viết lên các thẻ và trình bày từng thẻ một, dựa trên nền tảng của Tuyên bố Liên hiệp Quốc về Quyền được Phát triển.

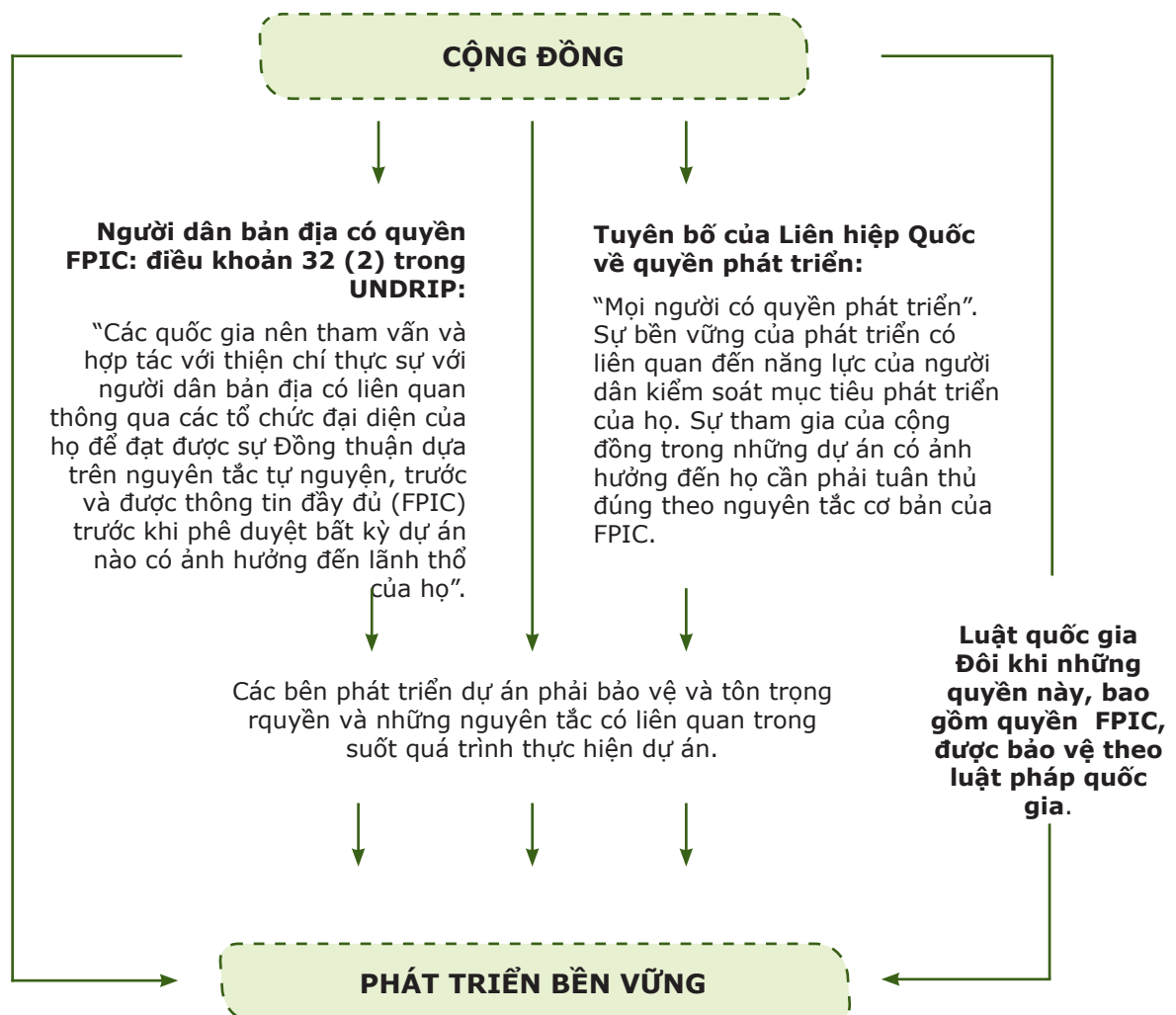

<p>Tuyên bố của Liên hiệp quốc về quyền của người dân bản địa (UNDRIP)</p>	<p>Tuyên bố này mô tả hoàn thiện nhất về FPIC và những điều kiện ràng buộc rõ ràng đối với các nước về quyền của người dân bản địa. Tuyên bố này đã được 147 nước ký kết nhưng vẫn chưa được xem là những điều ràng buộc về pháp lý.</p>
<p>Công ước của Tổ chức Lao động Quốc tế Số 169</p>	<p>Công ước này bảo đảm quyền của người dân đối với đất đai của họ và quyền tham gia vào quá trình ra bất kỳ quyết định nào có ảnh hưởng đến tài sản và sinh kế của họ.</p>
<p>Công ước về Đa dạng sinh học</p>	<p>Công ước này nhằm bảo vệ tri thức bản địa và chỉ được sử dụng khi có sự đồng ý trước của họ.</p>
<p>Công ước khung của Liên hiệp quốc về biến đổi khí hậu (UNFCCC)</p>	<p>Công ước này nói đến phần phụ lục của UNDRIP phác thảo các biện pháp bảo đảm an toàn xã hội cần áp dụng khi thực hiện các hoạt động REDD+.</p>
<p>Quỹ Đối tác Carbon lâm nghiệp của Ngân hàng Thế giới (FCPF) và Chương trình đầu tư về rừng (FIP)</p>	<p>Dựa trên chính sách hoạt động của Ngân hàng Thế giới 4.1, nói đến quyền Đồng thuận dựa trên nguyên tắc tự nguyện, trước và được thông tin đầy đủ, nhưng không bảo đảm quyền của cộng đồng có thể không đồng thuận với dự án đề xuất.</p>
<p>Tiêu chuẩn thị trường carbon tự nguyện</p>	<p>Những tiêu chuẩn này bao gồm VCS (tiêu chuẩn carbon xác nhận và CCB (tiêu chuẩn đa dạng sinh học, cộng đồng và khí hậu). VCS không đòi hỏi áp dụng FPIC, mà chỉ có tham vấn, nhưng CCB yêu cầu chứng minh quá trình thực hiện nhằm tôn trọng FPIC.</p>
<p>Tiêu chuẩn về xã hội và môi trường trong REDD+</p>	<p>Những tiêu chuẩn này áp dụng cho những chương trình REDD+ cấp quốc gia hoặc thấp hơn nhưng không phải cho một dự án cụ thể. Những tiêu chuẩn này mô tả cụ thể đòi hỏi phải áp dụng FPIC cho người dân bản địa và cộng đồng địa phương, và sự phát triển của họ được thúc đẩy bởi các tổ chức dân sự và các cơ quan quốc tế như UN-REDD, FSC và Liên minh Rừng mưa nhiệt đới.</p>

Luật pháp quốc gia và quốc tế bắt buộc các bên đề xuất dự án tôn trọng quyền FPIC trong REDD+?

Mặc dù khái niệm FPIC không mới nhưng vẫn còn non trẻ vì mới được công nhận. Những yếu tố của FPIC được công nhận trong một số thỏa thuận và công cụ quốc tế bao gồm:

- **Tuyên bố của Liên hiệp Quốc về Quyền của người dân bản địa (UNDRIP):** Tuyên bố này mô tả đầy đủ nhất về FPIC cùng những ràng buộc rõ ràng về quyền của người dân bản địa với các quốc gia. Trong năm 2007, 147 nước đã ký UNDRIP.

- **Công ước Tổ chức Lao động Quốc tế Số 169:** công ước này bảo đảm quyền của người dân bản địa đối với đất và quyền tham gia vào quá trình ra quyết định về những vấn đề có ảnh hưởng đến tài sản và sinh kế của họ. Năm 1989 đã có 20 nước ký kết công ước này

- **Công ước về Đa dạng sinh học:** Công ước này bảo vệ tri thức bản địa chỉ được sử dụng khi có sự chấp thuận trước của người dân bản địa. Công ước này được 150 chính phủ ký kết vào năm 1992 tại Hội nghị Thượng đỉnh Rio năm 1992.
- **Công ước khung của Liên hiệp Quốc về Biến đổi Khí hậu (UNFCCC):** Công ước này đề cập đến phần phụ lục của UNDRIP phác thảo các biện pháp bảo đảm an toàn xã hội mà các quốc gia phải tuân thủ khi thực hiện các hoạt động REDD+. Điều này được trích dẫn trong Phụ lục 1 của thỏa thuận Cancun tại COP 16 tại Cancun (2010)⁹.
- **Quỹ Đối tác Carbon trong lâm nghiệp của ngân hàng thế giới (FCPF) và Chương trình đầu tư về rừng (FIP):** Cả hai văn bản này đề cập đến quyền Đồng thuận dựa trên nguyên tắc tự nguyện, trước và được thông tin đầy đủ, nhưng không bảo đảm quyền không đồng thuận của cộng đồng đối với các đề xuất dự án phát triển. Đã có nhiều sáng kiến vận động thay đổi nhằm sử dụng thuật ngữ đồng thuận trong các hướng dẫn thực hiện những chương trình này. Những cuộc đối thoại gần đây cho thấy mặc dù chính sách tổ chức thực hiện của Ngân hàng Thế giới không nêu rõ thuật ngữ 'đồng thuận' nhưng Ngân hàng Thế giới mong đợi những quốc gia đã ký kết cần áp dụng FPIC trong những trường hợp đối với người dân bản địa.
- **Tiêu chuẩn thị trường carbon tự nguyện:** Những tiêu chuẩn hiện nay bao gồm VCS (Tiêu chuẩn Xác nhận Carbon) và CCB (Tiêu chuẩn khí hậu, cộng đồng và đa dạng sinh học). VCS chỉ yêu cầu tham vấn nhưng CCB đòi hỏi bằng chứng tôn trọng quyền FPIC.
- **Tiêu chuẩn Xã hội và Môi trường trong REDD+:** Những tiêu chuẩn này áp dụng cụ thể cho các chương trình REDD+ cấp quốc gia hoặc thấp hơn, nhưng không cho từng dự án cụ thể. Những tiêu chuẩn này có yêu cầu rõ phải thực hiện các điều khoản có liên quan đến FPIC đối với người dân bản địa và cộng đồng địa phương và các tổ chức xã hội sẽ là người thúc đẩy việc thực hiện này.

147 nước ủng hộ UNDRIP

Afghanistan, Albania, Algeria, Andorra, Angola, Antigua and Barbuda, Argentina, Armenia, Úc, Áo, Bahamas, Bahrain, Barbados, Belarus, Belgium, Belize, Benin, Bolivia, Bosnia and Herzegovina, Botswana, Brazil, Brunei Darussalam, Bulgaria, Burkina Faso, Căm bu chia, Cameroon, Cape Verde, Central African Republic, Chile, China, Colombia, Comoros, Congo, Costa Rica, Croatia, Cuba, Cyprus, Cộng Hòa Séc, Cộng Hòa Dân chủ Nhân dân Triều Tiên, Cộng hòa Công-gô, Đan mạch, Djibouti, Dominica, Cộng Hòa Dominican, Ecuador, Ai Cập, El Salvador, Estonia, Phần Lan, Pháp, Gabon, Đức, Ghana, Greece, Guatemala, Guinea, Guyana, Haiti, Honduras, Hungary, Iceland, Ấn Độ, Indonesia, Iran, Iraq, Ireland, Ý, Jamaica, Nhật, Jordan, Kazakhstan, Kuwait, Cộng hòa Dân chủ Nhân dân Lào, Latvia, Li Băng, Lesotho, Liberia, Libyan Arab Jamahiriya, Liechtenstein, Lithuania, Luxembourg, Madagascar, Malawi, Malaysia, Maldives, Mali, Malta, Mauritius, Mexico, Federated States of Micronesia, Moldova, Monaco, Mongolia, Mozambique, Myanmar, Namibia, Nepal, Hà Lan, New Zealand, Nicaragua, Niger, Norway, Oman, Pakistan, Panama, Paraguay, Peru, the Philippines, Poland, Portugal, Qatar, Hàn Quốc, Saint Lucia, Saint Vincent and the Grenadines, Samoa, San Marino, Saudi Arabia, Senegal, Serbia, Sierra Leone, Singapore, Slovakia, Slovenia, Nam Phi, Tây Ban Nha, Sri Lanka, Sudan, Suriname, Swaziland, Thụy Điển, Thụy Sĩ, Syrian Arab Republic, Tanzania, Thái Lan, the former Yugoslav Republic of Macedonia, Timor-Leste, Trinidad and Tobago, Tunisia, Thổ Nhĩ Kỳ, Tiểu Vương Quốc Ả rập thống nhất, Anh, Uruguay, Venezuela, Vietnam, Yemen, Zambia and Zimbabwe.

Nguồn: <http://www.un.org/esa/socdev/unpfii/en/declaration.html>

⁹ 'Thỏa thuận Cancun' đề cập đến quyết định AWF-LCA tại COP16 (tổ chức các bên có liên quan). Thông tin chi tiết tham khảo tại www.unfccc.int

Bên cạnh những tài liệu hướng dẫn sự tham gia của các bên có liên quan nói trên, một kế hoạch sẵn sàng REDD đã được xây dựng (bản dự thảo hiện tại do Quỹ Đối tác Carbon lâm nghiệp soạn thảo vào tháng 5 năm 2011). Đây là kết quả hợp tác giữa UN-REDD và FCPF của Ngân hàng Thế giới, tuy nhiên kế hoạch này vẫn chưa kêu gọi áp dụng đồng bộ thuật ngữ 'đồng thuận'. Vấn đề này đã trở thành nội dung chính cho các diễn thuyết hiện nay, đặc biệt là khi các cơ quan thực hiện khác nhau thường áp dụng các nguyên tắc khác nhau¹⁰.

Các thỏa thuận quốc tế sẽ được áp dụng trong bối cảnh quốc gia như thế nào?

Như đã thảo luận, FPIC chủ yếu thông qua các văn kiện quốc tế như UNDRIP và chỉ một số nước công nhận FPIC trong pháp chế của mình.

Tính hợp pháp của FPIC trong luật lệ quốc tế rất mạnh và hầu hết các quốc gia đủ tư cách thực hiện REDD+ đều đã ký kết các văn kiện pháp chế có liên quan.

Quyền FPIC mở rộng hơn quyền quy định trong ILO 169 và những điều quy định trong UNDRIP. Những quyền này được tìm thấy trong những quy định về quyền con người và những hiệp ước khác mang tính áp dụng toàn cầu (ví dụ: Tuyên bố của Liên hiệp Quốc về Quyền phát triển).

Đồng thời, một số nước có thể có một số pháp chế có thể hỗ trợ cho việc áp dụng FPIC như luật hiện tại về quyền hưởng dụng đất và công nhận quyền theo truyền thống của người dân bản địa. Những tiến triển gần đây trong luật pháp quốc tế liên quan đến FPIC có thể cần một thời gian để FPIC được thể hiện trong luật pháp của các nước thành viên của Liên hiệp Quốc. Các hành động về REDD+ có thể sử dụng để kích thích và tăng cường những tiến trình tích cực đó tại cấp quốc gia. Tất cả những điều này chứng tỏ rằng ngày càng gia tăng phong trào yêu cầu tôn trọng quyền FPIC của cộng đồng.

Công ước 169 của Tổ chức Lao động Quốc tế quy định trong Điều 7.1 rằng 'những người có liên quan sẽ có quyền quyết định những ưu tiên của họ trong quá trình phát triển có ảnh hưởng đến cuộc sống, niềm tin, tổ chức và tinh thần của họ (...)' và 'kiểm soát, trong giới hạn cho phép, về sự phát triển về kinh tế, xã hội và văn hóa của chính họ'. Điều 16 quy định rằng 'di dời dân chỉ được thực hiện sau khi đã thực hiện nguyên tắc Đồng thuận dựa trên nguyên tắc tự nguyện, trước và được thông tin đầy đủ' (Tổ chức Lao động Quốc tế, 1989).

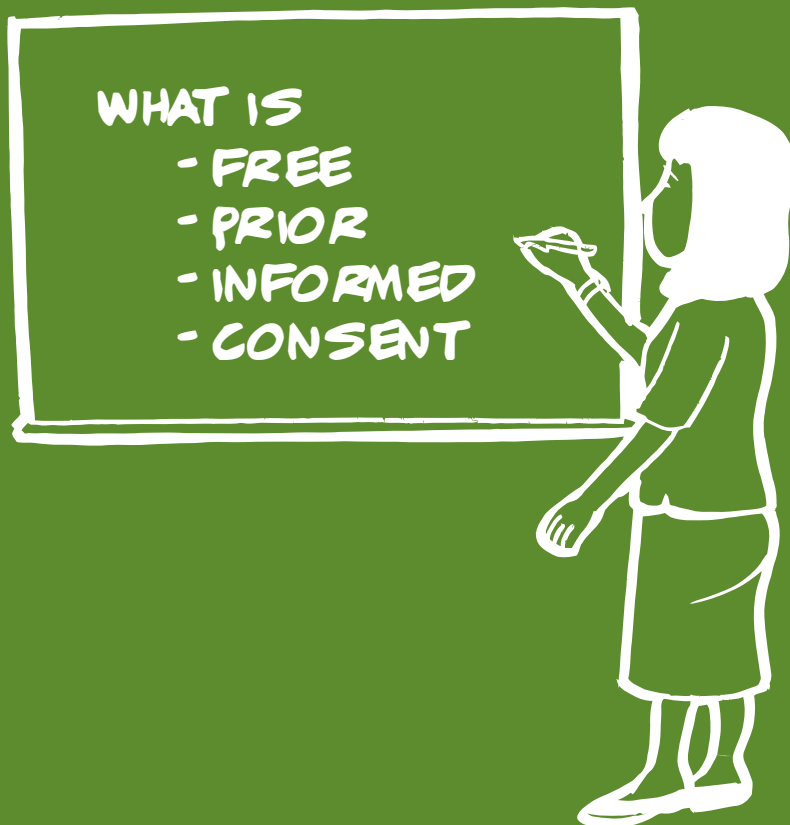
Những chính sách, quy trình và cấu trúc hiện tại đang hỗ trợ áp dụng nguyên tắc FPIC

Mặc dù hiện nay chưa có chính sách và luật pháp của nước nào có quy định cụ thể về FPIC, trong nhiều khung pháp lý và cơ cấu tổ chức đã thể hiện giá trị và nguyên tắc của FPIC. Một vài ví dụ đã được xác định ở một số nước trong khu vực như sau:

¹⁰ Dooley et al. Khối và hình ảnh phản chiếu, kết quả đánh giá của Quỹ Đối tác Carbon trong lâm nghiệp, tháng 5 2011.

Nepal	C ă m - p u - chia	Việt Nam	Ấn Độ	Thái Lan
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Luật địa phương Tự quản ▪ Luật Lâm nghiệp ▪ FECOFUN ▪ Hướng dân Lâm nghiệp ▪ Kế hoạch tổng thể giai đoạn 1990-2010 ▪ Chính sách Lâm nghiệp cộng đồng 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Hiến pháp ▪ Luật Lâm nghiệp ▪ Luật khu bảo tồn ▪ Nghị định về rừng cộng đồng và hướng dẫn về rừng cộng đồng ▪ Hướng dẫn bảo tồn dựa vào cộng đồng (bản thảo) ▪ Đánh giá tác động môi trường ▪ Luật đất đai 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Pháp lệnh dân chủ cơ sở ▪ Ủy ban dân tộc thiểu số (CEM) ▪ Luật bảo vệ và phát triển rừng 2004 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Luật bảo tồn thiên nhiên: Khu vực bảo tồn cộng đồng ▪ JFM: sự tham gia của người dân và phân chia lợi ích ▪ Đánh giá tác động môi trường/xã hội ▪ Luật Panchayati Paj: Trao quyền cho các tổ chức địa phương ▪ Luật về quyền các bộ lạc: Quyền sở hữu đất rừng của các bộ lạc ▪ Đánh giá tác động môi trường/xã hội và báo cáo kết quả với công chúng 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Hiến pháp Thái Lan (năm 1997 và 2007) ▪ Cải cách quyền đất đai cộng đồng ▪ Quyền tiếp cận thông tin ▪ Quy chuẩn văn hoá và địa phương

Những nguyên tắc cơ bản của FPIC

Học phần này sẽ giải nghĩa thuật ngữ FPIC và nghiên cứu ý nghĩa thực tiễn của tìm kiếm FPIC. Điều này giúp bạn hiểu biết một cách đầy đủ những khái niệm có liên quan.

Học phần này cũng tập trung vào quá trình xác định và xây dựng các hình thức đồng thuận cần tìm kiếm. Kết quả từ học phần này cần phải kết hợp với các học phần khác bởi vì các bài học sẽ không có ý nghĩa khi sử dụng riêng lẻ. Ý nghĩa của học phần này dựa vào khả năng phân tích nghĩa các từ viết tắt. Nếu bạn quyết định không sử dụng học phần này, bạn có thể sẽ đối mặt với rủi ro là các học viên sẽ 'trốn' đằng sau từ viết tắt mà không thực sự hiểu rõ nghĩa của từ viết tắt là gì.

9

Giải nghĩa FPIC: 'tự nguyện' có nghĩa là gì?

Thời gian:

1 giờ 15 phút

Phương pháp:

1. Đóng kịch
2. Đặt câu hỏi

Học liệu:

1. Tài liệu phát
2. Bản hướng dẫn đóng kịch
3. - Sơ đồ lớn về các nguyên tắc của FPIC

MỤC TIÊU

Sau khi học xong bài này, học viên:

- Có thể phân biệt sự khác nhau giữa tự nguyện, dùng vũ lực, làm sai lệch và đe dọa trong bối cảnh áp dụng FPIC trong REDD+.
- Xác định được một số thách thức bảo đảm sự đồng thuận 'tự nguyện' khi áp dụng FPIC trong các hoạt động REDD+.
- Xác định được các cơ chế chủ chốt có thể áp dụng để bảo đảm 'tự nguyện' trong tiến trình FPIC.

CÁC BƯỚC

1. Giới thiệu bài học bằng cách hỏi học viên xem họ có còn nhớ nghĩa các từ trong từ viết tắt hay không (F, P, I, C). Nhắc lại cho học viên rằng FPIC không phải là một phương pháp tiếp cận mà là một hình thức ra quyết định (đồng thuận) tự nguyện, được thông tin đầy đủ trước khi thực hiện dự án. Giải thích rằng bài học sẽ phân tích nghĩa mỗi từ trong từ viết tắt FPIC, bắt đầu với từ 'tự nguyện'.
2. Giải thích rằng để giải nghĩa thuật ngữ 'tự nguyện', học viên sẽ tham gia đóng kịch.
3. Kiểm tra xem học viên có quen với phương pháp đóng kịch hay không và nếu không thì bạn cần giới thiệu. Nhấn mạnh rằng mỗi học viên sẽ là một diễn viên trong vở kịch và không được đánh giá bản thân họ thông qua những gì họ thực hiện trong vở kịch vì đó chỉ là vai diễn. Giải thích rằng mỗi nhóm sẽ đóng một vai khác nhau của người đề xuất dự án. Yêu cầu học viên nên giải thích nội dung kịch bản họ đóng vai với các nhóm khác.
4. Chia học viên thành 3 nhóm và giải thích riêng với từng nhóm vai trò của người đề xuất dự án mà từng nhóm cần đóng vai. Giải thích rằng mỗi nhóm có 10

phút để chuẩn bị cho nên họ cần phải suy nghĩ rõ ràng cách họ sẽ mô tả đặc điểm của vai diễn thông qua hành động, ngôn ngữ cơ thể và từ ngữ và thông qua đó, các nhóm khác có thể đoán vai mà họ đóng. Treo các thẻ mô tả các đặc điểm của vai đó. Cần đảm bảo rằng các học viên phải làm đúng theo vai diễn mô tả trên thẻ. Cần làm cho học viên hiểu rằng dù vai diễn không phù hợp với tính cách của họ, họ cũng phải thực hiện vai diễn như thật và họ nên giữ câu chuyện của họ càng đơn giản càng tốt

5. Sau 10 phút, mời 1 nhóm đóng kịch và khuyến khích các nhóm khác quan sát xem vai trò mà nhóm đó đang diễn kịch là gì. Giải thích rằng bạn sẽ rung chuông báo dừng đóng kịch sau 5 phút vì không cần chờ đến khi đến khi kết thúc vở kịch mới hiểu vai trò của người đang diễn. Sau khi vở kịch kết thúc, hỏi học viên những câu hỏi sau.

- *Những đặc điểm nào của người đề xuất dự án được thể hiện trong vở kịch?*
- *Họ đã làm gì để bạn nghĩ rằng họ có những đặc điểm đó? Cho ví dụ về hành động của họ.*
- *Bạn đã từng chứng kiến hành vi như vậy trong bối cảnh của bạn hay chưa? Theo bạn tại sao lại có hành vi như vậy?*
- *Bạn có cảm giác như thế nào khi đóng vai này? (hỏi những người đóng vai)*
- *Tại sao bạn có cảm giác như vậy? (đối với học viên đóng vai)*
- *Theo bạn, vai trò của người đề xuất dự án nào được thể hiện trong vở kịch? (đối với những học viên không đóng vai)*

6. Nếu học viên không thể đoán được vai mà thành viên khác đóng kịch, thì hướng dẫn viên tiết lộ vai diễn và đọc to những đặc điểm mô tả trên thẻ.

7. Tiếp tục với 2 vở kịch còn lại theo cùng một phương pháp. Nếu các vở kịch không làm rõ sự khác nhau của những vai kịch cần đóng thì hướng dẫn viên cần rút ra các đặc điểm thông qua các câu hỏi.

8. Sau khi 3 nhóm đã hoàn thành các vở kịch, yêu cầu học viên chia sẻ kinh nghiệm của họ bằng các câu hỏi sau:

- *Chúng ta có thể học được gì từ 3 vở kịch? Bạn có nghĩ rằng tất cả hành vi của ba vai luôn luôn rõ ràng trong thực tế?*
- *Những hành vi như vậy có dễ dàng xác định không? Tại sao và khi nào?*
- *Bạn có nghĩ rằng các vở kịch phù hợp với định nghĩa 'tự nguyện' trong bối cảnh FPIC?*
- *Những đặc điểm nào bạn đã chứng kiến trong vở kịch thể hiện 'tự nguyện'?*
- *Bạn sẽ giải thích 'tự nguyện' như thế nào dựa vào những đặc điểm thể hiện trong vai kịch?*
- *Tại sao bạn nghĩ rằng 'tự nguyện' là một phần của khái niệm đồng thuận trong REDD+?*
- *FPIC liên hệ quyền của người dân bản địa với quyền tự quyết định của họ như thế nào?*
- *Những người dân bản địa có thể 'tự nguyện' làm gì trong bối cảnh REDD+?*
- *Theo bạn những thách thức nào sẽ gặp phải nhằm bảo đảm 'tự nguyện'?*

9. Trong phần thảo luận chung, viết tất cả các thuật ngữ lên giấy khổ lớn. Yêu cầu học viên dịch nghĩa các thuật ngữ này sang ngôn ngữ của họ. Giải thích rằng những thuật ngữ này sẽ được sử dụng để định nghĩa những điều không được xem là 'tự nguyện' trong văn bản chính thức về FPIC.
10. Giải thích rằng vấn đề quan trọng nhất là hiểu rõ những hành vi liên quan đến những thuật ngữ này.
11. Yêu cầu tất cả các học viên quay lại lớp. Giải thích rằng khi giải nghĩa thuật ngữ FPIC, chúng ta liên hệ FPIC với hành động nhằm bảo đảm thực hiện đầy đủ các nguyên tắc của FPIC. Trình bày biểu đồ nhiều hình tròn đồng tâm thể hiện nguyên tắc của FPIC và giải thích rằng chúng ta sẽ từ từ xây dựng FPIC qua từng bài. Bởi vì tự nguyện là nguyên tắc đầu tiên nên chúng ta sẽ để tự nguyện tại tâm hình tròn trong biểu đồ (xem phần bài tập).
12. Phần thảo luận chung, yêu cầu học viên cùng động não về những cơ chế hoặc yếu tố nào cần xem xét nhằm bảo đảm nguyên tắc 'tự nguyện' trong FPIC. Viết các ý kiến của học viên lên giấy khổ lớn, sát bên biểu đồ mô tả 'tự nguyện' (xem phần bài tập).
13. Tóm tắt bài học bằng cách nhấn mạnh tầm quan trọng của việc người dân bản địa tự do đưa ra sự đồng thuận đối với các hoạt động REDD+. Chúng ta sẽ tiếp tục khám phá các nguyên tắc khác của FPIC và sẽ hoàn thành biểu đồ trong những bài tiếp theo đó.

NHỮNG ĐIỀU GIẢNG VIÊN CẦN LƯU Ý

Cần thiết phải nhấn mạnh rằng thông thường không thể nhận thấy được một cách rõ ràng việc dùng vũ lực, làm sai lệch và đe dọa và không phải lúc nào cũng do các bên đề xuất dự án thực hiện. Một số cá nhân nào đó trong cộng đồng cũng có thể dùng áp lực bắt người khác phải tuân thủ theo. Cố gắng sử dụng các ví dụ của chính các học viên khi có thể vì như vậy sẽ giúp học viên làm rõ như thế nào là tự nguyện và như thế nào không phải là tự nguyện.

Khi bạn phá vỡ các nguyên tắc của FPIC, cần trực quan hóa các nguyên tắc đó và viết lên các thẻ những cơ chế chính nhằm giúp học viên kết nối các nguyên tắc lại với nhau, quan sát quá trình khám phá được mở ra.

Khám phá FPIC: 'Tự nguyện' là gì?

Cưỡng ép

Nhóm có thời gian 10 phút chuẩn bị và 5 phút để đóng kịch. Một thành viên trong nhóm sẽ đóng vai người đề xuất dự án thể hiện biện pháp cưỡng ép, trong khi các thành viên khác đóng vai những người dân bản địa. Những đặc điểm sau của người có tính cách cưỡng ép mà bạn có thể tham khảo để chuẩn bị đóng kịch:

Người có tính cách cưỡng ép là người:

- Ép buộc người khác làm những việc trái với ý nguyện của họ.
- Có thể dùng vũ lực cơ học hoặc tâm lý. (có thể thông qua tổng tiền hoặc bằng cách tạo ra cảm giác tội lỗi)
- Sử dụng quyền lực và chức quyền để đạt được những gì họ muốn.

Mánh khéo

Nhóm có 10 phút để chuẩn bị và 5 phút để đóng vai. Một thành viên của nhóm sẽ đóng vai một người đề xuất dự án dùng mánh khéo để lôi kéo người dân, trong khi những thành viên khác đóng vai những người dân bản địa. Sau đây là những đặc điểm của người mánh khéo mà bạn có thể tham khảo để chuẩn bị đóng kịch:

Một người mánh khéo là người:

- Thuyết phục bằng cách dùng quà biếu
- Dùng quyền để bắt người khác vâng lời
- Nói những điều mà người khác thích nghe, có thể lợi dụng lợi thế về tài sản của họ
- Dùng chiến thuật "chia rẽ và chiếm đóng" trong nhóm hoặc cộng đồng.

Đe dọa

Nhóm có 10 phút để chuẩn bị và 5 phút để đóng vai. Một thành viên trong nhóm đóng vai người đề xuất dự án có tính cách đe dọa, trong khi các thành viên khác của nhóm đóng vai người dân bản địa. Sau đây là những đặc điểm của người có tính cách đe dọa người khác để nhóm tham khảo chuẩn bị cho đóng kịch:

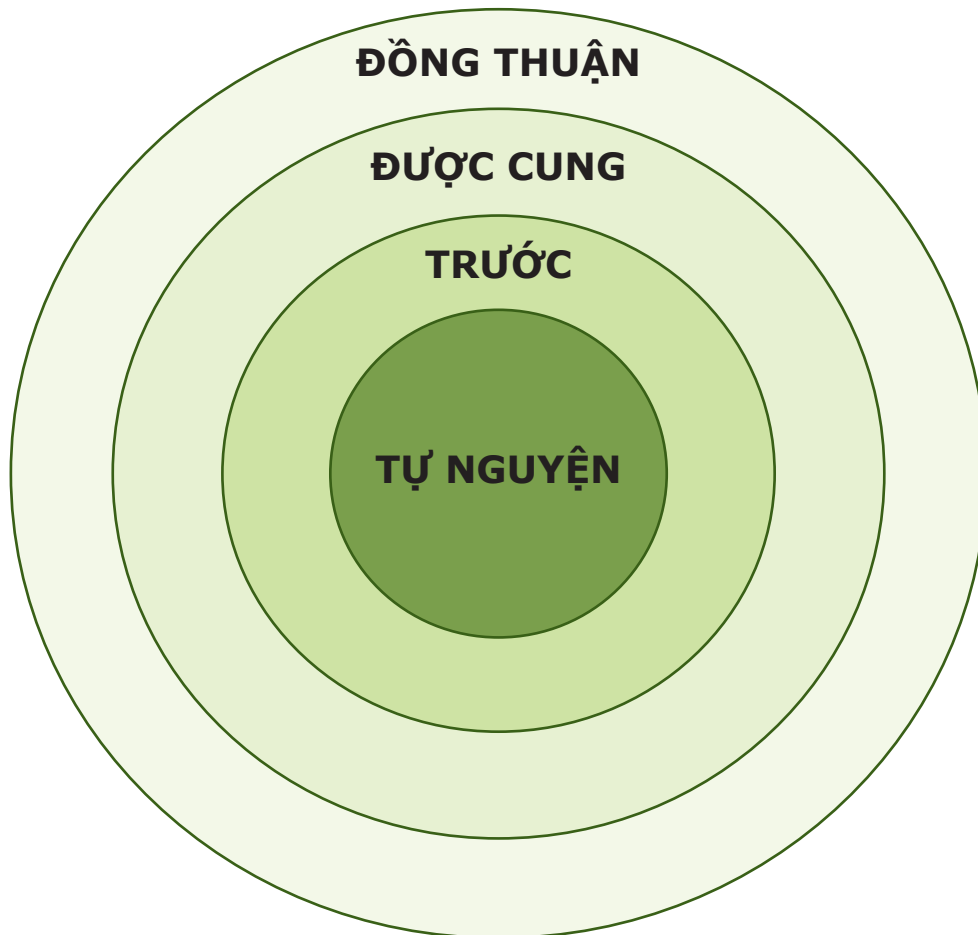
Người có tính cách đe dọa người khác là người:

- Đe dọa để đạt được cái gì đó. Đe dọa sẽ làm cho những người khác lo sợ về sự an toàn của họ
- Có thể dùng ngôn ngữ cơ thể hoặc vũ khí để đe dọa.

Bài tập

Nguyên tắc FPIC

Dùng biểu đồ dưới đây để khám phá nguyên tắc và treo nó trên tường trong phòng tập huấn.

Giải nghĩa FPIC: 'Tự nguyện'

Tự nguyện là gì?

'Tự nguyện' có nghĩa là không bị ép buộc, đe dọa hay cưỡng ép, bị lôi kéo bằng mách khóe hoặc áp lực từ người khác (có thể từ chính phủ, người đề xuất dự án, công ty hay bất cứ tổ chức nào).

Do đó những người dân có quyền quyết định về một hoạt động REDD+ mà không bị cưỡng ép, đe dọa hay bị lôi kéo bằng các mách khóe. 'Tự nguyện' bao gồm không có bất kỳ sự đe dọa nào hoặc ngầm ý trả thù nếu người dân nói "không".

'Tự nguyện' cũng liên quan đến nguyên tắc tự quyết định nhằm cho phép cộng đồng dùng quyền tập thể để tự quyết định thông qua quá trình tham vấn và quá trình ra quyết định phù hợp nhất với quyết định cuối cùng.

Làm thế nào để đảm bảo sự đồng thuận tự nguyện?

- Thời gian và địa điểm tổ chức các cuộc tham vấn và thương lượng phải được các bên cùng thống nhất. Trong các cuộc tham vấn, thương lượng không có sự hiện diện của những người có tính cách áp đặt từ bất kỳ bên liên quan nào.
- Các bên đề xuất dự án cam kết rõ ràng rằng họ sẽ không bắt đầu bất cứ giai đoạn nào của dự án REDD+ mà không có sự đồng thuận của cộng đồng.
- Những người nắm quyền nên được thông báo rằng họ có quyền nói "không" và có quyền thương lượng các điều kiện của bất kỳ quy trình nào của dự án REDD+.
- Người nắm quyền cần có đủ thời gian để xem xét cân nhắc các thông tin đã được cung cấp để thực hiện quá trình ra quyết định một cách chín chắn.
- Những thúc đẩy viên từ bên ngoài, hoặc những người hỗ trợ đề xuất dự án cần phải có đủ năng lực và trung lập đối với kết quả của quá trình tìm kiếm sự đồng thuận.
- Một quá trình kiểm chứng độc lập được thực hiện nhằm khẳng định rằng quá trình tìm kiếm sự đồng thuận là tự nguyện, không có ảnh hưởng quá mức nào từ bên ngoài.
- Nếu thương thuyết không thành công, hai bên cần tìm kiếm sự hỗ trợ từ bên thứ ba (luật pháp hoặc khác). Bên thứ 3 sẽ cung cấp thêm thông tin, các giải pháp hòa giải hoặc nâng cao vị thế của người nắm quyền.
- Nếu không đạt được sự đồng thuận, 2 bên cần phải thống nhất thời gian tiếp tục thương lượng để có thể tìm được sự đồng thuận cũng như các điều kiện kèm theo để đạt được sự thống nhất.

Do đó, theo nghĩa mà hầu hết mọi người đều hiểu, quyền FPIC có nghĩa là những người dân bản địa và cộng đồng địa phương cùng nhất trí và đi đến quyết định theo hệ thống ra quyết định truyền thống với thiện chí của chính họ và không bị ảnh hưởng bởi chiến thuật 'chia rẽ và chiếm đóng'.

10

Giải nghĩa FPIC: 'Trước' là gì?

Thời gian:

1 giờ 30 phút

Phương pháp:

1. Các kịch bản đồng thuận
2. Thảo luận chung cả lớp
3. Biểu đồ lớn mô tả Nguyên tắc của FPIC

Học liệu:

1. Tài liệu phát
2. Dây hoặc vật gì có thể làm thành 1 đường thẳng
3. Thẻ với các kịch bản đồng thuận

MỤC TIÊU

Sau khi học xong bài này, học viên:

- Có thể giải thích ý nghĩa của thuật ngữ 'Trước' trong bất kỳ quá trình tìm kiếm đồng thuận FPIC nào trong REDD+.
- Xác định được một số thách thức và ý nghĩa của việc áp dụng thuật ngữ 'Trước' trong quá trình thiết kế và thực hiện dự án REDD+.

CÁC BƯỚC

1. Bắt đầu bài học bằng cách tóm tắt lại tiến trình khóa học và khái niệm giải nghĩa thuật ngữ FPIC. Giải thích rằng bài này sẽ tập trung vào nghĩa của thuật ngữ 'Trước' và ý nghĩa của nó trong việc thực hiện FPIC trong REDD+.
2. Giải thích rằng bạn muốn tất cả các học viên đứng lên và đẩy ghế của họ ra phía sau để có đủ khoảng trống để di chuyển. Kẻ 1 đường thẳng trên nền nhà ngay trước các học viên, sử dụng hết các khoảng trống. Giải thích rằng đường thẳng sẽ tượng trưng cho thời gian và bạn sẽ giới thiệu các kịch bản ra quyết định, và yêu cầu học viên quyết định vào thời điểm nào cần có sự đồng thuận và đứng trên đường kẻ vào thời điểm đó.
3. Photcopy các kịch bản đồng thuận đã lựa chọn sẵn lên các thẻ lớn (xem phần bài tập).
4. Đọc to các thẻ đầu tiên và đặt các thẻ dọc theo đường thẳng tùy theo vị trí của nó theo thời gian. Ví dụ, trong trường hợp mượn xe ô tô của một người bạn, bạn có phải tìm kiếm sự đồng thuận một tuần trước khi bạn muốn mượn xe ô tô, khi bạn tìm thấy chìa khóa nhưng chưa nổ máy, khi bạn nổ máy và chạy được nửa đường, hoặc 3 ngày sau khi bạn đã đi đến đích? Đặt những thẻ này theo thứ tự theo thời gian, dẫn dắt học viên theo nội dung câu chuyện.

5. Yêu cầu học viên quyết định khi nào là thời gian tốt nhất để hỏi mượn xe và đứng tại vị trí mà theo quan điểm của họ là thời điểm tốt nhất
6. Sau khi học viên đã chọn vị trí của họ, yêu cầu những học viên đứng cùng vị trí giải thích tại sao họ lại quyết định đứng tại vị trí đó, hoặc yêu cầu họ nêu lý do nếu họ đứng một mình. Sau đó, yêu cầu họ chia sẻ cùng với các học viên khác của lớp.
7. Sau khi đã hoàn thành phần thảo luận, chuyển sang thực hiện kịch bản đồng thuận khác theo phương pháp tương tự.
8. Sau khi thảo luận xong các kịch bản ra quyết định trong phần bài tập, yêu cầu học viên quay lại thảo luận chung cả lớp, sử dụng các câu hỏi sau:
 - Bạn cảm nhận như thế nào khi làm bài tập này? Tại sao?
 - Bạn đã quyết định chỗ đứng của mình ra sao? Bạn đã sử dụng những tiêu chí nào để ra quyết định đó?
 - Bạn có sử dụng các tiêu chí khác nhau trong các kịch bản khác nhau để ra quyết định không?
 - Những kịch bản này liên hệ như thế nào với quá trình tìm kiếm sự đồng thuận trong bối cảnh dự án REDD+ (các hoạt động, quyền tài sản, sở hữu và quá trình ra quyết định tập thể)?
 - Áp dụng điều này như thế nào để yêu cầu hoặc đưa ra sự đồng thuận trong một dự án REDD+?
 - Dựa vào bài tập này, theo bạn nghĩa của thuật ngữ 'Trước' là gì trong bối cảnh FPIC? Tại sao cần nguyên tắc này?
 - Làm thế nào để đánh giá xem sự đồng thuận đã đạt được trước hay không trong dự án REDD+?
 - Một số thách thức nhằm bảo đảm sự đồng thuận 'Trước' là gì? (ghi các ý kiến trên giấy khổ lớn)
9. Kết thúc bài học bằng cách xem lại biểu đồ các nguyên tắc của FPIC mà bạn đã phát triển cùng với học viên trong bài về sự đồng thuận 'Tự nguyện'.
10. Yêu cầu học viên động não về những cơ chế nào cần có để bảo đảm nguyên tắc 'Trước' của FPIC.
11. Kết thúc bài học bằng cách nhấn mạnh rằng để cộng đồng đưa ra sự đồng thuận trước không phải là một quá trình đơn giản như đánh dấu vào các ô của bảng kê sẵn trên giấy mà đòi hỏi tôn trọng quyền của họ và cần có đủ thời gian để họ ra quyết định.

NHỮNG ĐIỀU GIẢNG VIÊN CẦN LƯU Ý

Bạn có thể tự xây dựng các kịch bản ra quyết định phù hợp với học viên của bạn. Bạn có thể xây dựng các kịch bản thông qua thảo luận nhóm, tuy nhiên cần yêu cầu học viên di chuyển quanh phòng học và từng học viên cần phản hồi và ra quyết định nhằm mang lại sự đa dạng về phương pháp trong suốt khóa học.

Bài tập

Các kịch bản đồng thuận

Bạn hãy đọc to mỗi kịch bản đồng thuận. Viết lại các lựa chọn lên các thẻ bằng chữ lớn và đặt các thẻ nối tiếp nhau khi bạn dẫn dắt học viên theo nội dung câu chuyện.

Vợ / chồng của bạn sẽ có chuyển công tác đến Paris. Vợ / chồng bạn muốn có sự đồng thuận của bạn là bạn sẽ có mặt ở đó vào cuối tuần khi vợ /chồng bạn cũng ở đó. Vợ /chồng bạn nên hỏi sự đồng thuận của bạn:

1. Một tháng trước khi vợ /chồng bạn đi đến Paris
2. Một tuần trước khi vợ /chồng bạn đi đến Paris
3. Gọi cho bạn đêm trước khi vợ /chồng bạn đi Paris và nói rằng vợ/chồng bạn đã mua vé máy bay cho bạn đi Paris
4. Gọi cho bạn khi vợ/chồng bạn đã ở sân bay và hỏi bạn nếu bạn muốn đi Paris thì chỉ cần mang theo áo quần của bạn ra sân bay

Người ở cùng nhà với bạn đã đi công tác xa và đậu xe ở ngoài ngôi nhà bạn đang ở. Bạn cần phải đi một quãng đường xa về phía Bắc vào cuối tuần này nên bạn rất cần một chiếc xe. Chìa khóa xe để trên bàn trong nhà bếp. Bạn muốn mượn chiếc xe nhưng bạn nghĩ rằng bạn cần phải tìm kiếm sự đồng thuận của anh ấy. Vì vậy bạn sẽ:

1. Gọi cho anh ấy và xin phép anh ấy sử dụng xe ô tô trước khi bạn đi về phía bắc vào cuối tuần
2. Gọi cho anh ấy khi bạn đã lái xe ô tô đi được nửa đường về phía bắc
3. Thông báo cho anh ấy biết sau khi bạn đã trở về và anh ấy cũng đã trở về nhà
4. Sử dụng xe và không nói gì cả

Bạn là đồng sở hữu một mảnh đất với anh rể. Bạn đang rất cần tiền và cần phải bán mảnh đất đó. Có một khách hàng đến và trả giá mảnh đất với giá rất có lời. Bạn không thể nào liên lạc được với anh rể của bạn. Bạn sẽ:

1. Bán mảnh đất đó lấy tiền mặt ngay và có kế hoạch sẽ gọi cho anh rể của bạn
2. Nói với người mua rằng trước hết bạn cần phải tham vấn ý kiến của người đồng sở hữu và sẽ thông báo kết quả với người mua trong vòng một tuần là bạn có bán hay không
3. Giải thích với người mua rằng anh rể của bạn cần phải có mặt trong quá trình thảo luận và vì vậy bạn sẽ thông báo cho người mua để gặp lại bạn và anh rể bạn khi nào và ở đâu và chỉ quyết định khi cả 2 cùng cảm thấy thoải mái.

Tại sao Trước?

'Trước' rất quan trọng nhằm cung cấp không gian và thời gian để người dân địa phương phân tích kỹ càng và tìm kiếm thêm thông tin về các vấn đề đang cân nhắc trong đó bao gồm phân tích rủi ro và lợi ích của đề xuất dự án từ các khía cạnh khác nhau. Thời gian cần thiết cho việc này tùy thuộc vào quy mô và bản chất của dự án đang đề xuất, mức độ rủi ro, mức độ ảnh hưởng và cơ cấu và quy trình ra quyết định hiện tại.

'Trước' trong bối cảnh REDD+ là gì?

'Trước' nói đến sự đồng thuận có ý nghĩa vì đã được thông tin đầy đủ có được trước khi cho phép hoặc quyết định thực hiện các hoạt động REDD+ hoặc các hoạt động phát triển khác. Điều này cho phép cộng đồng có đủ thời gian thu thập thông tin thông qua các phương tiện phù hợp với người bản địa, kể cả dịch sang ngôn ngữ địa phương và sau đó phân tích và thảo luận các hoạt động dự án theo cách thích hợp.

Điều này có nghĩa là cần tìm kiếm sự đồng thuận ngay từ đầu, từ giai đoạn xây dựng ý tưởng dự án. Khi chính phủ, cấp quốc gia hoặc cấp thấp hơn, xây dựng các chương trình REDD+ cũng cần phải tìm kiếm sự đồng thuận từ cộng đồng.

Đồng thuận cần đạt được và duy trì tại các thời điểm đã định khác nhau trong quá trình đề xuất dự án REDD+ và trước khi thực hiện các giai đoạn tiếp theo.

Cần có những cơ chế nào nhằm bảo đảm tôn trọng nguyên tắc 'trước' của FPIC?

- Việc cung cấp đầy đủ thông tin để đạt được sự đồng thuận cần phải thực hiện trước khi bắt đầu bất kỳ hoạt động nào của dự án.
- Sự đồng thuận trước đòi hỏi các thủ tục toàn diện nhằm bảo đảm rằng những người dân bản địa và địa phương có đủ thời gian để hiểu và phân tích những thông tin họ nhận được.
- Thời gian công bố các thông tin phải phù hợp với điều kiện của người dân bản địa và người dân địa phương.
- Sự tôn trọng được thể hiện thông qua thời gian dành đủ cho người dân bản địa và người dân địa phương trong quá trình tham vấn / thương thảo.

11

Giải nghĩa FPIC: 'Được thông tin đầy đủ' là gì?

Thời gian:

1 giờ 15 phút

Phương pháp:

1. Sơ đồ trí tuệ
2. Thảo luận chung

Học liệu:

1. Tài liệu phát
2. Nghiên cứu điểm mô tả dự án REDD+

MỤC TIÊU

Sau khi học xong bài này, học viên:

- Có thể giải thích được thuật ngữ 'Được thông tin đầy đủ' và thuật ngữ này liên quan như thế nào với FPIC trong REDD+.
- Có thể nhận biết được thông tin về REDD+ và quy trình tìm kiếm sự đồng thuận cần áp dụng với cộng đồng để cộng đồng đưa ra sự đồng thuận.
- Có thể xác định được ai cần được cung cấp thông tin và khi nào, và ý nghĩa của các phương pháp truyền thông khác nhau.

CÁC BƯỚC

1. Bắt đầu bài học bằng cách liên hệ lại sơ đồ các nguyên tắc của FPIC. Giải thích rằng bài này sẽ tập trung vào nghĩa 'Được thông tin đầy đủ'.
2. Hỏi học viên tại sao họ nghĩ rằng cung cấp đầy đủ thông tin là một nguyên tắc của FPIC. Viết câu trả lời của học viên lên giấy khổ lớn và bảo đảm rằng những thông tin này có thể được tham khảo trong suốt quá trình thảo luận. (giúp người dân địa phương đưa ra quyết định rõ ràng, tạo điều kiện để nêu các vấn đề họ quan tâm, bảo đảm bức tranh cân bằng giữa quyền lợi và rủi ro, giúp tiếp cận quá trình xây dựng kế hoạch phù hợp).
3. Giải thích rằng trong bài học này chúng ta sẽ khám phá nguyên tắc của đồng thuận sau khi được thông tin đầy đủ thông qua việc vẽ bản đồ nhận thức của các nhóm.
4. Trình bày khung của bản đồ nhận thức và giải thích rằng học viên tự do tạo ra hình dạng và mẫu của chính họ (xem phần bài tập) nhưng phải nêu rõ ai cần được cung cấp thông tin, như thế nào, cung cấp thông tin gì và khi nào.
5. Chia học viên thành các nhóm nhỏ gồm 4-5 người.

6. Phát giấy khổ lớn và thẻ màu cho học viên và thông báo cho học viên biết là họ có 30 phút để chuẩn bị. Đi đến từng nhóm giải thích rằng họ nên yêu cầu từng người góp một vài ý trên thẻ màu về ai, như thế nào, cái gì và khi nào, và sau đó nhóm thành từng nhóm và vẽ bản đồ nhận thức. Nhắc học viên suy nghĩ những giả định trong việc vẽ bản đồ của họ.
7. Sau khi mỗi nhóm hoàn thành bản đồ nhận thức, yêu cầu các nhóm treo bản đồ lên. Yêu cầu các nhóm quan sát bản đồ của các nhóm khác, đặt câu hỏi hoặc góp ý. Chia sẻ các ý kiến bằng cách hỏi từng nhóm xem họ nghĩ gì về các ý kiến đóng góp đó.
8. Sau khi các nhóm chia sẻ bản đồ nhận thức của họ, hỏi học viên các câu hỏi sau:
 - *Các bản đồ khác nhau và giống nhau những gì và tại sao?*
 - *Dựa vào kinh nghiệm của bạn, cộng đồng được thông báo về các dự án REDD+ đến mức độ nào?*
 - *Thông thường cộng đồng nhận được những loại thông tin nào và những loại thông tin nào thường không được thông báo?*
 - *Theo bạn tại sao một số bên đề xuất dự án không muốn tiết lộ tất cả các thông tin?*
 - *Tại sao một số thành viên cộng đồng nói rằng họ không được thông báo, ngay cả khi sự kiện đã xảy ra?*
 - *Vai trò của các cơ quan độc lập bên ngoài cung cấp thông tin về các nghiên cứu phân tích tác động xã hội và môi trường cho cộng đồng là gì?*
 - *Những thách thức trong việc thông báo cho cộng đồng trong suốt quá trình xây dựng và thực hiện dự án là gì?*
 - *Vai trò của các cố vấn độc lập là gì? Ai nên trả chi phí cho các cố vấn độc lập?*
9. Yêu cầu các học viên quay lại thảo luận chung cả lớp và liên hệ với sơ đồ các nguyên tắc của FPIC. Hỏi các học viên cần làm gì để đảm bảo rằng cộng đồng được cung cấp đầy đủ các thông tin cần thiết. Viết các câu trả lời trên biểu đồ các nguyên tắc FPIC, và như vậy sẽ hoàn thành dẫn các vòng tròn.
10. Kết thúc bài học bằng cách liên kết 'tự nguyện', 'trước', và 'được thông tin đầy đủ' và giải thích rằng bài học tiếp theo sẽ tập trung về 'sự đồng thuận'. Nhấn mạnh rằng điều quan trọng là cộng đồng cần được cung cấp đầy đủ thông tin và để đạt được điều này cần có thời gian, phương pháp truyền thông phù hợp và đủ năng lực. Không thể chấp nhận việc giấu diếm cộng đồng các thông tin cơ bản mà họ cần biết. Họ cũng cần được thông báo rằng họ có thể yêu cầu thông tin từ các cố vấn độc lập tại bất cứ thời điểm nào. Yêu cầu học viên dán kết quả thảo luận của họ lên tường hoặc lên bảng và nói với họ rằng bây giờ bạn muốn học viên dùng ngôn ngữ hàng ngày (không dùng thuật ngữ kỹ thuật) và không quá 25 từ để viết một định nghĩa về REDD+ . Định nghĩa này nên dựa vào những ý tưởng vừa tìm thấy trong bức tranh của chính họ. Dành cho học viên 15' để hoàn thành bài tập này.

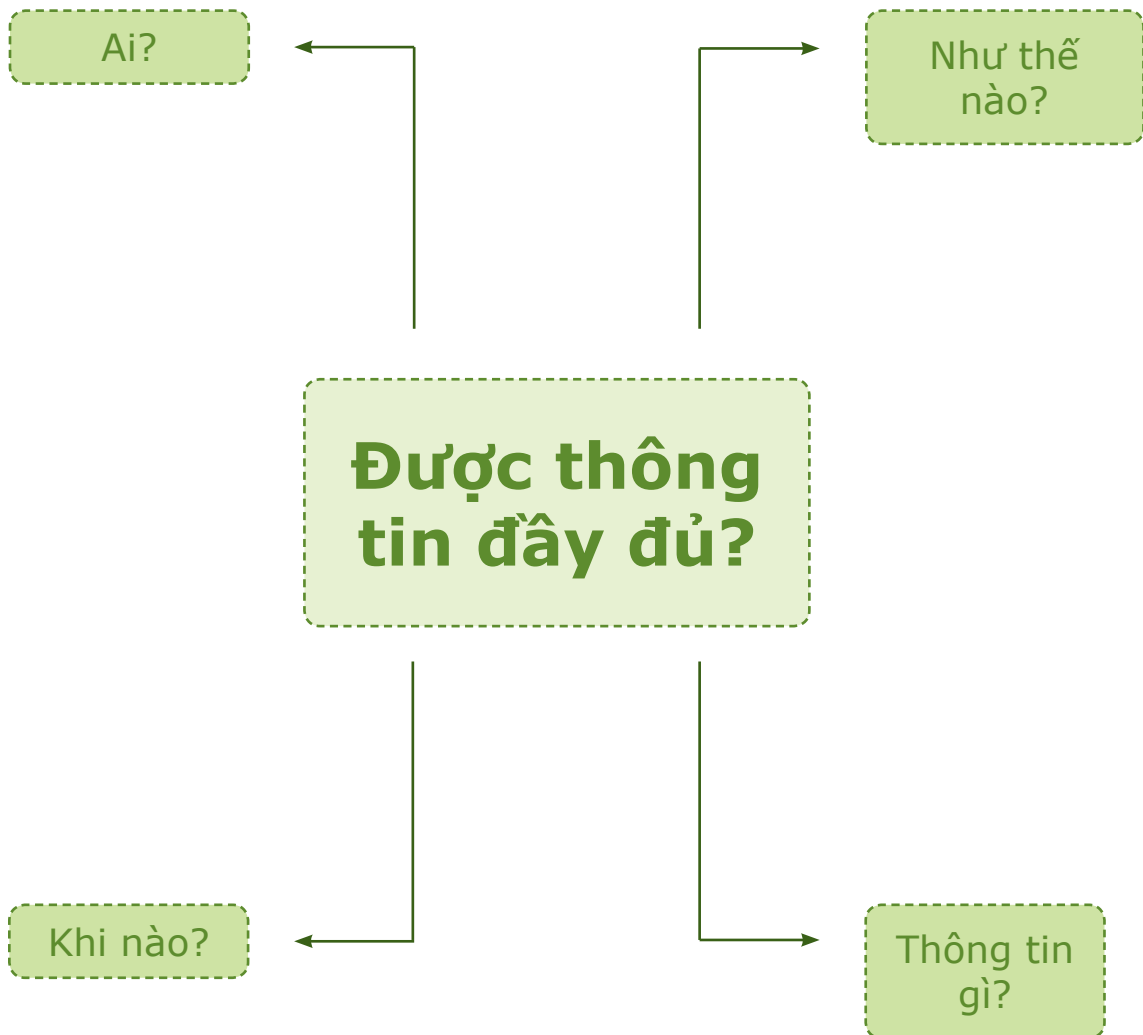
NHỮNG ĐIỀU GIẢNG VIÊN CẦN LƯU Ý

Lưu ý là trong quá trình này cần bao gồm những thông tin về quyền của cộng đồng và hiểu biết về quá trình tìm kiếm sự đồng thuận. Học viên thường bỏ qua vấn đề này. Nếu học viên trở nên lẫn lộn khi làm bài tập này và liệt kê quá nhiều thông tin, bạn hãy nhắc lại cho học viên 'tại sao' cộng đồng cần phải Được thông tin đầy đủ, bởi vì 'cái gì' này sẽ liên quan đến 'tại sao'.

Cần nhận thức rằng bài này là nơi duy nhất bạn sẽ nêu vấn đề về khả năng tiếp cận của cộng đồng với tư vấn độc lập, một yếu tố hết sức quan trọng của FPIC. Cần đảm bảo rằng bạn sẽ đưa vấn đề này vào bài học cho dù học viên không nêu vấn đề này lên.

Bài tập

**Giải nghĩa FPIC:
'Được thông tin đầy đủ' là gì?**

'Được thông tin đầy đủ' là gì?

'Được thông tin đầy đủ' có nghĩa là tất cả thông tin đều được trình bày ra rõ ràng và tất cả các thông tin phản ánh quan điểm của các bên có liên quan, được trình bày theo ngôn ngữ và hình thức phù hợp, dựa trên tính đa dạng và đặc thù của cấu trúc, luật lệ, văn hóa và phong tục của người dân bản địa và địa phương. Điều này bao gồm sự tham gia tích cực của các thành viên cộng đồng, những người có địa vị trong cộng đồng, phụ nữ, lãnh đạo tinh thần, những người áp dụng biện pháp canh tác tự cung tự cấp, những người giỏi tri thức truyền thống. Cần có đủ thời gian và nguồn lực để xem xét và cân đối giữa các thông tin về rủi ro tiềm năng và lợi ích, cũng cần dịch cả những từ ngữ mang nặng tính kỹ thuật và luật pháp thành ngôn ngữ địa phương. Vì vậy, 'Được thông tin đầy đủ' có liên quan rất chặt chẽ với nguyên tắc 'tự nguyện' và 'trước'.

Ngoài ra, sự đồng thuận đạt được sau khi được thông tin đầy đủ sẽ là kết quả đánh giá mức độ hiểu rõ ràng các thông tin thực tế, ý nghĩa và các kết quả trong tương lai do một hành động mang lại. Để đưa ra sự đồng thuận, từng cá nhân có liên quan phải có đủ khả năng phân tích và có đủ tất cả các thông tin có liên quan tại thời điểm tìm kiếm sự đồng thuận.

Ai cần được cung cấp thông tin và cung cấp như thế nào?

Những người cần được cung cấp thông tin là những người mà sinh kế và sự thịnh vượng của họ có thể bị tác động hoặc ảnh hưởng bởi một dự án bên ngoài, bao gồm cả phụ nữ, thanh niên và nhóm dễ bị tổn thương. Những người này cần được thông báo về tất cả các thông tin của dự án đang xây dựng, chẳng hạn từ khi xây dựng ý tưởng đến giai đoạn thiết kế và thực hiện. Thông tin cần được phổ biến theo phương thức sau:

- Tất cả các thông tin phải bằng ngôn ngữ địa phương hoặc bằng phương tiện truyền thông đơn giản. Thông tin nên được phổ biến theo phương pháp phù hợp với nhu cầu và văn hóa học tập của cộng đồng (bao gồm thời gian, địa điểm và sự hỗ trợ). Các buổi họp phải được tiến hành bằng ngôn ngữ địa phương.
- Nên tổ chức các buổi họp trực tiếp với người dân, sử dụng phương pháp sáng tạo, có sự tham gia nhằm nâng cao hiệu quả truyền thông để tìm kiếm sự đồng thuận sau khi được thông tin đầy đủ.
- Những người đề xuất dự án nên phổ biến thông tin càng rộng rãi càng tốt. Không nên cho rằng thông tin truyền đạt qua lãnh đạo hoặc những người có chức vụ cao trong cộng đồng là sẽ đến được tất cả mọi người dân trong cộng đồng.
- Có đủ nguồn lực (tài chính, con người và thời gian) để phổ biến thông tin nhằm giúp người dân có sự hiểu biết đầy đủ về dự án.
- Khi cần thiết, nên đánh giá và thúc đẩy sự hiểu biết về các thông tin kỹ thuật và các thỏa thuận với những người có quyền.
- Hiệu quả các phương pháp truyền thông nên được một cơ quan độc lập đánh giá thường xuyên và kiểm tra theo định kỳ.

Những thông tin nào cộng đồng cần có để đưa ra sự đồng thuận?

Nguyên tắc cơ bản của FPIC là cung cấp đầy đủ thông tin theo hình thức và ngôn ngữ cho phép những người bị ảnh hưởng có thể đưa ra sự lựa chọn và quyết định dựa trên cơ sở có đầy đủ các thông tin liên quan. Khi thảo luận về tiêu chí này nên nhấn mạnh sự bắt buộc những người đề xuất dự án hoặc các bên liên quan phải cung cấp tất cả những thông tin cần thiết về kế hoạch của họ, bao gồm chi phí và lợi ích, tác động, kế hoạch giảm nhẹ các ảnh hưởng tiêu cực, ý nghĩa về mặt luật pháp, chương trình bồi thường và phương pháp chi trả nếu có sự chuyển nhượng quyền.

Có hai mảng thông tin cơ bản cần phải thông báo cho người dân bản địa và người dân địa phương để họ sau khi được thông tin đầy đủ có thể đưa ra sự đồng thuận cho công tác thiết kế và thực hiện dự án REDD+. Những loại thông tin này bao gồm:

1. Thông tin về quyền đồng thuận

- Thông tin về quyền đồng thuận (FPIC) nên được phổ biến rộng rãi tại địa phương và người dân phải hiểu được (trả lời câu hỏi khi nào, cái gì/giai đoạn nào và như thế nào?).
- Thông tin cho cộng đồng thấy rằng các bên đề xuất dự án sẵn sàng ngưng các hoạt động dự án tại bất kỳ thời điểm nào trong quá trình thiết kế và thực hiện dự án.
- Cần phải thông báo đến công chúng quy trình cần thiết phải sử dụng để thúc đẩy sự đồng thuận cũng như thông tin chi tiết về thỏa thuận và cách người dân có thể tiếp cận thông tin (tài liệu in, audio, video, vv...).
- Thông tin về các dịch vụ tư vấn pháp luật và chi phí của cộng đồng tham gia khi sử dụng các dịch vụ này sẽ do các bên đề xuất dự án chi trả..

2. Thông tin về các dự án REDD+

- Thông tin về những tác động tích cực và tiêu cực tiềm năng cần được xác định, bao gồm cả chi phí trực tiếp cũng như các chi phí cơ hội có liên quan đến dự án.
- Tất cả những giải pháp thay thế cho dự án và kết quả có thể có được từ các kịch bản khác nhau cũng cần được công bố.
- Quyền hợp pháp của cộng đồng và của các bên đề xuất dự án về các khía cạnh khác nhau của dự án cần được cập nhật theo tiến triển của dự án.
- Những người có quyền (trong cộng đồng) cần được tham gia vào tất cả các giai đoạn thiết kế dự án, đặc biệt là khi đánh giá tác động xã hội và môi trường.
- Người dân trong cộng đồng cần được tham gia vào giám sát dự án và họ phải được cung cấp các thông tin có liên quan theo tiến độ thực hiện.

Các dự án quy mô lớn thường đòi hỏi phải đánh giá tác động môi trường và xã hội theo quy định của pháp luật và tạo cơ hội tốt cho cộng đồng tham gia, nếu được tiến hành theo phương pháp có sự tham gia, để đảm bảo thông tin thu thập được trong quá trình đánh giá về hiện trạng ban đầu là chính xác, bảo đảm thông tin để cộng đồng nghiên cứu các vấn đề quan trọng. Một nguyên tắc quan trọng thường bị lãng quên trong các cuộc thảo luận đó là thông tin cần được chia sẻ hai chiều. Hệ thống của cộng đồng về hưởng dụng đất, quản lý đất, sự kết nối giữa văn hóa, tôn giáo với đất đai, các địa điểm thuộc về tín ngưỡng, tâm linh và các khu vực có tầm quan trọng về văn hóa cần được cân nhắc trong quá trình ra quyết định của cộng đồng và trong đánh giá tác động.

Ý nghĩa đối với các phương pháp truyền thông là gì?

Một trong những mặt khó khăn của FPIC là câu hỏi về thông tin. Rõ ràng, người dân địa phương không thể đồng thuận về cách sử dụng tài nguyên rừng trừ khi họ được cung cấp thông tin đầy đủ về dự án. Nhưng điều này không đề cập một cách chính xác đến vấn đề người dân cần được cung cấp thông tin đầy đủ như thế nào để họ có thể tự do quyết định sự đồng thuận. Điều này dẫn đến những câu hỏi sau:

- Cộng đồng được xác định như thế nào và có phải tất cả mọi người cần được cung cấp thông tin như nhau hay không?
- Mức độ chi tiết và phức tạp như thế nào là phù hợp với mong đợi?
- Làm sao để người dân biết được họ đã có đủ thông tin để ra quyết định đúng đắn dựa trên các thông tin họ có?
- Ai sẽ làm trọng tài cho những vấn đề này?
- Ai sẽ là người kiểm tra mức độ hiểu biết của cả cộng đồng đã đạt được ở mức có thể thỏa thuận hay chưa?

Đằng sau các câu hỏi này khá rõ ràng là việc khi cung cấp thông tin về một vấn đề nào đó cho cộng đồng người ta không thể đảm bảo là cộng đồng hiểu hết về vấn đề đó. Kết quả nghiên cứu cho thấy mặc dù các bên đề xuất dự án ở nhiều nơi tin rằng họ đã thực hiện các hoạt động nâng cao nhận thức hiệu quả nhưng cộng đồng vẫn hiểu rất hạn chế về nội dung dự án. Các rào cản đối với truyền thông hiệu quả trong trường hợp này đó là các yếu tố về chính trị, xã hội, văn hóa và giáo dục. Những yếu tố này rất dễ nhận biết nhưng không dễ vượt qua. Tuy nhiên, nếu các yếu tố này không được giải quyết tốt, thì sẽ rất hiếm khi đạt được sự đồng thuận tự nguyện và được thông tin đầy đủ.

Cộng đồng có quyền gì đối với các dịch vụ tư vấn độc lập trong quá trình tìm kiếm sự đồng thuận?

Cộng đồng cần biết được rằng họ có quyền tìm kiếm các chuyên gia độc lập tư vấn cho họ về các vấn đề luật pháp, xã hội, kinh tế và môi trường. Hiểu biết về quyền này sẽ rất có ý nghĩa vì nó giúp cộng đồng trong quá trình quyết định có nên đồng thuận hay không. Những người đề xuất dự án, chính phủ và nhà đầu tư tư nhân bắt buộc phải cung cấp ngân sách và hỗ trợ cho cộng đồng tiếp cận các dịch vụ tư vấn này. Rõ ràng rằng tuy vấn đề này sẽ trở thành sự tranh cãi ở một số nước nhưng nó vẫn cần thiết nhằm giúp giải quyết các thách thức gặp phải. Một số sáng kiến đã xây dựng quỹ ủy thác để cộng đồng tham gia vào quá trình tìm kiếm sự đồng thuận FPIC, quỹ này được dùng để chi trả chi phí cho các tư vấn độc lập về các vấn đề đang thảo luận.

12

Giải nghĩa FPIC: 'Đồng thuận' là gì?

Thời gian:

1 giờ 30 phút

Phương pháp:

1. Thảo luận nhóm

Học liệu:

1. Đóng kịch
2. Thảo luận nhóm

MỤC TIÊU

Sau khi học xong bài này, học viên:

- Có thể phân biệt được các hình thức và mức độ đồng thuận khác nhau.
- Xác định được ý nghĩa của việc tìm kiếm sự đồng thuận trong bối cảnh FPIC cho dự án REDD+.
- Có thể liên hệ các thuật ngữ đã được giải nghĩa (tự nguyện, trước, được thông tin đầy đủ và đồng thuận) với nhau và giải thích ý nghĩa của các thuật ngữ đó trong REDD+.

CÁC BƯỚC

1. Bắt đầu bài học bằng cách nhắc lại các nguyên tắc của FPIC trong biểu đồ. Liên hệ lại bài học 'tại sao đồng thuận' khi bắt đầu khóa học.
2. Yêu cầu học viên thảo luận theo từng cặp, nhớ lại thuật ngữ đồng thuận là gì và tại sao cần thiết phải có sự đồng thuận bằng chính ngôn ngữ của họ. Yêu cầu từng cặp trình bày bằng chính ngôn ngữ của họ và đảm bảo rằng tất cả mọi người hiểu thuật ngữ đồng thuận (cho phép, chấp thuận, đồng ý đối với một đề án cụ thể, quyết định triển khai những gì đã đề xuất) và tại sao đồng thuận lại đóng vai trò then chốt như vậy (tất cả mọi người có quyền nói không đối với một đề án phát triển, tôn trọng, bảo vệ sinh kế, họ là những "người chủ").
3. Giải thích rằng trong bài này, chúng ta sẽ giải nghĩa thuật ngữ đồng thuận khi áp dụng FPIC trong REDD+ thông qua trò chơi đóng kịch ngắn. Chia học viên thành 3 nhóm.
4. Phân mỗi nhóm thực hiện một kịch bản trò chơi đóng vai và yêu cầu nhóm thiết kế vở kịch không quá 5 phút và không chia sẻ với các nhóm khác.

5. Cho phép mỗi nhóm dựng vở kịch của mình và thúc đẩy phản hồi bằng các câu hỏi sau:

- *Những gì đã xảy ra trong vở kịch? Những người tham gia đóng kịch có cảm nhận như thế nào?*
- *Sự khác biệt giữa các cách để đạt được sự đồng thuận trong mỗi vở kịch như thế nào?*
- *Các hình thức đồng thuận khác nhau trong mỗi vở kịch như thế nào?*
- *Theo kinh nghiệm của bạn, hình thức đồng thuận nào thường gặp nhất trong REDD+ hoặc dự án quản lý tài nguyên thiên nhiên? Tại sao?*
- *Vở kịch nào thể hiện hình thức đồng thuận phù hợp nhất khi áp dụng FPIC trong dự án REDD+? Tại sao?*
- *Các hình thức đồng thuận này liên quan với các nguyên tắc tự quyết định như thế nào? Tất cả sự đồng thuận trong REDD+ có nên luôn luôn ở dạng văn bản?*
- *Ai sẽ quyết định hình thức đồng thuận phù hợp nhất?*

6. Yêu cầu các nhóm quay lại thảo luận chung cả lớp và nhắc lại các nguyên tắc của FPIC đã được giải nghĩa cho các thuật ngữ tự nguyện, trước và được thông tin đầy đủ. Yêu cầu học viên suy nghĩ về những công việc cần phải làm nhằm bảo đảm hình thức đồng thuận thích hợp với cộng đồng và tránh những rủi ro thường gặp. Viết những ý kiến này lên thẻ và hoàn thành biểu đồ. Xem lại toàn bộ biểu đồ và hỏi học viên các câu hỏi sau:

- *Các nguyên tắc khác nhau của FPIC liên quan với nhau như thế nào?*
- *Kết quả tìm kiếm sự đồng thuận sẽ như thế nào nếu không thực hiện một trong các nguyên tắc của FPIC?*
- *Có thể đánh giá xem tất cả các nguyên tắc FPIC đã được áp dụng đầy đủ hay không? Làm như thế nào?*
- *Khi nào nên thực hiện đánh giá này trong chu kỳ của dự án?*
- *Theo kinh nghiệm của bạn, những nguyên tắc này được áp dụng đến mức độ nào trong các dự án REDD+ hiện nay?*
- *Kết quả của việc áp dụng các nguyên tắc FPIC trong các dự án đó như thế?*

7. Tóm tắt bài học bằng cách nhấn mạnh rằng sự đồng thuận với người dân bản địa và cộng đồng địa phương trong các dự án REDD+ chỉ có thể đạt được khi quá trình tham vấn và thương thuyết được thực hiện một cách tự nguyện (không có sự đe dọa, cưỡng ép, mách khốe), trước khi đưa ra quyết định và khi họ được cung cấp đầy đủ thông tin về các vấn đề sẽ thảo luận và thương thuyết.

NHỮNG ĐIỀU GIẢNG VIÊN CẦN LƯU Ý

Phần đầu của bài này về 'cái gì và tại sao' của sự đồng thuận có thể đã rõ ràng với một số học viên bởi vì nội dung này đã được trình bày trong bài 'tại sao đồng thuận'. Tuy nhiên, trong tất cả các trường hợp, hướng dẫn viên nên nhắc lại nhằm đảm bảo rằng tất cả học viên đều hiểu sự đồng thuận là gì và tại sao phải cần sự đồng thuận.

Giải nghĩa FPIC: 'Đồng thuận' là gì?

Vở kịch 1: Bắt tay với vài người!

Xây dựng một vở kịch ngắn mô tả những người đề xuất dự án REDD+ tìm kiếm và đã được thỏa thuận với một vài người có tầm ảnh hưởng tại thôn bản. Vấn đề cần chỉ rõ ở đây là đồng thuận đã đạt được bằng miệng và cái bắt tay.

Hãy suy nghĩ:

- Phác thảo các ý chính của câu chuyện (nhớ rằng bạn chỉ có 5 phút)
- Ai sẽ đóng vai trò của những người có ảnh hưởng tại thôn bản và những người đề xuất dự án
- Tại thời điểm nào trong câu chuyện họ sẽ bắt tay và họ sẽ thống nhất điều gì

Vở kịch 2: Quyết định được đưa ra do sự nhất trí của những người đại diện

Xây dựng một vở kịch ngắn mô tả những người đề xuất dự án tìm kiếm và đạt được sự đồng thuận thông qua việc họ thống nhất với những người đại diện của cộng đồng. Vấn đề cần nêu rõ ở trong vở kịch này là sự đồng thuận đã đạt do tất cả những người tham gia đã thỏa thuận bằng miệng. Sau đó, bằng một cách nào đó sự đồng thuận này được lưu lại

Hãy suy nghĩ:

- Phác thảo các ý chính của câu chuyện (nhớ rằng bạn chỉ có 5 phút)
- Ai sẽ đóng vai trò của những người đại diện tại thôn bản và những người đề xuất dự án
- Tại thời điểm nào trong vở kịch họ sẽ đạt được sự đồng thuận, họ sẽ nhất trí những điều gì và họ sẽ thực hiện hành động cho thấy họ đã đạt được sự đồng thuận như thế nào?

Vở kịch 3: Buổi diễn của một người

Xây dựng một vở kịch mô tả những người đề xuất dự án REDD+ tìm kiếm và đạt được sự đồng thuận với một người trưởng thôn độc quyền. Vấn đề cần nêu rõ trong vở kịch này là họ đã đạt được sự thỏa thuận bằng cách là người trưởng thôn bản ký kết một văn bản toàn những thuật ngữ kỹ thuật chuyên môn về REDD+ và luật pháp do bên đề xuất dự án cung cấp.

Hãy suy nghĩ:

- Phác thảo các ý chính của câu chuyện (nhớ rằng bạn chỉ có 5 phút)
- Ai sẽ đóng vai trò của những người đại diện tại thôn bản và những người đề xuất dự án
- Tại thời điểm nào trong vở kịch họ sẽ đạt được sự đồng thuận, họ sẽ nhất trí những điều gì và họ sẽ thực hiện hành động cho thấy họ đã đạt được sự đồng thuận như thế nào?

'Đồng thuận' là gì?

Đồng thuận là cộng đồng nhất trí đầy đủ và rõ ràng hoặc chấp thuận một đề án hay những hoạt động REDD+. Đồng thuận đòi hỏi những người đề xuất dự án tạo điều kiện người dân bản địa và cộng đồng địa phương nói 'có' hoặc 'không' đối với dự án đề xuất tại bất kỳ giai đoạn nào, tùy theo quá trình ra quyết định do chính họ lựa chọn. Điều quan trọng là cần nhận thức rằng sự đồng thuận không nhất thiết là một quyết định có sự tham gia. Quyết định có sự tham gia được đưa ra trong nội bộ cộng đồng và sau đó thương thuyết hoặc thông báo với những người đề xuất dự án.

Cần phải làm gì để đảm bảo rằng đã đạt được sự đồng thuận thực sự chứ không phải chỉ là được tham vấn?

Bởi vì đồng thuận là một hợp đồng giữa hai hoặc nhiều các bên có liên quan, nên các bên có liên quan cần chia sẻ sự hiểu biết lẫn nhau về những điều đã thỏa thuận. Do đó, sự đồng thuận nhằm tôn trọng quyền FPIC trong các dự án REDD+ cần phải bao gồm những nguyên tắc sau:

- Không thể xem sự tham gia hoặc tham vấn như là sự đồng thuận. Tham gia hoặc tham vấn chỉ là những phương tiện cần thiết để đạt được sự đồng thuận. Tham gia hoặc tham vấn là sự thảo luận giữa những người tham gia về một chủ đề nào đó nhưng không bắt buộc mọi người liên quan phải bị ràng buộc bởi bất kỳ một kết quả nào của quá trình này. Tuy nhiên, đồng thuận có thể bị ràng buộc về mặt pháp lí.
- Quá trình tìm kiếm và hình thức đồng thuận phải được cộng đồng và các bên đề xuất dự án đồng ý và tôn trọng. Không nhất thiết là phải ký kết hợp đồng nhưng cần phải lưu lại theo một cách nào đó để hai bên có thể đối chiếu lại sau này.
- Những người có quyền nên xây dựng quy trình và cách tổ chức thích hợp trong việc ra quyết định về REDD+, đồng thời đưa ra các tiêu chuẩn tối thiểu đối với sự tham gia.
- Có thể cần phải nâng cao năng lực cho cộng đồng để họ có thể đưa ra các quyết định về những vấn đề mà cộng đồng không thể nhận thức được kết quả của nó.

Cần có sự đồng thuận ở mức độ nào?

Đạt được sự đồng ý từ một số lãnh đạo thôn bản hoặc những cá nhân có uy tín ở địa phương là chưa đủ. Sự đồng thuận đúng nghĩa đòi hỏi có sự tham gia đầy đủ của tất cả các thành viên trong cộng đồng bị ảnh hưởng bởi dự án đề xuất. Vì vậy, cần phải có nỗ lực rất lớn của các bên liên quan trong việc thông tin và đảm bảo rằng tất cả các nhóm trong cộng đồng có liên quan cần được tham vấn và tham gia vào quá trình ra quyết định. Điều này có thể cần có sự thúc đẩy từ bên ngoài bởi một bên thứ ba, bởi vì có thể sẽ không phù hợp hoặc quá sức nếu để bên đề xuất dự án thực hiện công việc này.

Các nguyên tắc của FPIC có liên quan với nhau như thế nào?

Để thực hiện quyền FPIC của cộng đồng trong các dự án REDD+, sự đồng thuận đạt được phải không có sự ép buộc, được tiến hành trước khi họ chấp thuận bất kỳ hoạt động cụ thể nào của dự án và sau khi cộng đồng đã được cung cấp đầy đủ thông tin về dự án cũng như quyền FPIC của họ. Sự đồng thuận đạt được mà không áp dụng một trong những nguyên tắc của FPIC sẽ dẫn đến xung đột và buộc tội lẫn nhau.

Do đó, các nguyên tắc của FPIC có liên quan với nhau và nên xem tổng thể như là một cơ chế ra quyết định đặc thù thiết kế riêng nhằm bảo đảm tôn trọng quyền tập thể của người dân bản địa và cộng đồng địa phương trong các dự án REDD+. Ba yếu tố đầu tiên trong từ viết tắt FPIC (tự nguyện, trước và được thông tin đầy đủ) nói rõ và đặt điều kiện đưa ra quyết định đồng thuận. Vi phạm bất kỳ nguyên tắc nào của FPIC sẽ làm mất hiệu lực của quyết định đồng thuận.

Tuy nhiên, FPIC có thể sẽ làm phức tạp bất kỳ một dự án REDD+ nào ở một số khía cạnh chính. Hệ quả có thể mang lại từ FPIC trong quá trình xây dựng dự án REDD+ bao gồm:

- Một vài người thiết kế dự án có thể sẽ chia cộng đồng thành nhóm 'đồng ý' và nhóm 'phản đối'. Điều này sẽ làm yếu đi khả năng của cộng đồng trong việc đưa quyết định tập thể về dự án, và có thể dẫn đến sự căng thẳng mất đoàn kết trong cộng đồng.
- Các cộng đồng khác nhau có thể sẽ bị ảnh hưởng bởi dự án ở những mức độ khác nhau. Nếu trường hợp này xảy ra, điều quan trọng là cần xây dựng một phương pháp tiếp cận chung giữa các cộng đồng khác để tạo điều kiện cho cộng đồng bị ảnh hưởng nặng nhất có tiếng nói mạnh hơn.
- Điều quan trọng là tất cả các thành viên của cộng đồng đều tham gia vào quá trình thương lượng lợi ích chung cho cộng đồng chứ không phải chỉ cho một số lãnh đạo hay những người "có quyền lực" trong cộng đồng vì những người này có thể chỉ quan tâm đến làm thế nào để có lợi ích tối đa cho bản thân họ bằng cách hy sinh lợi ích chung của cả cộng đồng.
- Ngay cả những nơi có luật quốc gia quy định bảo vệ quyền FPIC của cộng đồng, một số vấn đề vẫn có thể xảy ra không đúng theo quy định. Ví dụ, vấn đề nảy sinh do tham nhũng, thực thi luật pháp không hiệu quả hoặc thiếu các cơ quan độc lập của chính phủ chịu trách nhiệm đảm bảo áp dụng FPIC đúng theo quy định của pháp luật. Một số người đề xuất dự án có thể tìm cách đạt được sự đồng thuận với cộng đồng bằng cách đút lót các chủ đất và đại diện của cộng đồng và ép buộc họ ký vào văn bản thỏa thuận.
- Một vài người đề xuất dự án có thể tìm cách đạt được sự đồng thuận với cộng đồng bằng cách thiết lập cơ cấu ra quyết định trong cộng đồng của chính họ nhằm đạt được kết quả nói 'có' thông qua một quá trình ra quyết định không trung thực.

Giá trị hỗ trợ của FPIC

Học phần này giải thích rõ những giá trị chính hỗ trợ cho những nguyên tắc cơ bản của FPIC.

Hiểu rõ giá trị và áp dụng sự tham gia có thể giúp đạt được các nguyên tắc tìm kiếm sự đồng thuận tự nguyện, trước và được thông tin đầy đủ. Những bài học cụ thể trong học phần này sẽ không phụ thuộc vào trình độ học vấn, kinh nghiệm làm việc và mức độ nhận thức của học viên.

Bạn cần suy nghĩ cẩn thận làm thế nào để tăng cường và lồng ghép những giá trị này trong khóa tập huấn của bạn nếu bạn không có đủ thời gian tập trung vào tất cả các bài cụ thể trong học phần này. Những bài học này sẽ nâng cao sự hiểu biết về các nguyên tắc của FPIC và cung cấp lăng kính thực tế làm thế nào để áp dụng hiệu quả.

13

Giới thiệu giá trị hỗ trợ của FPIC

Thời gian:

30 phút

Phương pháp:

1. Thảo luận nhóm

Học liệu:

1. Giấy khổ lớn
2. Bút viết bảng
3. Thẻ màu với 5 giá trị hỗ trợ và 4 nguyên tắc

MỤC TIÊU

Sau khi học xong bài này, học viên:

- Có thể giải thích được 5 giá trị hỗ trợ của FPIC.
- Có thể xác định mối liên hệ giữa 4 nguyên tắc và 5 giá trị hỗ trợ.

CÁC BƯỚC

1. Giải thích rằng bài học này sẽ giới thiệu ngắn gọn một số giá trị hỗ trợ cho các nguyên tắc tự nguyện, trước và được thông tin đầy đủ và sự đồng thuận. Viết các nguyên tắc này lên các thẻ màu hình tròn riêng.
2. Trình bày 5 giá trị hỗ trợ trên các thẻ màu hình tròn khác nhau (tự quyết, nhận thức về quyền hưởng dụng đất, công nhận quyền, ra quyết định có sự tham gia và truyền thông hiệu quả). Không nên trình bày quá chi tiết về các giá trị hỗ trợ, hãy cho các nhóm thảo luận về các giá trị đó.
3. Chia học viên thành các nhóm nhỏ. Cho mỗi nhóm một bộ thẻ màu hình tròn với các nguyên tắc và giá trị của FPIC. Yêu cầu học viên đặt thẻ về các nguyên tắc vào giữa và sau đó thảo luận xem theo họ các thẻ về giá trị hỗ trợ sẽ đặt ở đâu cho phù hợp với giá trị hỗ trợ của nó. Nếu thẻ hỗ trợ càng gần với thẻ nguyên tắc thì giá trị hỗ trợ càng có mối quan hệ chặt chẽ với nguyên tắc của FPIC.
4. Sau khi các nhóm đã đặt xong vị trí của các thẻ, yêu cầu từng nhóm dùng hồ dán chặt vào và viết lý do tại sao học viên lại đặt vị trí các thẻ giá trị hỗ trợ như vậy.
5. Yêu cầu từng nhóm trưng bày kết quả của họ với các thẻ màu về nguyên tắc và giá trị hỗ trợ của FPIC theo dạng trưng bày tranh và yêu cầu các nhóm so sánh kết quả. Cả lớp xem xét kết quả của từng nhóm với những câu hỏi gợi ý sau:

- *Tất cả các nhóm có đồng ý với nhau về mối quan hệ giữa các nguyên tắc và giá trị hỗ trợ của FPIC không?*
- *Chỉ có các nguyên tắc và giá trị có mối liên hệ với nhau hay giữa các giá trị cũng có mối liên hệ với nhau?*
- *Kết quả sẽ như thế nào nếu một hoặc vài giá trị hỗ trợ này không được lồng ghép hiệu quả trong quá trình tìm kiếm FPIC?*
- *Những giá trị này có được hiểu và áp dụng hiệu quả khi áp dụng FPIC trong bối cảnh của bạn? Những giá trị nào? Tại sao?*

6. Kết thúc bài học bằng cách giải thích rằng những giá trị hỗ trợ này sẽ giúp cho các nguyên tắc chính của FPIC được áp dụng hiệu quả trong thực tế. Giải thích rằng mỗi giá trị hỗ trợ này sẽ được khám phá sâu hơn nữa ở các bài tiếp theo.

NHỮNG ĐIỀU GIẢNG VIÊN CẦN LƯU Ý

Đây chỉ là bài học giới thiệu nhằm bảo đảm rằng học viên có thể liên hệ các giá trị hỗ trợ với các nguyên tắc của FPIC. Bài học này cũng có thể sử dụng vào cuối khóa học nhằm tăng cường mối liên hệ giữa các giá trị hỗ trợ với các nguyên tắc.

Không có câu trả lời chính xác là giá trị hỗ trợ nào sẽ liên hệ rõ ràng với nguyên tắc nào, nhưng bài học này đã kích thích suy nghĩ và thảo luận, nhằm bảo đảm rằng các giá trị hỗ trợ này cần được xem xét trong mối quan hệ với FPIC chứ không phải là những vấn đề riêng lẻ.

14

Giá trị hỗ trợ: Tự quyết

Thời gian:

45 phút

Phương pháp:

1. Phương tiện trực quan
2. Thảo luận

Học liệu:

1. Giấy khổ lớn
2. Bút viết bảng, bút chì màu, hình ảnh lấy từ tạp chí/báo

MỤC TIÊU

Sau khi học xong bài này, học viên:

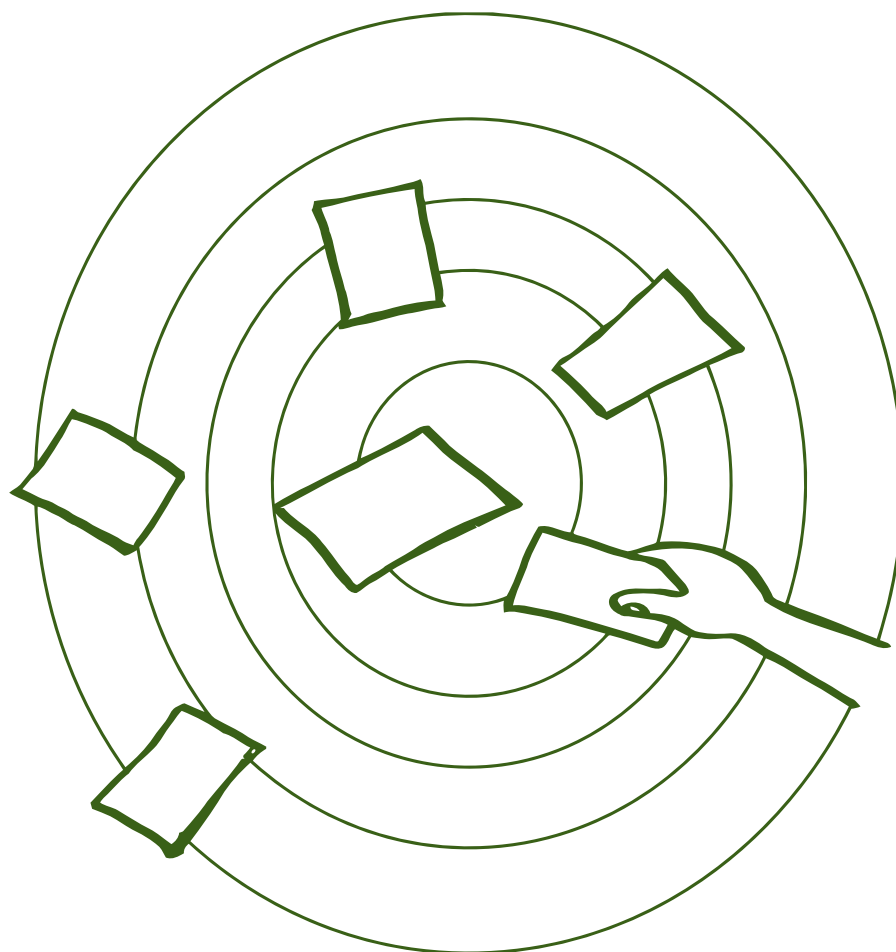
- Xác định được và chia sẻ các quyết định của họ trong cuộc sống, giải thích ý nghĩa của những quyết định đó, và liên hệ những quyết định này với sự phát triển của bản thân họ.
- Nhận biết được giá trị của tự quyết định trong cuộc sống riêng của chúng ta.
- Có thể giải thích ý nghĩa tự quyết định trong bối cảnh của người dân bản địa, người địa phương và FPIC trong REDD+.

CÁC BƯỚC

1. Giải thích rằng trong bài này bạn sẽ tập trung vào một giá trị hỗ trợ - tự quyết.
2. Yêu cầu học viên thảo luận theo từng cặp và giải thích bằng chính ngôn ngữ của họ tự quyết là gì (quyền và năng lực đưa ra quyết định cho bản thân mà không có sự ảnh hưởng từ bên ngoài, quyền của một quốc gia hay người dân tự quyết định hình thức chính phủ của chính họ mà không có sự can thiệp từ bên ngoài). Viết các câu trả lời lên giấy khổ lớn đặt trước lớp.
3. Giải thích rằng bạn muốn nghe các câu chuyện tự quyết của các học viên. Đưa cho mỗi học viên một tờ giấy khổ lớn. Yêu cầu học viên vẽ 4 đường tròn đồng tâm với khoảng cách giữa các hình tròn bằng nhau. Đưa ra ví dụ của bạn (xem phần ví dụ).
4. Yêu cầu học viên trình bày một quyết định có ảnh hưởng nhất mà họ đã từng đưa ra trong cuộc sống của họ và có ảnh đến định hướng cuộc đời hay sự phát triển của chính bản thân họ. Họ có thể đã nhận được thông tin hay lời khuyên từ những người khác nhưng cuối cùng họ đã tự đưa ra quyết định.

5. Yêu cầu học viên trực quan hóa quyết định đó của họ bằng tranh vẽ hoặc biểu tượng trong đường tròn trung tâm trong biểu đồ của họ. Khuyến khích học viên tô màu khoảng trống trong đường tròn hoặc sử dụng các bức tranh từ tạp chí hoặc báo để kể câu chuyện của họ.
6. Dành cho học viên 5 phút để hoàn thành bức tranh này và yêu cầu họ trực quan hóa người đưa ra lời khuyên và các loại lời khuyên để giúp họ đưa ra quyết định nào đó.
7. Sau khi học viên hoàn thành, yêu cầu học viên vẽ những thay đổi trong cuộc sống đã xảy ra đối với chính họ và những người xung quanh (nếu có) do quyết định đã đưa ra.
8. Ở phía ngoài hình tròn, viết tên của họ theo đường tròn để ai cũng có thể đọc, ví dụ như 'tự quyết định của Peter'.
9. Yêu cầu học viên cắt theo mép đường tròn bên ngoài và tìm 3 người khác để chia sẻ.

Tự quyết của Peter

10. Dành cho nhóm 10 đến 15 phút để chia sẻ kết quả của họ.

11. Yêu cầu các nhóm quay lại lớp để thảo luận chung và hỏi:

- *Bạn có cảm giác như thế nào khi làm bài tập này? Tại sao?*
- *Có khuôn mẫu nào về cách mà bạn đã chọn để ra quyết định không? Tại sao?*
- *Có phải quyết định nào cũng mang lại kết quả tích cực không?*
- *Vai trò của những người khác trong quá trình ra quyết định của bạn là gì?*
- *Bạn có nghĩ rằng điều quan trọng là chính bạn đã đưa ra những quyết định này? Tại sao?*
- *Bạn sẽ nghĩ gì nếu người khác ra quyết định thay cho bạn?*
- *Điều này liên hệ như thế nào với việc cộng đồng tự ra quyết định?*
- *Nếu bạn được quay lại thời điểm ra quyết định đó bạn có thay đổi quyết định của bạn không?*
- *Bạn có nghĩ rằng tự quyết định chỉ áp dụng cho những người tự xem mình là người dân bản địa hay không? Nếu có thì tại sao? Và nếu không thì tại sao không?*
- *Tại sao bạn nghĩ rằng tự quyết được xem như là một giá trị hỗ trợ của FPIC?*

12. Sau phần thảo luận chung cả lớp, yêu cầu các nhóm đặt các hình tròn của họ lên tờ giấy lớn và dán lại theo cách sáng tạo. Giải thích rằng điều này sẽ nhắc nhở họ về quyền tự quyết của họ và quyền tự quyết của cộng đồng và là tâm điểm của FPIC.

13. Kết thúc bài học bằng cách giải thích rằng tự quyết định không chỉ phù hợp với người dân bản địa mà còn với tất cả mọi người. Quyền tự quyết của người dân bản địa đã được công nhận trong các tuyên bố quốc tế, đồng thời Tuyên bố của Liên hiệp Quốc về quyền phát triển cũng nêu rõ quyền tự quyết là dành cho tất cả mọi người trong các dự án phát triển.

NHỮNG ĐIỀU GIẢNG VIÊN CẦN LƯU Ý

Bài này chỉ nên ngắn gọn nhưng khuyến khích học viên phản hồi kỹ. Bài này không có Tài liệu phát vì nó nhằm mục đích rút ra các kinh nghiệm của học viên trong việc công nhận giá trị của tự quyết và liên hệ tự quyết với FPIC. Bài học này cũng liên hệ đến bài về các cơ chế bắt buộc.

Nếu bạn có nhiều tranh ảnh, tạp chí và các tranh vẽ nghệ thuật thì rất có thể là học viên sẽ tham gia làm bài tập này một cách sáng tạo hơn

15

Giá trị hỗ trợ: Nhận thức về quyền hưởng dụng

Thời gian:

1 giờ
30 phút

Phương pháp:

1. Nhóm nhỏ
2. Nghiên cứu điểm
3. Thảo luận nhóm

Học liệu:

1. Giấy khổ lớn
2. Bút viết bảng

MỤC TIÊU

Sau khi học xong bài này, học viên:

- Có thể phân biệt được sự khác nhau giữa các hình thức và mức độ đồng thuận.
- Có thể liên hệ 'nhận thức về quyền hưởng dụng' như một giá trị hỗ trợ với các nguyên tắc chủ chốt của FPIC.
- Giải thích được sự khác nhau giữa hệ thống quyền hưởng dụng theo luật pháp và theo phong tục tập quán.
- Có thể giải thích được kết quả có thể xảy ra nếu các bên có liên quan trong một khu vực hiểu sai về quyền hưởng dụng.

CÁC BƯỚC

1. Bắt đầu bài học bằng cách giải thích rằng đây là một trong những giá trị chính hỗ trợ các nguyên tắc của FPIC. Hỏi học viên về hiểu biết của họ về thuật ngữ 'hưởng dụng'. Viết câu trả lời trên giấy khổ lớn.
2. Xây dựng bức tranh hoàn thiện hơn bằng cách yêu cầu học viên giải thích sự khác biệt giữa quyền chính thức, không chính thức và theo phong tục tập quán. Những quyền này liên quan đến thuật ngữ hưởng dụng như thế nào?
3. Yêu cầu học viên đưa ra các ví dụ các quyền có liên quan đến tài nguyên và sử dụng đất (tiếp cận, thu hái, ngăn chặn, khai thác quá mức), kiểm soát hoặc quyền ra quyết định (quản lý, trồng cây, chăn thả) và chuyển nhượng (cho thuê, bán, hoặc chuyển nhượng quyền cho người khác) và đưa ra các ví dụ từ kinh nghiệm của bản thân họ.
4. Giải thích rằng đây là một trong những vấn đề phức tạp của quá trình FPIC. Ở những vùng dự kiến thực hiện dự án REDD+ thường không áp dụng hệ thống quyền hưởng dụng chính thống, hệ thống bao gồm

nhiều quyền về một tài sản như đất (xem hệ thống quyền tài sản chính thống trong Tài liệu phát). Yêu cầu học viên đưa ra một ví dụ từ bối cảnh của họ nơi mà đất rừng không thuộc hệ thống quyền hưởng dụng chính thống.

5. Trình bày ngắn gọn về hợp quyền hưởng dụng với 2 trục chính và giải thích rằng đây là cách suy nghĩ về quyền hưởng dụng theo nhiều hình thức khác nhau.
6. Chia học viên thành các nhóm nhỏ. Mỗi nhóm được phân công làm một bài tập sử dụng hợp quyền hưởng dụng để giải thích hệ thống quyền hưởng dụng chính thống và một ví dụ hệ thống hưởng dụng lâm nghiệp của cộng đồng.
7. Yêu cầu từng học viên đọc bài tập và suy nghĩ về các câu hỏi cần trả lời. Sau 10 phút, yêu cầu học viên thảo luận nhóm để trả lời các câu hỏi.
8. Sau 20 phút hoặc khi nhóm hoàn thành các câu trả lời, yêu cầu các nhóm chia sẻ câu trả lời của họ. Cả lớp cùng xem lại câu trả lời theo từng câu hỏi và của từng nhóm.
9. Tổng hợp kết quả bài tập bằng cách giải thích rằng rất nhiều trường hợp khi rừng là tài sản chung và do đó có nhiều hệ thống hưởng dụng đa nguyên nên có thể làm ảnh hưởng đến hiệu quả dự án REDD+ nếu không có sự hiểu biết thấu đáo về quyền hưởng dụng.
10. Hỏi học viên xem họ nghĩ giá trị hỗ trợ này có liên hệ như thế nào với các giá trị hỗ trợ khác (tự quyết, nhận biết quyền, sự tham gia, truyền thông hiệu quả).
11. Kết thúc bài này bằng cách nhấn mạnh rằng quy trình tôn trọng quyền FPIC đòi hỏi sự hiểu biết về quyền hưởng dụng. Thiếu sự hiểu biết rõ ràng và đầy đủ về quyền hưởng dụng ở một vùng nào đó có thể dẫn đến sự xung đột và quản lý tài nguyên không bền vững.

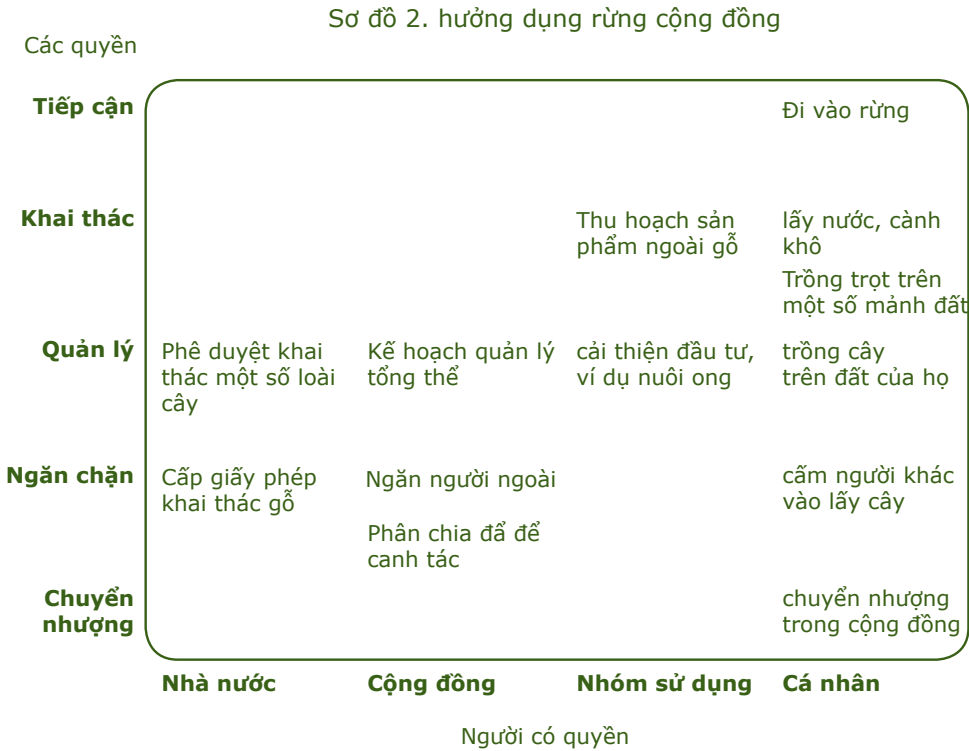
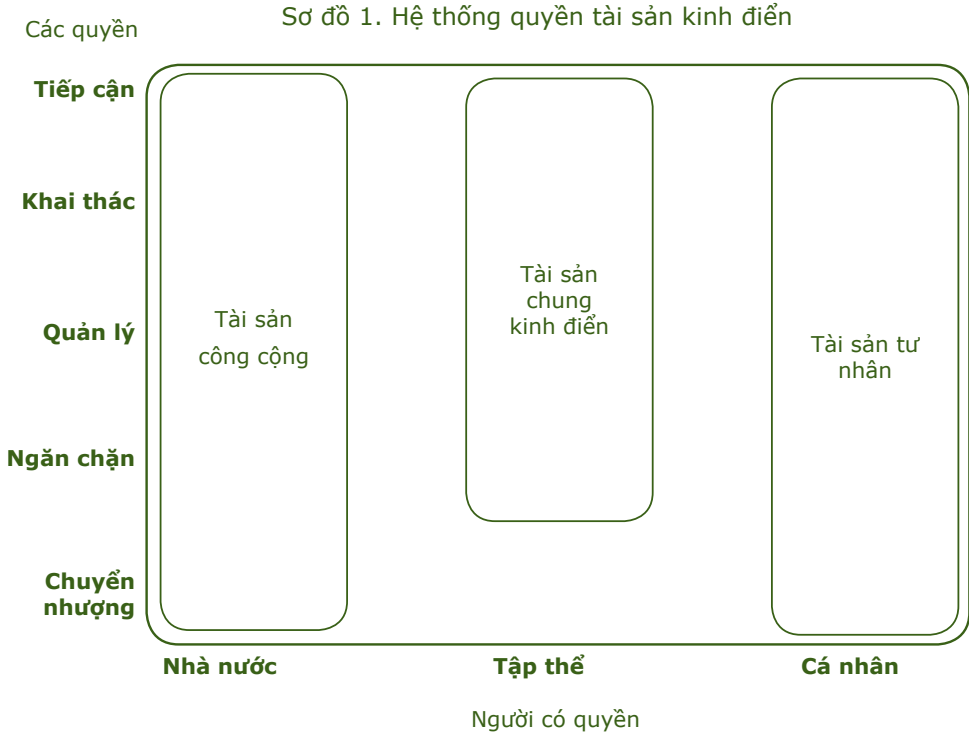
NHỮNG ĐIỀU GIẢNG VIÊN CẦN LƯU Ý

Cần bảo đảm học viên nhận thức được rằng họ cần sử dụng trục giống như trong hợp quyền hưởng dụng để so sánh các hợp khác nhau. Giảng viên sẽ cần phải đánh giá hiểu biết cơ bản của học viên trước khi quyết định mức độ chi tiết cần phải trình bày về hợp quyền hưởng dụng trước khi cho làm bài tập theo nhóm.

Đây là một giá trị hỗ trợ quan trọng và cần phải trình bày trong bất cứ khóa học về FPIC nào. Hiểu quyền hưởng dụng gắn chặt với những giá trị hỗ trợ khác có liên quan đến nhận biết người có quyền hưởng dụng và sự tham gia.

Bài tập

Nghiên cứu ví dụ hộp quyền hưởng dụng 11 dưới đây và cố gắng vẽ một sơ đồ cho nước của bạn hoặc một địa điểm thực hiện REDD+ bằng cách điền thông tin vào ô trống. Sau khi hoàn thành, chia sẻ kết quả của bạn và cố gắng trả lời các câu hỏi trong nhóm.

Hợp hường dụng rừng cộng đồng của bạn hoặc địa điểm REDD+ như thế nào? Suy nghĩ về việc sử dụng những quyền và người nắm quyền giống như trong ví dụ. Sau khi bạn đã điền thông tin với ví dụ từ đất nước của bạn, hãy trả lời các câu hỏi sau theo nhóm:

- Sự khác biệt chủ yếu giữa hợp hường dụng kinh điển và hợp hường dụng của bạn là gì?
- Hợp hường dụng này có ý nghĩa như thế nào khi áp dụng FPIC trong REDD+?
- Tại sao bạn nghĩ rằng hiểu biết quyền hường dụng là một giá trị hỗ trợ quan trọng của các nguyên tắc của FPIC?

Tại sao hiểu và làm rõ quyền hưởng dụng lại quan trọng trong REDD+ và áp dụng FPIC trong REDD+?

Trích đoạn dưới đây được lấy từ báo cáo của FAO gần đây (165), 2011. Trong báo cáo mô tả rằng không dễ dàng để hiểu quyền hưởng dụng về sử dụng rừng và các tài nguyên có liên quan như đất và cây. Đây không phải là phát hiện mới mà nó đã được thảo luận khi đề xuất ý tưởng về REDD+. Cộng đồng quốc tế đã công nhận rằng việc làm rõ về quyền hưởng dụng là một trở ngại hoặc thách thức khi thực hiện REDD+. Nếu không làm rõ và bảo vệ quyền hưởng dụng thì sẽ rất khó có sự quản lý rừng một cách bền vững. Thường hay có những sự chông chéo về quyền hưởng dụng. Trong bối cảnh REDD+ sẽ không phù hợp để hiểu biết các mẫu hình về quyền và sở hữu chính thức. Ở nhiều vùng, người dân bản địa và các cộng đồng sống dựa vào rừng đã có quyền này theo phong tục tập quán của họ đối với khu vực họ sinh sống trong nhiều thế kỷ qua và đã có bản đồ vô hình về hệ thống quyền hưởng dụng của chính họ mà theo đó các khu rừng được bảo vệ và quản lý. Đây là những người có quyền mà người ta cần phải tìm kiếm FPIC từ họ nhằm đảm bảo rằng họ đưa ra sự đồng thuận và họ không bị ảnh hưởng tiêu cực bởi dự án đề xuất. Tùy thuộc vào loại quyền hưởng dụng của họ mà có thể có nhiều hơn một người hoặc có khi là một nhóm người tham gia vào quá trình này. Đôi khi cần có sự tham gia của các cộng đồng bên cạnh. Những chông chéo về quyền hưởng dụng đối với tài nguyên có thể có ảnh hưởng tiêu cực lâu dài nếu như quyền này không được làm rõ trong bối cảnh thực hiện REDD+ và nó cũng sẽ ảnh hưởng tới chất lượng của quá trình FPIC.

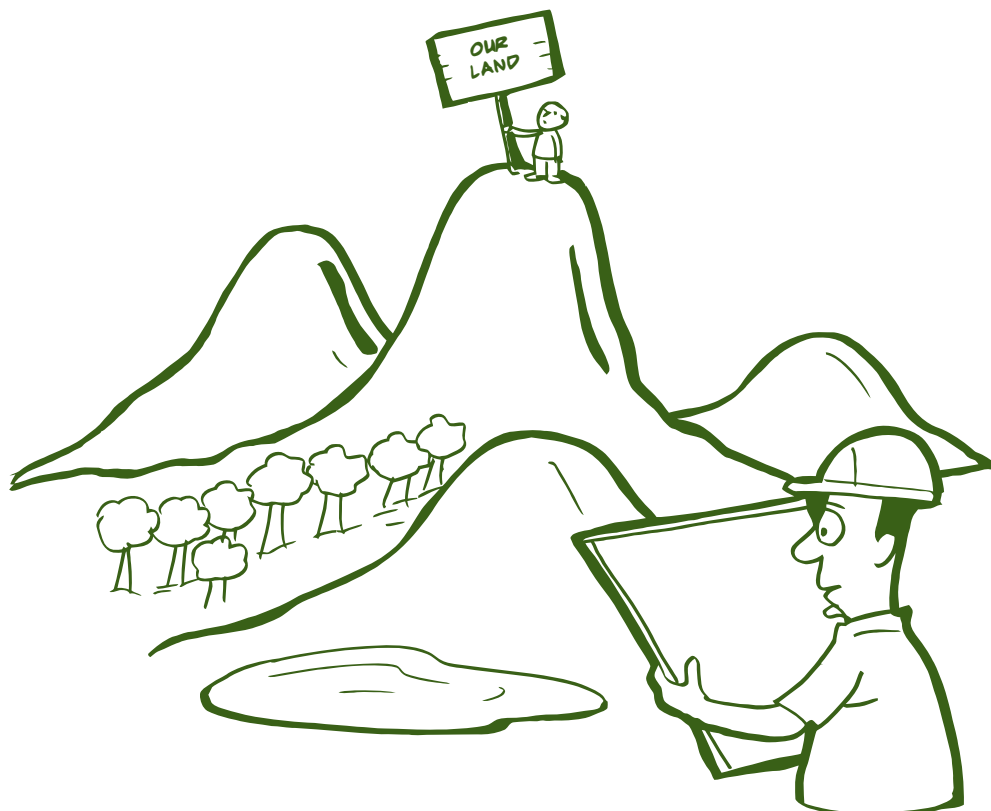
“Hưởng dụng là một thuật ngữ hay bị hiểu nhầm. Quyền hưởng dụng thường được xem như quyền sở hữu, nhưng đây là sự hiểu nhầm. Quyền hưởng dụng là một khái niệm tổng quát liên quan đến nhiều thỏa thuận để trao quyền, và thường kèm theo các điều kiện đối với những người chủ đất. Quyền hưởng dụng quy định về cách tiếp cận và sử dụng tài nguyên. ‘Sở hữu’ nói đến một loại quyền hưởng dụng cụ thể mà theo đó chủ đất được trao quyền rất mạnh. Những hình thức hưởng dụng có thể bao gồm độc quyền tiếp cận (khi một người hoặc một nhóm người có quyền tiếp cận), hoặc các hình thức tiếp cận khác nhau cho các nhóm người khác nhau tại các thời gian khác nhau. Ngoài quyền không được chuyển nhượng, có nhiều hình thức hưởng dụng khác. Các nhà lý thuyết về quyền hưởng dụng mô tả

quyền hưởng dụng như một ‘bó quyền’. Các hình thức hưởng dụng khác nhau sẽ được trao các quyền khác nhau ví dụ như quyền sử dụng, quyền quản lý, kiểm soát và bán sản phẩm, thừa kế, bán, chuyển nhượng, định đoạt, cho thuê hoặc cầm cố. Một số hình thái hưởng dụng bao gồm quyền được xem như ‘quyền thu lợi’, theo đó người dân có quyền sử dụng đất hoặc rừng nhưng không có quyền sở hữu hoặc chuyển nhượng. Thời hạn cho thuê được xác

Ví dụ các quyền:

- Một số nhóm người có quyền tiếp cận với một số sản phẩm rừng tại một số khu rừng, nhưng không được phép với một số sản phẩm rừng khác. Trong một số trường hợp, một số cây thuộc khu vực rừng công cộng là tài sản độc quyền của một cá nhân.
- Một vài nhóm có quyền tiếp cận trong thời gian nhất định.
- Những người dân địa phương có quyền hợp pháp đối với một số sản phẩm từ rừng của chính phủ..
- Những người chủ sở hữu đất rừng hợp pháp không có quyền hợp pháp sử dụng rừng nếu không có sự phê duyệt.

định trong khoảng thời gian có quyền sử dụng đến khi hết hạn hoặc thay đổi mới. Trên toàn cầu, có nhiều cách kết hợp quyền khó hiểu như vậy, và khó có thể tóm tắt một cách chính xác. Đi đôi với quyền là trách nhiệm, bởi vì quyền sử dụng tài nguyên hiếm khi được trao mà không có những ràng buộc. Ví dụ, quyền được sử dụng tài nguyên rừng kèm theo trách nhiệm là sử dụng rừng bền vững hoặc cần phải bảo tồn những giá trị của rừng. Hệ thống quyền hưởng dụng cũng khác nhau về cách các cá nhân hoặc các nhóm được hưởng một vài hay nhiều quyền khác nhau. Ý nghĩa thực tiễn quan trọng của khái niệm về hưởng dụng như là một bó quyền là hưởng dụng rừng không nhất thiết giống hưởng dụng một loài cây nào đó. Ở nhiều quốc gia, tại một số địa phương, có những cây đơn lẻ hoặc khu rừng nhỏ nằm trong rừng cộng đồng hoặc rừng quốc gia lại được xem là sở hữu của một cá nhân nào đó.”

Hộp hưởng dụng giúp ích gì?

Hộp hưởng dụng giúp giải thích sự phức tạp của các hệ thống hưởng dụng và bản chất của các hệ thống đa nguyên hợp pháp. Thực tế rất hiếm có hệ thống hưởng dụng nào về bản chất đúng theo hệ thống hưởng dụng kinh điển, nhưng dường như nhiều bộ luật và hiến pháp được biên soạn có tuân theo các quy định hưởng dụng kinh điển.

Sử dụng hộp hưởng dụng có thể giúp giải thích và làm sáng tỏ bản đồ quyền hưởng dụng vô hình hiện đang có và là cơ sở cho các cuộc thảo luận ban đầu về FPIC. Trong các cuộc thảo luận với người sử dụng và người có quyền có thể sử dụng hộp hưởng dụng để trực quan hóa các quyền hiện nay. Điều này có thể thực hiện qua thu thập thông tin một cách không chính thức trước rồi điền thông tin vào hộp hưởng dụng sau, hoặc có thể sử dụng hộp này bằng ngôn ngữ địa phương và làm việc trực tiếp với cộng đồng.

Quyền hưởng dụng chính thức và không chính thức: một hệ thống đa nguyên

“Quyền hưởng dụng có thể là chính thức hoặc không chính thức. Quyền hưởng dụng chính thức được luật pháp công nhận và được quy định trong các luật trước đây (trong luật lệ Anh quốc) hoặc theo quy định khác. Quyền hưởng dụng không chính thức là quyền được địa phương công nhận, nhưng không được quy định trong luật pháp quốc gia. Quyền hưởng dụng theo phong tục tập quán hoặc theo truyền thống thường là không chính thức, mặc dù có thể được công nhận theo quy định của pháp luật, như hầu hết các vùng ở Melanesia và Ghana. Hệ thống quyền hưởng dụng không chính thức có thể tồn tại song song với quyền hưởng dụng theo quy định của pháp luật. Trong những trường hợp đó, người dân địa phương xem rừng và sản phẩm từ rừng thuộc quyền hưởng dụng của một số người hoặc nhóm người cụ thể, cho dù những quyền này có được pháp luật công nhận hay không. Điều quan trọng là cần nhận biết rằng nhiều khu rừng trên toàn thế giới đã và được sử dụng, quản lý một cách không chính thức và thậm chí là hưởng dụng theo phong tục tập quán. Mặc dù quyền hưởng dụng không chính thức có thể hiệu quả nhưng sẽ có những rủi ro về xung đột và không ổn định nếu hệ thống này không được luật pháp công nhận. Ở những nơi quyền hưởng dụng theo phong tục tập quán không được công nhận, việc cải cách quyền hưởng dụng phải công nhận cả những quyền không chính thức này. Nhiều quốc gia có hệ thống luật pháp đa nguyên, trong đó các cơ quan luật pháp hoạt động song song với nhau và mỗi hệ thống có thể quy định một số quyền khác nhau. Tại một số quốc gia có thể có luật theo phong tục tập quán trong đó quy định quyền của người dân bản địa, dân tộc thiểu số và những cư dân địa phương khác. Những luật lệ này trao quyền cho người có quyền theo phong tục tập quán, thường theo những quy định không thành văn, được các thành viên trong cộng đồng hiểu rất rõ, nhưng lại không rõ ràng với những người bên ngoài. Những luật lệ theo phong tục tập quán như vậy có thể được công nhận trong hiến pháp và thường được áp dụng song song với hệ thống luật pháp và quy định của một quốc gia. Sự đối lập giữa các cơ quan luật và giải quyết tranh chấp do sự chồng chéo trong quy định của pháp luật có thể được giải quyết tại tòa án chuyên biệt.

Những quốc gia đã thông qua hiệp ước nhân quyền quốc tế thường đưa ra những bộ luật riêng của họ nhằm bảo vệ quyền của tất cả các cá nhân và những nhóm người cụ thể. Trong những năm gần đây có nhiều thỏa thuận và công ước quốc tế công nhận quyền của người dân bản địa về hưởng dụng và kiểm soát đất, lãnh thổ và tài nguyên khác mà theo truyền thống họ đã làm chủ, kiểm soát hoặc sử dụng theo mục đích khác. Những thỏa thuận này khẳng định người dân bản địa có quyền thực hành theo phong tục tập quán của họ và không phải tuân theo bất cứ luật lệ nào của quốc gia; Những quyền này đã được tổng hợp và đúc kết trong Tuyên bố của Liên hiệp Quốc về Quyền của người dân bản địa (UNDRIP)”. FAO, 2011.

16

Giá trị hỗ trợ: Công nhận những người có quyền

Thời gian:

1 giờ 30 phút

Phương pháp:

1. Nhóm nhỏ
2. Nghiên cứu điểm
3. Thảo luận nhóm

Học liệu:

1. Photocopy nghiên cứu trường hợp cho từng học viên
2. Giấy khổ lớn, bút viết bảng

MỤC TIÊU

Sau khi học xong bài này, học viên:

- Có thể giải thích được sự khác nhau giữa một người có liên quan và một người có quyền (theo phong tục tập quán hoặc theo luật pháp) và các vai trò khác nhau của họ trong áp dụng FPIC trong bối cảnh REDD+.
- Có thể phân biệt được các quyền khác nhau và những người có quyền khác nhau liên quan đến địa điểm dự kiến thực hiện REDD+ và ý nghĩa của việc áp dụng FPIC.
- Phân tích được những thách thức và ý nghĩa của việc công nhận quyền chính thức và không chính thức của người dân như là một phần của quá trình tìm kiếm FPIC trong bối cảnh riêng của học viên tại địa phương.

CÁC BƯỚC

1. Bắt đầu bài học này bằng cách nhắc lại những giá trị hỗ trợ chính của FPIC trong các dự án REDD+ (tự quyết, nhận thức hưởng dụng và quyền, và phương pháp ra quyết định có sự tham gia).
2. Giải thích rằng bài này sẽ tập trung vào một giá trị hỗ trợ khác của FPIC: công nhận quyền. Liên hệ với bài về hưởng dụng đất nếu thấy phù hợp.
3. Hỏi học viên xem họ có biết được sự khác nhau giữa một người có liên quan và một người có quyền, tập trung vào bối cảnh REDD+. Viết các từ 'người có liên quan' và 'người có quyền' trên giấy khổ lớn và viết câu trả lời của học viên, kiểm tra cẩn thận sự hiểu biết của từng nhóm học viên. Tóm tắt những khác biệt chính (xem Tài liệu phát).
4. Hỏi học viên tại sao cần thiết phải hiểu sự khác biệt giữa 2 thuật ngữ 'người có liên quan' và 'người có quyền' trong bối cảnh FPIC. Liên hệ người dân bản

địa và cộng đồng phụ thuộc vào rừng với thuật ngữ 'người có quyền' và yêu cầu học viên đưa ra các ví dụ về những nhóm người có liên quan nhưng không nhất thiết là người có quyền.

5. Giải thích rằng mặc dù phân tích các bên có liên quan là quan trọng, nhưng trong bài này chúng ta sẽ tập trung vào xem xét những người có quyền liên quan đến áp dụng FPIC trong REDD+.
6. Hỏi học viên nghĩa của thuật ngữ 'công nhận'. Hỏi học viên tại sao họ nghĩ rằng công nhận quyền trở thành một vấn đề quan trọng trong bối cảnh REDD+ và FPIC.
7. Giải thích rằng học viên sẽ sử dụng một nghiên cứu điểm để phân tích sâu hơn ý nghĩa của việc xác định và công nhận những người có quyền. Chia học viên thành những nhóm nhỏ và yêu cầu họ đọc nghiên cứu điểm và trả lời các câu hỏi sau khi đã thảo luận với các thành viên trong nhóm. Yêu cầu mỗi nhóm ghi lại câu trả lời của nhóm trên giấy khổ lớn và chuẩn bị để chia sẻ cùng cả lớp. Dành khoảng 30-40 phút cho làm việc nhóm.
8. Yêu cầu các nhóm quay lại lớp và yêu cầu học viên xem xét sự giống nhau và khác nhau của các câu trả lời do các nhóm trình bày trên giấy khổ lớn. Sau khi xem xét các câu trả lời cho từng câu hỏi từ nghiên cứu điểm, thúc đẩy phản hồi của học viên bằng cách sử dụng các câu hỏi sau:
 - *Trường hợp này có thật sự điển hình để có thể đề xuất cho các địa điểm thực hiện REDD + tại địa phương của bạn không? Nếu có, thì những hàm ý đó là gì? Nếu không, thì những khác biệt chính là gì?*
 - *Những thách thức chính trong việc xác định những người có quyền trong quá trình tìm kiếm FPIC là gì? Tại sao?*
 - *Tại sao các bên đề xuất dự án đôi khi bỏ qua bước này?*
 - *Nếu tất cả những người có quyền (chính thức và không chính thức) không được xác định và công nhận trong quá trình FPIC thì sẽ có điều gì xảy ra?*
 - *Theo kinh nghiệm của học viên thì chất lượng của quá trình đánh giá và công nhận những người có quyền hiện nay như thế nào? Cần phải làm gì để bảo đảm rằng những người có quyền được xác định và tham vấn đầy đủ trong quá trình FPIC?*
 - *Vai trò của người đề xuất dự án như thế nào trong việc tìm kiếm và công nhận quyền?*
 - *Những ưu điểm của việc chính thức công nhận quyền của cộng đồng trong bối cảnh REDD+ là gì?*
 - *Cần có những cơ chế nào để hỗ trợ công nhận quyền và những người có quyền và vai trò của những người ủng hộ dự án trong việc này là gì?*
9. Giải thích rằng đề xuất dự án REDD+ nên tìm hiểu và xác định tất cả quyền (chính thức và không chính thức, và sự chồng chéo nếu có). Trong tình huống mà quyền của cộng đồng không được công nhận chính thức, lãnh đạo cộng đồng cần phải biết rằng họ vẫn có quyền tiếp tục tìm kiếm sự công nhận chính thức
10. Yêu cầu học viên đưa ra một ví dụ của cơ cấu vận động chính sách cấp quốc gia nhằm công nhận quyền của cộng đồng của chính nước họ.

11. Kết thúc bài học bằng cách nhấn mạnh rằng quá trình thực hiện quyền FPIC đòi hỏi phải làm rõ ai có quyền gì tại khu vực đề xuất dự án REDD+. Điều này sẽ giúp xác định ai sẽ có quyền được tham vấn và những người nào có quyền và không có quyền đưa ra sự đồng thuận.
12. Giải thích rằng bảo vệ quyền chiếm hữu trở thành một trong những yêu cầu chính cho bất cứ đầu tư an toàn nào trong ngành lâm nghiệp (kể cả REDD+). Do đó, việc công nhận quyền không chính thức của người dân trong quy trình áp dụng FPIC là cần thiết nhưng công nhận quyền chính thức có thể hỗ trợ bảo đảm đầu tư dài hạn.
13. Tóm tắt bài học bằng cách giải thích những điều cộng đồng cần biết về quyền FPIC của họ trong bối cảnh REDD+. Bao gồm:
 - *Ý nghĩa của việc người dân được tham gia vào quá trình FPIC, nơi mà quyền của họ đối với đất đai và tài nguyên không được luật pháp quốc gia công nhận, chẳng hạn như quyết định có thể không được phê chuẩn hoặc có thể cần sự giúp đỡ*
 - *Thương lượng một cách thiện chí phải nêu rõ những quyền mà bên đề xuất dự án bắt buộc và sẽ phải ủng hộ*
 - *Tầm quan trọng của việc liên tục ủng hộ quyền đối với đất và tài nguyên*
 - *Làm thế nào để cộng đồng có thể xác định được các cơ cấu hỗ trợ của quốc gia (như hỗ trợ luật pháp, hỗ trợ xã hội dân sự).*
 - *Quyền được tham vấn với bên thứ ba không trực tiếp tham gia vào dự án*

NHỮNG ĐIỀU GIẢNG VIÊN CẦN LƯU Ý

Điều quan trọng ở đây là cần phân biệt các mức độ công nhận quyền khác nhau. Việc công nhận quyền không chính thức có liên hệ chặt chẽ với sự tham gia và truyền thông hiệu quả. Dự án có thể sẽ thất bại nếu những quyền không chính thức này không được công nhận, không được tôn trọng trong quá trình FPIC. Việc công nhận quyền chính thức sẽ tiến một bước xa hơn và có thể thúc đẩy thông qua khung pháp lý và tiếp cận với cơ chế hỗ trợ quốc gia.

Đối tác Khí hậu và Rừng Kalimantan

Nước Úc đã cam kết 30 triệu USD trong thời gian 4 năm cho Đối tác Khí hậu và Rừng Kalimantan (KFCP). Trong khuôn khổ KFCP, Úc và Indonesia cùng nhau phát triển và thực hiện hoạt động trình diễn REDD+ trên diện rộng ở trung tâm Kalimantan. Mục đích của hoạt động này là trình diễn phương pháp hiệu quả, công bằng và đáng tin cậy nhằm giảm phát thải từ phá rừng và suy thoái rừng, bao gồm cả thoái hóa các vùng đất than bùn, từ đó cung cấp thông tin cho thỏa thuận về biến đổi khí hậu sau năm 2012. Với chỉ tiêu ngân sách 100 triệu USD, KFCP nhằm mục đích gây quỹ từ các nguồn, hoặc các hoạt động phối kết hợp với lĩnh vực tư nhân hoặc các nước tài trợ khác.

Đất than bùn có rừng chứa lượng carbon cao hơn nhiều so với rừng trên đất khoáng. Khí thải từ đốt và suy thoái rừng trên đất than bùn chiếm một tỉ trọng đáng kể trong tổng số khí thải nhà kính toàn cầu. Kalimantan chiếm một phần lớn đất than bùn ở Indonesia. KFCP ban đầu chủ yếu tập trung ở 100,000 ha khu gò than bùn bị thoái hóa ở trung tâm Kalimantan. Do nước chảy từ khu vực đất gò than bùn vào các khu vực đầm lầy than bùn và sông xung quanh nên dòng thủy văn này có vai trò quyết định đối với phương pháp tiếp cận với toàn bộ hệ sinh thái trong quản lý và bảo tồn khu rừng ngập nước trên than bùn.

Tháng 2 / 2011, đại diện của những cộng đồng Dayak bị ảnh hưởng bởi dự án đã gửi thư cho chính phủ Úc. Một số nội dung chính nêu trong bức thư gồm¹²:

Thiếu sự công nhận các quyền theo luật tục - “Adat” (luật tục) đã được áp dụng từ rất lâu trước cả khi hình thành và áp dụng hệ thống quản trị và luật pháp hiện nay. Hiệu quả và sức mạnh của luật tục trong việc bảo đảm sự gắn kết và bền vững môi trường thiên nhiên đã quá rõ, vì nhờ đó mà môi trường và rừng tại Kalimantan đã được bảo vệ cho đến khi bị bên ngoài đến khai thác cho mục đích thương mại. Rừng đã bị tàn phá, làm hư hại và xâm lấn đến đất và rừng truyền thống của người dân bản địa” Bức thư tiếp tục, “cho đến nay, chính phủ Indonesia vẫn chưa chính thức công nhận quyền và chủ quyền đất của người dân Dayak. Do đó, khi phối hợp với Chính phủ Indonesia, KFCP chắc chắn cũng bỏ qua điều này và tiếp tục làm hủy hoại luật tục và các quyền của chúng tôi.”

Thiếu thừa nhận tri thức của người Dayak - “Từ khi một dự án khổng lồ khai phá đất than bùn và rừng của chúng tôi để trồng lúa bị thất bại, chúng tôi phải làm việc vất vả để khắc phục những hậu quả của dự án này trong khu vực gần làng và trong những trang trại truyền thống của chúng tôi. Chúng tôi có rất nhiều ví dụ hay về cách ngăn chặn nạn cháy rừng bằng việc trồng các cây chịu lửa. Chúng tôi cũng có những biện pháp truyền thống khác về quản lý cháy rừng và bảo tồn đã được sử dụng hiệu quả trong thời gian qua. Chúng tôi đã sẵn sàng hỗ trợ cán bộ KFCP dựa trên kiến thức và kinh nghiệm của chúng tôi nhưng họ không quan tâm. Thay vào đó, họ thích áp dụng chiến lược mà chúng tôi biết rằng sẽ không hiệu quả.”

¹² Toàn bộ nội dung của bức thư và thư phúc đáp có thể tham khảo tại [www http://www.forestpeoples.org/topics/redd-and-related-initiatives/publication/2011/letter-australian-delegation-central-kalimantan](http://www.forestpeoples.org/topics/redd-and-related-initiatives/publication/2011/letter-australian-delegation-central-kalimantan)

Thiếu sự tham vấn và tham gia có hiệu quả của cộng đồng - “Ngày nay, tham vấn với cộng đồng và sự tham gia của cộng đồng chủ yếu tập trung vào việc thúc đẩy các hoạt động của dự án và triển khai dự án tại thực địa. Điều này không thể hiện một quá trình hay một nỗ lực tìm kiếm sự đồng thuận tự nguyện, trước và được thông tin đầy đủ”.

Thiếu sự hiểu biết REDD+ hay carbon - “Mặc dù đã có nhiều trình bày và nhiều cuộc họp với các cộng đồng được cho là khá đầy đủ và rộng rãi, hầu hết các thành viên cộng đồng, bao gồm rất nhiều người đã từng tham gia vào các hoạt động của dự án với tư cách là người làm công ăn lương, thì người ta vẫn chưa nhận biết rõ REDD+ là gì, carbon là gì, và chúng vận hành ra sao, hoặc các hoạt động dự án sẽ đóng góp vào việc giảm phát thải như thế nào. Như vậy, sự tham gia của họ khó có thể nói là đã có sự Đồng thuận dựa trên nguyên tắc tự nguyện, trước và được thông tin đầy đủ”.

Thiếu sự lôi cuốn để cộng đồng đóng góp vào việc thiết kế dự án và các hoạt động - “Các cuộc tham vấn và trình bày, cũng như các cuộc họp cộng đồng thường có thiên hướng và chỉ chú trọng tới việc lôi cuốn cộng đồng chấp nhận và tham gia vào các hoạt động bằng tiền. Tất cả các hoạt động được bên ngoài thiết kế và đã được lập kế hoạch, không còn chỗ cho các thành viên cộng đồng có ý kiến phản hồi hoặc tham vấn, thậm chí cả khi họ có mối quan tâm chính đáng và mang tính xây dựng đối với các hoạt động. Sự tham gia và chấp thuận dự án của cộng đồng chỉ thuần túy dựa vào các khuyến khích tài chính, làm hạn chế tính bền vững của dự án và sở hữu của địa phương sau khi dự án kết thúc”.

Chính phủ Úc có ý kiến phản hồi bức thư và đề cập tới một số vấn đề chính đã được nêu lên:

Trích từ ý kiến phản hồi của Chính phủ Úc đối với thư của cộng đồng Dayak:

- Tham vấn đầy đủ và có hiệu quả với các cộng đồng dân cư địa phương là trọng tâm hàng đầu của các sáng kiến ban đầu trong khuôn khổ KFCP. Các can thiệp cụ thể như ngăn kênh và trồng lại rừng chỉ được tiến hành sau khi đã tham vấn rộng rãi với cộng đồng. Các hoạt động trong tương lai cũng sẽ được thực hiện theo cách như vậy.
- Sự tham gia của các cộng đồng vào KFCP là tự nguyện và KFCP đã nâng cao năng lực đáng kể ở cấp cộng đồng để tạo ra sự hiểu biết toàn diện về REDD+ và KFCP. Ngay từ giai đoạn thiết kế trong năm 2009, tham vấn và sự tham gia vào việc thiết kế các hoạt động can thiệp đã đề cập tới biến đổi khí hậu, sinh thái đất than bùn, REDD+, quản lý rừng bền vững, cải thiện sinh kế, phát triển cộng đồng và các vấn đề khác được cộng đồng quan tâm, cũng như mục tiêu và các hoạt động của KFCP.
- Tất cả các hoạt động trên đất của cộng đồng được lập kế hoạch với sự tham gia của các thành viên cộng đồng, bao gồm cả tham vấn cộng đồng chính thức (musyawarah desa), và theo định hướng của các kế hoạch phát triển thôn bản đã được các cơ quan chính phủ thông qua.
- Theo cơ quan quy hoạch phát triển tỉnh, 7 thôn bản trong vùng KFCP là những thôn bản đầu tiên tại vùng trung Kalimantan được tham vấn và được KFCP hướng dẫn.

- Do KFCP là một hoạt động trình diễn, các hoạt động can thiệp vẫn đang được thiết kế và sẽ được đánh giá và điều chỉnh theo kết quả tham vấn với cộng đồng. Hiện đang tiếp tục tập huấn cho các cán bộ KFCP và các tư vấn để đảm bảo có sự tham gia của cộng đồng vào việc lập kế hoạch và thiết kế các hoạt động

Giữa năm 2011, các nhà lãnh đạo cộng đồng từ vùng dự án KFCP tuyên bố rằng họ ủng hộ dự án. Rõ ràng là các cộng đồng bị tác động đã có sự chia rẽ trong phản ứng của mình đối với KFCP. Các tổ chức phi chính phủ Indonesia đã lưu ý rằng thách thức mà KFCP phải đương đầu ở phía trước sẽ là phải thông tin rõ ràng tới tất cả các cộng đồng bị tác động rằng dự án tôn trọng các quyền theo luật tục về đất đai, tôn trọng quyền chấp thuận hoặc không chấp thuận các hoạt động tiếp theo đã được dự án đề xuất. Tôn trọng các thể chế cộng đồng trong thảo luận và ra quyết định và sẽ phản hồi một cách kịp thời các đề xuất của cộng đồng.

Các câu hỏi nghiên cứu điểm:

- *Các vấn đề chính nào liên quan đến xác định người nắm quyền rút ra từ kinh nghiệm này?*
- *Từ thông tin mà bạn có ở đây, hãy xác định các nỗ lực đã được tiến hành để xác định người nắm quyền.*
- *Nếu thực thi dự án REDD+, bạn sẽ tiến hành các bước đi gì trong tình huống này?*
- *Những thách thức nào phát sinh ở đây có thể áp dụng trong tình huống của bạn? Các thách thức này được xử lý như thế nào trong mối liên hệ với FPIC?*

Sự khác biệt giữa người liên quan và người có quyền trong bối cảnh của REDD+?

Trong khi thực thi FPIC trong bối cảnh REDD+, điều quan trọng là cần phân biệt sự khác nhau giữa người liên quan và người có quyền, vì điều này sẽ giúp xác định ai sẽ có quyền FPIC trong quá trình lập kế hoạch và thực thi REDD+. Thông thường, hai thuật ngữ này có thể được sử dụng để thay thế cho nhau. Tuy nhiên, khi tìm kiếm sự đồng thuận chứ không phải là hướng dẫn tham vấn rộng rãi hơn, thì điều quan trọng là phải phân biệt được sự khác nhau giữa hai thuật ngữ này cho chính bạn và cho những người khác khi thảo luận về quyền FPIC trong REDD+.

Người liên quan được định nghĩa là *một người, một nhóm người, một tổ chức hay một hệ thống có mối quan tâm tới việc ai sẽ tác động hoặc có thể bị tác động bởi các hành động do một tổ chức hoặc một dự án gây ra. Còn người có quyền là một cá nhân hoặc một nhóm người trong khuôn khổ quyền hạn về xã hội, pháp luật hay đạo đức có đủ điều kiện để đòi hỏi các quyền trong một lĩnh vực nào đó* (UNDP, 2011)

Nói cách khác, người có quyền có thể là một chủ thể mà trong đó bất cứ người nào nắm giữ bất kỳ hình thức quyền hạn nào đối với một lĩnh vực cũng sẽ tác động hoặc bị tác động bởi sáng kiến REDD+. Tuy nhiên, với tư cách là chủ nhân của các quyền, họ khác với người liên quan ở chỗ cần phải có sự cho phép của họ và quyết định của họ cần được tôn trọng trước khi lập kế hoạch hoặc triển khai bất kỳ một sáng kiến nào.

Hiểu biết về phạm vi của người liên quan và, trong cùng bối cảnh, những người có quyền, sẽ tạo điều kiện cho việc xây dựng chiến lược đúng đắn để thu hút, tham vấn và tiến hành FPIC khi cần.

Nói cách khác, người có quyền có thể là một chủ thể mà trong đó bất cứ người nào nắm giữ bất kỳ hình thức quyền hạn nào đối với một lĩnh vực cũng sẽ tác động hoặc bị tác động bởi sáng kiến REDD+. Tuy nhiên, với tư cách là chủ nhân của các quyền, họ khác với người liên quan ở chỗ cần phải có sự cho phép của họ và quyết định của họ cần được tôn trọng trước khi lập kế hoạch hoặc triển khai bất kỳ một sáng kiến nào. Hiểu biết về phạm vi của người liên quan và, trong cùng bối cảnh, những người có quyền, sẽ tạo điều kiện cho việc xây dựng chiến lược đúng đắn để thu hút, tham vấn và tiến hành FPIC khi cần.

Sự thừa nhận là gì?

Sự thừa nhận chính là một sự đền đáp. Đây là một hình thức thể hiện sự kính trọng. Có rất nhiều hình thức bày tỏ sự thừa nhận; có thể không chính thức, thông qua lời mời tham gia và tiếp nhận ý tưởng với sự đánh giá thỏa đáng; hoặc có thể theo cách làm chính thống hơn, thông qua việc ban hành văn bản pháp luật, ví dụ như giấy chứng nhận về đất đai trong trường hợp đề cập đến các quyền sử dụng đất.

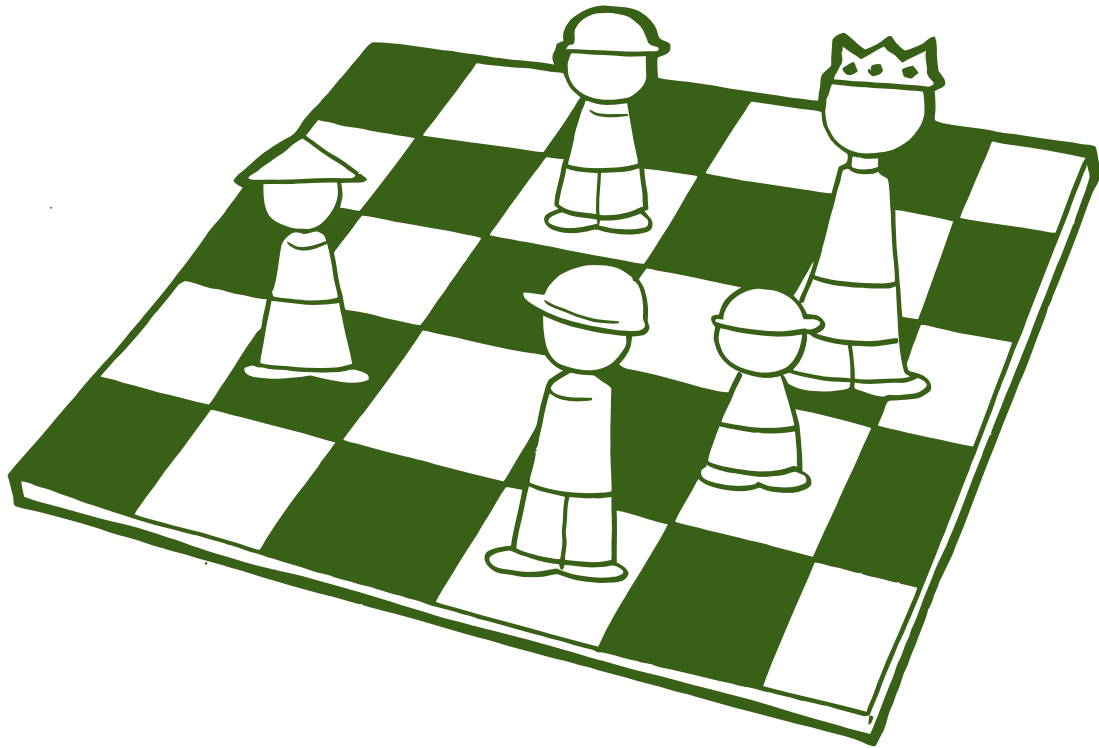
Loại quyền và những người có quyền nào cần phải được thừa nhận trong quá trình FPIC cho REDD+?

Về mặt lịch sử, quá trình FPIC gắn liền với người dân bản địa. Khi luận chứng về REDD+, người ta đã mở rộng khái niệm để đưa vào REDD+ “những người dân sống phụ thuộc vào rừng” (RECOFTC, 2011) và trong một số văn bản là cả “các cộng đồng địa phương”. Các câu hỏi đã được nêu ra về cơ sở pháp lý của việc thừa nhận các quyền không chính thức hoặc các hệ thống quyền hưởng dụng. Hiến pháp của nhiều quốc gia và nhiều khung pháp lý chưa thừa nhận quyền hưởng dụng theo luật tục và các hệ thống quyền đối với rừng. Tại một số nước, cải cách về lâm nghiệp đã được khởi xướng để chuyển những quyền như vậy thành các hệ thống quyền hưởng dụng chính thức. Trên bình diện quốc tế, mặc dù tình hình đang diễn ra như vậy, người ta đã thừa nhận rằng những nhóm người có quyền đối với rừng theo luật tục cần phải được thừa nhận và tôn trọng để đảm bảo quản lý rừng bền vững. Điều này cũng đang được đặt ra khi bàn luận về REDD+ khi mà thông tin tham chiếu với UNDRIP cho thấy các hệ thống này được thừa nhận trong quá trình lập kế hoạch và thực thi REDD+ thông qua FPIC. Trong nhiều năm nay, điều này cũng được thừa nhận thông qua các tiêu chuẩn và hệ thống quản lý rừng bền vững của Hội đồng quản trị rừng (FSC). Nhiều nhà hoạt động thực tiễn hiện đang làm việc cùng với người dân bản địa và các cộng đồng dân cư địa phương nhìn nhận REDD+ như là một cơ hội để tiếp tục bảo đảm quyền của người dân đối với các vùng rừng. Hiện nay, điều này được nhìn nhận trong bối cảnh không chỉ của những người dân độc lập, có quyền tự quyết, mà cả những người lâu nay đang có quyền với rừng theo luật tục.

Thách thức gì trong việc thừa nhận người có quyền?

Các thách thức hiện nay trong việc xác định người có quyền được liệt kê dưới đây. Bạn có thể bổ sung thêm một số thách thức từ bối cảnh REDD+ của mình.

- Bảo đảm những người thuộc các hệ thống luật tục không chính thức về hưởng dụng rừng và lâm sản được những người đề xuất REDD+ xác định và tôn trọng như là những “người có quyền”. Có thể có một số người phản đối việc này.
- Phân biệt sự khác nhau giữa những người có quyền không chính thức và các nhóm người có liên quan rộng hơn nhằm đảm bảo quyền FPIC của họ trong REDD+, chứ không phải là lôi kéo họ vào các quá trình tham vấn chung chung, trong đó họ có thể có hoặc không có quyền phủ quyết các quyết định.
- Sử dụng các công cụ và kỹ năng phù hợp để nắm bắt được sự phức tạp của các hệ thống quyền tại các vùng có liên quan đang là vấn đề rất nan giải. Các công cụ lập bản đồ xác định các quyền có thể hữu ích, nhưng thường chỉ đề cập tới ranh giới về không gian, trái với hàng loạt các quyền của nhiều nhóm người trong một cộng đồng.
- Đảm bảo rằng các nhóm người bị đặt ra ngoài lề của cộng đồng được đưa vào quá trình lập bản đồ người có quyền để họ không bị loại khỏi quá trình FPIC tại những nơi phù hợp.
- Bổ sung thêm thách thức của bạn...

Đối với việc chính thức thừa nhận các quyền, người dân bản địa và các cộng đồng cần biết:

- Ý nghĩa của việc tham gia vào quá trình trong đó các quyền của họ đối với đất đai/tài nguyên chưa được thừa nhận hợp pháp ở cấp quốc gia, nghĩa là các quyết định có thể không được ủng hộ hoặc là phải xem xét lại.
- Các cuộc đàm phán có thiện chí cần giải thích rõ các quyền mà bên đề xuất dự án có thể và sẽ ủng hộ.
- Tầm quan trọng của việc tiếp tục ủng hộ các quyền về đất đai/tài nguyên.
- Làm thế nào để các cộng đồng có thể xác định các cấu trúc ủng hộ họ ở cấp quốc gia (ví dụ như sự trợ giúp về mặt pháp lý, hỗ trợ của xã hội dân sự).
- Quyền của họ có thể được tham vấn với bên thứ ba không trực tiếp tham gia dự án

17

Giá trị hỗ trợ: Quá trình ra quyết định có sự tham

Thời gian:

1 giờ
30 phút

Phương pháp:

Động não
Thảo luận nhóm

Vật liệu:

1. Giấy khổ lớn vẽ tiến trình tham gia.
2. Giấy khổ lớn vẽ 4 giá trị tham gia

MỤC TIÊU

Sau khi học xong bài này, học viên:

- Có thể phân biệt được sự khác nhau giữa các cấp ra quyết định trong một quá trình tìm kiếm FPIC.
- Có thể xác định các mức độ tham gia khác nhau vào quá trình ra quyết định trong một cộng đồng và liên hệ với bối cảnh của mình.
- Có thể miêu tả 4 giá trị cốt lõi của sự tham gia trong mối liên hệ với một quyết định được thông qua có sự tham gia của các bên liên quan trong một cộng đồng và sự tìm kiếm FPIC.
- Xác định được các chiến lược trọng yếu để cải thiện sự tham gia có hiệu quả ở cấp cộng đồng trong quá trình tìm kiếm FPIC cho REDD+.

CÁC BƯỚC

1. Giới thiệu buổi học với việc liên hệ lại 4 giá trị hỗ trợ FPIC. Giải thích rằng trong phần này chúng ta sẽ tập trung vào quá trình ra quyết định có sự tham gia.
2. Đặt câu hỏi với cả nhóm về các cấp ra quyết định khác nhau trong quá trình tìm kiếm FPIC. Giải thích rằng điều bạn muốn biết là ai tham gia vào các loại quyết định nào (Các quyết định trong nội bộ một cộng đồng, các quyết định giữa các thành viên của cộng đồng, các quyết định giữa những người đứng đầu và những người lãnh đạo trong một cộng đồng và các quyết định giữa cộng đồng và người đề xuất dự án). Trình bày về các nhóm người khác nhau ở các cấp ra quyết định trong FPIC.
3. Trình bày sự tiến trình tham gia như đã được miêu tả trong tài liệu phát cho học viên bằng việc sử dụng các thẻ trên một đường thẳng trên bức tường. Hỏi cả nhóm các câu hỏi phản hồi sau đây:

- Ý tưởng về FPIC phù hợp với công đoạn nào trong tiến trình này?
 - Ai là bên liên quan mạnh nhất?
 - Bạn có nghĩ rằng có thể có tình huống khi mà người đề xuất dự án REDD+ là một phần của quyết định có sự tham gia về triển khai dự án? Điều này có thể xảy ra trong điều kiện nào?
 - Liệu tiến trình này có thể áp dụng cho các quyết định trong nội bộ một cộng đồng hay không?
 - Nếu vậy, những ai sẽ được xếp loại như là bên liên quan quyền lực nhất trong cộng đồng?
 - Tại sao điều quan trọng là phải có khả năng phân biệt sự khác nhau giữa các cấp này khi thiết kế một quá trình tìm kiếm FPIC?
4. Giải thích rằng trong phần này bạn muốn tập trung vào giá trị của việc ra quyết định có sự tham gia trong khuôn khổ của một cộng đồng là làm cách nào để có được nó. Nói cách khác, tất cả những người sử dụng rừng và người không có đất tham gia vào công đoạn nào của việc ra quyết định và liệu họ có đưa ra sự đồng thuận hay không, hoặc có từ chối đồng thuận hay không.
 5. Động não nhanh tại sao chúng ta cần sự tham gia vào việc ra quyết định (chia sẻ trách nhiệm, thể hiện các mối quan tâm trong quyết định cuối cùng, tính bền vững...).
 6. Trình bày 4 giá trị (sự tham gia đầy đủ, hiểu biết lẫn nhau, các giải pháp đồng bộ và trách nhiệm được chia sẻ) của việc ra quyết định có sự tham gia và liên hệ với các câu trả lời của học viên và bối cảnh của FPIC đối với REDD+.
 7. Trả lời các câu hỏi mà các học viên có thể nêu ra, luôn liên hệ trở lại với ý tưởng đồng thuận hoặc không đồng thuận với REDD+.
 8. Chia học viên thành 3 nhóm và đề nghị họ tưởng tượng rằng họ cần hướng dẫn ra quyết định liên quan đến FPIC cho dự án REDD+ ở cấp cộng đồng. Hãy đề nghị họ suy nghĩ xem điều gì sẽ giúp cho sự tham gia và điều gì sẽ cản trở sự tham gia. Hãy yêu cầu họ phân tích các nhận định của mình và xác định 3 chiến lược hàng đầu nhằm bảo đảm sự tham gia đầy đủ phản ánh 4 giá trị đã được giới thiệu trước đây.
 9. Sau 30 phút, đề nghị mỗi nhóm trình bày các sơ đồ của mình và xem phần trình bày của các nhóm khác trên giấy khổ lớn. Nêu các câu hỏi sau đây cho toàn nhóm:
 - Điều gì giúp cho việc thúc đẩy sự tham gia ở cấp cộng đồng?
 - Điều gì cản trở sự tham gia ở cấp cộng đồng?
 - Chúng ta có chiến lược chung gì?
 - Chiến lược gì có sự khác biệt?
 - Ai chịu trách nhiệm bảo đảm cho việc tham gia toàn diện và tính đại diện ở cấp cộng đồng trong quá trình tìm kiếm FPIC?
 - Tại sao những người đề xuất dự án cần quan tâm tới mức độ tham gia ở cấp cộng đồng?
 - Những người đề xuất dự án có thể hỗ trợ gì?
 10. Sau khi suy nghĩ và phản hồi, quay trở lại với các cấp ra quyết định trong quá trình FPIC và nhấn mạnh rằng phần này tập trung vào việc bảo đảm ra quyết định có sự tham gia trong một cộng đồng. Hãy giải thích rằng FPIC được thiết kế để chuyển dịch cán cân quyền lực từ người ngoài cho cộng đồng khi thông

qua một quyết định về REDD+. Quyền nói “có” hoặc nói “không” trong bối cảnh FPIC thuộc về những người có quyền – cộng đồng.

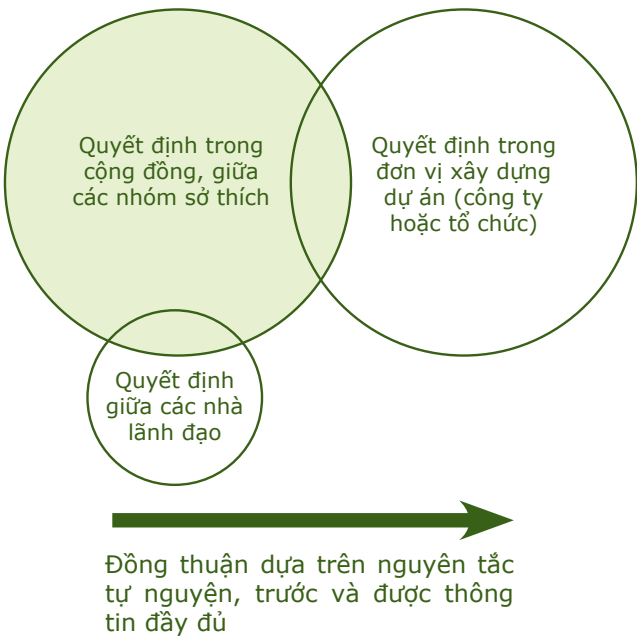
NHỮNG ĐIỀU GIẢNG VIÊN CẦN LƯU Ý

Rất có thể các học viên sẽ nhầm lẫn giữa các cấp và các giá trị. Điều quan trọng là phải kiểm tra ngay từ đầu của phần này xem học viên có hiểu được sự khác biệt giữa quyết định đưa ra sự đồng thuận ở cấp cộng đồng và giữa những người đề xuất dự án và cộng đồng bởi vì dường như đây là những quá trình có sự khác biệt nhau.

Giá trị hỗ trợ: Ra quyết định có sự tham gia

Các cấp độ nào trong quá trình ra quyết định để đạt được FPIC?

Điều quan trọng là phân biệt các quyết định do cộng đồng ban ra và các quyết định của cộng đồng cùng các tổ chức/cá nhân bên ngoài.

Ra quyết định có sự tham gia hỗ trợ các nguyên tắc Đồng thuận dựa trên nguyên tắc tự nguyện, trước và được thông tin đầy đủ như thế nào?

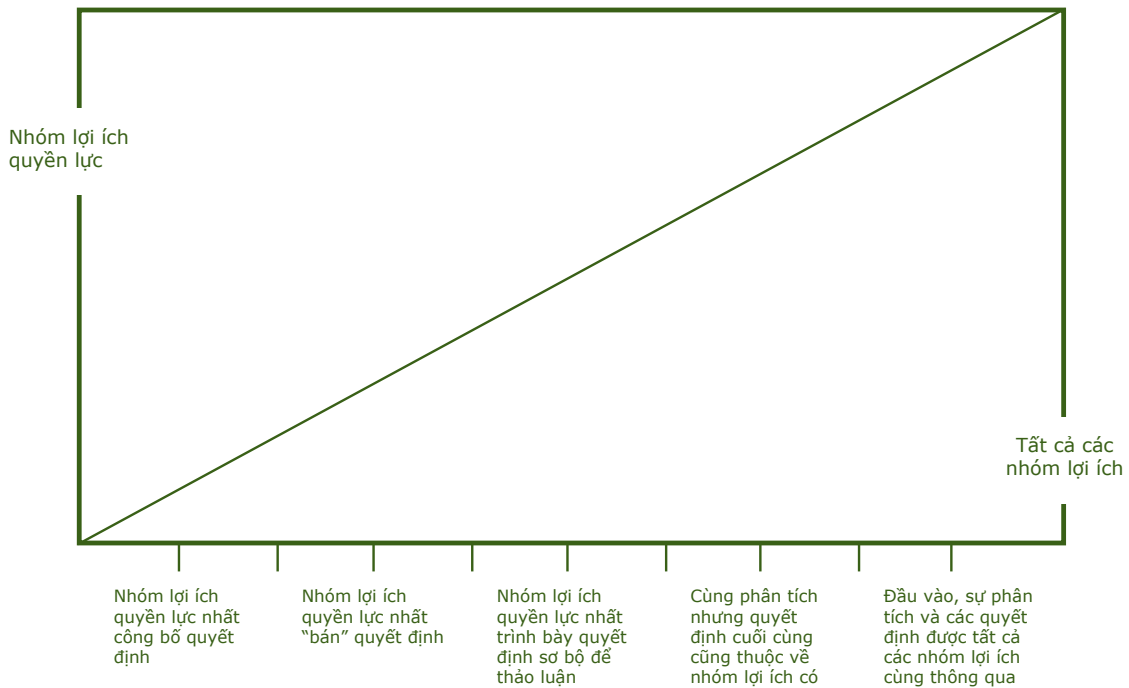
Giá trị hỗ trợ cơ bản đối với FPIC là sự tham gia toàn diện trong việc ra quyết định. Nói cách khác, các quyết định có sự tham gia chỉ có ý nghĩa khi các nhóm khác nhau có cơ hội nêu ý tưởng, mối quan tâm và sự quan ngại của mình. Điều này sẽ thúc đẩy chia sẻ sở hữu và trách nhiệm đối với quyết định và có thể sẽ có lợi nhiều hơn trong quá trình thực thi dự án so với khi quyết định chỉ do một nhóm nhỏ đưa ra.

Chính FPIC trao đặc quyền cho cộng đồng hoặc người có quyền tự thực hiện quyền nói "có" hoặc nói "không". Tuy nhiên, ngay trong một cộng đồng thì một số người, hoặc một số người có quyền có thể có quyền uy nhiều hơn so với người khác và có thể quen với việc ra quyết định mà không tham vấn người khác. FPIC áp dụng cho tất cả những người có quyền và những người mà cuộc sống của họ có thể bị tác động bởi dự án REDD+, đặc biệt là những người có quyền thường xuyên sử dụng rừng/đất bị tác động. Chính vì vậy, điều quan trọng là làm sao để quá trình ra quyết định không bị thiên lệch về phía những người có quyền lực nhiều hơn trong thôn bản. Quá trình ra quyết định có sự tham gia (PDM) có nghĩa là người dân được thông tin đầy đủ để ra một quyết định phù hợp, hoặc nêu ra các vấn đề liên quan trực tiếp tới mối quan tâm của mình. Bạn có thể phải có sách lược cụ thể để gạt bỏ các rào cản ảnh hưởng tới sự tham gia của các nhóm cụ thể và tập trung vào các yếu tố có thể thu hút người dân tham gia vào các quyết định liên quan tới FPIC và dự án REDD+. Các cuộc họp có thể không phải là một khuôn mẫu phù hợp để thu hút các nhóm người như vậy tham gia.

Ai kiểm soát các quyết định?

Các cấp độ tham gia khác nhau vào quá trình ra quyết định

Thuật ngữ “ra quyết định có sự tham gia” bao hàm một loạt các cấp độ của sự can dự. Điều quan trọng là phải phân biệt được sự khác nhau giữa các cấp độ tham gia vào việc ra quyết định bởi vì các cấp độ này đòi hỏi các phương pháp thúc đẩy, các kỹ năng và kỹ thuật khác nhau. Không phải lúc nào cũng có thể và cần phải nhắm vào phần bên phải trong sơ đồ sau. Việc đặt mục tiêu vào cấp độ nào của quá trình ra quyết định có sự tham gia phụ thuộc vào các yếu tố như mục đích của

Các giá trị của việc ra quyết định có sự tham gia

Các giá trị cốt lõi này chỉ có thể đạt được khi các nhóm quan tâm tham gia tích cực vào việc ra quyết định.

<p>Hiểu biết lẫn nhau</p> <p>Để một nhóm với các lợi ích khác nhau đạt được một thỏa thuận bền vững, các thành viên cần hiểu và chấp nhận những lý do đằng sau các nhu cầu và mục tiêu của người khác. Sự cảm nhận cơ bản trong việc chấp nhận và sự hiểu biết cho phép người dân đưa ra các ý tưởng mới mẻ có thể tổng hợp quan điểm của tất cả mọi người.</p>	<p>Sự tham gia đầy đủ</p> <p>Trong các quá trình tham gia, các bên hữu quan thường được khuyến khích đóng góp tích cực và nói ra chính kiến của mình. Điều này phát huy được thế mạnh của các bên liên quan theo một số cách khác nhau: các nhóm quan tâm trở nên can đảm hơn khi nêu các vấn đề khác nhau; các nhóm này học hỏi cách chia sẻ các nhu cầu và quan điểm của mình; và trong các quá trình này các nhóm sẽ học hỏi cách phát hiện và thừa nhận sự đa dạng của các quan điểm và hoàn cảnh của tất cả các bên liên quan.</p>
<p>Các giải pháp mang tính tổng hòa</p> <p>Các giải pháp mang tính tổng hòa là các giải pháp khôn ngoan. Sự khôn ngoan này nảy sinh từ việc lồng ghép quan điểm và nhu cầu của tất cả mọi người. Có những giải pháp mang tính bao hàm rộng và phản ánh tầm nhìn của nhiều người không chỉ thể hiện được tính ưu việt của chân lý thuộc về những người có quyền lực và ảnh hưởng, mà còn thuộc về những người yếu thế và bị đặt ra ngoài cuộc.</p>	<p>Chia sẻ trách nhiệm</p> <p>Trong các quá trình có sự tham gia, các nhóm lợi ích cảm nhận mạnh mẽ trách nhiệm của việc tạo ra và phát triển các thỏa thuận bền vững. Các nhóm này thừa nhận rằng cần phải có mong muốn và có khả năng thực thi các đề án mà họ xây dựng. Chính vì vậy, họ sẽ nỗ lực đầu tư và tiếp nhận đầu tư trước khi quyết định cuối cùng được đưa ra. Điều này tương phản rất nhiều với giả định truyền thống rằng tất cả mọi người sẽ chịu trách nhiệm về các hậu quả của các quyết định do một số ít người đưa ra.</p>

18

Giá trị hỗ trợ: Truyền thông có hiệu quả

Thời gian:

1 giờ
30 phút

Phương pháp:

1. Lập bản đồ sự đồng cảm
2. Làm việc theo nhóm và chia sẻ

Học liệu:

1. Giấy khổ lớn, bút viết bảng và giấy dán các ghi chú
2. Làm việc nhóm và chia sẻ

MỤC TIÊU

Cuối buổi, các học viên:

- Có thể giải thích vai trò của truyền thông có hiệu quả trong mối liên hệ với các nguyên tắc của FPIC..
- Xây dựng và chia sẻ bản đồ cảm xúc cho một thành viên cộng đồng mà các học viên biết, dựa trên kinh nghiệm của mình về sáng kiến REDD+.
- Có các thông tin về các lĩnh vực cơ bản có liên quan để tiếp cận các chiến lược truyền thông.
- Có thể giải thích về vai trò và tầm quan trọng của chiến lược truyền thông và tăng cường năng lực trong quá trình tìm kiếm và duy trì FPIC.

CÁC BƯỚC

1. Đây là giá trị hỗ trợ cuối cùng của nguyên tắc FPIC: Truyền thông có hiệu quả. Hãy giải thích rằng phần này tập trung vào chủ đề làm thế nào để truyền thông có hiệu quả có thể thúc đẩy quá trình tìm kiếm sự đồng thuận.
2. Đề nghị các học viên thảo luận nhanh, theo từng cặp, suy nghĩ của họ về truyền thông hiệu quả có tác dụng gì với FPIC cho REDD+ và ý nghĩa của nó. Chọn ra một câu trả lời từ một người trong mỗi cặp và ghi lên giấy khổ lớn hoặc các tờ phiếu để mỗi người có thể nhìn thấy.
3. Đề nghị các học viên suy nghĩ lại tại sao họ lại cho rằng truyền thông hiệu quả có liên quan tới các nguyên tắc của FPIC. Ghi các câu trả lời của họ lên giấy khổ lớn.
4. Phát giấy khổ lớn cho mỗi học viên và giải thích cho họ rằng bạn muốn họ làm việc riêng lẻ một lúc để suy nghĩ về kinh nghiệm và quan hệ cá nhân với người

dân địa phương trong bối cảnh REDD+.

5. Sử dụng tờ giấy khổ lớn đã chuẩn bị từ trước để thể hiện quá trình hình thành bản đồ cảm xúc. Trước hết, hãy đề nghị từng học viên suy nghĩ về một cá nhân chủ chốt nào đó mà họ đã gặp ở cấp cộng đồng (người sử dụng rừng hoặc trưởng thôn) nơi mà họ đã tham gia vào một dự án REDD+. Đề nghị học viên vẽ lại khuôn mặt của người đó, càng chi tiết càng tốt. Nhấn mạnh rằng bạn không quan tâm đến kỹ năng nghệ thuật, mà đang cố gắng giúp họ thiết lập mối quan hệ giữa người đó và dự án REDD+ đang được thực thi bằng cách đặt mình vào vị trí của họ.
6. Sau khi học viên đã vẽ được khuôn mặt của người mà họ muốn kết nối, hãy cho học viên xem các phần khác của bản đồ (xem tờ bài tập). Đề nghị họ cũng làm như vậy và dành ít phút suy nghĩ về từng phần (nghe, nhìn, suy nghĩ, nói, làm và cảm nhận). Học viên cần miêu tả cảm tưởng của mình về kinh nghiệm REDD+ của nhân vật đó, lần lượt đi qua các phạm trù nghe, nhìn, suy nghĩ, nói, làm và cảm nhận theo từng bước. Hãy dành cho mỗi học viên thời gian 20 phút.
7. Sau khi học viên vẽ bản đồ cảm xúc, đề nghị họ hình thành các nhóm nhỏ và chia sẻ với các thành viên khác của nhóm. Hãy khuyến khích họ thảo luận về sự tương đồng và sự khác biệt cũng như tập hợp những người mà họ đã lựa chọn.
8. Đề nghị mỗi nhóm treo các bản đồ của mình lên tường và trình bày về những sự tương đồng và những khác biệt chính..
9. Sau khi các nhóm nêu ý kiến phản hồi, hãy nêu các câu hỏi sau cho toàn nhóm:
 - Bạn có cảm giác gì khi làm bài tập này?
 - Điều gì làm cho bài tập trở nên dễ dàng hơn?
 - Việc nhìn, nghe, cảm nhận một cái gì đó từ quan điểm của người khác giúp ích cho chúng ta như thế nào trong việc thiết kế và thực thi dự án? Chúng ta có thể thấy những hình ảnh gì nổi lên từ tất cả các bản đồ cảm xúc?
 - Sự phân tích của chúng ta về truyền thông có hiệu quả trong bối cảnh REDD+ có ý nghĩa gì?
10. Thúc đẩy sự suy nghĩ bằng việc giải thích rằng việc xây dựng bản đồ cảm xúc là một công cụ giúp chúng ta suy nghĩ từ quan điểm của cộng đồng, nhưng các giả định của chúng ta vẫn cần phải được kiểm tra chéo.
11. Hỏi các học viên có bao nhiêu người trong số họ đã tham gia vào việc hình thành và chuyển tải các chiến lược truyền thông có hiệu quả trong quá khứ. Hỏi họ về các chỉ số hiệu quả. Giải thích rằng nhiều dự án REDD+ có liên quan tới các chiến lược truyền thông hiệu quả, hay các hoạt động tăng cường nhận thức. Tuy vậy, nhiều người dân địa phương vẫn chưa nhận thức về dự án.
12. Đề nghị các thành viên quay trở lại với các nhóm thảo luận ban đầu, lưu ý tới ý kiến thảo luận và các bản đồ cảm xúc trong phòng họp. Đề nghị học viên trả

lời hai câu hỏi chính:

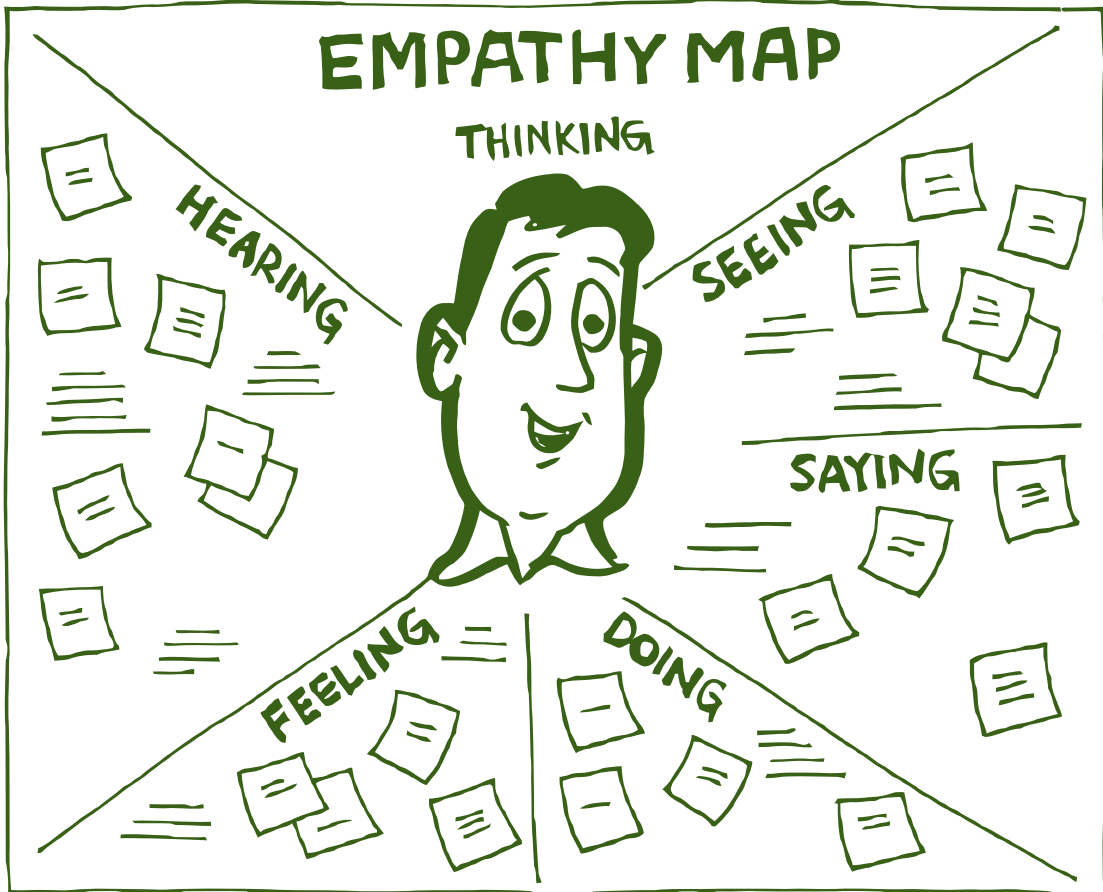
- Rào cản chính trong truyền thông về một dự án/ điểm thực thi REDD+ là gì (dựa trên bản đồ về cảm xúc của mình)?
- Các chiến lược truyền thông hiệu quả nhất để vượt qua các rào cản này là gì?

13. Sau 30 phút, đề nghị mỗi nhóm trình bày các kết quả bên cạnh các bản đồ về cảm xúc. Đề nghị mỗi nhóm đọc các phần trình bày của các nhóm khác và nêu các câu hỏi làm sáng tỏ thêm ở những chỗ cần thiết.

14. Đề nghị tất cả các nhóm quay trở lại thảo luận toàn thể và hỏi họ vai trò của chiến lược truyền thông trong quá trình chuẩn bị thu hút sự tham gia của người có quyền. Viết lên bảng các từ "tại sao", "ai", "cái gì", "làm cách nào" và "lúc nào" và hỏi học viên những từ này liên quan tới chiến lược truyền thông như thế nào. Sử dụng các ví dụ liên quan tới việc xây dựng chiến lược truyền thông cho REDD+ tại một cộng đồng cụ thể.

15. Sau khi thảo luận về khung chiến lược, hỏi các học viên ai sẽ chuẩn bị chiến lược này và vai trò của cộng đồng mục tiêu sẽ là gì.

16. Tóm tắt học phần bằng việc giải thích rằng phần này không có ý định trang bị cho học viên các kỹ năng để có thể xây dựng chiến lược truyền thông, bởi vì đây là một lĩnh vực đặc biệt, mà là giúp học viên nhận thức được sự cần thiết và tầm quan trọng của chiến lược truyền thông trong quá trình FPIC.

Chọn một người, bất kể là nam hay nữ và ở bất kỳ độ tuổi nào mà bạn đã giao tiếp ở cấp cộng đồng trong bối cảnh của một dự án REDD+. Vẽ khuôn mặt của người ấy ở giữa và sau đó hoàn thành bản đồ sau khi nghe về REDD+ từ quan điểm của các thành viên cộng đồng càng nhiều càng tốt. Sau đó tiếp tục với việc tìm hiểu người ấy nhìn, nghe, suy nghĩ, nói, làm và cảm nhận ra sao về REDD+ hoặc về dự án của bạn.

Chia sẻ bản đồ của bạn với cả nhóm và thảo luận:

- Điểm giống nhau là gì? Vì sao?
- Điểm khác biệt là gì? Vì sao?
- Những người mà bạn đã lựa chọn muốn gì khi nói về rừng/REDD+ của họ?
- Động lực gì thúc đẩy người này?
- Các yếu tố khác nhau này có ảnh hưởng tới chiến lược truyền thông ra sao?

Tại sao cần truyền thông có hiệu quả trong quá trình tìm kiếm FPIC?

Truyền thông có hiệu quả cần phải được thực hiện trong mọi quá trình tìm kiếm FPIC nhằm bảo đảm rằng người dân được tự do tiếp cận và được thông tin đầy đủ trước khi đưa ra các quyết định của mình. "Hiệu quả" ở đây có thể là bất cứ việc gì nhằm bảo đảm thông tin đến được với tất cả các nhóm lợi ích, từ đó thúc đẩy đối thoại giữa các nhóm có quan tâm, bảo đảm rằng người dân hiểu biết được về lợi ích, các rủi ro, tác động tiềm tàng và các diễn tiến mới nhất. Thông tin có thể phải được dịch sang các ngôn ngữ thích hợp và chuyển tải thông qua các phương tiện truyền thông thích hợp cùng với các công cụ phù hợp được lựa chọn để có thể lan tỏa một cách tối ưu nhất tới các cộng đồng có quan tâm.

Tại sao phải xây dựng chiến lược truyền thông?

Việc bảo đảm chuyển tải thông tin tự do và các thông điệp rõ ràng ở cả bên ngoài và trong nội bộ một cộng đồng tham gia quá trình REDD+ là đặc biệt quan trọng trong cả quá trình thực thi dự án. Chính vì vậy, cần phải đặc biệt quan tâm tới việc

này như là một phần của lộ trình FPIC. Một chiến lược rõ ràng sẽ giúp tập trung vào các giao dịch quan trọng nhất và đề cao các vấn đề liên quan tới dự án REDD+.

Ai sẽ xây dựng chiến lược và vai trò của cộng đồng là gì?

Chiến lược cần được các chuyên gia xây dựng với sự hợp tác của những người đề xuất dự án và sự tham gia của những người nắm quyền.

Chiến lược truyền thông cần phác họa những gì?

Khung chiến lược	Các vấn đề chính
Tại sao	Nhấn mạnh các mục tiêu then chốt và luận chứng của chiến lược trong bối cảnh của hiện trường REDD+ và/ hoặc cộng đồng.
Ai	Xác định các nhóm tương tác cần ưu tiên, bao gồm cả việc nhận biết cụ thể và phân biệt sự khác nhau giữa những người nắm quyền và nhóm sử dụng đất và giới.
Cái gì	Truyền thông các thông tin chính và cần thiết liên quan đến thiết kế và thực thi REDD+. Lập kế hoạch các chiến dịch truyền thông phù hợp cho các đối tượng mục tiêu.
Làm cách nào	Điều chỉnh các chiến lược từ bên ngoài vào bên trong và trong nội bộ một cộng đồng. Đưa vào các chỉ số tham gia và kế hoạch giám sát. Sử dụng các công cụ truyền thông đơn giản và phù hợp về văn hóa.
Lúc nào	Phác thảo kế hoạch hoạt động năm.
Lưu ý	Truyền thông vượt lên trên các sản phẩm và các sự kiện; cần tập trung vào các quá trình đang tiếp diễn và giao dịch giữa các nhóm ưu tiên.

Học phần

4

Các bước chính trong áp dụng FPIC

Học phần này tập trung tìm kiếm các bước đi có thể hình thành xương sống của quá trình tìm kiếm FPIC. Học phần này đảm bảo rằng các học viên sẽ không coi việc tìm kiếm FPIC như là “sự kiện chỉ diễn ra một lần”, mà là một phần cấu thành của quá trình thiết kế dự án REDD+.

Học phần này trình bày về sự tương thích của FPIC trong chu kỳ quản lý dự án. Các học phần có thể điều chỉnh để khám phá FPIC trong một dự án cụ thể, hoặc tùy theo tình hình hiện trường. Nếu bạn không có thời gian thì cần điếm qua từng bước, phần tổng quan vẫn hữu ích để bảo đảm các học viên có thể suy nghĩ về tất cả các bước và ý nghĩa của chúng, kể cả khi có một bước nào đó bị bỏ qua.

19

Tổng quan các bước chính của quá trình FPIC

Thời gian:

1 giờ 30 phút

- 1 giờ làm việc nhóm
- 40 phút chia sẻ
- 10 phút tổng kết

Phương pháp:

1. Thảo luận nhóm và lập biểu đồ
2. Trưng bày tại phòng họp và phản hồi theo nhóm

Học liệu:

1. Phiếu ghi các bước chính; mỗi bước ghi trên một phiếu
2. Giấy khổ lớn với khung vẽ trước, keo dính hoặc đinh đầu dẹt màu xanh.
3. Giấy màu A4 với mỗi thành phần được ghi bằng chữ in, khoảng cách rộng, bao gồm dòng "cộng đồng cần biết gì" (trưng bày thường xuyên trên tường)

MỤC TIÊU

Cuối phần này các học viên:

- Có thể xác định và giải thích về tầm quan trọng của 5 bước chính trong quá trình tìm kiếm FPIC.
- Phân tích ý nghĩa thực tiễn của việc bỏ qua một hoặc nhiều các bước chính này.

CÁC BƯỚC

1. Giải thích cho các học viên rằng đây là phần đầu của học phần số 4 (Các bước chính của FPIC). Trong phần này, các bước chính của quy trình FPIC sẽ được giải thích một cách chi tiết hơn. Bạn có thể liên hệ trở lại với trình tự và lô-gic thiết kế khóa học.
2. Hãy hỏi học viên xem họ đã làm quen với các tài liệu hướng dẫn quy trình FPIC hay chưa. Đề nghị họ nhớ lại bất kỳ một quy trình/nguyên tắc/hợp phần nào trong các văn bản hướng dẫn đó. (Nếu các học viên không có kiến thức về các văn bản hướng dẫn hiện hành, hãy chuyển sang bước tiếp theo). Lưu ý rằng các học viên có thể đã làm quen với các văn bản hướng dẫn này trong FPIC của chúng chỉ rừng, hoặc các quá trình tìm kiếm đồng thuận cho đầu tư của tư nhân với trọng tâm là người dân bản địa. Nếu họ nhớ lại một văn bản hướng dẫn nào đó, hãy ghi lên giấy khổ lớn và hãy liên hệ lại sau.
3. Giải thích rằng trong khóa học này bạn sẽ tập trung vào 5 hợp phần hoặc 5 bước chính đã được chấp nhận như là một phần của tài liệu hướng dẫn FPIC trong REDD+ và rằng học viên sẽ hoàn thành một bài tập ngắn, có sự tham gia, theo nhóm để tìm hiểu các bước này và tầm quan trọng của chúng.
4. Sử dụng các phiếu, từng cái một, dán từng bước chính lên tường một cách ngẫu nhiên, đọc to các từ ghi trên phiếu. Hãy giải thích rằng các bước này không nhất

thiết phải tiến hành theo một trình tự cho trước. Tuy nhiên, đây là những hợp phần rất quan trọng trong cách làm FPIC. Với lý do như vậy, không nên tiết lộ các con số có trong hướng dẫn ban đầu. Bạn cũng có thể sử dụng hình ảnh của một cái nồi lớn trong đó mỗi phiếu ghi được coi như là một hợp phần của món ăn.

5. Khi bạn đọc lên mỗi hợp phần hay mỗi bước, không giải thích chi tiết, chỉ cần bảo đảm rằng học viên hiểu được ý nghĩa của các từ ngữ được sử dụng.
6. Hình thành các nhóm khoảng 4 – 5 người đến từ các địa phương khác nhau, hoặc từ các bên liên quan khác nhau.
7. Giải thích rằng bài tập này sẽ dựa vào các kinh nghiệm của chính các học viên và các phần tiếp theo sẽ kiểm tra chi tiết của từng bước.
8. Phát cho mỗi nhóm một tập phiếu các bước, giải thích rằng các phiếu này cũng giống như những gì họ đã dán lên tường.
9. Trình bày cách thức thảo luận: Chuẩn bị một bảng với 3 cột (xem bài tập) và đề nghị các học viên thảo luận các phiếu theo trật tự mà họ thấy thuận tiện và trước tiên hãy chọn những phiếu mà họ thấy quen thuộc nhất.
10. Sau 40 phút, mời cả lớp quay trở lại và trình bày công việc đã thảo luận lên giấy khổ lớn hoặc lên tường. Đề nghị từng nhóm đọc phần mà nhóm khác trình bày trên bảng, dành thời gian để điếm qua kết quả làm việc của từng nhóm.
11. Sắp xếp các bảng theo hàng để giảng viên và học viên có thể nhìn và so sánh một cách dễ dàng.
12. Hướng dẫn suy nghĩ về bài tập bằng cách nêu các câu hỏi sau:
 - *Liệu tất cả các nhóm có sự giải thích giống nhau đối với tầm quan trọng của các bước này hay không? Các nhóm khác có đồng ý không?*
 - *Các bước có liên hệ với nhau không? Bằng cách nào và vì sao? Liệu có nên sắp xếp chúng theo một trình tự nhất định hay không? Vì sao?*
 - *Các bước nào cần được nhấn mạnh nhiều hơn, trong bối cảnh nào và vì sao?*
 - *Điều gì sẽ xảy ra nếu bỏ qua một số bước?*
 - *Theo bạn suy nghĩ, có thể cùng bỏ qua các bước nào? Tại sao? Cần xử lý vấn đề này như thế nào?*
 - *Ai sẽ chủ trì những bước nào và vì sao?*
13. Sau khi suy nghĩ và trao đổi, quay lại từng bước bằng cách treo phần trình bày về từng bước lên tường của phòng học rồi ghi chú lên đó ai là người chủ trì từng hợp phần. Giải thích rằng phần trình bày này sẽ được giữ lại trong suốt cả khóa học và mỗi bước sẽ được khám phá chi tiết hơn trong suốt thời gian học. Nói cho học viên biết rằng họ sẽ điền thông tin về những gì cộng đồng cần biết liên quan đến từng bước khi tiếp tục lộ trình hướng tới FPIC.

14. Nhìn lại phần này bằng cách nhấn mạnh rằng không nên xác định các bước một cách cứng nhắc bởi vì FPIC trong REDD+ đang trong quá trình phát triển. FPIC là một quá trình hữu cơ, và nó tiến triển theo thực tiễn, mỗi bước có thể được nhấn mạnh hơn và dành nhiều thời gian hơn trong bối cảnh nhất định.
15. Tóm tắt lại bằng việc giải thích rằng các quy trình trong tương lai, không có gì phải nghi ngờ, sẽ phát triển từ các quy trình này. Còn hiện tại, có thể sử dụng các tài liệu hướng dẫn này như là các phần hợp thành của một công thức lập kế hoạch, thực thi và giám sát FPIC cho quá trình thực thi REDD+. Các phần khác sẽ tập trung đề cập từng bước riêng biệt.

NHỮNG ĐIỀU GIẢNG VIÊN CẦN LƯU Ý

Phần này nhìn nhận tổng quan về các hợp phần quan trọng nhất trong áp dụng FPIC (Xin lưu ý rằng tài liệu hướng dẫn ban đầu của RECOFTC và GIZ có đến 12 bước nhưng đã được đơn giản hóa). Các hợp phần khác đã được đề cập đến theo những cách thức khác nhau trong tập tài liệu này. Cố gắng không đi quá chi tiết từng hợp phần trong quá trình làm việc theo nhóm. Chú ý để lại đủ chỗ trên từng phiếu để tóm tắt lại từng phần với các gạch đầu dòng về những gì cộng đồng cần phải biết. Các gạch đầu dòng này chỉ cần cho các phần về áp dụng FPIC và có thể tìm thấy trong mỗi Tài liệu phát.

Bài tập

Tổng quan các bước chính trong quá trình áp dụng FPIC

Ghi hoặc in các phần sau đây lên các phiếu để thảo luận.

Lựa chọn thể chế ra quyết định phù hợp

Xây dựng quá trình tìm kiếm và có được sự đồng thuận trong bối cảnh chu trình dự án

Giám sát và hỗ trợ: Duy trì sự đồng thuận

Xây dựng quá trình khiếu nại

Kiểm chứng sự đồng thuận

Bài tập

Biểu này có thể được chuẩn bị trước trên giấy khổ lớn để đảm bảo các nhóm đều sử dụng các định dạng tương thích với nhau để tiện chia sẻ.

Các bước	Tại sao bước này lại quan trọng?	Điều gì sẽ xảy ra nếu như bước này bị bỏ qua?	Ai sẽ chủ trì bước này?
Xác định các thể chế ra quyết định phù hợp			
Xây dựng quá trình tìm kiếm và có được sự đồng thuận			
Giám sát những gì đã đạt được thỏa thuận trong khi thực thi			
Xây dựng một quá trình khiếu nại			
Kiểm chứng sự đồng thuận			

Đâu là những bước cơ bản trong FPIC?

Các bước	Tại sao bước này lại quan trọng?	Điều gì sẽ xảy ra nếu như bước này bị bỏ qua?	Ai sẽ chủ trì bước này?
Xác định các thể chế ra quyết định phù hợp	Đảm bảo sự tôn trọng quyền FPIC và quyền tự quyết theo đó các nhóm có thể quyết định làm thế nào và ai sẽ thay mặt họ ra quyết định.	Bộ phận thượng lưu/ lãnh đạo chính phủ/ các cơ chế có thể kiểm soát các quyết định và không đại diện cho quan điểm thực sự của các chủ nhân của	Cộng đồng/ những người có quyền
Xây dựng quá trình tìm kiếm và có được sự đồng thuận	Đảm bảo rằng cả những người đề xuất dự án và cộng đồng hiểu được quá trình mà thông qua đó có thể đưa ra sự đồng thuận hoặc từ chối đồng thuận. Xây dựng sự tin cậy và hiểu biết lẫn nhau.	các quyền, sau đó có thể dẫn đến sự chệch hướng	Những người đề xuất dự án cùng với những người có quyền.
Giám sát những gì đã đạt được thỏa thuận trong khi thực thi	Đảm bảo rằng FPIC không phải là hoạt động chỉ làm một lần, mà có thể được đề cao tại các thời điểm khác nhau trong chu trình dự án.	Có thể dẫn tới sự truyền thông sai lệch về sự thỏa thuận hoặc bất đồng và xung đột.	Những người đề xuất dự án
Xây dựng một quá trình khiếu nại	Đảm bảo rằng cả hai bên đều tuân thủ những gì đã thỏa thuận và ghi chép lại những gì đã diễn ra, loại bỏ tin đồn.	Có thể, bằng cách nào đó, được nhìn nhận như là quá trình chỉ xảy ra một lần và không dẫn tới sự đồng thuận sau này.	Cả những người đề xuất dự án và người có quyền.
Kiểm chứng sự đồng thuận	Đảm bảo rằng tất cả mọi người biết cách đưa ra một sự khiếu nại nếu họ thấy không hài lòng	Nếu không có sự giám sát có hệ thống, tin đồn sẽ bắt đầu và dẫn đến xung đột và rối loạn.	Những người đề xuất dự án

Làm thế nào để các bước này có thể kết hợp trong một bối cảnh cụ thể?

Các bước như liệt kê ở trên dường như sẽ là các thành phần chính của một thực đơn và có thể phụ thuộc nhiều hơn vào hoàn cảnh làm việc của bạn. Thực đơn có thể được điều chỉnh và không nhất thiết phải được sử dụng theo một trình tự như đã liệt kê ở trên, hoặc không cần phải hiển nhiên mạnh mẽ như nhau. Có thể cần đến những điều chỉnh dựa trên các nguồn lực hiện có, quy mô của sáng kiến và các tiền đề đã có cho FPIC. Thất bại trong việc xem xét một hoặc nhiều hơn các thành phần kể trên có thể làm biến dạng toàn bộ quá trình, coi nhẹ vai trò chính của từng bước và cách thức các bước vận hành cùng với nhau. Quá trình càng được xử lý thấu đáo thì càng

20

Xác định người ra quyết định phù hợp

Thời gian:

1 giờ 15 phút

Phương pháp:

1. Làm việc nhóm
2. Trao đổi suy nghĩ và chia sẻ ý kiến

Học liệu:

1. Giấy khổ lớn và bút viết bảng
2. Các vấn đề cần học hỏi được chuẩn bị trên giấy khổ lớn hoặc bài trình bày
3. Tài liệu phát

MỤC TIÊU

Cuối buổi học, học viên sẽ có thể:

- Xác định những chủ thể có quyền ra quyết định ở địa phương mà những người đề xuất dự án REDD+ có thể phải làm cùng.
- Phát hiện được điểm mạnh và hạn chế của mỗi chủ thể liên quan tới các sáng kiến REDD+.
- Giải thích được tại sao việc những người nắm quyền (người dân bản địa và các cộng đồng sống phụ thuộc vào rừng) lựa chọn các chủ thể ra quyết định đại diện cho mình lại có ý nghĩa quan trọng.
- Liệt kê được danh mục những gì cộng đồng cần biết về các quyền của mình trong việc ra quyết định thông qua FPIC.

CÁC BƯỚC

1. Bắt đầu bài học bằng việc giải thích rằng trong bài học này các học viên sẽ tập trung khám phá một trong những bước chính trong việc chuẩn bị làm việc với những người có quyền: xác định chủ thể ra quyết định phù hợp.
2. Quay trở lại với các luận cứ ở bài học trước cho rằng xác định chủ thể ra quyết định là một bước quan trọng (Các bước chính trong quá trình tìm kiếm FPIC cho REDD+). Tại sao việc lựa chọn chủ thể ra quyết định lại quan trọng trong quy trình FPIC?
3. Bố trí học viên theo các nhóm nhỏ 4 – 5 người. Đề nghị họ xác định và chia sẻ kinh nghiệm về các loại chủ thể ra quyết định khác nhau hiện đang tồn tại ở cấp địa phương của họ. Giải thích cho họ rằng điều này có thể liên quan tới bất cứ vấn đề gì (phát triển cộng đồng, quản trị, lâm nghiệp cộng đồng...). Nhấn mạnh rằng họ cần phải lưu ý đến cả các chủ thể chính thức và không chính thức. Đề nghị học viên khắc họa từng chủ thể và liệt kê các điểm mạnh cũng

như những hạn chế của mỗi chủ thể ra quyết định trong FPIC cho REDD+. Dành cho học viên 40 phút để làm việc này (xem phần bài tập).

4. Đề nghị học viên quay lại hội trường và chia sẻ kết quả thảo luận nhóm bằng cách trình bày báo cáo và nêu ý kiến phản hồi.
5. Sau khi chia sẻ ý kiến, cùng cả lớp suy nghĩ về những vấn đề sau:
 - Điều gì rõ nét nhất trong quá trình phân tích?
 - Cần sử dụng các tiêu chí gì để xác định chủ thể ra quyết định phù hợp?
 - Ý nghĩa của việc lựa chọn chủ thể ra quyết định FPIC cho REDD+?
 - Ai sẽ lựa chọn chủ thể phù hợp, vì sao?
 - Vai trò của người đề xuất dự án trong quá trình này là gì và vì sao?
 - Trong bối cảnh của học viên, điều này có ý nghĩa gì đối với các dự án REDD+?
6. Sau khi cùng suy nghĩ và trao đổi, chia sẻ với cả lớp về cơ sở pháp luật hiện hành để người dân bản địa có thể lựa chọn các chủ thể ra quyết định phù hợp theo các nguyên tắc của FPIC (xem Tài liệu phát).
7. Dựa vào kết quả trình bày báo cáo tóm tắt, hãy hỏi các học viên theo họ thì cộng đồng cần biết những gì về ra quyết định FPIC cho REDD+. Ghi các câu trả lời lên giấy khổ lớn.
8. Sau khi học viên liệt kê những điều này tại hội trường, hãy so sánh với giấy khổ lớn mà bạn đã chuẩn bị với các vấn đề chính cộng đồng cần biết (xem Tài liệu phát)

NHỮNG ĐIỀU GIẢNG VIÊN CẦN LƯU Ý

Làm việc nhóm cần được quản lý theo thành phần nhóm. Nếu có nhóm học viên quốc tế, bạn có thể phải xem xét bối cảnh của từng nước. Nếu ở cấp quốc gia, hãy xem xét để chia thành các tổ một cách ngẫu nhiên hoặc theo vùng, tùy thuộc vào mức độ phù hợp.

Cần đảm bảo rằng, cuối học phần này, học viên hiểu rõ rằng cộng đồng phải chọn chủ thể ra quyết định chứ không phải những người đề xuất dự án, chính phủ hoặc các chủ thể khác.

Bài tập

Chủ thể ra quyết định	Ưu điểm đối với FPIC cho REDD+	Nhược điểm đối với FPIC cho REDD+	Ghi chú

Lựa chọn chủ thể ra quyết định phù hợp

Tại sao lựa chọn chủ thể ra quyết định phù hợp lại là một yếu tố đặc biệt quan trọng?

Trong khuôn khổ pháp lý quốc tế, từ lâu đã hình thành một thông lệ là người dân bản địa và dân cư địa phương có quyền sử dụng chủ thể ra quyết định của mình như là một phần của quyền tự quyết. Khuôn khổ pháp lý này bao gồm quyền đưa ra các quyết định độc lập, thông qua đó người dân quyết định sinh mệnh chính trị của mình và định hướng phát triển kinh tế, xã hội và văn hóa. Quyền tự quyết là một quá trình tiếp diễn bảo đảm sự tham gia liên tục của người bản địa và dân cư địa phương vào việc ra quyết định và kiểm soát sinh mệnh chính trị của mình. Điều này có nghĩa là các chủ thể ra quyết định trong FPIC cần phải được tổ chức theo một cấu trúc có thể tạo điều kiện cho người sở hữu quyền đưa ra các quyết định về đối ngoại và đối nội và tham gia tập thể vào các quá trình ra quyết định từ bên ngoài theo các tiêu chuẩn có liên quan về quyền con người. Loại hình ra quyết định này đang là một đặc điểm quan trọng của FPIC. Giá trị của quyền tự quyết và quyền lựa chọn chủ thể ra quyết định độc lập còn áp dụng cho cả dân cư địa phương có thể không phải là người bản địa, nhưng sinh kế của họ lại phụ thuộc vào tài nguyên rừng.

Chủ thể nào?

Việc sử dụng các chủ thể được chấp nhận theo truyền thống, chứ không phải là các hệ thống áp đặt - VD như các nhà lãnh đạo do chính phủ chỉ định, có vẻ như mâu thuẫn với một số kỳ vọng xung quanh khái niệm "quản trị tốt" và "tính đại diện". Các chủ thể truyền thống có thể đưa phụ nữ, thanh niên và các nhóm người yếu thế khác góp phần vào việc ra quyết định. Việc sử dụng các chủ thể truyền thống cũng làm nổi lên các vấn đề xung quanh các cộng đồng phụ thuộc vào rừng, họ không nhất thiết phải coi mình như là người bản địa nhưng vẫn có được quyền FPIC theo các văn bản hướng dẫn thực thi REDD+ đang trong quá trình hoàn thiện.

Người dân bản địa và các cộng đồng có rừng có thể không thừa nhận chính quyền trung ương và địa phương như là các cơ quan đại diện cho họ và cho quyền lợi của họ. Có thể có "cơ quan về người bản địa", tuy nhiên một số cộng đồng chỉ có thể coi các hội đồng và các hệ thống quản trị ở cấp địa phương của mình như là các đại diện cho các mối quan tâm của họ.

Khi thực hiện một quá trình FPIC, điều quan trọng là phải xác định chủ thể nào được cộng đồng coi là đại diện của các mối quan tâm của cộng đồng và ai là người kết nối cộng đồng với chính quyền trung ương và địa phương. Quá trình xác định này có thể phức tạp hơn do có các hệ thống quản trị hỗn hợp trong việc ra quyết định, như trình bày trong học phần tiếp theo.

Luật tục và các hệ thống quản trị "mới"

Phạm vi các chủ thể ra quyết định theo luật tục rất đa dạng và thông thường không thể khái quát được. Tuy nhiên, có một số nét đặc trưng chính có thể hữu ích cho việc nghiên cứu trong quá khứ và trong bối cảnh tiến triển như hiện tại. Các hệ thống quản trị trong việc ra quyết định có thể bao gồm:

- Hoặc là đồng đẳng hoặc theo tôn ti, thứ bậc, nhưng thường được định hướng theo các luật tục, bao gồm một loạt các công cụ pháp lý và nhiều các tập tục, quy định và thông lệ khác nhau, kể cả tâm linh.
- Cục bộ và giới hạn ở cấp thôn bản, hoặc phổ biến rộng về mặt địa lý và áp dụng cho cả cộng đồng, tập hợp nhiều cộng đồng, hoặc một nhóm văn hóa.
- Bao hàm các quá trình giải quyết bất đồng hoặc phân xử các vấn đề quan trọng, thường trông cậy vào các lãnh đạo/thủ lĩnh và các quan sư truyền thống, hội đồng già làng, hoặc trong một số cộng đồng, là thành lập một hội đồng nếu thấy cần thiết. Các vấn

Các cộng đồng cần biết gì?

- Quyền quyết định người đại diện cho chính mình
- Nghĩa vụ của tất cả các bên liên quan để cao các thông lệ không phân biệt đối xử
- Quyền tiếp cận sự trợ giúp hướng dẫn độc lập (nếu cần và nếu có yêu cầu).
- Quyền ra các quyết định theo các nguyên tắc của FPIC
- Quyền yêu cầu kiểm tra hoặc điều chỉnh trong cộng đồng của mình khi bị loại ra ngoài việc đưa ra quyết định và khi có sự lạm dụng quyền lực.

đề được giải quyết theo hướng đồng thuận, càng nhiều càng tốt, sử dụng các thủ tục thu phục tất cả các bên bị tác động và người bất đồng đã cảm thấy quá mệt mỏi.

Ý nghĩa của việc lựa chọn các chủ thể ra quyết định phù hợp cho quá trình FPIC trong REDD+?

Mặc dù có sự đa dạng trong các bối cảnh và các thách thức phát sinh trong quản trị theo luật tục, điều quan trọng là cộng đồng giữ quyền lựa chọn và quyết định công nhận chủ thể ra quyết định phù hợp nhất. Người đề xuất dự án không thể và không nên quyết định vấn đề này. Trong trường hợp mặc dù thiếu chủ thể ra quyết định theo truyền thống, nhưng các quyết định do các cơ quan bên ngoài đưa ra vẫn rất khó được cộng đồng tôn trọng.

Tùy thuộc vào hoàn cảnh cụ thể, hình thức kết hợp giữa chủ thể truyền thống và hành chính thôn bản chính thống, hoặc một cơ quan khác có thể sẽ phù hợp. Những hình thức kết hợp như vậy sẽ phải do cộng đồng đưa ra. Là một người hướng dẫn trung lập, định hướng theo mục tiêu thì cần phải bảo đảm xem xét một cách cẩn trọng về tính ưu việt và hạn chế của các phương án được lựa chọn. Sẽ là không phù hợp nếu người đề xuất dự án hành động như là người hướng dẫn, nhưng các nguồn người đề xuất dự án hoặc các bên khác lại phải hỗ trợ cho các hoạt động này.

Bài tập lập bản đồ thể chế có thể giúp xác định các phương án lựa chọn và các sự kết hợp.

Làm thế nào để thúc đẩy việc lựa chọn chủ thể phù hợp nhất?

Nếu bạn đóng vai trò trợ giúp cộng đồng lựa chọn người đại diện phù hợp nhất, bạn có thể giúp xác định một số tiêu chí hướng dẫn lựa chọn. Một số tiêu chí có thể được liệt kê ra như sau:

- Chấp nhận được về mặt xã hội
- Chấp nhận được về mặt luật pháp
- Đại diện cho những người bị tác động của đề án REDD+
- Có năng lực và thẩm quyền phân tích các vấn đề
- Thể hiện được quyết tâm thường xuyên tuân thủ FPIC mặc dù quá trình FPIC hoặc REDD+ có thể mất nhiều thời gian.

21

Xây dựng quá trình tìm kiếm và đạt được sự đồng thuận

Thời gian:

2 giờ

Phương pháp:

1. Các tuyên bố
2. Bài tập phiếu và thảo luận nhóm

Học liệu:

1. Các tuyên bố trên giấy khổ lớn hoặc máy chiếu
2. Chu trình dự án trên giấy khổ lớn cho từng nhóm
3. Bút viết bảng cho từng nhóm, thẻ màu, băng dính và giấy ghi chú.

MỤC TIÊU

Cuối buổi, học viên có thể:

- Giải thích về tầm quan trọng của việc xây dựng quá trình đồng thuận.
- Giải thích về vai trò của người có quyền và người đề xuất dự án có liên quan trong quá trình xây dựng sự đồng thuận.
- Xác định được các cản trở chung (những khó khăn không ngờ tới) của quá trình xây dựng sự đồng thuận.
- Phát hiện được những thời điểm tiềm năng có thể đạt được sự đồng thuận trong cả chu trình dự án REDD+.
- Giải thích được những gì cộng đồng cần biết trong các quá trình hướng tới sự đồng thuận.

CÁC BƯỚC

1. Nói với lớp học rằng để tiếp sức cho mình, bạn muốn sử dụng cách tiếp cận vui vẻ để giúp ôn lại các tài liệu cũ và nêu các vấn đề mới về phát triển quá trình đồng thuận trong thiết kế dự án.
2. Dán một ký hiệu với một biểu trưng hoặc một từ chuyển tải sự đồng ý và một ký hiệu khác với từ hoặc biểu trưng không đồng ý ở hai phía của phòng học.
3. Giải thích rằng bạn sẽ trưng bày và đọc lên các tuyên bố và mỗi học viên cần quyết định mình đồng ý hoặc không đồng ý với tuyên bố đó và đứng dưới các ký hiệu. Giải thích rằng mỗi người cần phải lựa chọn quan điểm và không ai được đứng ở vị trí lưỡng chùng. Chú ý mỗi lần chỉ đưa ra một tuyên bố.
4. Đọc tuyên bố thứ nhất (xem bài tập) và đề nghị các học viên lựa chọn quan điểm. Tiếp đó, đề nghị các thành viên của hai nhóm chia sẻ lý do lựa chọn quan điểm của mình và đề nghị học viên phải thử thách nhóm khác. Cho học viên 2 – 3 phút suy nghĩ, sau đó hướng dẫn hai nhóm thảo luận.

5. Hãy để cho học viên tranh luận cho đến khi các vấn đề xung quanh chủ đề này đã được đề cập đầy đủ, sau đó tóm tắt những gì các nhóm đã thỏa thuận.
6. Lặp lại bài tập với mỗi một tuyên bố (tối đa là 3 tuyên bố).
7. Sau khi kết thúc bài tập về các tuyên bố, mời học viên quay trở lại nhóm lớn và giải thích rằng tại thời điểm này trọng tâm sẽ là thực thi quá trình đồng thuận và liên hệ nó với một số vấn đề đã nêu trong các tuyên bố.
8. Giải thích rằng để suy nghĩ về thực thi quá trình đồng thuận, cần thiết phải xem xét lại khung chu trình dự án.
9. Hỏi tất cả các học viên về kinh nghiệm của họ đối với chu trình dự án. Các yếu tố chính là gì? Trình bày một sơ đồ tiêu chuẩn về chu trình dự án được các công ty và các đối tác phát triển sử dụng cho việc định hình, thiết kế, thực thi và giám sát dự án. Giải thích rằng mặc dù những người đề xuất các dự án REDD+ khác nhau có thể có các mẫu dự án khác nhau, nhưng các bước chính của chu trình dự án không thay đổi do dựa vào một chu trình lập kế hoạch tiêu chuẩn.
10. Sau khi trình bày chu trình, đề nghị một nhóm học viên khoảng 3 – 4 người giúp bạn tô màu chu trình dự án REDD+. Đề nghị học viên suy nghĩ về các hoạt động cụ thể trong khung của chu trình dự án liên quan tới FPIC cho REDD+. Giải thích rằng để giúp họ tìm hiểu vấn đề này, bạn có một số mẫu giấy nhỏ và học viên có thể chọn, phân loại và dính vào các điểm liên quan của sơ đồ chu trình dự án theo kinh nghiệm sẵn có của học viên và theo những gì đã học hỏi được tại khóa tập huấn này.
11. Sau khi học viên lựa chọn và dán các mẫu giấy, hãy đề nghị họ vẽ một ngôi sao màu đỏ tại một số vị trí của chu trình mà họ cho rằng cần thiết phải có sự đồng thuận từ những người có quyền. Đề nghị học viên suy luận quanh các phiếu với câu hỏi 'đồng thuận về cái gì?', dính phiếu bên cạnh các ngôi sao màu đỏ.
12. Đề nghị các nhóm quay trở lại với lớp học chung và mỗi nhóm treo các tờ giấy khổ rộng ở giấy khổ lớn lên tường. Đề nghị họ xem xét kết quả làm việc của nhóm khác, tập trung vào các điểm có sự đồng thuận.
13. Sau khi xem xét, dành 5 phút lướt qua các giấy khổ lớn của mỗi nhóm, phản hồi các ý kiến bình luận của nhóm khác.
14. Mời cả lớp quay lại hội trường và nêu các câu hỏi cần suy luận sau đây:
 - Bạn có cảm giác như thế nào khi làm bài tập này? Vì sao?
 - Về chu trình dự án, bạn tiên lượng khâu nào sẽ động chạm nhiều nhất tới quá trình đồng thuận? Vì sao?
 - Các nhóm đã thỏa thuận đến mức độ nào và cần đồng thuận ở những vấn đề gì?
 - Theo bạn nghĩ, ai sẽ phát triển quá trình đồng thuận? Vì sao?
 - Bạn có cho rằng các nhóm có quyền cần các điểm đồng thuận giống nhau hay không? Nếu "có", thì vì sao?, nếu "không", vì sao lại "không"?
 - Theo kinh nghiệm của bạn, có bao nhiêu loại dự án hiện đang gắn với qui trình đồng thuận trong chu trình dự án? Vì sao?
 - Theo bạn nghĩ, tại thời điểm nào các cộng đồng có thể cần đến ý kiến tư

vấn, loại tư vấn gì và họ có thể tìm kiếm những ý kiến tư vấn ấy ở đâu?

15. Sau khi trao đổi, hãy trình bày danh mục các điểm đồng thuận trên Tài liệu phát liên quan tới chu trình dự án. Dùng các phiếu giấy màu để trình bày, để trống chu trình dự án và dùng một phiếu màu khác ghi câu hỏi “đồng thuận về cái gì?”. Nhấn mạnh rằng truyền thông về các ý tưởng của biến đổi khí hậu và REDD+ là rất quan trọng, phải làm và phải coi đó là mục tiêu trong cả quá trình và phải được xác định thông qua chiến lược truyền thông.
16. Tóm tắt lại học phần này bằng cách nhấn mạnh rằng việc xây dựng và thực thi quá trình đồng thuận cần phải được nhìn nhận trong bối cảnh của toàn chu trình dự án và không phải là bài tập chỉ làm một lần. Lưu ý rằng chính các cộng đồng phải xây dựng quá trình đồng thuận và hãy chỉ ra những chỗ cần tìm kiếm đồng thuận. Các cộng đồng có thể cần một khuôn khổ để suy nghĩ về điều này.
17. Trước khi phân tích quá trình, hãy hỏi học viên theo họ một số cái “bẫy” trong quá trình xây dựng sự đồng thuận là gì? (xem Tài liệu phát).
18. Kết thúc phần “Cộng đồng cần biết gì khi xây dựng quá trình đồng thuận”.

NHỮNG ĐIỀU GIẢNG VIÊN CẦN LƯU Ý

Bài tập này nhằm hâm nóng lớp học, cho nên giảng viên cần lựa chọn cẩn thận các tuyên bố để bao trùm được các vấn đề có thể chưa được đề cập đến một cách đầy đủ hoặc đang gây tranh cãi giữa các học viên. Nếu bạn muốn đưa ra các tuyên bố của mình, chú ý sao cho các tuyên bố này đủ sức gây ra sự tranh luận và đề cập được các vấn đề chính. Trong một số trường hợp, giảng viên có thể phải thử học viên, nhưng cần tránh những vấn đề quá nhạy cảm.

Chú ý tới sự khác biệt trong các cách thức học viên đính mẫu giấy xung quanh chu trình dự án. Có một lỗi thông thường hay bắt gặp là đặt “lựa chọn các thể chế ra quyết định phù hợp” chỉ từ khi bắt đầu thực thi dự án. Thế nhưng, trước đó đã có nhiều quyết định/nhiều điểm cần đến sự đồng thuận. Hãy lưu ý đến điều này và hãy đề nghị học viên suy nghĩ xem khi nào thì một thể chế ra quyết định phù hợp có thể phát huy tác dụng !.

Các tuyên bố

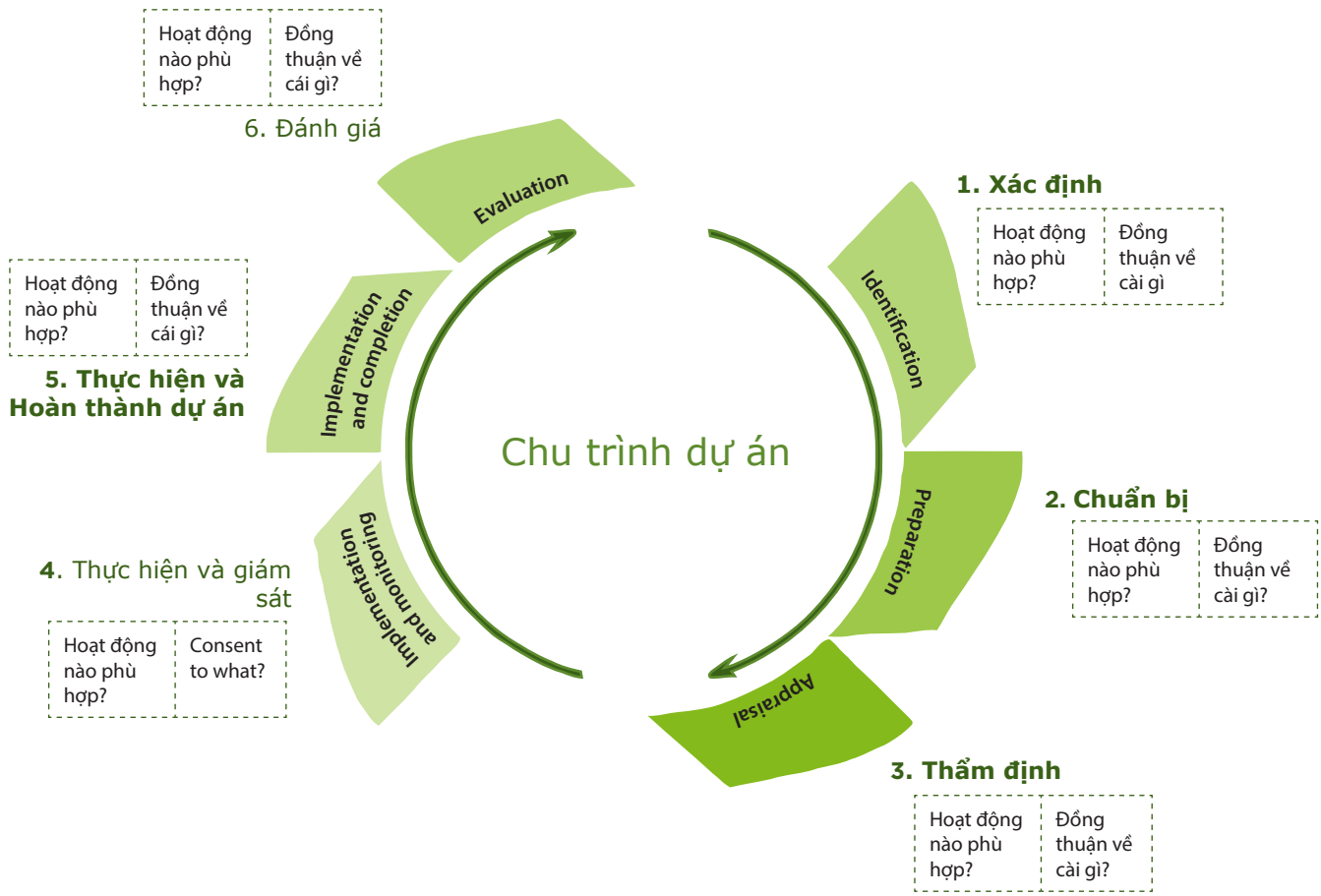
- Không cần thiết phải đưa tất cả những người có quyền vào quá trình tìm kiếm đồng thuận
- Nếu một cộng đồng đã đồng ý xây dựng quá trình đồng thuận cho dự án REDD+, có thể cho rằng cộng đồng này sẽ luôn đồng ý với dự án
- Sẽ luôn có điểm đồng thuận tại mỗi giai đoạn riêng biệt trong quá trình lập kế hoạch, phân tích và thực thi
- Những người nắm quyền không nhất thiết phải tham gia vào việc thiết kế dự án REDD+ do họ không hiểu biết đầy đủ về REDD+ và các khái niệm về giảm phát thải carbon
- Quá trình đồng thuận trong thiết kế dự án luôn cần được thúc đẩy nhanh, nếu không thì các cơ hội về kinh phí và người mua sẽ bị mất.

Bài tập

Phóng to, cắt thành các mẫu và trộn lẫn một bộ để vào một phong bì cho mỗi nhóm.

Các cuộc họp ban đầu để giải thích về ý định tiến hành quá trình FPIC liên quan đến dự án đã được đề xuất (bao gồm cả giới thiệu lẫn nhau)	Thu thập thông tin về những người có quyền và lập bản đồ xã hội
Thiết kế và thỏa thuận về quá trình đồng thuận	Nâng cao nhận thức và truyền thông để giải thích về các khái niệm cốt lõi của REDD+ cho các thành viên cộng đồng
Lựa chọn chủ thể ra quyết định phù hợp	Xây dựng đường cơ sở để đánh giá các động lực gây mất rừng, trữ lượng carbon
Xây dựng hoặc xem lại kế hoạch quản lý rừng/sử dụng đất sơ bộ	Xem xét lại các yếu tố trong thiết kế dự án dựa trên các ý kiến phản hồi
Trình bày đề xuất thiết kế dự án	Những người nắm quyền phân tích tác động và rủi ro (kinh tế, xã hội, môi trường)
Phân tích lợi ích và chi phí cơ hội/các phương án lựa chọn chuyển và chia sẻ lợi ích	Xác định các cơ chế quản lý xung đột
Đàm phán, thỏa thuận	Giám sát thực thi
Thỏa thuận thương mại mua tín chỉ carbon	Chấm dứt dự án

Bài tập

Xây dựng quá trình đồng thuận và lồng ghép quyền FPIC vào thiết kế dự án

Tại sao việc thỏa thuận một quá trình tìm kiếm và đạt được sự đồng thuận lại cần thiết?

Thỏa thuận về quá trình tìm kiếm và đạt được sự đồng thuận là cần thiết để cả hai bên cộng đồng và người đề xuất dự án hiểu biết trước về một quá trình mà theo đó cộng đồng sẽ bày tỏ sự đồng thuận hoặc sự phản đối dự án REDD+. Thông qua việc cùng xây dựng quá trình này, các thành viên cộng đồng sẽ hiểu được họ có thể bày tỏ quan ngại của mình ở bất kỳ thời điểm nào. Một thỏa thuận cũng đảm bảo rằng các thông tin thu thập được sẽ được chia sẻ một cách minh bạch, cho phép những người có quyền có được thêm thông tin khi cần. Việc đưa ra khung tiến độ thời gian cho quá trình đồng thuận còn giúp tiên lượng trước sự cần thiết phải có các cuộc thảo luận nội bộ một cách cẩn trọng trong nội bộ những người có quyền và họ có thể tìm kiếm tư vấn khi cần. Điều này đảm bảo rằng những người đề xuất dự án sẽ không đẩy quá trình diễn ra quá nhanh mà thiếu sự hợp tác và sự thỏa thuận của những người có quyền.

Các yếu tố gì sẽ ảnh hưởng tới thành công của quá trình này?

Thời gian, nỗ lực và sự minh bạch từ phía những người đề xuất dự án sẽ là những yếu tố cần phải có để có thể hướng dẫn cộng đồng một cách công khai trong lập kế hoạch đồng thuận. Bằng việc lập kế hoạch trước, những người có quyền sẽ có một lộ trình định hướng cho họ đi các bước tiếp theo và có được những điều cần thiết để quyết định về thời gian. Các thành viên cộng đồng cần hiểu rằng họ có thể rút lại sự đồng thuận ở bất kỳ thời điểm nào trong cả quá trình. Thu hút người có quyền tham gia vào việc lập kế hoạch quá trình đồng thuận là nguyên tắc chính của FPIC và như vậy sẽ chia sẻ cho họ quyền sở hữu tất cả các giai đoạn của dự án, từ xác định dự án cho đến đàm phán và giám sát. Có thể cũng cần phải xem

xét để mời bên thứ ba tham gia vào việc lập kế hoạch quá trình đồng thuận và cho phép những người đề xuất dự án tham gia vào các thời điểm mà những người có quyền cho là phù hợp.

Làm thế nào để sử dụng chu trình dự án vào việc hướng dẫn và lập kế hoạch quá trình đồng thuận?

Mặc dù việc thiết kế quá trình đồng thuận là do những người có quyền quyết định nhưng sẽ là hữu ích khi người đề xuất dự án mong muốn có được sự đóng góp từ phía các cộng đồng có liên quan vào từng bước của quá trình này. Họ có thể quyết định hay không quyết định coi các bước này như là một phần của quá trình đồng thuận và họ có thể mong muốn có sự phân biệt khác nhau giữa phản hồi và các yêu cầu chính thức về đồng thuận trước khi chuyển sang các bước tiếp theo.

Các giai đoạn trong chu trình dự án REDD+ và những điểm đồng thuận tiềm năng

Các giai đoạn của chu trình dự án	Các hợp phần của quá trình đồng thuận	Các điểm cần đạt sự đồng thuận (các ví dụ)
Xác định (bao gồm cả việc tạo ra nhận thức chung về biến đổi khí hậu và các mối liên hệ với rừng; các khái niệm cơ bản về REDD+)	Gặp gỡ ban đầu để giải thích về ý định tiến hành quá trình FPIC liên quan tới dự án được đề xuất (bao gồm cả việc giới thiệu lẫn nhau)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Đồng thuận tiếp tục tham gia và cùng thỏa thuận các bước tiếp theo
	Tập hợp thông tin về những người có quyền và lập bản đồ xã hội	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Đồng thuận lập bản đồ các quyền và ghi chép theo một định dạng phù hợp như đã thỏa thuận (viết, số hóa, thể hiện bằng lời) ▪ Đồng thuận về các ranh giới bản đồ. Đồng thuận thu hút các nhóm khác nhau tham gia thiết kế quá trình đồng thuận.
Chuẩn bị (bao gồm các quá trình truyền thông về các quyền pháp lý về REDD+, các phương án lựa chọn khác trong quản lý rừng)	Thiết kế và thỏa thuận về quá trình đồng thuận	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Đồng thuận về các giai đoạn và các điểm chính cần đạt được sự đồng thuận, bao gồm cả một thời gian biểu
	Lựa chọn chủ thể ra quyết định phù hợp	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Xác định các cơ chế phù hợp và cách thể hiện sự đồng thuận đối với thủ tục ra quyết định.
	Hình thành thông tin cơ sở	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Đồng thuận về phương pháp luận, cách ghi chép, chia sẻ và sử dụng thông tin thu thập được.
	Xây dựng kế hoạch quản lý rừng/sử dụng đất	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Đồng thuận với chiến lược quản lý rừng và các quy định được đưa ra, bao gồm cả tiếp cận lâm sản, các lợi ích thu được từ quản lý rừng. ▪ Đồng thuận với thiết kế sơ bộ chương trình.

Các giai đoạn của chu trình dự án	Các hợp phần của quá trình đồng thuận	Các điểm cần đạt sự đồng thuận (các ví dụ)
Thẩm định (bao gồm cả các quá trình truyền thông đang tiếp diễn về REDD+, các sự lựa chọn và ý nghĩa của các thỏa thuận REDD+)	Đánh giá tác động kinh tế - xã hội, văn hóa và môi trường	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Đồng thuận về khuôn khổ và nội dung thiết kế đánh giá.
Lập kế hoạch và đàm phán (bao gồm quá trình tham vấn công chúng về các ý tưởng và các văn bản chính)	Thiết kế dự án, bao gồm cả sự thay đổi sử dụng rừng và thỏa thuận chia sẻ lợi ích	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Đồng thuận với tất cả các vấn đề và chi tiết tác động tới những người có quyền, đặc biệt là thỏa thuận về chia sẻ lợi ích.
	Thỏa thuận thương mại mua tín chỉ carbon	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Đồng thuận với khuôn khổ chung của thỏa thuận thương mại và đặc biệt là thỏa thuận về chia sẻ lợi ích.
Thực thi và theo dõi (bao gồm tiếp tục giám sát có sự tham gia và chia sẻ kinh nghiệm)	Thực thi và theo dõi dự án	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Duy trì thỏa thuận về thực thi và đồng thuận về các phát sinh tại các giai đoạn đã cùng thỏa thuận
	Thực thi và kết thúc	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Đồng thuận với các lý do ngừng dự án và chuẩn bị để rút lui khỏi dự án

Các khó khăn chung của quá trình đồng thuận là gì?

Một số khó khăn của quá trình đồng thuận được xác định dưới đây. Bạn có thể bổ sung thêm:

- Đàm phán với những người không đúng là đại diện cho cộng đồng, hoặc đàm phán theo cách bỏ lợi ích của những bộ phận quan trọng trong cộng đồng ra ngoài.
- Suy nghĩ cho rằng việc cộng đồng đồng ý thảo luận sơ bộ một kế hoạch có nghĩa là cộng đồng đã mong muốn đàm phán về đề án REDD+.
- Thất bại trong việc đưa ra các thông tin quan trọng về các tác động tích cực và tiêu cực, hoặc các trách nhiệm pháp lý liên quan tới dự án.
- Không dành đủ thời gian cho cộng đồng thảo luận về sự phát triển, hoặc có được thông tin độc lập và ý kiến tư vấn về kế hoạch.

Người dân bản địa và các cộng đồng địa phương cần biết những gì?

- Quyền của họ đối với quá trình đồng thuận mà các bên đã cùng thỏa thuận, trách nhiệm của họ phải tuân thủ sự đồng thuận và quyền từ chối của họ nếu những người đề xuất dự án không tôn trọng cam kết.
- Quyền của họ đối với FPIC và quyền này được diễn đạt như thế nào thông qua quyết định của cộng đồng tại mỗi thời kỳ thiết kế và thỏa thuận về một dự án REDD+.
- REDD+ là gì và nó vận hành như thế nào? Nó có ý nghĩa gì đối với rừng cộng đồng và sinh kế của các cộng đồng? Nó sẽ mang lại lợi ích như thế nào?
- Thị trường carbon và sự hấp thụ carbon: Tại sao hệ thống cụ thể này lại được sử dụng? Thị trường đang thay đổi sẽ tác động đến dự án như thế nào?
- Quyền của họ có thể tìm kiếm tư vấn của chuyên gia độc lập về các vấn đề pháp lý, kinh tế - xã hội và môi trường.
- Những người đề xuất dự án, chính phủ và các nhà đầu tư tư nhân có trách nhiệm cung cấp kinh phí và hỗ trợ để tiếp cận các ý kiến tư vấn như vậy.

22

Kiểm chứng sự đồng thuận

Thời gian:

1 giờ 30 phút

(bao gồm phần nạp năng lượng)

Phương pháp:

1. Nạp năng lượng:
Thực tế hay sự đồng đại (không bắt buộc)
2. Làm việc theo nhóm

Học liệu:

1. Giấy khổ lớn và bút viết bảng

MỤC TIÊU

Cuối buổi, các học viên có thể:

- Giải thích về vai trò và luận cứ của việc kiểm chứng độc lập đối với quá trình FPIC.
- Giải thích vai trò và phạm vi của các tiêu chuẩn hiện đang được sử dụng trong kiểm chứng đối với sự đồng thuận.
- Xác định được các vấn đề chính cần được kiểm chứng để đảm bảo rằng sự đồng thuận đã đạt được kịp thời, tự nguyện, không bị chi phối của các tác động không đáng có.
- Liệt kê được những gì các cộng đồng cần biết liên quan đến kiểm chứng đối với sự đồng thuận.

CÁC BƯỚC

1. Khởi động phần này với việc giải thích rằng chúng ta đã chuyển sang một yếu tố chính của FPIC: kiểm chứng sự đồng thuận.
2. Hỏi các học viên ý nghĩa của kiểm chứng là gì và tại sao lại phải thực hiện kiểm chứng. Ai sẽ là người kiểm chứng FPIC cho REDD+? Quay trở lại với công thức chế biến món ăn để hướng học viên vào chủ đề kiểm chứng.
3. Hỏi học viên các tiêu chuẩn hiện hành của REDD như Các tiêu chuẩn kiểm chứng carbon (VCS), hoặc các tiêu chuẩn Khí hậu, Cộng đồng và Đa dạng sinh học (CCB) liên quan như thế nào tới khái niệm kiểm chứng. Đề nghị họ cho một ví dụ từ kinh nghiệm của bản thân. Các tiêu chuẩn đóng vai trò gì trong kiểm chứng? Ai áp dụng tiêu chuẩn? Thường các tiêu chuẩn được thể hiện dưới dạng nào? (*tiêu chí/chỉ số/phương pháp?*).
4. Giải thích rằng để suy nghĩ về việc làm thế nào để kiểm chứng được sự đồng thuận (FPIC cho REDD+), học phần này sẽ sử dụng một bài tập mô phỏng. Bài tập này sẽ bao gồm một số nhóm

chuyên gia tư vấn (các học viên) với giả thuyết cho rằng họ được yêu cầu đệ trình một ý tưởng kiểm chứng FPIC cho tài liệu REDD+ (xem bài tập). Các nhóm này sẽ có thời gian 2 giờ 30 phút để suy nghĩ về việc sẽ đệ trình cái gì và đệ trình như thế nào cho nhóm đánh giá bỏ thầu (xem bài tập). Nếu bạn muốn làm cho bài tập này hứng thú hơn, bạn có thể chuẩn bị phần thưởng cho người thắng cuộc.

5. Sau khi hoàn thành phần thảo luận và có được các ý kiến bình luận, đề nghị cả lớp suy nghĩ theo các câu hỏi sau đây:
 - *Bạn suy nghĩ thế nào khi làm bài tập này? Vì sao?*
 - *Bài tập dễ hay khó? Vì sao?*
 - *Từ kinh nghiệm này, theo bạn các thách thức chính trong kiểm chứng sự đồng thuận là gì (tính kiên định, tính khách quan, tính đại diện)?*
 - *Bạn nhìn nhận quá trình kiểm chứng như thế nào khi làm việc trong hoàn cảnh cụ thể của mình?*
6. Giải thích rằng hiện có rất ít các bộ tiêu chuẩn REDD+ có lồng ghép khái niệm FPIC và chủ yếu có trong thị trường carbon tự nguyện. Hỏi học viên xem liệu họ đã nghe về các tiêu chuẩn này chưa. Các bộ tiêu chuẩn này bao gồm cả VCS và CCB.
7. Giải thích vì sao CCB yêu cầu rất rõ sự tham gia của các cộng đồng địa phương và tài liệu hóa tất cả các cuộc tham vấn, bao gồm cả những thay đổi trong thiết kế dự án theo yêu cầu của cộng đồng. Hỏi cả lớp những khuyến khích nào có thể áp dụng cho các tiêu chuẩn thị trường tự nguyện.
8. Giải thích rằng các tiêu chuẩn thị trường carbon rừng không tự nguyện chưa được xây dựng, hoặc chưa công bố mặc dù đang được thảo luận tại các diễn đàn quốc tế và sẽ hoàn thiện dần theo thời gian.
9. Chia sẻ các vấn đề và các câu hỏi chính ở trang cuối của Tài liệu phát và hỏi các học viên liệu tất cả các vấn đề trong báo cáo của họ có bao trùm được tất cả các vấn đề chính hay không. Nhấn mạnh rằng các chỉ số sẽ làm rõ hơn các câu hỏi, nhưng đây chỉ là tóm tắt.
10. Kết thúc học phần bằng cách khẳng định lại sự cần thiết phải kiểm chứng độc lập và phải có các tiêu chuẩn kiểm chứng cố định.

NHỮNG ĐIỀU GIẢNG VIÊN CẦN LƯU Ý

Bài tập này sẽ được thực hiện một cách có hiệu quả nhất khi báo cáo tham gia đấu thầu của bạn giàu tưởng tượng và trong quá trình thảo luận có sự hướng dẫn của nhóm chuyên gia. Nếu các thành viên nhóm hướng dẫn thảo luận được coi như là những "chuyên gia", không phải là học viên và họ có thể tham gia và mô phỏng sẽ thực tế hơn. Nếu bạn có những học viên phù hợp có thể đóng vai thành viên nhóm hướng dẫn thảo luận thì bài tập này sẽ năng động hơn.

Bạn có thể cân nhắc và nhấn mạnh việc đánh giá bảng biểu trong Tài liệu phát qua thảo luận với cả lớp, nếu thời gian cho phép.

Mở thầu cung cấp dịch vụ kiểm chứng độc lập FPIC cho REDD+

Hãy tưởng tượng bạn là thành viên của một nhóm tư vấn được mời bỏ thầu cung cấp dịch vụ kiểm chứng FPIC cho REDD+ tại 5 hiện trường phân bố tại 3 quốc gia khác nhau. Chi tiết về các hiện trường chưa được cung cấp. Đây là một vụ đấu thầu có tính cạnh tranh rất cao bởi vì, như bạn biết, một số nhóm tư vấn khác cũng được mời thầu. Bạn sẽ không phải cung cấp văn bản bỏ thầu, nhưng phải trình bày trước nhóm chuyên gia là những người sẽ lựa chọn người thắng thầu và giao thầu thanh toán tiền trước.

Bạn có thời gian 1 giờ 30 phút để chuẩn bị nội dung bỏ thầu và 30 phút chuẩn bị trình bày báo cáo. Công ty mời thầu đặc biệt có kinh nghiệm trong tìm kiếm FPIC trong một số lĩnh vực phát triển và sẽ xem xét rất kỹ cách tiếp cận về mặt kỹ thuật đối với công việc được giao thầu. Công ty sẽ đánh giá cao các báo cáo trình bày được những kỹ thuật về FPIC trong bối cảnh REDD+ và sẽ muốn biết một cách chính xác bạn sẽ kiểm chứng những gì trong các điều kiện cụ thể.

Phần bỏ thầu của bạn cần bao gồm, ở một mức độ nhất định, các yếu tố sau đây:

- Vai trò của quá trình kiểm chứng độc lập và giá trị gia tăng của nó.
- Bạn sẽ kiểm chứng những gì và bằng cách nào.
- Những nét đặc biệt và độc đáo trong cách tiếp cận công việc kiểm chứng của nhóm bạn.
- Tóm tắt lại cách tiếp cận và nói rõ cách tiếp cận này sẽ tăng cường FPIC cho REDD+ bằng cách nào và sẽ là quá trình đi tiên phong trong vùng

Bạn có thể lựa chọn cách thức trình bày chào hàng bỏ thầu của mình cho nhóm chuyên gia, nhưng lưu ý là bạn chỉ có 15 phút để trình bày, sau đó là 5 phút trả lời câu hỏi từ nhóm chuyên gia. Cách thức bạn trình bày như thế nào sẽ quyết định thông điệp mà bạn muốn chuyển tải có hiệu quả hay không.

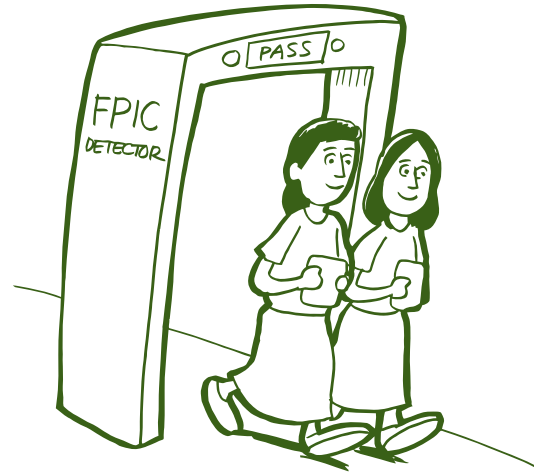
Khuôn khổ hợp đồng dịch vụ này ở cấp quốc tế với điều kiện đi lại nhiều và tiền công cao cho một nhóm tư vấn xuất sắc.

Mách nước cho nhóm của bạn

- Làm việc cùng với các thành viên của nhóm để đánh giá lại hiểu biết của mình về FPIC.
- Suy nghĩ về việc bạn sẽ phải thể hiện mức độ hiểu biết các nguyên tắc quan trọng của FPIC trong REDD+.
- Suy nghĩ về việc bạn sẽ trình bày các nhận thức của mình về các yếu tố chính cần phải được xem xét trong áp dụng FPIC và các yếu tố này sẽ được kiểm chứng ở

Kiểm chứng sự đồng thuận là gì?

Kiểm chứng có nghĩa là kiểm tra hoặc xác nhận xem sự đồng thuận có được tìm kiếm theo các nguyên tắc của FPIC hay không. Công việc này thông thường đòi hỏi phải có một nhà thầu độc lập, chứ không phải là chính những người đề xuất dự án thực hiện.

Vì sao cần phải kiểm chứng?

Kiểm chứng có thể chứng tỏ cho người mua carbon tiềm năng thấy rằng những người dân địa phương sống trong rừng và xung quanh rừng đã không bị tác động tiêu cực của việc bán carbon và rằng người dân nhận thức được cả những rủi ro, cũng như những lợi ích từ dự án. Trong một số trường hợp, có thể bán hoặc tiếp thị carbon dễ hơn ở những nơi mà FPIC đã được kiểm chứng như là loại carbon có "trách nhiệm xã hội", trái với carbon từ những nơi mà các tiêu chuẩn cụ thể để đạt FPIC chưa được kiểm chứng.

Mối liên hệ giữa các tiêu chuẩn và kiểm chứng là gì?

Các tiêu chuẩn thường được xây dựng và giám sát bởi một cơ quan độc lập. Tiêu chuẩn là khuôn khổ mà qua đó có thể kiểm chứng được rằng những gì tốt nhất đã được thực hiện để tìm kiếm FPIC. Thông thường các tiêu chuẩn đưa ra một số khái niệm chính hoặc các tiêu chí và các chỉ số liên quan tới tiêu chí để kiểm chứng sự đồng thuận.

Kiểm chứng Tiêu chuẩn Carbon

Trích từ trang web:
"Chúng tôi đảm bảo rằng tín chỉ carbon mà các doanh nghiệp và người tiêu dùng mua có thể tin cậy được và thực sự có lợi ích về môi trường"
www.v-c-s.org

Hiện nay, chỉ có các tiêu chuẩn VCS và CCB dùng cho kiểm chứng quá trình đồng thuận tại các hiện trường REDD+. CCB là bộ tiêu chuẩn nghiêm ngặt nhất về mặt xã hội và đòi hỏi phải tài liệu hóa quá trình tìm kiếm FPIC.

Cần phải cân nhắc những vấn đề gì khi kiểm chứng sự đồng thuận?

Một số tổ chức và cá nhân hiện đang xây dựng các phương pháp và tiêu chuẩn

Vấn đề ¹⁴	Các câu hỏi chính
Nhóm thúc đẩy FPIC: Sự phù hợp và năng lực	Nhóm có thể giao tiếp trực tiếp với người dân địa phương mà không qua phiên dịch không?
	Nhóm có đại diện cho các dân tộc khác nhau của các cộng đồng trong quá trình FPIC hay không?
	Thành phần của nhóm có đảm bảo cân bằng về giới trong quá trình FPIC hay không?
	Tuổi của các thành viên trong nhóm có được công khai hoàn toàn cho các cộng đồng địa phương được biết hay không?
	Nhóm có thể hiện được năng lực trong các quá trình tham vấn có sự tham gia hay không?
	Tất cả các thành viên của nhóm có hiểu các nguyên tắc, tiến độ và thực trạng của Chương trình UN-REDD quốc gia hay không?
	Nhóm có hiểu cơ sở luật pháp quốc tế của FPIC hay không?
Thiết kế quá trình FPIC	Trong quá trình FPIC các văn bản hướng dẫn quá trình FPIC hiện có của quốc gia có được xem xét hay không?
	Nhóm có hiểu biết về bối cảnh quản trị tại địa phương và phản ánh vào thiết kế quá trình FPIC hay không?
	Khung pháp lý hoặc hỗ trợ, hoặc tác động xấu tới quá trình FPIC có được hiểu rõ và phản ánh trong khung thiết kế FPIC hay không?
	Nhóm có phân biệt người dân bản địa với các cộng đồng phụ thuộc vào rừng và các tập tục địa phương của họ hay không?
	Các hạn chế của quá trình FPIC có được nhìn nhận và xem xét trước hay không?
	Hệ thống ghi chép các quan điểm và các mối quan ngại có được tổng hợp vào quá trình FPIC hay không?
Khởi đầu quá trình tham vấn	Nhóm có nhận được lời mời rõ ràng từ chính các cộng đồng để tham gia hay không?
	Nhóm có giao tiếp thông qua các đại diện có thẩm quyền và hợp pháp của các cộng đồng địa phương hay không?
	Các cuộc họp ban đầu có được thu xếp theo cách có thể tạo ra tính làm chủ của địa phương đối với quá trình FPIC hay không?
	Các cộng đồng địa phương có kiểm soát sự chuyển dịch giữa các giai đoạn của FPIC hay không?
	Các đại diện của cộng đồng có chịu trách nhiệm về vai trò của mình trong quá trình ra quyết định hay không?
	Các cuộc thảo luận ở cộng đồng có cho phép sự tham gia đầy đủ của tất cả các thành viên cộng đồng bao gồm cả phụ nữ và thanh niên hay không?

¹⁴ Trích từ Bộ công cụ đánh giá FPIC Phiên bản 1 Vickers 2011 RECOFTC và UN-REDD

Vấn đề ¹⁴	Các câu hỏi chính
Khởi đầu quá trình tham vấn	<p>Quá trình ra quyết định có được ghi chép trung thành hay không?</p> <p>Quá trình FPIC có sử dụng một cơ chế cho phép các thành viên cộng đồng tiến hành các cuộc thảo luận nội bộ và độc lập hay không và các bất cập về năng lực của các cộng đồng tiến hành các cuộc thảo luận này có được phát hiện và xử lý hay không?</p>
Thông tin và chiến lược truyền thông	<p>Thông tin về chương trình có được phổ biến để đảm bảo tất cả các cá nhân nhận thức được ở mức tối đa và bằng ngôn ngữ và hình thức phù hợp với trình độ văn hóa và hiểu biết của họ hay không?</p> <p>Thông tin có chính xác và phù hợp với mối quan tâm của người dân địa phương hay không? Có trả lời các câu hỏi chính của họ hay không?</p> <p>Các cộng đồng có thể tiếp nhận được thông tin về REDD+ từ các nguồn khác hay không?</p> <p>Thời gian có đủ cho phép các cộng đồng hiểu được chương trình REDD+ trước khi ra quyết định hay không?</p>
Tính minh bạch và các chỉ số "thiện ý"	<p>Có bằng chứng nào về việc chương trình UN-REDD bị diễn tả sai trong quá trình FPIC hay không?</p> <p>Các đại diện cộng đồng hoặc những người khác có ảnh hưởng quan trọng tới chính kiến của dân cư địa phương có bị kích thích để đưa ra sự đồng thuận hay không, hoặc có bị đe dọa sẽ có hậu quả tiêu cực, nếu từ chối đồng thuận hay không?</p> <p>Quá trình FPIC có ưu ái sự tham gia của các cá nhân và tổ chức vì các quan điểm chính trị và trí thức của họ hay không?</p> <p>Các văn bản được xây dựng trong quá trình FPIC có phản ánh quá trình thực tế và các thành quả hay không?</p>
Cơ chế giải quyết khiếu nại và xem xét lại	<p>Cơ chế giải quyết khiếu nại và xem xét lại có tồn tại trong quá trình FPIC hay không? Cơ chế này có thực sự đến được tất cả các thành viên của các cộng đồng tham gia hay không?</p> <p>Cơ chế giải quyết khiếu nại và xem xét lại có kết nối với nhóm FPIC bằng cách nào đó hay không?</p> <p>Cơ chế giải quyết khiếu nại và xem xét lại có kết nối với một chương trình nghị sự chính trị hoặc trí thức cụ thể bằng cách nào đó hay không?</p> <p>Các hành động và quyết định được đưa ra theo giải quyết khiếu nại và xem xét lại có khả năng thi hành hay không?</p> <p>Việc hình thành giải quyết khiếu nại và xem xét lại có phản ánh sự cân bằng giới, dân tộc, tín ngưỡng và chính trị trong vùng đang thực hiện quá trình FPIC hay không?</p>

23

Giám sát những gì đã thỏa thuận trong thực thi

Thời gian:

1 giờ 30 phút (bao gồm nạp năng lượng)

Phương pháp:

1. Nạp năng lượng: thực tế hay sự đồng đại (tùy chọn)
2. là việc nhóm

Học liệu:

giấy lớn, bút viết bảng

MỤC TIÊU

Cuối học phần này học viên có thể:

- Giải thích tại sao sự giám sát của những người có quyền lại là nhân tố quan trọng trong quá trình thực thi.
- Giải thích vai trò của những người có quyền trong việc giám sát thực thi quá trình đồng thuận và dự án.
- Xác định được cần giám sát gì và giám sát như thế nào.
- Liệt kê danh mục những gì người bản địa và cộng đồng cần biết trong quá trình thực thi.

CÁC BƯỚC

1. Bắt đầu phần này bằng việc nhắc lại các yếu tố chính của FPIC và giải thích rằng bạn sẽ chuyển sang giai đoạn giám sát và tạo sự tin cậy, duy trì sự đồng thuận.
2. Giải thích rằng phần cấu thành quan trọng tiếp theo trong duy trì sự đồng thuận là giám sát những gì đã thỏa thuận trong quá trình thực thi. Đề nghị các học viên suy nghĩ nhanh theo nhóm nhỏ tại sao giám sát sự thỏa thuận lại quan trọng đối với chính cộng đồng. Ghi các câu trả lời của học viên lên giấy khổ lớn (chia sẻ trách nhiệm, tăng cường tính minh bạch, đo đếm dữ liệu và tiến độ thực thi, kiểm tra đối chứng thực tiễn với các kì vọng, chú trọng tới các tác động, cung cấp một khuôn khổ thực tế đối lập với những tin đồn, rút ra bài học cho tương lai và các khu vực khác, tạo dựng sự tin cậy giữa cộng đồng và những người đề xuất dự án/các nhà đầu tư, tạo cơ sở cho những thay đổi trong thực thi dự án và quá trình đồng thuận).
3. Đề nghị các học viên hình thành các nhóm nhỏ và dựa vào kiến thức từ học phần về xây dựng quá trình đồng thuận, suy nghĩ về việc cộng đồng sẽ giám sát gì và bằng cách nào. Đề nghị học viên ghi những suy nghĩ này lên giấy khổ lớn theo hình thức bảng biểu.

4. Sau 15 phút, mời học viên quay trở lại lớp học và chia sẻ kết quả đầu ra, chú ý tới những điểm tương đồng và những khác biệt trong suy nghĩ của các nhóm. Nêu các câu hỏi sau để cả lớp cùng suy nghĩ:
 - Bạn lựa chọn nhấn mạnh cái gì trong câu hỏi “giám sát cái gì” và tại sao?
 - Sự khác biệt nằm ở đâu? Bạn có đồng ý với họ không?
 - Tại sao quá trình đồng thuận cũng như thực thi dự án cần được giám sát?
 - Ai sẽ xây dựng hệ thống giám sát và các chỉ số/ tại sao?
 - Cần những kỹ năng gì cho quá trình giám sát?
 - Giám sát có sự tham gia liên quan tới hệ thống MRV như thế nào (các tác động xã hội)?
 - Theo kinh nghiệm của riêng bạn, có bao nhiêu sáng kiến đã lồng ghép giám sát có sự tham gia vào quá trình đồng thuận và các kết quả kỳ vọng? Tại sao và bằng cách nào?
 - Trong bối cảnh của bạn thách thức chính sẽ là gì?
5. Sau khi trao đổi, hãy hỏi học viên, theo suy nghĩ của họ, các cộng đồng cần phải biết những gì liên quan tới vai trò và các quyền của họ trong giám sát quá trình đồng thuận (xem Tài liệu phát).
6. Tóm tắt học phần với việc nhấn mạnh rằng trọng tâm của giám sát chính là quá trình đồng thuận và cần được cộng đồng thực hiện để duy trì tính minh bạch và sự đồng thuận.

NHỮNG ĐIỀU GIẢNG VIÊN CẦN LƯU Ý

Học phần này cũng có thể được khởi động bằng một mở đầu về thực tế/tin đồn. Xem tờ bài tập để biết thêm về quy trình.

Chú ý để chính các học viên đưa sự giám sát quá trình đồng thuận vào các phân tích của mình. Học viên có thể tập trung vào giám sát kỹ thuật, ví dụ như trạng thái rừng/điều tra rừng hơn là các điểm đồng thuận và các lợi ích/tác động kỳ vọng.

Bài tập

Thực tế, quan điểm, tin đồn

Hãy nói với các học viên rằng bạn đang chuẩn bị đọc một bài phỏng vấn một thành viên cộng đồng từ một dự án REDD+ ở Tanzania.

Khi bạn đọc, đề nghị học viên phân tích những gì bạn đọc là thực tế, quan điểm hay tin đồn. Cuối mỗi câu, cả lớp cần quyết định bằng cách:

Thực tế (F) : Giơ hai tay (cần được khuyến khích nhiều hơn)

Quan điểm (O) : Đặt hai tay lên đầu

Tin đồn (R) : Khoanh tay trước mặt

Hãy đọc bài sau đây cho học viên nghe:

Tôi nghĩ hầu hết mọi người trong chúng ta rất phấn khởi với dự án về rừng mới này (O). Những người già đã nói với chúng ta rằng chúng ta sẽ nhận được hàng triệu USD trong một hoặc hai năm tới (R) và chúng ta nghĩ rằng dự án này là cách kiếm sống dễ dàng hơn so với đốt than gỗ (O). Công ty sẽ mua carbon của chúng ta gọi tên là Các giải pháp trung lập (F). Họ đã tặng chúng ta áo phông khi bắt đầu quá trình (F). Nhờ có Công ty Các giải pháp trung lập, nay chúng ta có các thiết bị GPS và đã lập bản đồ rừng của chúng ta, diện tích rừng 140.000 ha (F). Tôi có nghe rằng chúng ta cũng sẽ được trả tiền cho các hoạt động mà chúng ta có thể thực hiện, như tuần tra rừng (R). Như vậy, tôi nghĩ chúng ta sẽ được trả hai lần tiền: một cho tuần tra rừng và một cho việc lưu giữ lượng carbon (O). Cây quý nhất trong rừng của chúng ta có tên gọi là Mpingo và chúng ta được phép khai thác 2 cây trên mỗi ha trong một năm như đã ghi trong kế hoạch quản lý rừng mà chúng ta đã thỏa thuận với chính phủ (F). Vợ tôi cho rằng có rất nhiều hoạt động bất hợp pháp trong rừng mặc dù Ủy ban thường đi tuần tra (R). Tôi nghĩ rằng vấn đề là ở các nhà lãnh đạo thôn có quan hệ với các quan chức chính phủ (O). Kế hoạch dự án đã được trình bày với thôn của chúng ta vào tuần trước

Sau khi đọc bài này, hỏi học viên các câu hỏi sau đây để cùng trao đổi:

- Bạn cảm thấy thế nào khi làm bài tập này?
- Bài tập này khó hay dễ? Vì sao?
- Điều gì giúp bạn phân biệt được sự khác nhau giữa thực tế, quan điểm và sự tin đồn?
- Điều này liên quan tới FPIC trong REDD+ như thế nào?
- Giám sát có sự tham gia có thể đóng vai trò gì khi dự đoán điều gì sẽ xảy ra giữa những người có quyền/các cộng đồng trong quá trình đồng thuận FPIC và thực thi dự án?

Giám sát và Điều chỉnh: Duy trì sự đồng thuận, giám sát những gì đã thỏa thuận trong quá trình thực thi

Tại sao người dân bản địa và các cộng đồng địa phương cần giám sát việc thực thi?

Là người có quyền đối với tài nguyên thiên nhiên, điều rất quan trọng là các cộng đồng có liên quan cần bảo đảm rằng quá trình đồng thuận được giám sát và dự án sẽ mang lại những gì đã hứa hẹn. Quá trình giám sát có sự tham gia sẽ:

- Thúc đẩy chia sẻ trách nhiệm đối với quá trình đồng thuận đã cùng nhau xây dựng được và vai trò từng bên trong thực thi.
- Tạo ra tính minh bạch và bảo đảm việc kiểm tra chéo các số liệu liên quan đến các thành quả và các tác động, cung cấp cơ sở thực tiễn để chia sẻ kinh nghiệm chứ không phải là dựa vào sự tin đồn.
- Đánh giá tiến độ thực thi và tôn trọng quá trình đồng thuận được xây dựng theo quan điểm của những người có quyền.
- Thúc đẩy kiểm tra đối chứng thực tiễn với kỳ vọng và tôn trọng các tác động.
- Đúc rút các bài học cho tương lai và áp dụng cho các hiện trường khác cũng như cho các cộng đồng lân cận.
- Tạo ra sự tin cậy giữa cộng đồng và những người đề xuất dự án/các nhà đầu tư.
- Tạo cơ sở cho những thay đổi trong thực thi dự án, kể cả các bằng chứng để tái cấu trúc khi cần.

Cần giám sát những gì và như thế nào?

Hệ thống giám sát có sự tham gia cần dựa trên quá trình đồng thuận được các bên chấp nhận và thiết kế thực thi dự án. Khi cần, người có quyền tự xây dựng các chỉ số và biện pháp đánh giá các chỉ số với sự hướng dẫn theo yêu cầu. Các lĩnh vực cần đến hệ thống giám sát bao gồm:

- Giám sát chính quá trình đồng thuận: mức độ thỏa thuận, các bước đã được triển khai, thông tin được đưa ra để đạt sự đồng thuận, sự giao tiếp giữa cơ quan đại diện ra quyết định và các thành viên cộng đồng.
- Giám sát lợi ích, tác động, hậu quả và so sánh với các phương án lựa chọn khác.
- Giám sát tài chính và dòng lợi ích.

Hệ thống cần được bảo đảm bằng các nguồn lực và cần được đơn giản hóa để những người có quyền có thể giám sát một cách độc lập và chia sẻ với các đối tác khác.

Những người dân bản địa và các cộng đồng cần biết gì về giám sát:

- Họ có thể đóng vai trò trung tâm trong giám sát thực thi dự án.
- Những lệch lạc trong thực thi quá trình đồng thuận có thể gây ra khiếu nại. Nếu các vấn đề phát sinh không được giải quyết trong quá trình khiếu nại, các bên có thể đề nghị thực hiện lại quá trình đồng thuận và đưa vấn đề ra trọng tài.

24

Xây dựng quá trình khiếu nại

Thời gian:

1 giờ 15 phút

Phương pháp:

1. Diễn vai
2. Thảo luận toàn thể

Học liệu:

- Giấy khổ lớn và bút viết bảng
- Phiếu vai diễn

MỤC TIÊU

Cuối học phần, học viên có thể:

- Giải thích được vai trò của cơ chế khiếu nại trong quá trình FPIC.
- Xác định và chia sẻ các bước chính trong quá trình đưa ra khiếu nại.
- Xác định được các nguyên tắc chính trong thiết kế cơ chế khiếu nại.
- Liệt kê những gì người dân bản địa và cộng đồng cần biết về các cơ chế khiếu nại.

CÁC BƯỚC

1. Bắt đầu bài học bằng cách liên hệ lại với phần tổng quan về các yếu tố chính (các thành phần) và nhấn mạnh rằng trọng tâm cần tìm hiểu bây giờ là các vấn đề liên quan đến việc điều chỉnh.
2. Hãy hỏi các học viên liệu họ có biết ý nghĩa của từ 'điều chỉnh hay không và nó có liên quan đến quá trình FPIC cho REDD+ như thế nào (Điều chỉnh là quyền thay đổi cách thức hành động hoặc rút lại sự đồng thuận). Giải thích rằng điều chỉnh thường xảy ra thông qua một hệ thống các cơ chế khiếu nại. Hỏi lớp học về một từ khác có thể thay thế từ "khiếu nại" (phàn nàn, quan ngại, sự không hài lòng).
3. Đề nghị từng học viên tự suy nghĩ trong 2 phút, cố gắng tìm ví dụ về khiếu nại mà học viên đã gặp trong đời sống hoặc trong công việc chuyên môn của mình (ví dụ khiếu nại về sự bồi hoàn, nêu các vấn đề ở công sở của mình).
4. Đề nghị một số học viên tình nguyện chia sẻ kinh nghiệm của mình và sau đó đề nghị cả lớp suy nghĩ về nét chung nhất trong tất cả các câu chuyện:
 - Những khiếu nại của bạn đã được đưa ra như thế

- nào? (chính thức hoặc không chính thức)
 - Bạn đã nêu ra các ý kiến của mình theo quá trình nào?
 - Làm thế nào bạn biết được quá trình đó?
 - Làm thế nào bạn biết được khiếu nại của bạn đã được giải quyết hay không được giải quyết? Vì sao?
 - Khi khiếu nại của bạn không được giải quyết thì sẽ gây ra tác động gì?
5. Giải thích rằng để khám phá các vấn đề xung quanh một khiếu nại, các học viên cần tham gia các vai diễn. Họ sẽ được chia thành các nhóm với các vai diễn khác nhau.
 6. Phân phát tờ mô tả câu chuyện của các vai diễn và cùng các học viên lướt qua câu chuyện. Cố gắng càng sinh động và càng giống như thực càng tốt.
 7. Chia học viên theo nhóm, giải thích rằng các vai diễn này chỉ là tạm thời và họ cần cố gắng thể hiện và nhấn mạnh vai diễn. Chú ý bảo đảm phân vai người đề xuất dự án và thúc đẩy viên cho các học viên phù hợp để họ có khả năng diễn đạt ý tưởng của mình.
 8. Cho mỗi nhóm 10 phút thảo luận nắm bắt ý tưởng của câu chuyện và chuẩn bị các vai và ý tưởng của mình.
 9. Sắp xếp phòng học để thực hiện vai diễn như đang xảy ra trong bối cảnh của thôn bản và mời các diễn viên bắt đầu thể hiện vai diễn trong vòng 30 phút.
 10. Sau 30 phút, ngừng vai diễn và nêu các câu hỏi sau đây để cùng suy nghĩ:

Đối với các quan sát viên

- Bạn thấy điều gì đang xảy ra và vì sao?
- Cả lớp đã chuyển sang thảo luận quá trình khiếu nại như thế nào?
- Điều gì đã cản trở thảo luận một cách xây dựng?
- Bạn có cho rằng điều này cũng sẽ xảy ra nếu như có một quá trình khiếu nại đã được qui định sẵn? Quá trình khiếu nại có thể giúp hoặc cản trở điều đó như thế nào?

Đối với những người thực hiện vai diễn

- Bạn có cảm giác gì về vai diễn của mình?
- Diễn vai như vậy khó hay dễ?
- Bạn suy nghĩ như thế nào khi có qui định về một quá trình khiếu nại có thể giúp giải quyết các xung đột trong tương lai? Các mối quan ngại của bạn có được giải quyết không?
- Làm thế nào để các quá trình khiếu nại theo truyền thống có thể tập hợp thành một quá trình chính thức như vậy?

11. Đưa các “diễn viên” rời khỏi trò chơi phân vai và trở lại với lớp học và hỏi họ các câu hỏi sau đây, ghi chép lại các câu trả lời lên giấy khổ lớn theo các mục: Tại sao?, Cái gì? Làm như thế nào?.

- Tại sao quá trình khiếu nại lại cần thiết đối với FPIC cho REDD+?
- Các nguyên tắc chính cho một cơ chế khiếu nại có hiệu quả là gì?

- Các bước chính trong bất kỳ một quá trình khiếu nại là gì?
- Làm thế nào để bạn có thể bảo đảm rằng cơ chế khiếu nại sẽ được thực thi có hiệu quả và đến được với các nhóm người nghèo và chịu nhiều thua thiệt?

Sau khi tóm tắt những gì trình bày trên giấy khổ lớn, kết thúc học phần bằng việc nhấn mạnh rằng thiết kế một cơ chế khiếu nại như là một phần của giám sát và điều chỉnh trong quá trình FPIC là rất cần thiết để các vấn đề được giải quyết trong nội bộ và với bên ngoài trước khi có thể leo thang thành xung đột. Kết thúc phần này với việc nhắc lại các yếu tố chính của FPIC và dán lên bảng những gì cộng đồng cần biết về quá trình khiếu nại. Nhấn mạnh rằng qua các bài học từ các dự án REDD+, việc xây dựng một cơ chế giải quyết khiếu nại phù hợp như là một trong những yếu tố chính đã bị coi nhẹ và điều này làm cho nhiều dự án bị trục trặc do phát sinh xung đột. Điều này cần được nhìn nhận như là một phần đặc biệt quan trọng của quá trình tìm kiếm FPIC và không được bỏ qua.

NHỮNG ĐIỀU GIẢNG VIÊN CẦN LƯU Ý

Có thể vai diễn sẽ bị tắc khi thể hiện việc quản lý xung đột. Cố gắng loại bỏ tình trạng này bằng cách lựa chọn cẩn thận và trao đổi trước với những người sắm vai hướng dẫn viên từ các tổ chức phi chính phủ trong quá trình chuẩn bị. Nếu điều này vẫn cứ xảy ra, sử dụng kinh nghiệm sắm vai khi xung đột “leo thang” để thảo luận thêm về vai trò và tầm quan trọng của một cơ chế minh bạch trước khi xung đột phát sinh. Vai diễn này có thể điều chỉnh trong khoảng 15-30 phút tùy thuộc vào khuôn khổ thời gian của bạn.

Vai diễn

Xây dựng một quá trình khiếu nại

Phát bản mô tả bối cảnh câu chuyện cho từng diễn viên và bản mô tả vai diễn theo số lượng thành viên của từng nhóm. Không để các diễn viên nhìn thấy các vai khác trước khi diễn kịch.

Câu chuyện:

“Chỉ là câu chuyện ai quyết định vấn đề và tôi có thể khiếu nại ở đâu?”

Là một phần của sáng kiến REDD+ mới được khởi xướng, cộng đồng của bạn ký một thỏa thuận, theo đó cộng đồng sẽ được trả tiền để ‘tăng dự trữ carbon’ thông qua quản lý rừng và sử dụng đất hợp lý. Có hơn 3.000 hộ trong cộng đồng của bạn trồng cây vào rừng để có các nguồn sinh kế khác nhau, bao gồm chừa xẻ gỗ, đốt than và chăn thả gia súc. Quá trình đàm phán thỏa thuận này diễn ra trong hai năm. Đã có nhiều cuộc họp được tổ chức để giải thích về ý tưởng của REDD+ và phân tích các phương án lựa chọn và tác động tiềm năng của dự án, bao gồm cả việc xây dựng kế hoạch quản lý rừng và sử dụng đất cho thôn.

Từ giai đoạn đầu của quá trình, thôn đã bầu ra Ban quản lý tài nguyên thiên nhiên làm đại diện cho các hộ của thôn trong các quá trình đàm phán với những người đề xuất dự án. Đã phát sinh vấn đề đó là một số thành viên cộng đồng không tuân thủ kế hoạch quản lý rừng và sử dụng đất, họ đã đốt bãi chăn thả gia súc để kích thích cỏ mọc mới mà theo văn bản thỏa thuận thì việc này không được phép làm. Các thành viên này của cộng đồng vô cùng buồn bã khi ủy ban tài nguyên của thôn gặp họ và nói rằng họ không được phép đốt cỏ nữa. Người dân cho rằng họ không tham gia vào việc ra quyết định và không đồng ý như vậy. Họ yêu cầu thôn và những người lãnh đạo thay đổi quyết định. Người đề xuất dự án thuê hướng dẫn viên độc lập xem xét thêm về xung đột và giúp thiết kế một cơ chế khiếu nại để loại bỏ tình huống tương tự trong tương lai. Cuộc họp có sự tham gia của cán bộ khuyến nông là những người cũng ủng hộ dự án REDD+ do dự án này có thể giúp giải quyết một số mục tiêu của chính phủ.

Bạn cũng được mời dự họp để thảo luận việc làm thế nào để giải quyết vấn đề này.

Bạn sẽ phải đóng vai được phân công. Đọc kỹ bối cảnh của câu chuyện và phân vai của bạn, thảo luận ở nhóm về việc bạn sẽ đóng vai này như thế nào. Hãy suy nghĩ về quan điểm của bạn. Khi đóng vai này, cố gắng trả lời các câu hỏi của thúc đẩy viên một cách sát với thực tế dựa trên vai diễn mà bạn được giao. Việc đóng vai này sẽ diễn ra trong vòng 30 phút.

Những thúc đẩy viên độc lập, phi chính phủ

Bạn đã tích cực tham gia các hoạt động cùng với cộng đồng ngay từ giai đoạn xác định dự án. Bạn quen biết tình hình tại thực địa và đã giúp lập kế hoạch sử dụng đất và quản lý rừng. Bây giờ xung đột đã xảy ra với những người lập dự án về việc đốt cỏ và có thể ảnh hưởng tới việc chi trả trong tương lai. Những người lập dự án đề nghị bạn hỗ trợ quản lý xung đột trong cộng đồng và phòng ngừa những xung đột tương tự có thể phát sinh sau này. Cụ thể, mục tiêu của cuộc họp không phải là để giải quyết những xung đột này, mà là để xây dựng một quá trình giải quyết các khiếu nại có thể phát sinh trong tương lai.

Lập kế hoạch trong nhóm của bạn về:

- Bạn sẽ thúc đẩy cuộc họp như thế nào và sẽ đặt trong bối cảnh nào và mục tiêu gì (bao gồm vai trò của cá nhân bạn, người thúc đẩy, người ghi chép...)
- Tìm kiếm từ các bên liên quan những quá trình nào cần được tiến hành để bảo đảm trong tương lai những khiếu nại đưa ra mang tính xây dựng (các nguyên tắc và các bước).
- Bạn sẽ xây dựng các quá trình tại địa phương/theo truyền thống cho việc trình bày khiếu nại như thế nào?
- Đưa ra quyết định cuối cùng về việc cơ chế này sẽ vận hành ra sao.

Các cán bộ khuyến nông – lâm (chính phủ)

Bạn đã làm việc trong vùng một thời gian và đã quan sát quá trình đàm phán và thỏa thuận. Bạn hiểu biết các qui định về quản lý rừng và các kế hoạch sử dụng đất và cho rằng các kế hoạch này cần phải được tuân thủ. Bạn nhấn mạnh với những người chăn nuôi gia súc rằng họ đang vi phạm thỏa thuận vì đã đốt cỏ và họ đáng phải nhận sự trừng phạt cho hành động này. Bạn lo lắng rằng nếu những xung đột như thế này phát sinh và leo thang, vùng rừng và hơn nữa thỏa thuận sẽ bị đe dọa. Nếu có những tác động tiêu cực tới tài nguyên do có các xung đột, bạn lo lắng rằng thủ trưởng của bạn sẽ bức tức với bạn vì điều này sẽ được phản ánh tới thủ trưởng theo một cách xấu nhất.

Lập kế hoạch trong nhóm bạn về:

- Ai sẽ sắm vai nào trong nhóm và theo cách nào?
- Quá trình gì có thể giúp bạn đưa ra khiếu nại kịp thời hơn? Sẽ có các bước và các nguyên tắc gì?
- Bạn sẽ đưa ra những khuyến nghị gì cho ủy ban để đảm bảo tình huống như vậy sẽ không lặp lại?

Những người chăn nuôi

Bạn đến dự cuộc họp này với cảm giác chán chường, như người ngoài cuộc và thất vọng. Bạn biết về hệ thống quản lý rừng mới và bạn có nghe nói về một số thay đổi trong dự án mới, nhưng bạn cũng không nhận ra rằng điều này làm bạn bận tâm. Ban quản lý đã nói với bạn nhiều lần rằng bây giờ bạn không nên đốt cỏ và Ban quản lý đã tịch thu một số trâu, bò và dê của bạn theo như chế tài. Bạn đã cố gắng nêu vấn đề này với lãnh đạo thôn trong những tuần gần đây, nhưng không nhận được phản hồi và bạn đã nêu lại vấn đề với Ban quản lý là cơ quan ra quyết định. Bạn đến dự cuộc họp này bởi vì bạn muốn mọi người nghe được tiếng nói của bạn và muốn những quy định quản lý rừng trở lại như ban đầu. Bạn nghĩ rằng nếu như Ban quản lý không thay đổi quyết định thì bạn phải được trả tiền bù hoàn vì đã không đốt. Bạn muốn biết quyết định được đảo ngược như thế nào và làm cách nào để có thể ngăn chặn được các quyết định như vậy trong tương lai. Bạn đặc biệt thất vọng vì đã mất quá nhiều thời gian để quan điểm của bạn được người ta lắng nghe.

Lập kế hoạch trong nhóm của bạn, bao gồm:

- Ai sẽ đóng vai trò gì trong nhóm và như thế nào?
- Quá trình gì có thể giúp bạn đưa ra khiếu kiện kịp thời hơn? Sẽ có các bước và các nguyên tắc gì?
- Bạn sẽ đưa ra những khuyến nghị gì cho Ban quản lý để đảm bảo tình huống như vậy sẽ không lặp lại?

Những người quan sát

Hãy giám sát quá trình sắm vai và lắng nghe chăm chú các gợi ý, đặc biệt là liên quan tới các nguyên tắc và cơ chế khiếu nại trong tương lai. Những vấn đề và những câu hỏi chính nổi lên ở đây là gì?

Ban quản lý tài nguyên thiên nhiên cấp thôn bản

Bạn được chỉ định đóng vai người ra quyết định về dự án REDD+ và quá trình đồng thuận FPIC. Bạn tin tưởng rằng tất cả các thành viên của cộng đồng đã có cơ hội nghe trình bày về những thay đổi được đề xuất trong kế hoạch sử dụng đất và quản lý rừng dẫn đến sự thỏa thuận với những người đề xuất dự án thông qua đàm phán. Bạn biết rằng do quá bận, hoặc do lười, một số người không đi dự các cuộc họp để chia sẻ về những kế hoạch này. Bạn hiểu được vấn đề mà những người chần thả gia súc nêu ra và cũng đã nghe nhiều những kêu ca khác ở cấp độ cá nhân. Với tư cách là người ra quyết định, bạn muốn có một quá trình được thỏa thuận một cách rõ ràng về khiếu nại tại địa phương trước khi có thể leo thang thành xung đột. Bạn cho rằng quá trình này cần đơn giản, dựa trên các phương pháp cùng các già làng giải quyết khiếu nại.

Xây dựng cho cả nhóm một kế hoạch về:

- Ai sẽ diễn vai gì trong nhóm của bạn và diễn như thế nào?
- Quá trình nào sẽ giúp cộng đồng nêu khiếu nại một cách kịp thời hơn? Các bước đi và các nguyên tắc gì cần được áp dụng?
- Bạn sẽ đưa ra những khuyến nghị chính gì cho cộng đồng để đảm bảo rằng những khiếu nại như vậy sẽ không lặp lại?

Người đề xuất dự án

Bạn đại diện cho nhà đầu tư tư nhân có một số diện tích rừng trong vùng và bạn có ý định môi giới tín chỉ carbon từ những diện tích mà bạn đã kiểm chứng. Bạn đã đầu tư một số tiền đáng kể vào những diện tích này để xúc tiến dự án trên thực địa, nhưng bạn chỉ tiếp xúc chủ yếu với ban quản lý tài nguyên thiên nhiên theo lời khuyên của cán bộ địa phương. Bạn khó chịu với khiếu nại và chắc chắn là sẽ rút lui khỏi hiện trường nếu các khiếu nại hiện nay và trong tương lai không được xử lý trên tinh thần xây dựng. Bạn rất muốn xây dựng một cơ chế khiếu nại rõ ràng với sự tham gia của chính mình.

Xây dựng một kế hoạch cho nhóm của bạn về:

- Ai sẽ diễn vai gì trong nhóm của bạn và diễn như thế nào?
- Quá trình nào sẽ giúp cộng đồng nêu khiếu nại một cách kịp thời hơn? Các bước đi và các nguyên tắc gì cần được áp dụng?
- Bạn sẽ đưa ra những khuyến nghị chính gì cho cộng đồng để đảm bảo rằng những khiếu nại như vậy sẽ không lặp lại?

Già làng/những người lãnh đạo của làng

Sau khi thảo luận với các thành viên của mình, bạn đã quyết định từ lâu là sẽ đề nghị Ban quản lý tài nguyên thiên nhiên do người dân bầu ra đảm đương vai trò cơ quan ra quyết định về dự án REDD+. Nay bạn cảm thấy ngạc nhiên với sự phát sinh xung đột như vậy vì bạn đã nhiều lần khuyên những người chăn thả gia súc gặp ban quản lý, nhưng dường như tình hình vẫn không được giải quyết. Bạn đã có kinh nghiệm xử lý khiếu nại về tài nguyên và khiếu nại giữa các hộ. Bạn tin rằng các cơ chế mới có thể quá phức tạp và sẽ tạo ra sự chia rẽ. Bạn muốn mọi khiếu nại được nêu ra theo cách thức truyền thống.

Lập kế hoạch cho cả nhóm về:

- Ai sẽ diễn vai gì trong nhóm của bạn và diễn như thế nào?
- Quá trình nào sẽ giúp cộng đồng nêu khiếu nại một cách kịp thời hơn? Các bước đi và các nguyên tắc gì cần được áp dụng?
- Bạn sẽ đưa ra những khuyến nghị chính gì cho cộng đồng để đảm bảo rằng những khiếu nại như vậy sẽ không lặp lại?

Giám sát và điều chỉnh: duy trì đồng thuận

Xây dựng một quá trình khiếu nại – Vì sao

cơ chế khiếu nại lại quan trọng?

Xây dựng quá trình khiếu nại là một phần quan trọng của việc giám sát thực thi dự án REDD+. Khi dự án được thực thi, nhiều vấn đề mới sẽ phát sinh và tình hình cũng sẽ thay đổi. Cơ chế khiếu nại giúp phát hiện các vấn đề từ khi mới xuất hiện và xử lý các vấn đề này trước khi chúng có thể biến thành các xung đột ở quy mô lớn. Điều này sẽ dẫn đến những “điều chỉnh” nghĩa là các thỏa thuận trước đó có thể phải được xem xét lại.

Chắc chắn là sẽ có những sự khác biệt phát sinh trong quá trình thực thi dự án do cách hiểu và quan điểm khác nhau. Điều nhỏ nhặt theo cách nhìn nhận của bên này có thể được coi là to tát theo quan điểm của bên kia.

Quyết định từ quá trình xử lý khiếu nại có thể giúp xác định các phương án lựa chọn chưa được đưa vào dự án hoặc chương trình, ví dụ như các hoạt động đào tạo kỹ thuật.

Cần phải lưu ý rằng khiếu nại và các biện pháp điều chỉnh được coi như một phần quan trọng của việc lập kế hoạch và thực thi REDD+ và quá trình FPIC. Hiện nay, đây là một yêu cầu được đặt ra cho UN-REDD và FCPF¹⁵.

Mục tiêu chung của một quá trình khiếu nại là gì?

Mục tiêu chung của một quá trình khiếu nại là để khôi phục sự đồng thuận. Quá trình này tạo cơ hội cho chủ dự án REDD+ và các cộng đồng tìm kiếm được phương án thay thế cho việc sử dụng sự can thiệp của bên ngoài để giải quyết khiếu nại. Quá trình khiếu nại sẽ đề cập tới tất cả các bên và như vậy sẽ được áp dụng với cộng đồng có liên quan, hoặc giữa các bên tham gia thỏa thuận REDD+, bao gồm cả cộng đồng.

¹⁵ Văn bản dự thảo cho FCPF và khuôn mẫu UN-REDD R-PP; cơ chế phản hồi và giải quyết

Các nguyên tắc thiết kế quá trình khiếu nại

Theo kinh nghiệm từ các lĩnh vực khác, các cơ chế khiếu nại cần lưu ý:

- Bối cảnh văn hóa: khi thiết kế các quá trình và cơ chế cần lưu ý tới những cách thức xử lý các mối quan ngại và sự phù hợp về văn hóa
- Điều kiện tiếp cận: cơ chế phải rõ ràng, dễ hiểu và tất cả các thành phần của cộng đồng có thể tiếp cận được mà không cần chi phí.
- Minh bạch và có trách nhiệm: tất cả các bên phải chịu trách nhiệm thực thi thỏa thuận

Các bước gì cần được xem xét trong một quá trình khiếu nại

1. Công bố cơ chế khiếu nại để tất cả mọi người đều biết cơ chế này vận hành như thế nào
2. Tiếp nhận và ghi chép lại các khiếu nại (cá nhân được giao nhiệm vụ theo dõi và trả lời khiếu nại)
3. Xem xét và điều tra khiếu nại (bộ phận nghe và đánh giá)
4. Xây dựng các phương án giải quyết, trả lời và chấm dứt các khiếu nại
5. Giám sát và đánh giá (báo cáo tại các cuộc họp giám sát)

Quá trình khiếu nại cần bao gồm trình tự thủ tục rút lại sự đồng thuận nếu không có hành động để khắc phục tình hình trong thời gian tới.

Người dân bản địa và các cộng đồng cần biết những gì về các cơ chế khiếu nại?

- Cơ chế khiếu nại không thể thay thế quyền hành động theo pháp luật của họ
- Họ còn có quyền yêu cầu giải quyết một cách độc lập thông qua trung gian, trọng tài, nhân viên thanh tra và tòa án.
- Sự đồng thuận, một khi đã được đưa ra, thì cũng có thể được rút lại khi có lý do chính đáng
- Quá trình khiếu nại đã được thỏa thuận ở đâu, lúc nào và làm thế nào để tiếp cận.

Đánh giá kiến thức học được về FPIC cho REDD+

Học phần này bao gồm một tập hợp các bài học với các phương án lựa chọn mà bạn có thể áp dụng vào các vấn đề khác nhau trong quá trình học hỏi của mình để từ đó đánh giá thực trạng kiến thức của học viên, nhận thức của họ và các câu hỏi về FPIC. Các phần này hữu ích bởi vì chúng cung cấp các ý kiến phản hồi cho bạn, một giảng viên, khi đề cập tới các bất cập và nhầm lẫn trong các ý tưởng đã được nghiên cứu. Các phần này cũng có thể được sử dụng để làm rõ là học viên tiên lượng thách thức như thế nào hoặc các vấn đề nằm ở đâu trong thực tế hoạt động tại hiện trường. Các phần này cũng tạo cơ hội cho học viên suy nghĩ kỹ càng, liên hệ lại và đóng khung những gì họ học được theo các cách khác nhau.

25

Bạn nhìn thấy, nghe, cảm nhận và học hỏi được những gì về FPIC?

Thời gian:

40 phút

Phương pháp:

1. Phản hồi cá nhân
2. Trực quan hóa
3. Thảo luận nhóm

Học liệu:

1. Giấy khổ lớn
2. Giấy dính hoặc phiếu (4 màu)
3. Bút viết bảng

MỤC TIÊU

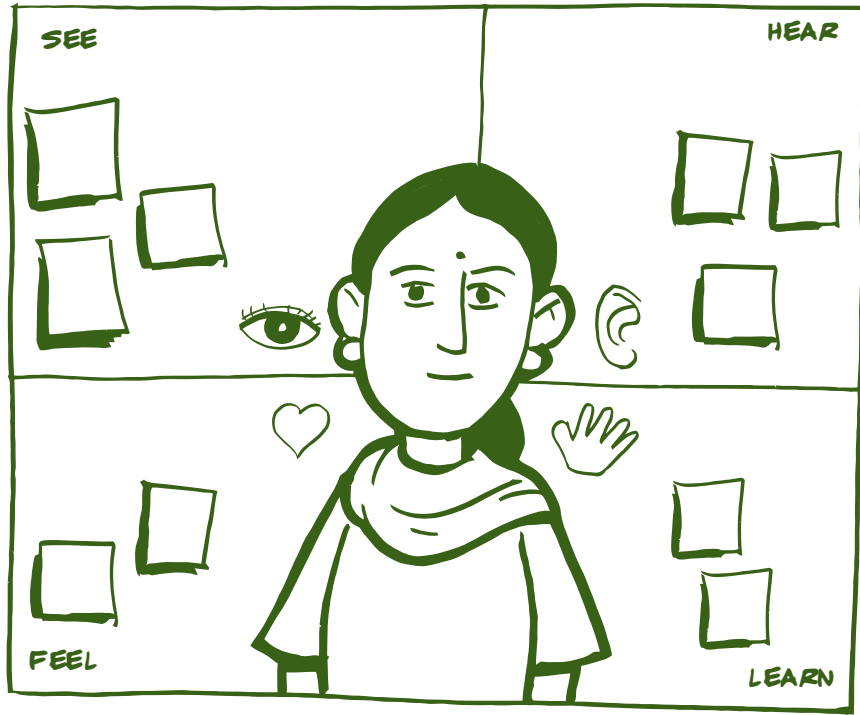
Cuối học phần này, học viên có thể:

- Xác định được và chia sẻ các kinh nghiệm học được về FPIC trong cả khóa học.
- Nêu nhiều câu hỏi cho giảng viên để giải quyết và lồng ghép tương thích vào thiết kế khóa học.

CHUẨN BỊ

1. Giải thích rằng phần này sẽ tập trung vào suy nghĩ của cá nhân và của cả nhóm về quá trình học tập FPIC.
2. Chia giấy khổ lớn thành 4 phần (vẽ hình chữ thập) và vẽ một biểu trưng tại mỗi phần như sau: 'nhìn' (một con mắt), 'nghe' (một tai), 'cảm nhận' (một quả tim), và 'học hỏi' (một cánh tay).
3. Phân chia các học viên thành nhóm 4 – 5 người và đưa cho mỗi nhóm một giấy khổ lớn đã được chuẩn bị với những hình ảnh giống như đã sử dụng trong ví dụ trước.
4. Giải thích rằng bạn muốn các học viên suy nghĩ về những gì họ đã nhìn thấy, nghe được, cảm nhận được và học được trong quá trình học về FPIC cho đến thời điểm này.
5. Giải thích rằng họ cần phải vẽ (hình ảnh chứ không phải là từ ngữ) lên tờ giấy dính. Đề nghị mỗi học viên vẽ, ít nhất là một hình ảnh trên mỗi phần của giấy khổ lớn. Nếu có thời gian, họ có thể bổ sung thêm. Cho học viên 15 phút suy nghĩ và vẽ. Giải thích rằng học viên có thể sử dụng các biểu trưng nếu họ không thích vẽ.

- Sau 15 phút, đề nghị học viên đính các hình vẽ lên ô giấy khổ lớn và cho học viên 15 phút để phân tích hình vẽ, suy nghĩ về cách trình bày cho cả lớp nghe.
- Đề nghị mỗi nhóm trình bày về chặng đường học tập bằng mắt nhìn. Sau khi học viên trình bày xong, hãy phát hiện các vấn đề chính phát sinh.

NHỮNG ĐIỀU GIẢNG VIÊN CẦN LƯU Ý

Phần này thật sự hữu ích và những phản hồi sẽ rất vui vẻ. Quá trình hình dung bắt buộc học viên phải suy nghĩ vượt lên trên các điều kiện phản hồi thông thường và hình thành các bức tranh có ý nghĩa sâu sắc về các chặng đường học tập, tạo ra những phản ứng bất ngờ và có thể hữu ích cho cả các giảng viên.

26

Bốn C của FPIC

Thời gian:

1 giờ

Phương pháp:

1. Khung 4 C
2. Thảo luận nhóm

Học liệu:

1. Bảng lật, bút dạ
2. Giấy ghi chú (4 màu)

MỤC TIÊU

Cuối học phần, các học viên có thể:

- Xác định và chia sẻ nhận thức/những điều học hỏi được về các hợp phần, đặc điểm và thách thức của FPIC cho REDD+.
- Xác định được những nhận thức này có liên hệ như thế nào với thiết kế khóa tập huấn và quá trình học tập.

CÁC BƯỚC

1. Bắt đầu học phần bằng cách giải thích rằng phần này sẽ tập trung vào việc tìm hiểu kinh nghiệm và ý tưởng hiện có về FPIC cho REDD+. Giải thích rằng phương pháp luận áp dụng ở đây đã được thiết kế rất thận trọng để đưa học viên thoát khỏi nếp suy nghĩ khuôn mẫu bằng cách khám phá những gì người khác suy nghĩ trong một khuôn khổ thời gian hạn hẹp. Nhấn mạnh rằng đôi lúc có những ý tưởng mà chúng ta không nghĩ tới lại xuất hiện rất nhanh.
2. Chia học viên thành 4 nhóm ngẫu nhiên. Treo tờ giấy khổ rộng với khung 4 C lên bảng, hoặc lên tường. Giải thích ý nghĩa của 4 C ("components" – các hợp phần, "characteristics" – các đặc tính, "characters" – các đặc điểm và "challenges" – các thách thức).
3. Giao cho mỗi nhóm một C. Giải thích rằng học viên sẽ phải làm việc rất nhanh với bài tập này. Đưa cho mỗi nhóm một số giấy dính cùng một màu nhất định.
4. Hãy nói với học viên rằng họ sẽ sử dụng khung 4 C để đánh giá hiểu biết của nhóm về FPIC cho REDD+. Mỗi nhóm sẽ phỏng vấn và có được các câu trả lời trên giấy dính từ một nhóm khác liên quan đến 'C'. Cho học viên 3 phút để lập kế hoạch, 5 phút để phỏng vấn các thành viên của nhóm khác và 3 phút để phân tích các kết quả. Học viên làm bài tập này bằng cách phân nhóm các vấn đề giống nhau và sử dụng các đề

mục rõ ràng và mạch lạc.

5. Trước khi bắt đầu quá trình, hãy gợi ý để các học viên ghi trực tiếp một câu trả lời bất kỳ mà họ nhận được trong quá trình phỏng vấn lên tờ giấy dính (mỗi tờ giấy dính ghi một câu trả lời) vì việc này sẽ giúp họ phân tích dễ dàng hơn và tiết kiệm được thời gian.
6. Bắt đầu quá trình bằng việc lưu ý học viên về thời gian. Để cho cách làm này thành công, điều đặc biệt quan trọng là bạn không nên dành cho học viên quá nhiều thời gian vì bạn không muốn họ thảo luận quá sâu.
7. Sau khi học viên làm bài tập xong, đề nghị mỗi nhóm xem lại các giấy khổ lớn của nhóm khác. Khi tất cả các nhóm đã xem qua kết quả làm việc của các nhóm còn lại, hãy phân tích các kết quả và cho mỗi nhóm 3 phút để có ý kiến giải đáp các câu hỏi và hướng dẫn thảo luận từng C.

Cuối phần chia sẻ ý kiến, đề nghị học viên suy nghĩ và trao đổi về các câu hỏi sau đây:

- Bạn suy nghĩ như thế nào khi làm bài tập này?
 - Có điều gì làm bạn ngạc nhiên không? Vì sao?
 - Bạn thực sự không đồng ý với vấn đề gì? Tại sao?
 - Bạn có khám phá ra điều gì mới mẻ về FPIC cho REDD+ không?
 - Điều này giúp chúng ta như thế nào đối với suy nghĩ về FPIC trong REDD+?
8. Tóm tắt lại học phần này với việc giải thích rằng đây là một đánh giá nhanh để kiểm tra lại những gì chúng ta hiểu biết về FPIC cho REDD+ và sẽ tuân thủ trong cả khóa học một cách hệ thống. Phần này cũng mở đầu quá trình chia sẻ nhận thức từ đó chúng ta thấy được có thể học hỏi kinh nghiệm của nhau như thế nào trong suốt khóa học.

NHỮNG ĐIỀU GIẢNG VIÊN CẦN LƯU Ý

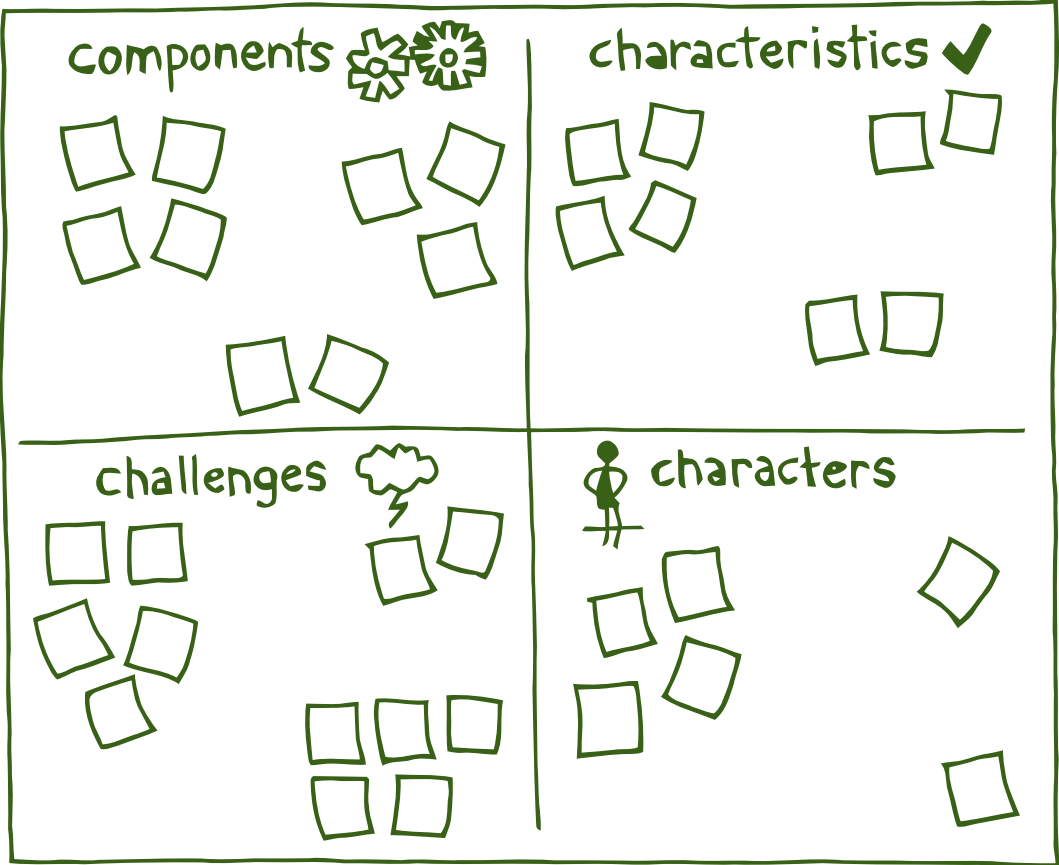
Học phần này được thiết kế để đánh giá mức độ tiếp thu kiến thức của học viên và đánh giá mức độ hiểu biết, khả năng có thể bị nhầm lẫn và nhận thức của họ về tính khả thi của FPIC (tập trung trong phần "thách thức"). Phần này cũng có thể được sử dụng trong một lớp đã có nhiều kinh nghiệm để đánh giá kiến thức hiện có và những nhận thức sẵn có.

Một số học viên sẽ phản ứng với khuôn khổ thời gian được ấn định ngay từ đầu bài tập. Vì vậy, điều quan trọng là giải thích cho học viên về tính hợp lý của phương pháp luận và tuân thủ thời gian một cách nghiêm ngặt. Ý nghĩa của bài tập này là ở sự phân tích 4 Cs. Để tham khảo thêm, có thể nêu các ví dụ về các vấn đề có thể phát sinh khi làm bài tập như sau:

Các hợp phần	(tự nguyện, trước, được thông tin đầy đủ, đồng thuận)
Các đặc tính	(lặp lại, có sự tham gia, phức tạp, tốn thời gian, tốn kém, rủi ro/không rủi ro)
Các thách thức	(không thừa nhận các quyền, đòi hỏi sự tin tưởng, đòi hỏi năng lực, thiếu hiệu lực chính sách)
Các đặc điểm	(người có quyền, người ra quy định Liên hiệp quốc, chính phủ, khu vực tư nhân, dân cư địa phương)

Bài tập

Khung 4 C

27

Trò chơi: Phiếu ghi các thách thức và cách làm tốt nhất

Thời gian:

45 phút

Phương pháp:

1. Trò chơi đồng đội sử dụng các phiếu

Học liệu:

1. Phiếu màu (mỗi nhóm một màu) và ít nhất mỗi nhóm có 1 bút viết bảng
2. Bảng dính
3. Tờ giấy khổ rộng vẽ trước như bảng cho điểm

MỤC TIÊU

Cuối học phần này, học viên:

- Xác định được các thách thức mà họ có thể gặp phải khi tuân thủ theo lộ trình FPIC cho REDD+ trong bối cảnh cụ thể của mình.
- Xác định và chấp nhận các giải pháp có thể áp dụng để ứng phó với các thách thức.
- Cho giảng viên thấy trình độ hiểu biết trong việc vận dụng FPIC và các vấn đề đang phát sinh.

CÁC BƯỚC

1. Giải thích rằng sau khi đã hoàn thành chi tiết học phần về cách thức ứng dụng FPIC cho REDD+, bây giờ là lúc học viên cố gắng khám phá tiếp theo quá trình này sẽ vận hành như thế nào trong bối cảnh hoặc các dự án cụ thể của học viên.
2. Giải thích rằng học phần này sẽ sử dụng cách tiếp cận là trò chơi đồng đội để học hỏi. Chia lớp học thành 2 đội một cách ngẫu nhiên: 1) Các thách thức, và 2) Các giải pháp.
3. Đề nghị mỗi đội tự đặt tên cho đội mình để tiện gọi tên trong quá trình tham gia trò chơi và tăng sự sôi động.
4. Đưa cho mỗi đội số lượng phiếu nhiều gấp đôi số lượng các thành viên của đội. Mỗi đội cần có các phiếu với màu sắc khác nhau. Chọn một đội đại diện cho những thách thức của quá trình FPIC và một đội đại diện cho các giải pháp.
5. Giải thích rằng các đội sẽ có 15 phút để ghi ý tưởng của mình. Mỗi ý tưởng được ghi trên một phiếu. Đội đại diện cho các thách thức cần ghi lên phiếu những thách thức gay gắt nhất mà các thành viên của đội có thể thấy trước trong quá trình thực thi FPIC dưới dạng một câu hỏi. Hãy cho họ tham khảo một ví dụ: "*Làm thế nào để chúng ta có thể đảm bảo đưa các nhóm dân cư chịu nhiều thiệt thòi vào quá trình FPIC?*". Cùng thời gian này

đội thứ hai cần tiên liệu trước các thách thức hoặc các vấn đề mà đội thứ nhất sẽ đưa ra và ghi lại các thách thức hoặc các yếu tố đó, hoặc cách làm FPIC tốt nhất có thể hữu ích cho việc giải quyết các thách thức. (Lưu ý: đội thứ hai cần dự báo những gì đội thứ nhất sẽ đưa ra dựa trên ý tưởng của chính mình về các thách thức). Hãy yêu cầu mỗi đội giấu không cho đội khác nhìn thấy phiếu ghi của đội mình. KHÔNG giải thích luật chơi tại thời điểm này để các đội không chỉnh sửa các phiếu với suy nghĩ rằng điều đó sẽ có lợi cho mình.

6. Sau 15 phút, giải thích luật chơi. Hãy giải thích rằng mỗi đội sẽ thay nhau dán phiếu thách thức hay giải pháp. Chuẩn bị bảng trắng và băng dán để đảm bảo rằng quá trình này sẽ diễn ra suôn sẻ.
7. Sau khi một đội đã dán phiếu thách thức hay giải pháp, đội còn lại phải tìm phiếu tương ứng trong số các phiếu của mình. Nếu tìm được, đội chơi kia sẽ có được 2 điểm. Trong trường hợp không tìm được phiếu tương ứng, đội chơi còn lại sẽ có 1 phút để hình thành một phiếu mới (hoặc “thách thức” hoặc là “giải pháp”) và nếu trọng tài độc lập (giảng viên) chấp thuận là có thể gộp lại được, thì đội này sẽ được thêm 1 điểm. Còn nếu không đưa ra được một cặp tương xứng, sẽ chuyển sang đội còn lại và đội này cũng được dành cho 2 phút để tìm phiếu tương ứng của mình. Nếu làm được, đội này sẽ được thưởng 1 điểm. Nếu không, sẽ bị trừ 1 điểm. Giảng viên hoặc quan sát viên độc lập có thể ghi chép số điểm.
8. Hãy để cho trò chơi tiếp diễn cho đến khi nào tất cả các phiếu ban đầu của hai đội được dán lên và được gộp theo cặp tương xứng càng nhiều càng tốt. Nếu vẫn còn lại một số phiếu, hãy cố gắng làm rõ thách thức và giải pháp với tư cách là một giảng viên. Cuối cùng, tính số điểm và công bố đội thắng cuộc được khen thưởng.
9. Trao đổi văn tắt về bài tập này bằng cách nêu các câu hỏi sau đây cho hai đội:
 - *Bạn có cảm giác như thế nào trong quá trình tham gia trò chơi này? Vì sao?*
 - *Theo bạn, cái gì dễ hơn? Thách thức hay giải pháp? Vì sao?*
 - *Bạn suy nghĩ như thế nào về sự liên hệ của trò chơi này với kinh nghiệm và thực tế FPIC cho REDD+ (Tiên lượng các thách thức thông qua các cách làm tốt nhất, ngăn ngừa các vấn đề bằng các hành động ứng phó, nhìn nhận các thách thức như là một cơ hội chứ không phải là một trở lực, không nhất thiết phải đưa ra giải pháp cho mọi tình huống, các khu vực khác nhau sẽ đối mặt với các thách thức khác nhau cho nên FPIC phải là một quá trình thích ứng với các giải pháp thay đổi).*
 - *Trò chơi này nói lên điều gì về tương lai của FPIC cho REDD+? (một quá trình hữu cơ tiến triển cùng với kinh nghiệm thực thi REDD+)*
10. Tổng kết lại học phần bằng việc nhấn mạnh rằng trò chơi này được thiết kế để kích thích tư duy về cách thích ứng với các thách thức và bằng cách nào để tiến hành FPIC tốt nhất và có thể ngăn ngừa một số thách thức phát sinh như vậy.

NHỮNG ĐIỀU GIẢNG VIÊN CẦN LƯU Ý

Trò chơi này nhằm tạo ra sự sôi động trong lớp học và sự phấn khích với kiến thức của học viên về quá trình FPIC. Với tư cách giảng viên hướng dẫn trò chơi theo nhóm, bạn cần phải duy trì đà chuyển động của trò chơi với việc sử dụng đồng hồ bấm giây, hoặc một công cụ tương tự để làm cho trò chơi mang tính thực tế nhiều hơn.

HOW DID YOU FEEL DURING THE GAME?

HOW DO YOU THINK THIS GAME RELATES TO THE EXPERIENCE AND PRACTICE OF FPIC FOR REDD+?

CHALLENGES OR SOLUTIONS?

WHAT DOES THIS GAME TELL US ABOUT THE FUTURE OF FPIC FOR REDD+?

Phụ lục

Các kịch bản thiết kế chi tiết khóa tập huấn dựa trên các học phần

Ngày 1	Ngày 2	Ngày 3	Ngày 4	Ngày 5	Ngày 6
<ul style="list-style-type: none"> Tạo cho mình trang FPIC Facebook (HP1) Giới thiệu về khóa tập huấn (HP1) REDD+ là gì? (HP1) 	<ul style="list-style-type: none"> Quyền tự quyết (HP3) Tại sao cần FPIC cho REDD+? (HP 1) 	<ul style="list-style-type: none"> 'Được thông tin đầy đủ' là gì? (HP2) 'Đồng thuận' là gì (HP2) 	<ul style="list-style-type: none"> Tìm hiểu FPIC (HP5) Tổng quan về các nhân tố của FPIC (HP4) Thừa nhận những người sở hữu các quyền (HP3) 	<ul style="list-style-type: none"> Bạn nhìn thấy gì? Nghe gì và học gì? (HP5) Truyền thông hiệu quả (HP3) Xây dựng quá trình FPIC (HP4) 	<ul style="list-style-type: none"> Trò chơi về các thách thức (HP5) Kiểm chứng sự đồng thuận (HP4)
<ul style="list-style-type: none"> FPIC là gì? (HP1) FPIC cho cái gì và cho ai? (HP1) 	<ul style="list-style-type: none"> "Tự nguyện" là gì? (HP2) "Trước" là gì? (HP2) 	<ul style="list-style-type: none"> Các cơ chế trách nhiệm FPIC (HP 1) Hiểu về quyền hưởng dụng (HP3) 	<ul style="list-style-type: none"> Lựa chọn thể chế ra quyết định phù hợp (HP4) Ra quyết định có sự tham gia (HP3) 	<ul style="list-style-type: none"> Giám sát những gì đã thỏa thuận (HP4) Xây dựng quá trình khiếu nại (HP4) 	<ul style="list-style-type: none"> Tự đánh giá bối cảnh hiện trường của mình và lập kế hoạch hành động (HP 5)

(Ghi chú: Một số học phần về hướng dẫn kỹ năng và các công cụ cũng có thể được lồng ghép vào một khóa học như thể này)

* HP: Học phần

Phương án 2: Tập huấn tổng quan: 2 ngày cho các nhà quản lý dự án/đề xuất dự án REDD+

Ngày 1	Ngày 2
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Giới thiệu về khóa tập huấn (HP1) ▪ Tại sao phải đồng thuận? (HP1) ▪ Các cơ chế trách nhiệm cho FPIC (HP1) 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Tìm hiểu FPIC (HP5) ▪ “thông tin đầy đủ” là gì? (HP2) ▪ “Đồng thuận” là gì? (HP2)
<ul style="list-style-type: none"> ▪ FPIC cho cái gì và cho ai? (HP1) ▪ “Tự nguyện” là gì? (HP2) ▪ “Trước” là gì? (HP2) 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Tổng quan về các yếu tố của FPIC (HP4) ▪ Tự đánh giá và lập kế hoạch FPIC

(Ghi chú: Nếu các nhà quản lý đến từ một địa phương cụ thể, học phần về phân tích các rủi ro và các lợi ích có thể tiến hành cho chính địa phương của họ)

Phương án 3: Đào tạo 8 ngày gồm hai phần đan xen cùng với tập huấn và huấn luyện hướng dẫn viên FPIC tại hiện trường

Tập huấn lần thứ nhất

Ngày 1	Ngày 2	Ngày 3	Ngày 4
<ul style="list-style-type: none"> Tạo trang Facebook FPIC cho chính mình (HP1) Giới thiệu đợt tập huấn (HP1) REDD+? Là gì (HP1) Tại sao "Đồng thuận"? (HP1) Quyền tự quyết (HP 3) FPIC là gì? (HP1) 	<ul style="list-style-type: none"> FPIC vì cái gì và cho ai? (HP1) Tại sao cần FPIC cho REDD+? (HP1) "Tự nguyện" là gì? (HP2) "Trước" là gì? (HP2) 	<ul style="list-style-type: none"> "Thông tin đầy đủ" là gì? (HP2) "Đồng thuận" là gì? (HP2) Các cơ chế trách nhiệm cho FPIC (HP1) Hiểu biết về quyền hưởng dụng (HP3) 	<ul style="list-style-type: none"> Tìm hiểu FPIC (HP5) Tổng quan các yếu tố của FPIC (HP4) Thừa nhận những người sở hữu các quyền (HP 3) Tự đánh giá và lập kế hoạch hành động hiện trường (HP 5)

Tập huấn lần thứ hai (xen kẽ với tập huấn tại hiện trường về xác định chủ nhân của các quyền tại hiện trường REDD+ của chính họ)

Ngày 1	Ngày 2	Ngày 3	Ngày 4
<ul style="list-style-type: none"> Bạn nhìn, nghe, cảm nhận và học hỏi được gì? (tập trung vào kinh nghiệm hiện trường) (HP5) Đánh giá và chia sẻ về người có quyền (tập trung vào kinh nghiệm hiện trường/chia sẻ) Lựa chọn các thể chế ra quyết định phù hợp (HP4) Ra quyết định có sự tham gia (HP3) 	<ul style="list-style-type: none"> Xây dựng quá trình tìm kiếm và đạt được đồng thuận (HP4) Lồng ghép quá trình vào thiết kế dự án của bạn (bổ sung bối cảnh của mình vào học phần trước) Truyền thông có hiệu quả (HP3) 	<ul style="list-style-type: none"> Giám sát những gì đã thỏa thuận (HP4) Xây dựng một cơ chế khiếu nại (HP4) Kiểm chứng sự đồng thuận (HP4) 	<ul style="list-style-type: none"> Trò chơi thách thức (HP5) Lập kế hoạch hành động Trình bày phản hồi về các kế hoạch hành động

(Ghi chú: Một số phần về chia sẻ kinh nghiệm để trao đổi về hoạt động hiện trường có thể lấy từ tài liệu)

Phương án 4: Tập huấn một lần trong 2 ngày cho cộng đồng

Ngày 1	Ngày 2
<ul style="list-style-type: none"> Giới thiệu về khóa tập huấn (HP1) Tại sao cần phải có sự đồng thuận? (HP1) REDD+ là gì? (HP1) Quyền tự quyết (HP3) 	<ul style="list-style-type: none"> Bạn nhìn, nghe, cảm nhận và học hỏi được những gì? (HP5) Lộ trình FPIC (HP4). Hướng dẫn tham khảo nguồn thông tin (các tài liệu tham khảo và các trang web)
<ul style="list-style-type: none"> Trách nhiệm phải tôn trọng quyền FPIC Giải nghĩa FPIC (Tự nguyện, Trước, Được thông tin đầy đủ, Đồng thuận) 	<ul style="list-style-type: none"> Xây dựng quá trình tìm kiếm và đạt được sự đồng thuận; Cộng đồng cần biết những gì?. Tổng quan các yếu tố của FPIC (HP4)

(Lưu ý: các phần cần phải được điều chỉnh rất nhiều để thích ứng với các cộng đồng. Tham khảo thêm các Tài liệu phát để tìm hiểu các cộng đồng cần biết cụ thể những gì tại mỗi bước đi theo lộ trình)

Phương án 5: Quá trình học hỏi nhiều bên tại hiện trường

Ngày 1 (các cộng đồng và các nhóm chủ thể phân chia theo các nhóm riêng lẻ)	Ngày 2 (các cộng đồng và các nhóm chủ thể phân chia theo các nhóm riêng lẻ)	Ngày 3 (Tất cả các nhóm cùng học)
<ul style="list-style-type: none"> Tại sao cần sự đồng thuận? (HP1) REDD+ là gì? (HP1) Nghĩa vụ phải tôn trọng quyền FPIC 	<ul style="list-style-type: none"> Tổng quan các yếu tố của FPIC Xây dựng quá trình tìm kiếm và đạt được sự đồng thuận; cộng đồng cần biết những gì? 	<ul style="list-style-type: none"> Trình bày của cộng đồng về các mối quan ngại và đề xuất các điểm cần đồng thuận
<ul style="list-style-type: none"> Tìm hiểu về FPIC (Tự nguyện, Trước, Được thông tin đầy đủ, Đồng thuận) (HP2; vận dụng cho các nhóm thích hợp) 	<ul style="list-style-type: none"> Xác định người có quyền và chuẩn bị trao đổi ở cấp hiện trường (áp dụng cho các điều kiện hiện trường cụ thể) 	<ul style="list-style-type: none"> Xây dựng quá trình đồng thuận trong thực tiễn với người hướng dẫn bên thứ ba

(Lưu ý: Quá trình này cần đến sự hướng dẫn của những người có kinh nghiệm và liên hệ với điều kiện hiện trường là rất quan trọng khi áp dụng các phần này. Điều đặc biệt quan trọng là phải chuẩn bị cho các cộng đồng từ trước và độc lập với các nhóm chủ thể khác)

Hướng dẫn sử dụng các nguồn thông tin (tài liệu tham khảo và các trang web)

Các trang Web và nguồn tài liệu cần tiếp tục đọc và suy ngẫm

Về FPIC và việc thu hút các chủ thể tham gia REDD+

Tên tài liệu	Ghi chú	Kết nối Web
Đồng thuận dựa trên nguyên tắc tự nguyện, trước và được thông tin đầy đủ: Các nguyên tắc và các cách tiếp cận xây dựng chính sách và dự án: Trung tâm vì con người và rừng (RECOFTC và GIZ). Anderson (2011)	Đây là một trong những tài liệu hướng dẫn duy nhất về FPIC đặc biệt cho REDD+. Tài liệu đề cập đến nhiều hợp phần và đưa ra các ví dụ giúp bạn học hỏi từ thực tiễn nhiều nơi trên thế giới.	http://www.recoftc.org/site/resources/Free-Prior-and-Informed-Consent-in-REDD-.php
Hướng dẫn Đồng thuận dựa trên nguyên tắc tự nguyện, trước và được thông tin đầy đủ : Oxfam	Tài liệu hướng dẫn này được viết riêng cho cộng đồng và các nhóm ở cấp cơ sở, giải thích rõ quyền FPIC từ viễn cảnh cộng đồng cho đến xây dựng dự án	http://www.culturalsurvival.org/news/none/oxfam-guide-free-prior-and-informed-consent
Dự thảo tài liệu hướng dẫn thu hút các chủ thể tham gia vào sự chuẩn bị sẵn sàng cho REDD (tháng 5 năm 2011). UN-REDD và Ngân hàng thế giới FCPF.	Đây là văn bản hữu ích, cho bạn thấy được nét độc đáo trong tư duy của Nhóm công tác sẵn sàng thực thi REDD về FPIC. Tài liệu này sẽ được thay đổi và rất có thể sẽ được cập nhật nhiều lần trước khi có bản chính thức	http://www.forestcarbonportal.com/resource/guidelines-stakeholder-engagement-redd-readiness
Khói và những cái gương: Đánh giá mang tính phê phán Quỹ Đối tác carbon rừng, tháng 5, 2011. Dooley và những người khác	Sự đánh giá hữu ích và cách nhìn nhận mang tính phê phán về mong muốn của Ngân hàng thế giới kêu gọi tôn trọng quyền FPIC	http://www.forestcarbonportal.com/resource/smoke-and-mirrors-critical-assessment-forest-carbon-partnership-facility
Đồng thuận dựa trên nguyên tắc tự nguyện, trước và được thông tin đầy đủ : Làm cho FPIC phục vụ rừng và con người – Đối thoại về rừng (TFD).	Đối thoại về rừng có một số bộ tài liệu được xây dựng từ các cuộc đối thoại tại các nước khác nhau. Là nguồn tham khảo hữu ích về các nghiên cứu điển hình, đặc biệt là nghiên cứu điển hình tại Indonesia.	http://environment.yale.edu/tfd/dialogue/free-prior-and-informed-consent/
Tuyên ngôn Liên hiệp quốc về các quyền của người dân bản địa	Văn bản gốc của tuyên ngôn. Tài liệu tham khảo hữu ích để tìm hiểu về FPIC, đặc biệt là đối với người dân bản địa	http://www.un.org/esa/socdev/unpfii/en/drip.html
Chương trình Rừng và Người dân	Trang Web hữu ích để bạn có thể cập nhật thông tin về quan điểm của người bản địa và dân cư địa phương đối với REDD+ và những tiến bộ của họ trong việc tôn trọng quyền FPIC	http://www.forestpeoples.org

Về REDD+ và carbon

Tên tài liệu	Ghi chú	Web Link
Cuốn sách nhỏ về REDD	Sổ tay hữu ích về cách tiếp cận khi giải thích REDD+ và các vấn đề liên quan	http://www.theredddesk.org/redd_book
Cuốn sách nhỏ về REDD	Sổ tay hữu ích về cách tiếp cận khi giải thích REDD+ và các vấn đề liên quan	http://unfccc.int/meetings/cop_16/items/5571.php
Người giám sát REDD	Trang web rất hữu ích nhìn nhận REDD+ với sự phê phán rất đặc biệt và thường nêu các câu hỏi mang tính phê phán với thông tin từ hiện trường. Trang web này không trình bày quan điểm dung hòa, mà chỉ nêu các vấn đề đặc biệt khó khăn.	http://www.redd-monitor.org
Mạng lưới REDD	Diễn đàn học hỏi hữu ích với một loạt sự giải thích cơ bản, các vấn bản và các bài báo được viết và chia sẻ kết nối CF và REDD+	http://www.redd-net.org/

Về sự tham gia và các phương pháp luận cần học hỏi

Tên tài liệu	Ghi chú	Web Link
Tài liệu dùng cho hướng dẫn viên về Ra quyết định có sự tham gia, Nhà xuất bản Xã hội mới, Canada, 1998 Sam Kaner	Cuốn sách rất hữu ích trình bày các giá trị của ra việc quyết định với sự tham gia	
Bộ công cụ về tăng cường sự tham gia của các chủ thể vào việc ra quyết định. FAO. 2010. Peter O'Hara	Sổ tay hữu ích với một số phương pháp luận rất tốt có thể ứng dụng vào nhiều bối cảnh. Đặc biệt hữu ích nếu bạn muốn tổ chức tập huấn sát thực tế, chú trọng vào thực tế của dự án của mình.	http://www.fao.org/docrep/014/i1858e/i1858e00.pdf
Nghệ thuật tăng cường năng lực hướng dẫn. RECOFTC. Braakman và Edwards (2002)	Sổ tay có thể giúp bạn suy nghĩ về loại kỹ năng gì mà nhóm chuyên gia đào tạo của bạn cần tiếp tục phát triển. Nếu bạn đào tạo giảng viên FPIC, bạn có thể mong muốn lồng ghép một số phần.	
Trò chơi động não: Cuốn sách giải trí cho các nhà cải cách, những người muốn phá bỏ các quy tắc và những người muốn thay đổi. Dave Grey, Sunni Brown & James Macanuso (2011)	Cuốn sách mới đối chiếu nhiều công cụ khác nhau được sử dụng để hướng dẫn thảo luận và học hỏi. Một số công cụ đã được ứng dụng trong các học phần của sổ tay này.	http://www.amazon.com/Gamestorming-Playbook-Innovators-Rulebreakers-Changemakers/dp/0596804172
Các cuộc họp sử dụng phương tiện nhìn: Làm thế nào để các đồ họa, chú giải có thể đính lên tường và bản đồ phát triển ý tưởng có thể thay đổi hiệu quả làm việc nhóm. David Sibbet (2010)	Các ý tưởng hữu ích về trực quan hóa các cuộc họp và các ý tưởng. Trong các lớp hỗn hợp, với quyền lực khác nhau, trực quan hóa có thể là một sự cần thiết.	

Thuật ngữ

Sự gia tăng	Trong bối cảnh của dự án hấp thụ carbon, sự gia tăng chính là lượng phát thải khí nhà kính sẽ giảm đi, ngoài khối lượng tự giảm trong trường hợp không có dự án.
Trồng rừng mới	Phát triển rừng trên đất không có rừng trong thời gian gần đây.
Đồng thuận	Quyết định được cộng đồng đưa ra với sự thỏa thuận rõ ràng và đầy đủ, hay sự phê chuẩn hoạt động REDD+ hoặc xây dựng dự án đã được đề xuất. Sự đồng thuận đòi hỏi những người tham gia dự án phải để cho người dân bản địa và cộng đồng địa phương được nói "có" hoặc nói "không" đối với dự án tại mỗi giai đoạn theo đúng quy trình ra quyết định bằng sự lựa chọn của chính họ.
Mất rừng	Sự xóa bỏ một quần tụ cây rừng và sau đó đất được chuyển đổi sang mục đích sử dụng phi lâm nghiệp. Ví dụ về mất rừng bao gồm chuyển đổi đất rừng sang sản xuất nông nghiệp và sử dụng cho thành thị.
Suy thoái rừng	Diễn ra khi cấu trúc hoặc chức năng của rừng bị tác động tiêu cực, làm giảm khả năng cung cấp dịch vụ hoặc lâm sản của rừng.
Tự nguyện	Sự đồng thuận được đưa ra mà không bị ép buộc, hăm dọa, áp bức (bởi nhà cầm quyền, bởi công ty hoặc bất kỳ một tổ chức nào).
Đồng thuận được thông tin đầy đủ	Sự đồng thuận đạt được với sự công khai và có đủ thông tin hiện có, phản ánh tất cả các quan điểm và lập trường bằng những ngôn ngữ và dạng thức thích hợp thừa nhận các cấu trúc quản trị, luật pháp, văn hóa và tập quán riêng biệt và đa dạng của người dân bản địa và địa phương.
Giảm phát thải từ mất rừng và suy thoái rừng (REDD)	Là sáng kiến cắt giảm lượng phát thải khí nhà kính do mất rừng hoặc sự tổn thất rừng thông qua việc áp dụng các biện pháp giảm thiểu liên quan tới rừng theo các cơ chế thị trường carbon.
REDD+	"Là sáng kiến nhằm tạo ra giá trị tài chính cho carbon được lưu giữ trong rừng, đưa ra những sự khuyến khích để các nước đang phát triển giảm phát thải từ đất rừng và đầu tư vào phát triển bền vững có lượng carbon thấp" (UN-REDD, 2011)
Trồng lại rừng	Tái tạo lại rừng đã bị khai quang trước đây. Theo hướng dẫn của UNCCC, việc trồng lại rừng có thể thực hiện tại các vùng đã bị khai quang trước ngày 31 tháng 12 năm 1989.
Người có quyền	Cá nhân hoặc nhóm người với các quyền xã hội, pháp lý, hoặc đạo đức đối với vùng mà họ có đủ điều kiện đòi hỏi các quyền (UNDP, 2011)

Trước	Thời gian đủ và phù hợp, không có các trở lực, cho phép thu thập thông tin thông qua phân tích và thảo luận về bản địa và địa phương, bao gồm cả dịch thuật sang ngôn ngữ địa phương để hỗ trợ cho việc tìm kiếm sự đồng thuận.
Tự quyết	Quyền năng hoặc khả năng ra quyết định cho chính mình không chịu ảnh hưởng từ bên ngoài, quyền của một dân tộc hoặc người dân quyết định hình thức quản trị của mình mà không chịu ảnh hưởng từ bên ngoài.
Bên liên quan	Cá nhân, nhóm, tổ chức, hoặc hệ thống với mối quan tâm ai tác động hoặc có thể bị tác động bởi các hành động của tổ chức, hoặc dự án.
Hưởng dụng	Một loạt các qui định trao các quyền và thường đi liền với một tập hợp các điều kiện cho những chủ nhân của đất đai và tài nguyên. Hưởng dụng quy định việc tiếp cận và sử dụng tài nguyên.
Tuyên ngôn LHQ về các quyền của người bản địa (UNDRIP)	Trình bày các quyền cá nhân và tập thể của người dân bản địa, bao gồm quyền của họ đối với văn hóa, tính đồng nhất, ngôn ngữ, việc làm, sức khỏe và giáo dục. Tuyên ngôn nhấn mạnh quyền của người dân bản địa trong việc duy trì và củng cố các thể chế, văn hóa và truyền thống của mình và theo đuổi sự phát triển phù hợp với các nhu cầu và nguyện vọng của họ. Tuyên ngôn cấm phân biệt đối xử với người dân bản địa và khuyến khích sự tham gia đầy đủ và có hiệu quả của họ vào tất cả các vấn đề liên quan đến họ, bao gồm cả quyền đưa ra hoặc rút lại sự Đồng thuận dựa trên nguyên tắc tự nguyện, trước và được thông tin đầy đủ đối với những dự án phát triển đã được thiết kế mà có thể tác động đến họ.
Công ước khung của LHQ về biến đổi khí hậu (UNFCCC)	Là hiệp ước về môi trường của quốc tế với mục tiêu ổn định lượng khí nhà kính trong khí quyển ở mức độ có thể ngăn ngừa nguy hại của biến đổi khí hậu do con người gây ra.
Kiểm chứng	Kiểm tra hoặc xác minh liệu sự đồng thuận có thực sự được tìm kiếm theo các nguyên tắc của FPIC hay không. Công việc này thường đòi hỏi một ai đó độc lập kiểm tra, chứ không phải là chính những người đề xuất dự án.

Các chữ viết tắt

CBFM	Quản lý rừng dựa vào cộng đồng
CCB	Khí hậu, Cộng đồng, các Tiêu chuẩn đa dạng sinh học
EIA	Đánh giá tác động môi trường
FCPF	Quỹ đối tác carbon rừng của Ngân hàng thế giới Quỹ đối tác carbon rừng của Ngân hàng thế giới
FPIC	Đồng thuận dựa trên nguyên tắc tự nguyện, trước và được thông tin đầy đủ
FSC	Hội đồng quản trị rừng
GIZ	Cơ quan hợp tác quốc tế Đức
GRM	Grievance and review mechanism
IGES	Viện Chiến lược môi trường toàn cầu
KFCP	Đối tác rừng và khí hậu Kalimantan
MoU	Biên bản ghi nhớ
MRV	Đo đếm, Báo cáo, Kiểm chứng
NGO	Tổ chức phi chính phủ
NORAD	Cơ quan hợp tác quốc tế Na Uy
NRM	Quản lý tài nguyên thiên nhiên
PRA	Đánh giá nông thôn có sự tham gia
RECOFTC	Trung tâm đào tạo cộng đồng vùng Châu Á – Thái Bình Dương, hoặc Trung tâm Con người và Rừng
REDD+	Giảm phát thải từ mất rừng và suy thoái rừng
UNDRIP	Tuyên ngôn của Liên hiệp quốc về các quyền của người bản địa
UNFCCC	Công ước khung của Liên hiệp quốc về biến đổi khí hậu
VCS	Tiêu chuẩn carbon tự nguyện

RECOFTC – Trung tâm vì Con người và Rừng

P.O. Box 1111, Kasetsart University,
Pahonyothin Road,
Bangkok 10903, Thailand
Tel: +66-2-940-5700
Email: info@recoftc.org
Website: www.recoftc.org

Viện Chiến lược môi trường toàn cầu (IGES)

604 SG Tower 6F,
161/1 Soi Mahadlek Luang 3. Rajdamri Road,
Patumwan, Bangkok, 10330, Thailand
TEL: +66-2-651-8797
FAX: +66-2-651-8798
E-mail: regionalcentre@iges.or.jp

Cơ quan Hợp tác phát triển Na Uy (Norad)
Ruseløkkveien 26 0251 Oslo, Norway
Pb 8034 Dep. 0030 Oslo, Norway
+47 23 98 00 00
postmottak@norad.no